

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Přírodovědecká fakulta
Katedra zoologie

Historie rodu *Apodemus* v holocénu střední Evropy

Holocene history of the genus *Apodemus* in
Central Europe

Diplomová práce

Markéta Knitlová

Vedoucí práce: Prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc.

Praha 2008

Apodemus flavicollis

ex. Anděra & Horáček, 2005

PROHLÁŠENÍ

Tato diplomová práce byla vypracována na katedře zoologie Přírodovědecké fakulty univerzity Karlovy v Praze pod vedením Prof. RNDr. Ivana Horáčka, CSc.

Prohlašuji, že jsem předloženou práci vypracovala samostatně, pouze za použití literatury, kterou řádně cituji a uvádím v seznamu literatury.

V Praze, dne.....

.....

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě bych velmi ráda na tomto místě poděkovala svému vedoucímu práce Prof. RNDr. Ivanu Horáčkovi, CSc. za spoustu užitečných připomínek a cenných rad, ochotné pomáhání a čas, který mi věnoval. Dále děkuji za poskytnutí fosilního materiálu a za zajímavé téma, ke kterému mě přivedl.

Také bych chtěla poděkovat RNDr. Vladimíru Vohralíkovi, CSc z katedry zoologie PřF UK za laskavé zapůjčení veškerého recentního materiálu, který je v této práci zpracován.

V neposlední řadě zde chci poděkovat celé své rodině, především rodičům, za trpělivost, psychickou podporu a za vytvoření výborného zázemí ke studiu, nejen při sepisování této práce.

OBSAH

ABSRAKT	6
ABSTRACT (in English)	7
1. ÚVOD	8
1.1. Problematika rodu <i>Apodemus</i>	8
1.2. Taxonomie recentních druhů.....	10
1.3. Myšice rodu <i>Apodemus</i> v Evropě a jejich habitatové preference.	11
1.4. Fosilní záznam rodu <i>Apodemus</i>	14
1.5. Historie myšic rodu <i>Apodemus</i> ve světle molekulární fylogeografie	16
1.6. Mladočtvrtohorní záznam rodu <i>Apodemus</i> ve střední Evropě, problematika jeho využití a cíle práce.....	25
2. MATERIÁL A METODIKA	30
2.1. Materiál	30
2.1.1. Příprava zpracovaného dentálního materiálu	30
2.1.2. Přehled zpracovaného dentálního materiálu	30
2.2. Metody zpracování.....	33
3. VÝSLEDKY	34
3.1. Charakteristiky recentních taxonů a možnosti jejich rozlišení	34
3.1.1. Struktura dentálního fenotypu.....	34
3.1.2. Možnosti determinace	38
3.1.3. Protokol determinačních postupů aplikovaných na fosilní materiál	41
3.2. Zastoupení jednotlivých druhů v holocenním fosilním záznamu	43
3.3. Morfometrická dynamika v postglaciální historii rodu <i>Apomudemus</i> ve střední Evropě.....	49
4. DISKUSE	52
5. ZÁVĚRY A SHRUTÍ	58
6. SEZNAM CITOVANÉ LITERATURY	59

Přílohy

Příloha I: Definice znaků

Příloha II: Detailní přehled biometrických dat

Příloha III: Základní statistiky hlavních výsledných souborů

Příloha IV: Výsledky konfirmační statistiky

Příloha V: Výsledky faktorové analýzy recentního souboru

Příloha VI: Koeficienty k diskriminačním analýzám

Příloha VII: Fotodokumentace fosilních společenstev

ABSTRAKT

Detailní morfometrickou analýzou (58 metrických, 24 nemetrických a 4 proporčních znaků) byl zpracován početný materiál dentálních pozůstatků myšic rodu *Apodemus* (n = 1830). K dispozici bylo celkem 65 holocenních populací z 10 souvislých vrstevných stratigrafických sledů z území České republiky a Slovenska. Byl vypracován detailní postup morfometrické analýzy a determinační postupy umožňující kritické rozlišení jednotlivých forem rodu na fragmentárním fosilním materiálu. Aplikací těchto postupů na hodnocený soubor fosilních dokladů jsem zjistila, že:

Jednoznačně převládajícím druhem nejstarších holocenních úseků je *A. flavicollis*, která zaujímá zcela dominantní postavení. Tyto nejstarší populace se také vyznačují většími tělesnými rozměry oproti stávajícím populacím. Stálou složkou společenstev ve starším holocénu je také *A. microps*, která je rozšířena i daleko za hranicemi současného rozšíření. *A. sylvaticus* se objevuje až v boreálu, nejprve na území České republiky. Ve větší míře se začíná ve společenstvech uplatňovat od atlantiku. Zřejmé je rovněž dočasné zvětšení areálu *A. agrarius* v úseku poneolitickém. Pravděpodobně v důsledku expanze *A. sylvaticus* došlo k vytlačení *A. microps* přinejmenším na území Čech - toto zjištění silně podporuje interpretaci *A.m.cimrmani* Vohralík, 2002 jako reliktní formy. U druhu *A. flavicollis* byly prokázány výrazné posuny fenotypové konstituce v závěru staršího holocénu. Podobně jako v případě areálových a metrických změn u dalších taxonů nelze však rozhodnout nakolik byly příčinou těchto změn přestavby stanovištních poměrů ve středním holocénu (zejm. expanze zapojeného lesa a poneolitické odlesnění) a nakolik se v nich uplatňují kompetiční interakce s nově imigrujícím druhem *A. sylvaticus*.

Zjištění týkající se postupu kolonizace středoevropského prostoru a postglaciální areálové historie jednotlivých druhů jsou ve velmi dobrém souladu s výstupy molekulárně fylogeografických studií. Nápadný rozpor s dosavadními informacemi paleontologickými naznačuje současně, že evropský fosilní záznam rodu bude třeba podrobit důkladné revizi.

Klíčová slova: *Apodemus*, morfometrie, střední Evropa, holocén

ABSTRACT

An extensive Holocene dental material of *Apodemus* spp. (n=1830, representing 65 populations from 10 continuous sedimentary series covering the Late Pleistocene and Holocene faunal development in Czech Republic and Slovakia) was analyzed with aid of detailed morphometric techniques (58 metric, 24 non-metric and 4 relational variables). I developed a multiple determination techniques enabling a reliable identification of vast majority of the items, and found that:

A. flavicollis was the eudominant element in all early Holocene assemblages, both in Slovakia (where it appeared even at the late Weichselian), Bohemia and Moravia. The early Holocene populations of that species exhibited larger dimension in comparison with both the Later Holocene and Recent samples. Also *A. microps* appeared in the early Holocene samples quite regularly both in Slovakia and in Czech Republic, even far beyond the Recent ditributional range of the species (Central Bohemia). *A. sylvaticus* appeared distinctly later, in the Boreal, first in the western part of the region, the Czech Republic. Its regular appearance strated as late as in the late Boreal. A temporal postneolithic expansion of *A. agrarius* was found in Moravia. A retreat of *A. microps* from the western part of the region took place in the middle Holocene, the local population in NW Bohemia (*A. m. cimmani* Vohralik, 2002) is thus looked upon as a relic remnant of the early Holocene colonization. The extensive phenotypic rearrangements were observed in *A. flavicollis* at the late Boreal. Still, we are unable to decide whether all these changes are just due to the climatic and environmental changes appearing in that time (expansion of a closed woodland, postneolithic deforestation) or whether they were contributed also by competition with the newlyexpanding *A. sylvaticus*. The picture resulting from my investigations are in a perfect agreement with outputs of the molecular phylogeographic studies while, at the same time, they distinctly contradict the proposals of the paleontologic studies. This fact strongly support a call for a profound reinvestigation of all the fossil record of the genus available from Europe.

Key words: *Apodemus*, morphometry, Central Europe, Holocene

1. ÚVOD

Myšice rodu *Apodemus* jsou drobní noční hlodavci z čeledi Muridae, vyskytující se po celé Palearktické oblasti. Na většině tohoto území se rod *Apodemus* uplatňuje téměř ve všech typech biotopů a představuje zde dominantní prvek společenstev drobných zemních savců. Myšice obývají celou Evropu (kromě severní Skandinávie), včetně přilehlých ostrovů a temperátní oblasti Asie až po Japonsko (Mendelssohn & Yom-Tov, 1999). Osídlují také ostrovy v mediteránu a jeden druh pronikl i do severní Afriky (Mitchell-Jones et al., 1999). V současnosti je rod *Apodemus* rozdělován do 3 – 4 podrodů: západopalearktický *Sylvaemus*, východoasijský *Apodemus*, *Argenteus* a *Gurkha* (Serizawa et al., 2000; Suzuki et al., 2003; Liu et al., 2004). A zahrnuje více než 20 druhů myšic (Musser & Carleton, 1993).

1.1. Problematika rodu *Apodemus*

Jako jedni z nejhojnějších evropských savců se myšice rodu *Apodemus* staly tradičním modelovým objektem nejrůznějších zoologických výzkumů. Zpočátku se studie zabývající se tímto rodem soustředily převážně na jejich biologii, morfologii, ekologii etc. (např.: Holišová, 1960, 1967; Holišová et al., 1962; Pelikán 1964, 1965, 1966; Zejda, 1967; Obrtel, 1973; Storch 1977). V posledních dvaceti letech se studie zabývající se rodem *Apodemus* zaměřily na řešení systematiky a fylogenetických vztahů v rámci rodu, na určení počtu druhů a na areálovou a evoluční historii rodu i jednotlivých druhů. Protože si je většina druhů fenotypově velmi podobná, především druhy z podrodu *Sylvaemus*, byly k řešení těchto otázek použity alternativní taxonomické metody. Tradiční morfometrii nahradila cytogenetika (Hirning et al., 1989; Bulatova et al., 1991; Zima & Macholán, 1995), proteinová elektroforéza (Filippucci et al., 1989; Mezhzherin & Zagorodnyuk 1989; Mezhzherin, 1990; Mezhzherin & Zykov, 1991; Vorontsov et al., 1992; Filippucci, 1992; Filippucci et al., 1996; Macholán et al., 2001; Fillipucci et al., 2002), restriční analýza mtDNA (metoda RFLP) (Michaux et al., 1996, 1998a, 1998b; Chelomina, 1998; Libois et al., 2001), metoda RAPD (random amplified polymorphic DNA) (Bellinvia et al., 1999) a sekvenace mitochondriálních nebo jaderných genů (Serizawa et al., 2000; Martin et al. 2000; Michaux et al., 2002; Reutter

et al., 2003; Suzuki et al., 2003; Bellinvia, 2004; Liu et al., 2004; Suzuki et al., 2004, Michaux et al., 2004; Michaux et al., 2005a, 2005b).

Především na základě aplikací alternativních taxonomických kritérií, ale i tradičními morfometrickými metodami byly v Evropě a nejbližším okolí identifikované nové taxony. Mezi nové evropské druhy patří *A. alpicola* Heinrich, 1952, která byla původně popsána jako horský poddruh *A. flavicollis*, později morfologické (Storch & Lütt, 1989) a genetické (Filippucci, 1992) studie ukázaly, že se jedná o samostatný druh. *A. microps* Kratochvíl & Rosický, 1952 vyskytující ve střední Evropě a *A. uralensis* (Pallas, 1811) z Blízkého východu jsou nyní zařazovány do stejného druhu (Vorontsov et al., 1992; Filippucci et al., 1996; Bellinvia et al., 1999; Macholán et al., 2001; Filippucci et al., 2002). Názvosloví tohoto taxonu je v současnosti nejasné a často bývá uváděna pod oběma jmény. Na severozápadě České republiky (Žatecko) byla objevena izolovaná populace *A. microps*, kterou Vohralík (2002) popsal jako nový poddruh - *A. microps cimrmani*. Tato populace představuje nejzápadnější rozšíření tohoto druhu v Evropě (Vohralík, 2002). Bývalé poddruhy *A. sylvaticus* – *charkovensis* (Ukrajina), *mosquensis* (Rusko), *ciscaucasicus* (severní Kavkaz) a *tscherga* (Altaj) se přiřadily (Mezhzherin 1990; Mezhzherin & Mikhailenko 1990) k *A. uralensis*. Orlov et al. (1996) taxony *mosquensis* a *ciscaucasicus* považují za samostatné druhy (*A. mosquensis* a *A. ciscaucasicus*).

Vorontsov et al. (1992) zvýšili druhovou diverzitu na Kavkazu a Zakavkazsku. V těchto oblastech popsali nový druh: *A. hyrcanicus* Vorontsov, Boyeskorov & Mezhzherin, 1992. A dále na základě výsledků proteinové elektroforézy pokládají taxony *fulvipectus* (bývalý podruh *A. sylvaticus*) a *ponticus* (bývalý podruh *A. flavicollis*) za samostatné druhy - *A. fulvipectus* Mezhzherin, Boyeskorov & Vorontsov, 1992 a *A. ponticus* Sviridenko, 1936. Vorontsov et al. (1992) uvedli, že *A. falzfeini*, která byla původně považovaná za nový druh Ukrajiny (Mezhzherin & Zagorodnyuk, 1989), je synonymum nově popsané *A. fulvipectus*. V současnosti je výskyt *A. fulvipectus* zaznamenán i v jižním Německu (Reutter et al., 2003) a pravděpodobně areál tohoto druhu není omezen pouze na Ukrajinu, Rusko a Kavkaz, jak původně Musser & Carleton (1993) předpokládali.

Druhovou identifikaci v Malé Asii, na Blízkém a Středním východě provedli Filippucci et al., (1989, 1996) a Macholán (2001). Překvapivým zjištěním tu byla skutečnost, že *A. sylvaticus* se v této oblasti nevyskytuje (Filippucci et al., 1996; Macholán et al., 2001). Filippucci et al. (1996), objevili pouze dvě malé lokality na

západě Turecka při pobřeží Černého moře. Naopak běžně rozšířeným druhem po celém Turecku, Blízkém a Středním východě je *A. flavicollis*, jejíž výskyt byl předtím zaznamenán pouze na Kavkazu a Východní Anatolii (Filippucci et al., 1989, 1996; Macholán., 2001). V Íránu při pobřeží Kaspického moře Macholán et al. (2001) identifikovali neznámý taxon, který provizorně nazvali *A. cf. hyrcanicus*. Další nový druh, *A. avicennicus*, taktéž z Íránu popsali Darwish et al., (2006). Také na území Izraele rozpoznali Filippucci et al. (1989) nový druh - *A. hermonensis* Filippucci, Simson & Nevo, 1989. Později Filippucci (1996) a Macholán (2001) doložili, že tento druh se nevyskytuje pouze v Izraeli, ale je hojně rozšířený po celé Malé Asii, na Blízkém a Středním východě. V současnosti byl výskyt tohoto druhu také prokázán na evropských ostrovech Rhodos a Bozcaada v Egejském moři (Kryštufek & Mozetič Francky, 2005). Panují však značné neshody týkající se názvosloví a vymezení tohoto druhu. Mezhzherin (1997b) a Zagorodnyuk et al., (1997b) naznačují, že *A. arianus* je starší synonymum taxonů *falzfeini*, *chorassanicus*, *fulvipectus* a *hermonensis*. Později Kryštufek (2002) na základě morfometrických dat uvádí staré platné synonymum *A. ionicus*, které by se mělo pro *A. hermonensis* používat. Nakonec Musser & Carleton (2005) shrnují, že taxony *A. ionicus*, *A. fulvipectus* a *A. hermonensis* jsou všechno mladší synonyma pro *A. witherbyi*.

1.2. Taxonomie recentních druhů

Původně Zimmermann (1962) rozdělil rod *Apodemus* do tří podrodů : *Apodemus* (*A. agrarius*), *Sylvaemus* (*A. mystacinus*, *A. flavicollis*, *A. sylvaticus*, *A. microps* / *uralensis*) a *Alsomys* (*A. speciosus*, *A. latronum*, *A. peninsulae*, *A. gorkha*, *A. draco* a *A. argenteus*). Později Musser et al. (1996) po důkladné revizi druhů rozhodli také o existenci tří podrodů, ale *Alsomys* zahrnuli do *Apodemus* (*A. agrarius*, *A. chevrieri*, *A. speciosus*, *A. peninsulae*, *A. latronum*, *A. draco*, *A. semotus*, *A. gorkha*), *Sylvaemus* ponechali (*A. sylvaticus*, *A. flavicollis*, *A. uralensis*, *A. mystacinus*, *A. fulvipectus*, *A. hermonensis*, *A. alpicola*, *A. arianus*, *A. hyrcanicus*, *A. pontius*, *A. rusiges*, *A. wardi*) a vyčlenili nový podrod *Argenteus* (zahrnující endemický druh Japonska *A. argenteus*).

Současné molekulárně fylogenetické studie založené na sekvenční analýze mitochondriálních a jaderných genů se shodují na existenci 3-4 podrodů (Serizawa et al.,

2000; Suzuki et al., 2003; Liu et al., 2004). Suzuki et al. (2003), rozdělili rod *Apodemus* do třech podrodů, jak navrhl Musser et al. (1996), ale do podrodu *Argenteus* zahrnuli ještě asijského endemita z Nepálu, *A. gurkha*. Serizawa et al. (2000) a Liu et al. (2004) naznačují, že *A. gurka* představuje čtvrtý podrod (*Gurkha*) v rámci rodu *Apodemus*.

Z taxonomického hlediska je problematickým druhem *A. mystacinus*, postavení tohoto druhu je stále nejasné. Původně byly pro *A. mystacinus* popsány dva podruhy: *A. m. mystacinus* (Danford & Alston, 1877), obývající Malou Asii, Střední východ, ostrovy v Egejském moři a Krétu a *A. mystacinus epimales* (Nehring, 1902) žijící na Balkánském poloostrově (Felten et al., 1973). Na základě morfologických a molekulárních dat se ukázalo, že jedinci z Balkánského poloostrova a Blízkého východu jsou skutečně odlišní a pravděpodobně se jedná o dva rozdílné druhy – *A. epimales* a *A. mystacinus* (Storch, 1977; Filippucci et al. 2002; Michaux et al. 2002; Vohralík et al. 2002; Bellinvia, 2004; Michaux et al., 2005b).

A. mystacinus byla zpočátku na základě morfologických odlišností zařazena do samostatného podrodu *Karstomys* Martino, 1939 (Storch, 1975). Někteří autoři ji, ale řadili mezi *Sylvaemus* a platnost tohoto podrodu neuznali (Niethammer 1978, Musser et al., 1996). Podle současných genetických dat *A. mystacinus* a *A. epimales* jsou pravděpodobně sesterské taxony k ostatním *Sylvaemus* druhům, ale opodstatněnost jejich vyčlenění do samostatného podrodu (*Karstomys*) zůstává nejasná (Michaux et al., 2002; Filippucci et al., 2002, Bellinvia et al., 2004).

1.3. Myšice rodu *Apodemus* v Evropě a jejich habitatové preference

V Evropě je rod *Apodemus* reprezentován 6 druhy: *A. agrarius* (myšice temnopásá), *A. alpicola* (myšice alpská), *A. flavicollis* (myšice lesní), *A. mystacinus* (myšice krasová), *A. sylvaticus* (myšice křovinná) a *A. uralensis* (myšice malooká) (Mitchell-Jones et al., 1999). Všechny evropské druhy kromě *A. agrarius*, jsou řazeny do podrodu *Sylvaemus*. *A. agrarius*, jediný evropský zástupce podrodu *Apodemus* v Evropě, se vyznačuje rozsáhlým nesouvislým euroasijským rozšířením, které zasahuje až do Orientální oblasti (Mitchell-Jones et al., 1999). Vyskytuje se ve dvou izolovaných oblastech – na Dálném východě (Korea, Čína, Tajwan) a dále od Střední Asie a

Kavkazu po střední Evropu (Severoněmecká nížina a severní Itálie) (Anděra & Horáček, 2005). V Evropě žije od středního Německa a jižního Finska po severovýchodní Itálii a Balkánský poloostrov (Makedonie, Řecko) (Mitchell-Jones et al., 1999). Jejím většímu pronikání do evropského vnitrozemí brání zalesněná horstva karpatského a hercynského systému (Anděra & Horáček, 2005).

Podle Anděry a Horáčka (2005) v České republice je tento druh rozšířený převážně na místech, která odlesněnými prostory navazují na severní větev jejího rozšíření. V Čechách je tedy známá z Chebska, hřebenů krušných hor, Děčínska, Českolipska, Liberecka a Frýdlantska, dále z východního Podkrkonoší a Broumova. V řadě případů jde vysloveně o ostrůvkovitý výskyt, který v nepravidelných intervalech zaniká a znovu se obnovuje. Objevuje se i několik starších údajů z vnitrozemí Čech, žádný však není spolehlivě doložen. Na Moravě a ve Slezsku je výskyt rozsáhlejší, ve druhé polovině 20. století souvisleji zasahoval od severu zhruba k Lipníku nad Bečvou, poměrně nedávno však došlo k výraznému posunu jižní hranice na střední Moravu (Olomoucko, Brno, Prostějovsko) a nejnověji dokonce až na Hodonínsko a Znojemsko.

A. agrarius je obyvatelem otevřené krajiny, ve které vyhledává vlhčí stanoviště s bujnou vegetací, včetně rákosin (Anděra & Horáček, 2005). Osídluje také pole, meze, pastviny a okraje menších lesů (Mitchell-Jones et al., 1999; Anděra & Horáček, 2005). Rozlehlejším lesním porostům se vyhýbá (Anděra & Horáček, 2005).

Evropského endemita představuje *A. alpicola*, která má svůj areál omezen pouze na Alpy Francie, Švýcarska, Německa, Itálie a Rakouska (Mitchell-Jones et al., 1999). V těchto horských oblastech obývá skalnatá a suťovitá místa v zalesněných částech Alp (Mitchell-Jones et al., 1999).

A. flavicollis na evropském kontinentu zasahuje ve Švédsku a Finsku severněji než *A. sylvaticus* až k 64° s. š. (Mitchell-Jones et al., 1999). Je rozšířená od východní Francie, Itálie a jižní Skandinávie po Ural, Kavkaz, Malou Asii a Blízký východ, ostrůvkovitě se vyskytuje v jižní Anglii a Pyrenejích (Anděra & Horáček, 2005). Obývá také několik ostrovů v Jaderském a Egejském moři (Mitchell-Jones et al., 1999). Chybí v západní Francii, na většině území Pyrenejského poloostrova a na přilehlých ostrovech (Island, Irsko, Sardinie, Korsika, Sicílie, Kréta, Kypr) (Mitchell-Jones et al., 1999). V České republice se na příhodných biotopech běžně vyskytuje na celém území, v horách vystupuje vysoko nad horní hranicí lesa.

Obývá lesní stanoviště všech typů, přednost však dává listnatým a smíšeným lesům, ve kterých je rozšířená od nížin do hor (Niethammer, 1978; Mitchell-Jones et al.,

1999; Anděra & Horáček, 2005). Osídluje také chladnější místa na březích vodních toků, sady nebo polní remízky (Anděra & Horáček, 2005).

Areálem *A. mystacinus* je převážně Balkánský poloostrov, Malá Asie a Střední východ (Mitchell-Jones et al., 1999). Osídluje také ostrovy v Egejském a Jónském moři, v Jaderském moři je omezena pouze na ostrovy Korčula a Mljet (Niethammer, 1978; Mitchell-Jones et al., 1999). Tento druh je typickým obyvatelem skalních a kamenitých stanovišť s řídkým travnatým a křovinatým porostem (Niethammer, 1978; Mitchell-Jones et al., 1999).

Nejrozšířenějším evropským druhem je *A. sylvaticus*, která obývá téměř celou Evropu (včetně Islandu) s výjimkou severní Skandinávie, (Anděra & Horáček, 2005). Hojně je také rozšířená na hlavních mediteránních ostrovech (Sardinie, Korsika, Sicílie a Kréta) a jako jediný druh rodu *Apodemus* zasahuje až do severozápadní Afriky (Mitchell-Jones et al., 1999). Jako jeden z nejběžnějších drobných savců žije po celém území České republiky stejně jako *A. flavicollis*. (Anděra & Horáček, 2005).

Žije prakticky všude od nížin až vysoko do subalpínského pásma hor (Anděra & Horáček, 2005). Přednost však dává především otevřené krajině, v níž se soustřeďuje při okrajích lesních porostů, v hájích, sadech, na křovinatých stráních a mezích, v polích, rákosinách a podél vodních toků (Anděra & Horáček, 2005). Najdeme ji i v lesích, včetně smrkových monokultur. (Anděra & Horáček, 2005).

A. uralensis má těžiště svého rozšíření ve východní části západního Palearktu (Anděra & Horáček, 2005). Areál *Apodemus uralensis* zahrnuje Českou republiku, Slovensko, jižní Polsko, severovýchodní Rakousko, Ukrajinu a zbývající část jihovýchodní Evropy a Blízký východ a pravděpodobně zasahuje až do severozápadní Číny a Mongolska (Mitchell-Jones et al., 1999, Anděra & Horáček, 2005). V České republice je rozšířená především v nížinách a pahorkatinách jižní Moravy a Slezka a kromě toho existuje izolovaná enkláva výskytu na Žatecku mezi západním okrajem Doupovských hor a Ohří (území o rozloze asi 500 km²) (Anděra & Horáček, 2005).

Tento druh je původně stepním druhem (Anděra & Horáček, 2005). Preferuje převážně suché bezlesé oblasti, v menší míře obsazuje vlhčí místa při březích potoků a řek, louky, neobdělávané plochy, řídké prosvětlené listnaté lesíky a křovinaté paseky (Mitchell-Jones et al., 1999; Anděra & Horáček, 2005).

1.4. Fosilní záznam rodu *Apodemus*

Zásadní objekt paleontologického zkoumání a stěžejní zdroj informací o vývojové minulosti savců je jejich dentice. Proto začínám tuto podkapitolu hlavními odontologickými znaky, které diagnostikují rod *Apodemus*. Terminologie stoliček (molárů) použitá v této práci je k dispozici Příloze I-1.1. Pro M^1 a M^2 jsou charakteristické následující znaky: přítomnost hrbolku t7; spojení hrbolků t6 a t9; hrbolek t12 je u většiny fosilních forem velice dobře vyvinutý, u recentních taxonů má zpravidla tendenci k redukci. M^1 se dále ještě vyznačuje 3-4 kořeny a dopředu směřujícím hrbolkem t1. Na M^2 chybí hrbolek t1bis. Typické charakteristiky pro spodní moláry jsou následující: dvojice hrbolků mají tendenci vytvářet příčné korunkové lišty (hřebeny), velice zřídka se mezi těmito hrbolky objevuje i spojení podélné. Na M_1 se vyskytují 2 kořeny a téměř vždy je přítomný mediální hrbolek (Niethammer, 1978; Martin Suárez & Mein, 1998).

Rod *Apodemus* představuje velice starou evoluční linii (Martin Suárez & Mein, 1998). První zástupci tohoto rodu se na území Evropy objevují již během miocénu (Martin Suárez & Mein, 1998; Kowalski, 2001). Vzhledem k tomu, že rozlišování jednotlivých forem dle základních metrických charakteristik a morfologických znaků izolovaných zubů je velice obtížné, bývá velká část fosilních dokladů popisována pouze jako *Apodemus sp.* (Kowalski, 2001). Také vztah k recentním taxonům není v mnoha případech zcela jasný, mimo jiné i z důvodu nedostatečného zpracování současných druhů technikami, které by mohly být aplikovatelné k určování a analýze fosilního záznamu.

Jedna z mála studií, která se věnuje detailnějšímu zpracování fosilního záznamu je práce van Dama (1998). Tato studie k analýze dokladů miocénních zástupců čeledi Muridae na území Španělska využívá techniky geometrické morfometrie. Ke zhodnocení pliocénních či kvartérních dokladů rodu *Apodemus* tyto postupy dosud nebyly aplikovány.

O původu rodu *Apodemus* panují dvě hlavní hypotézy. První z nich považuje za nejstarší evropský rod podčeledi Murinae, rod *Progonomys*, a předpokládá, že rod *Apodemus* je odvozený prostřednictvím rodu *Parapodemus* od rodu *Progonomys* (de Bruijn et al., 1996; van Dame 1998). Naopak druhá interpretace (Martin Suárez &

Mein, 1998; Freudenthal & Martín Suárez, 1999), se domnívá, že původ rodu *Apodemus* není známý. A rod *Progonomys* nepředstavuje bazální linií vedoucí k rodu *Apodemus* z těchto důvodů: (1) Nejstarší evropský doklad rodu *Apodemus* (*Apodemus lugdunensis*) je starší než nejstarší nález rodu *Progonomys* (*Progonomys cathalai*); (2) Nejstarší evropský zástupce rodu *Apodemus*, *A. lugdunensis*, zjevně vykazuje odvozenější zubní morfologii a vyznačuje se menší velikostí oproti *P. cathalai*; (3) Charakteristickým rysem pro rod *Apodemus* je přítomnost dvou kořenů na M_1 , zatímco rod *Progonomys* má na tomto zubu kořeny 3, které se u linií odvozených od rodu *Progonomys* zachovávají (např.: *Huerzelerimys*, *Atharacomys*) (Martín Suárez & Mein 1998). (*A. lugdunensis* byl původně posaný v rodě *Parapodemus*, ale Martín Suárez & Mein (1998) tento taxon přerazují do rodu *Apodemus*. Na základě této skutečnosti došlo k přehodnocení představy týkající se původu rodu *Apodemus*).

V současnosti převládá spíše druhý názor, který rod *Apodemus* pokládá za nejstarší evropský rod podčeledi Murinae. Nejstarší známým dokladem je tedy *A. lugdunensis*, ze středního miocénu (11,1-9,7 mil let BP) z lokality Buzhor 1 v Moldávii (Lungu 1981).

Od konce miocénu byly dále na území Evropy přítomné tyto druhy: *A. barbarae*, *A. meini*, *A. gudrunae* a *A. dominans* (Martín Suárez & Mein, 1998). Během pliocénu existovaly v západní Evropě 2 hlavní linie rodu *Apodemus* (Martín Suárez & Mein, 1998). První linie byla reprezentována dvěma druhy, *A. jeanteti* a *A. gorafensis*. Obě tyto formy se vyznačovaly větší velikostí. *A. jeanteti* představovala slepou evoluční linií, která na přelomu pliocénu a pleistocénu vyhynula. Zatímco *A. gorafensis* vymřela již ke konci pliocénu a pravděpodobně by mohla být předkem recentní *A. mystacinus*. Druhá linie byla zastoupena jediným druhem, *A. atavus*, který se naopak vyznačoval menšími rozměry (Martín Suárez & Mein, 1998). Fosilní doklady naznačují, že *A. atavus* byl široce rozšířeným druhem na většině území Palearktické oblasti a jeho areál zasahoval až na území Číny (Cai & Qui, 1993). Výskyt tohoto druhu je datován od staršího pliocénu (Aguilar et al., 1991) do staršího pleistocénu (Bachelet, 1990).

Předpokládá se, že taxon *A. atavus* se vyvinul z *A. dominans* (Rietchel & Storch, 1973; Martín Suárez & Mein, 1998). Podle Martín Suárez & Mein (1998), linie *A. dominans*-*A. atavus* vedla k recentním druhům *A. flavicollis* a *A. sylvaticus*. V současnosti se objevuje interpretace, která uvádí, že *A. dominans* je mladší synonymum *A. atavus* (Martín Suárez & Mein, 2004). Tato hypotéza byla již v minulosti navrhována Fejfarem a Storchem (1990).

Během pleistocénu rod *Apodemus* tvoří typickou součást fosilního záznamu interglaciálních úseků. Veškeré doklady, se shodují na skutečnosti, že myšice rodu *Apodemus* jsou typickou součástí lesních a interglaciálních společenstev, v glaciálních společenstvech chybí (Horáček & Ložek, 1988). Výčet pleistocenních druhů rodu *Apodemus* shrnuje v přehledové práci Kowalski (2001). Na území Evropy uvádí výskyt následujících druhů: *Apodemus alsomyoides* Schaub, 1938 (tento druh byl popsán na základě velice malého množství dokladů, nikdy nebyl přijatelným způsobem diagnostikován); *Apodemus argyropuloi* Topačevskij, 1973 (taxonomické postavení druhu není zcela jasné), *Apodemus atavus* Heller, 1934; *Apodemus dominans* Kretzoi, 1959; *Apodemus jeanteti* Michaux, 1967; *Apodemus maastrichtensis* Van Kolfshoten, 1985 (pravděpodobně předek *A. microps*); *Apodemus maximus* Thaler, 1972 (největší druh rodu *Apodemus*, známý pouze z lokality Monte Pellegrino na Sicílii); *Apodemus leptodus* Kretzoi, 1956 (pravděpodobně se jedná o synonymum s druhem *A. sylvaticus*); *Apodemus agrarius*; *Apodemus flavicollis*; *Apodemus microps*; *Apodemus mystacinus*; *Apodemus sylvaticus*). Kowalski (2001) zaznamenává fosilní výskyt rodu *Apodemus* v celkem 448 lokalitách Evropy (vesměs ze středního a mladšího pleistocenu střední Evropy).

Z důvodu nedostatečného zpracování fosilního materiálu stále zůstává celá řada otázek nezodpovězených. Především informace týkající se historie rozšíření jednotlivých druhů a průběh utváření současného obrazu jejich rozšíření. Tato problematika však byla intenzivně sledována technikami molekulární fylogeografie.

1.5. Areálová historie myšic rodu *Apodemus* ve světle molekulární fylogeografie

Také veškerá dostupná molekulárně fylogenetická data se shodují na skutečnosti, že rod *Apodemus* se vyznačuje dlouhou evoluční historií (Bellinvia et al., 1999; Serizawa et al., 2000; Suzuki et al., 2003; Filippucci et al., 2002; Michaux et al., 2002 a Bellinvia, 2004) a je relativně starou linií i v porovnání s rody *Mus* a *Rattus* (Suzuki et al., 2003). Počáteční radiace rodu s největší pravděpodobností začala v oblasti střední nebo východní Asie (Serizawa et al., 2000; Suzuki et al., 2003). Podle výsledků molekulárního datování evoluční historie rodu *Apodemus* sahá od pozdního

terciéru do současnosti (Suzuki et al., 2003). V průběhu tohoto období rod *Apodemus* podstoupil různé radiace, během kterých vznikly rozdílné fylogenetické linie rodu i jednotlivé druhy (Serizawa et al., 2000; Suzuki et al., 2003).

Vzhledem k tomu, že původ myšic rodu *Apodemus* je situován do východní části Palearktu, byly zásadní informace týkající se jejich evoluční historie získány právě v asijské části areálu rodu. Speciace *Apodemus* zahrnovala tři hlavní radiace v Asii a jednu v Evropě: (i) divergence *A. argenteus* (endemit Japonska) a *A. gurkha* (endemit Nepálu); (ii) oddělení ancestrální linie zbývajících asijských druhů v současnosti řazených do podrodu *Apodemus* (iii) následné rozštěpení podrodu *Apodemus* na jednotlivé druhy a (iiii) vznik evropských druhů podrodu *Sylvaemus* (Serizawa et al., 2000; Suzuki et al., 2003). Během těchto základních radiačních procesů došlo k diferenciaci čtyř hlavních fylogenetických linií (*Argenteus/ Gurkha/ Apodemus/ Sylvaemus*), které v současné taxonomii představují jednotlivé podrody rodu *Apodemus*.

Použitím molekulárních hodin byla odhadnuta doba divergence mezi jednotlivými liniemi. Počáteční radiační události se pravděpodobně odehrály v úseku před 8-10 mil lety (Serizawa et al., 2000). Podrod *Apodemus* se od zbývajících fylogenetických linií oddělil před 7-8 mil lety a podrod *Sylvaemus* před 2-4 mil lety (Serizawa et al., 2000; Michaux et al., 2002). Zmíněné odhady ještě nejsou konečné, ale předpokládá se, že k těmto událostem došlo během pozdního terciéru spíše než v pleistocénu (Serizawa et al., 2000; Suzuki et al., 2003). Podle Serizawa et al. (2000) dané závěry jsou v dobrém souladu i s paleontologickými daty.

Na základě výsledků molekulárního datování se usuzuje, že speciační události rodu *Apodemus* byly poháněny významnými klimatickými a vegetačními změnami, které nastaly právě ke konci terciéru (Serizawa et al., 2000; Michaux et al., 2002; Suzuki et al., 2003). Za předpokladu, že předci recentních fylogenetických linií měli stejné ekologické preference jako současné druhy, pravděpodobně byli v průběhu tohoto období izolováni v zalesněných refugiálních oblastech (Michaux et al., 2002). Tato izolace pravděpodobně vedla v mnoha případech k allopatrické speciaci, během které vznikly odlišné podrody rodu *Apodemus* (Michaux et al., 2002). Na základě podobných procesů poté dalšími speciačními událostmi vznikly jednotlivé druhy (Michaux et al., 2002).

Z uvedeného molekulárního datování také vyplynulo, že asijské druhy se vyznačují delší evoluční historií, zatímco evropské druhy z podrodu *Sylvaemus* se od zbývajících fylogenetických linií oddělily relativně nedávno, pravděpodobně na základě

rychlých radiačních procesů (Serizawa et al., 2000; Michaux et al., 2002; Filippucci et al., 2002; Bellinvia et al.; 2004). Veškerá genetická data ukazují, že druhy řazené do podrodu *Sylvaemus* si jsou velice blízce příbuzné (Bellinvia et al., 1999; Serizawa et al., 2000; Filippucci et al., 2002; Michaux et al., 2002; Bellinvia, 2004), protože hodnoty genetické divergence mezi těmito druhy jsou dosti nízké (menší než 10%) (Bellinvia, 2004). Tato skutečnost je tedy interpretována jako důsledek rychlé adaptivní radiační události, během které vznikl v západní části Palearktické oblasti paralelně velký počet druhů, v průběhu poměrně krátkého časového intervalu (Fillipucci et al., 2002; Michaux et al., 2002; Bellinvia et al., 2004). Z tohoto důvodu se fylogenetické vztahy mezi jednotlivými druhy z podrodu *Sylvaemus* obtížně odvozují a odlišné metody získávají nesouhlasné výsledky (Filippucci et al., 2002; Bellinvia, 2004).

Konec terciéru a hranice mezi terciérem a kvartérem byly rozhodující periody pro diferenciaci linií i jednotlivých druhů zahrnující *Apodemus* jak v Asii tak v Evropě (Suzuki et al., 2003). Taktéž čtvrtohory sehrály významnou roli v historii myšic rodu *Apodemus*. V průběhu pleistocénu došlo k významným cyklickým klimatickým změnám, které měly za následek finální divergenci recentních druhů a také zapříčinily významnou strukturaci genomů jednotlivých druhů (Michaux et al., 2003).

Pleistocénní klimatické fluktuace značně ovlivnily rozšíření mnoha druhů fauny i flóry. Opakované glaciální cykly je zatlačily do teplejších mediteránních refugií, ze kterých během interglaciálů a na konci poslední doby ledové expandovaly směrem na sever. Předpokládá se, že myšice rodu *Apodemus* reagovaly na kvartérní klimatický cyklus tímto modelovým způsobem. A právě historie rozšíření a areálových pulzací jednotlivých druhů rodu *Apodemus* se stala v posledních deseti letech předmětem celé série podrobných molekulárně fylogeografických studií. Výsledky těchto studií ukázaly význam molekulárně genetických dat k porozumění efektů kvartérních klimatických změn na vnitrodruhovou diverzitu evropské fauny a poskytly zřetelný obraz vlivu kvartérního zalednění na genetickou a geografickou strukturu druhů rodu *Apodemus* (Michaux et al., 2003).

Zpočátku byla fylogeografická problematika zohledňována analýzou allozymové proměnlivosti a restriční analýzou mtDNA (metoda RFLP) (Britton-Davidian et al. 1991; Michaux et al. 1996, 1998 a,b; Libois et al., 2001). Výsledné údaje o alelických frekvencích allozymů resp. zastoupení zkoumaných restričních fragmentů mtDNA (restriction patterns) v jednotlivých lokálních populacích byla souborně posuzována technikami podobnostní analýzy (UPGMA, neighbour-joining). Další etapu

fylogeografických studií (Michaux et al., 2003, 2004, 2005a, 2005b) rodu *Apodemus* předznamenává aplikace sekvenční analýzy využívající jako operační molekulární markery mitochondriální (cytochrom b, oblast D-loop) a jaderné geny (IRBP). Získaná data byla vyhodnocována nejrůznějšími technikami kladistických fylogeografických srovnání (neighbour-joining (NJ), maximum parsimony (MP) a minimum spanning network).

Největší pozornost fylogeografické analýzy věnovaly dvěma nejrozšířenějším evropským druhům: *A. sylvaticus* a *A. flavicollis*. Odvozené závěry jednoznačně ukázaly, že *A. sylvaticus* a *A. flavicollis* přežily kvartérní zalednění v rozdílných refugiálních oblastech a stávající populace daných druhů se vyznačují zcela odlišnou genetickou a geografickou strukturou (Michaux et al., 2005a).

Současný názor na fylogeografickou strukturu evropských populací *A. sylvaticus* je následující. Populace tohoto druhu jsou rozštěpeny do dvou divergentních linií: (1) Apeninský a Balkánský poloostrov, Sicílie; (2) západní, severní, střední Evropa a severní Afrika. Tyto dvě linie jsou dále strukturované do čtyřech hlavních genetických linií: (1a) Apeninský a Balkánský poloostrov; (1b) Sicílie; (2a) severní Afrika a (2b) západní, severní a střední Evropa (Michaux et al. 1996; 1998a,b; 2003; Libois 2001). Jednotlivé genetické linie se nepřekrývají ve svém geografickém rozšíření a jsou od sebe odděleny vysokou hladinou genetické divergence (Michaux et al. 1996; 1998a,b; 2003; Libois 2001). (Nebyla tedy nepotvrzena počáteční představa (Britton-Davidian et al. 1991), která naznačovala, že populace *A. sylvaticus* jsou rozdělené do těchto dvou skupin: (i) Francie a Itálie a (ii) Řecko a Španělsko).

Uvedené geografické členění lze z fylogeografického hlediska interpretovat jako doklad hlubokého rozštěpení evropské kontinentální populace v důsledku izolace dvou *A. sylvaticus* skupin v odlišných refugiích - Pyrenejský poloostrov a Apeninský/Balkánský poloostrov (Michaux et al., 2003). Předpokládá se, že tato izolace byla ještě posílena efektem souvislého zalednění Alp, které hrály roli zásadní biogeografické bariéry v historii tohoto taxonu (Michaux et al., 1996).

Michaux et al. (2003) také odhadli doby divergence pro získané *A. sylvaticus* linie na základě dvou paleontologických kalibračních bodů (*A. mystacinus/Sylvaemus* 7 mil let (Aguilar & Michaux, 1996; Michaux et al., 1997) a *A. sylvaticus/A. flavicollis* 4 mil let (Michaux & Pasquier, 1974)): 1.5 – 1.6 mil let BP mezi původními haplotypy, které vedly ke dvěma evropským liniím (italsko-balkánská a severní, západní a střední Evropa), 0.8 – 0.9 mil let BP pro oddělení sicilských populací od italsko-balkánské

skupiny a 0.4 mil let BP pro oddělení severoafrických populací. Z toho vyplývá, že vnitrodruhová fylogeografická strukturace uvnitř *A. sylvaticus* se vyvinula během kvartéru (Michaux et al. 2003). Podle Michaux et al. (2003) tento výsledek se shoduje s hypotézami Seddona et al. (2001) a Hewitta (2001).

Podle Michaux et al. (2003), populace žijící v mediteránních refugiálních oblastech byly méně ovlivněny klimatickými změnami glaciálu a proto jsou geneticky heterogenní. Na rozdíl od toho se očekává, že rychle expandující populace z refugií trpěly efektem hrdla láhve (bottle-neck effect), který je spojený se ztrátou alelické diverzity a jeho důsledek je menší genetická diverzita v nově kolonizovaných oblastech (Michaux et al., 2003). Opakované analýzy nukleotidové diverzity potvrdily, že populace z Pyrenejského poloostrova a jižní Francie se vyznačují významně vyšší genetickou diverzitou (Michaux et al., 1998b; 2003). Zatímco populace z druhého potencionálního refugia (Apeninský a Balkánský poloostrov) vykazují velice nízkou genetickou diverzitu, kterou Michaux et al. (2003) vysvětlují genetickým efektem hrdla lahve (bottle-neck effect), který předběžně situují do některé z posledních ledových dob, kdy radikální zmenšení velikosti mohlo být důsledkem klimatických podmínek glaciálu.

Proto tedy je pravděpodobné, že druh *A. sylvaticus* rekolonizoval celou západní část Palearktické oblasti z jihozápadní Evropy na konci poslední doby ledové (Michaux et al., 1998a; 2003). Důvod proč k postglaciální kolonizaci Evropy nepřispívaly i Italsko-Balkánské populace by mohl vysvětlit genetický efekt hrdla láhve, protože expanze mohla nastat až po populačním vzrůstu (Michaux et al., 2003).

Naproti tomu, zcela odlišnou fylogeografickou strukturou se vyznačují populace druhu *A. flavicollis* a tudíž pro tento druh byl odvozený i rozdílný scénář postglaciální expanze. Populace *A. flavicollis* jsou také rozštěpeny na dvě hlavní linie, ale jejich geografické rozšíření se liší: (1) celá Evropa a Rusko (2) Turecko a Blízký východ (Michaux et al., 2004; Michaux et al., 2005a). Evropské populace se dále rozdělují do třech hlavních genetických linií: (1a) Balkánský poloostrov a severní Evropa; (1b) Balkánský poloostrov a jižní část Ruska a (1c) celá západní Palearktická oblast (včetně všech tří mediteránních poloostrovů) (Michaux et al., 2004; 2005a). Tyto tři linie jsou od sebe oddělené nízkou hladinou nukleotidové diverzity a překrývají se ve svém geografickém rozšíření (Michaux et al., 2004; Michaux et al., 2005a). Získanou geografickou strukturu Michaux et al. (2004), vysvětlují izolací *A. flavicollis* ve dvou odlišných refugiích: (i) oblast Itálie a Balkánu; (ii) Turecko a Blízký východ. Na základě dvou kalibračních bodů (*A. mystacinus/Sylvaemus* 7 mil let (Aguilar &

Michaux, 1996; Michaux et al., 1997) a *A. sylvaticus/A. flavicollis* 4 mil let (Michaux & Pasquier, 1974)), které byly odvozeny z paleontologických dat vypočítali dobu divergence jednotlivých genetických linií *A. flavicollis*. Doba divergence mezi dvěma hlavními skupinami byla 2.2-2.4 mil let; mezi podskupinami 1a), 1b) a 1c) byla 0.5-0.6 mil let a mezi 1a) a 1b) 0.4 mil let (Michaux et al., 2004).

Získanou geografickou strukturu Michaux et al. (2004), vysvětlují izolací *A. flavicollis* ve dvou odlišných refugiích (oblast Itálie a Balkánu, Turecko a Blízký východ). K této izolaci došlo na přelomu terciéru a kvartéru (2.2-2.4 mil let), jak naznačila odhadnutá doba divergence (Michaux et al., 2004). Během období 0.4-0.6 mil let BP došlo k oddělení ancestrálních haplotypů, které vedly ke třem odlišným podskupinám *A. flavicollis* (Michaux et al., 2004). Z toho vyplývá, že vnitrodruhová strukturace *A. flavicollis* se vyvíjela v průběhu středního a pozdního kvartéru (Michaux et al., 2004).

Provedené analýzy ukázaly zřetelné oddělení populací z Turecka a Blízkého východu od evropských, a z tohoto důvodu se předpokládá, že tyto oblasti až do nedávné doby nebyly kolonizovány evropskými formami a sloužily jako dlouhodobá refugia pro tento druh (Michaux et al., 2004). To se shoduje s hypotézou Hewitta (1999), která naznačovala, že Turecko bylo významné refugium pro evropské druhy i s výsledky shrnutými v přehledové práci Biltona et al. (1998), ukazující, že oblast Balkánu a Turecka představuje významnou refugiální oblast palaeoendemismu a místní populace drobných savců jsou od dnešních střeoevropských populací vesměs značně odlišné. V úvahu tedy připadá, že populace z Turecka a Blízkého východu nerekolonizovaly Evropu a naopak, v důsledku významných biogeografických bariér – Černé moře a Kavkaz, které bránili kontaktu mezi evropskými a asijskými populacemi (Michaux et al., 2004). Populace z Turecka a Blízkého východu nekolonizovaly ani oblast Balkánu, pravděpodobně protože rezidentní populace *A. flavicollis*, osídlující Balkán, představovaly bariéru pro jejich šíření (Michaux et al., 2004). Recentní expanze *A. flavicollis* v Turecku a na Blízkém východě je pravděpodobně spojená s významnými vegetačními změnami, které jsou charakteristické pro tento region v posledních 20 000 letech (Michaux et al., 2004).

Data získaná na základě analýzy nukleotidové diverzity potvrdily, že zásadní refugiální oblastí *A. flavicollis* byla oblast Balkánského poloostrova (Michaux et al., 2004; 2005a). Předpokládá se, že všechny tři evropské linie pravděpodobně přežily poslední kvartérní zalednění ve třech nezávislých refugiích na Balkánském poloostrově,

kde se také odděleně rozcházely (Filippucci et al., 2002; Michaux et al., 2004). Během holocénu pak *A. flavicollis* rekolonizoval z tohoto refugia celou západní Palearktickou oblast (Michaux et al., 2004). Tuto hypotézu potvrzují i Bugarski-Stajenović et al., 2008. Pyrenejský poloostrov tedy nepředstavoval refugium pro *A. flavicollis* během posledního zalednění (Michaux et al., 2004). Tato skutečnost je potvrzena i paleontologickými daty, které dokládají přítomnost tohoto druhu pouze z konce spodního a začátkem svrchního pleistocénu (Sese, 1994).

Porovnání získaných výsledků zřetelně ukázalo, že ačkoli *A. sylvaticus* a *A. flavicollis* jsou blíže příbuzné z taxonomického hlediska a vyznačují se také velmi podobnou morfologií i rozšířením, reagovali na klimatické změny nejmladší geologické minulosti zcela odlišným způsobem (Michaux et al., 2005a). *A. flavicollis* přežil kvarterní zalednění ve dvou hlavních oblastech: (i) Balkánský poloostrov a (ii) Turecko a Blízký východ, přičemž současné evropské populace jsou pokládány za produkt postglaciální migrace z Balkánského refugia. Naproti tomu, opakované fylogeografické analýzy jednoznačně ukazují, že glaciálním refugiem *A. sylvaticus* byla oblast Pyrenejského poloostrova a jižní Francie. Diferenciace mezi *A. flavicollis* a *A. sylvaticus* je pravděpodobně výsledek allopatrické speciace: předci *A. sylvaticus* byly izolováni ve Španělsku a jižní Francií, zatímco *A. flavicollis* žila spíše ve střední Evropě a na Balkáně (Michaux et al., 2005a).

Dalším z tohoto hlediska detailně prozkoumaným druhem je problematický taxon *A. mystacinus*. Také populace *A. mystacinus* jsou strukturovány na dvě hlavní skupiny: (i) oblast Balkánu ; (ii) Turecko, Sýrie, Gruzie a Kréta. Druhá skupina se dále ještě člení na dvě podskupiny: 1) severozápadní a východní Turecko, Sýrie a Gruzie ; 2) Kréta a jihozápadní Turecko (Michaux et al., 2005b).

Mezi dvěma hlavními divergentními liniemi byla získána vysoká hladina genetické divergence potvrzující specifické postavení pro evropské (*A. epimales*) a asijské (*A. mystacinus*) populace, které již bylo v minulosti navrhováno Storchem (1977), Vohralíkem et al. (2002), Filippucci et al. (2002) a Bellinvia (2004). Podle Michaux et al. (2005b) *A. mystacinus* z jihozápadního Turecka jsou geneticky blíže příbuzné s jedinci na Krétě a odlišují se od ostatních populací na Blízkém a Středním východě. Z tohoto důvodu byly *A. mystacinus* z Kréty a Turecka vyčleněny jako samostatný poddruh *A. mystacinus rhodius* Ondrias, 1966. Ale na základě morfometrických analýz nebyly nalezeny žádné odlišnosti mezi populacemi *A. m. rhodius* a *A. mystacinus* (Vohralík et al., 2002).

Podle molekulárního datování doby divergence mezi jednotlivými genetickými liniemi *A. mystacinus* jsou následující: 4.2-5.1 mil let pro oddělení mezi populacemi z Balkánu a Blízkého a Středního východu, 1.0-0.9 mil let mezi jedinci z Kréty/jihozápadního Turecka a ostatními populacemi na Středním východě.

Z biogeografického hlediska se předpokládá, že pozdní pliocenní nebo časně pleistocenní ochlazení (4.2-5.1 mil let), vedlo k izolaci dvou hlavních skupin *A. mystacinus* (Michaux et al., 2005b). Jedna skupina byla izolovaná na Balkánském poloostrově (*A. epimales*) a druhá v Turecku a na Blízkém východě (*A. mystacinus*) (Michaux et al., 2005b). I když Marmarské moře během glaciálů opakovaně tvořilo pevninský most mezi Evropou a Asií, nezdá se, že evropské linie invadovaly na Blízký východ a naopak (Vohralík et al., 2002). Během kvartéru byly *A. mystacinus* linie pravděpodobně už dávno ustavené na Balkáně a Blízkém a Středním východě (Michaux & Pasquier, 1974) a dlouhodobá přítomnost těchto linií, si bránila v jejich vzájemné expanzi (Michaux et al., 2005b).

Na základě molekulárního datování v úseku před 1.0-0,9 mil let došlo k izolaci populací *A. mystacinus* na Krétě a způsobilo objevení dvou odlišných genetických podskupin *A. mystacinus* ve východním mediteránu (Michaux et al., 2005b). Jedna je rozšířená na Krétě a v jihozápadním Turecku a výskyt druhé je po celém Blízkém východě, severním a východním Turecku a (Michaux et al., 2005b). Michaux et al. (2005b) usuzují, že populace z Kréty a jihozápadního Turecka recentně sekundárně kolonizovaly ostrovy při pobřeží Turecka bez zásahu člověka.

Fylogeografické analýzy provedli také Reutter et al. (2003) a Filippucci et al. (2002). K překvapivému závěru dospěli Reutter et al. (2003), když identifikovali na základě sekvenační analýzy mtDNA odlišné výsledky o strukturaci *A. sylvaticus* a získali ze sekvenační analýzy cyt b (732 bp). Mezi vzorky druhu *A. sylvaticus* identifikovali *A. fulvipectus*, který až dosud nebyl na území střední Evropy zaznamenán. I po vyřazení tohoto vzorku z fylogenetické analýzy pozorovali mezi *A. sylvaticus*, vysokou hladinu vnitrodruhové genetické divergence (5.1%), protože jeden jedinec, který pocházel ze stejné lokality jako *A. fulvipectus* se významně odlišoval od všech ostatních. Podle hypotézy Michauxe (2003, 2005a), by všichni jedinci z této oblasti měli patřit do shodné linie, která je rozšířená od jižního Španělska přes celou střední Evropu a zasahuje až na Ukrajinu a od druhé kontinentální linie (Apeninský a Balkánský poloostrov) ji odděluje genetická divergence 5.4%. Na základě srovnání se vzorky

z genové banky Reutter (2003) naznačili, že tento problematický jedinec se odlišuje i od italských populací *A. sylvaticus*. Z toho vyplynulo, že se na tomto území (jižní Německo) vyskytují syntopicky dvě linie *A. sylvaticus* (Reutter et al., 2003). Podle Reutter et al. (2003), ale nelze vyloučit, že zde dochází k hybridizaci mezi *A. sylvaticus* a *A. fulvipectus*. Tato skutečnost zůstává nejasná (Reutter et al. 2003).

Reutter et al. (2003) se také zaměřili na druh *A. alpicola*. Mezi 4 jedinci ze 4 lokalit (Rakousko, Francie, Švýcarsko) získali velmi nízkou hladinu vnitrodruhové genetické divergence (0.5%). Tato skutečnost by mohla nasvědčovat tomu, že *A. alpicola* přežila poslední zalednění v jediném refugiu (Reutter et al., 2003). Podle Reutter et al. (2003), pro tento druh Alpy pravděpodobně nepředstavovaly biogeografickou bariéru při postglaciální kolonizaci z jižního refugia, protože *A. alpicola* je adaptovaná spíše na chladnější klimatické podmínky. Ale také nemůže být vyloučena možnost, že populace, které přežily ještě v dalších refugiálních oblastech byly eliminované kompeticí mezi druhy rodu *Apodemus* (Reutter et al., 2003).

O areálové historii *A. microps* stále panují nejasnosti. Strukturaci pro *A. uralensis* získali Fillippucci et al. (2002). Na základě fylogenetické analýzy rozdělili 107 vzorků ze 14 lokalit (Česká republika, Turecko, Jugoslávie) do dvou skupin: (i) Jugoslávie a (ii) Turecko a Česká republika. Není, ale jasné zda odlišné umístění jugoslávských populací není způsobeno malým počtem vzorků (2) (Filippucci et al., 2002). Areálová historie pro *A. microps* není na základě fylogeografických analýz doposud dořešena.

A. agrarius, která má v současnosti rozsáhlé euroasijské rozšíření se podle Suzuki et al. (2003), rozšířila z Asie do Evropy během poměrně nedávné invaze (0.23 mil let BP).

Provedené fylogenetické a fylogeografické analýzy potvrzují význam molekulárně genetických dat k porozumění evoluční a areálové historie myšic rodu *Apodemus*. Uvedené výsledky umožňují také lepší pochopení kvartérních klimatických změn na úrovni vnitrodruhové diverzity a poskytují zřetelný obraz vlivu kvartérního zalednění na genetickou a geografickou strukturu jednotlivých druhů rodu *Apodemus* (Michaux et al., 2005a).

1.6. Mladočtvrtohorní záznam rodu ve střední Evropě, problematika jeho využití a cíle práce

V řadě ohledů se výsledky fylogeografických studií shodují z poznatky plynoucími z analýzy fosilního záznamu. V početných dokladech drobných savců z mladopleistocenních glaciálů střední Evropy rod *Apodemus* kompletně chybí – v tomto směru se odlišuje od jiných interglaciálních lesních prvků jako *Myodes glareolus* či *Sorex spp.* (Horáček & Ložek, 1988). Tento fakt naznačuje, že současné rozšíření je výsledkem postglaciální kolonizace a pro poznání historie areálů jednotlivých druhů je rozhodující fosilní záznam z tohoto úseku. Ten je našťastí z našeho území k dispozici. Horáček (1996) uvádí z ČR a Slovenska přítomnost zástupců rodu *Apodemus* (vesměš jako "*Apodemus (Sylvaemus) sp.*") v celkem 215 nálezových souborech holocenního stáří, v naprosté většině pocházejících ze souvislých vrstevných sledů dokumentujících postup jednotlivých faunogenetických událostí v přímé superpozici. Již tato čísla ukazují, že zástupci rodu *Apodemus* tvoří pravidelnou součást tafocenóz, v příslušných sledech vystupují takřka souvisle, a z tohoto důvodu představující také ideální zdroj informací o paleobiogeografických aspektech studovaného problému. Vstupním předpokladem takového využití zmíněného materiálu je ovšem spolehlivé druhové určení, které v případě fragmentárních fosilních dokladů je dosti netriviálním úkolem.

Druhové odlišnosti jednotlivých forem rodu *Apodemus* se staly tradičním objektem zájmu podrobných srovnávacích analýz. Především se tato skutečnost týká západopalearktických druhů řazených do podrodu *Sylvaemus*, které vykazují značnou fenotypovou podobnost. Také jejich velikostní rozměry se vzájemně překrývají v závislosti na stáří, pohlaví, regionu i obývaném stanovišti (Anděra & Horáček, 2005).

Této problematice bylo věnováno velké množství morfometrických studií (např.: Haitlinger & Ruprecht, 1967; Delany & Healy, 1967; Niethammer, 1978; Frynta et al., 2001; Kryštufek, 2002; Vohralík et al., 2002; Kryštufek & Mozetič Francky 2004, Frynta et al., 2006; Velickovic et al., 2006; Kryštufek & Vohralík, 2007). Jejich výsledky, zohledňující možnosti rozlišování jednotlivých druhů, vymezení areálů jejich rozšíření, vnitrodruhovou i mezidruhovou variabilitu zkoumaných populací či fenotypové posuny v rámci areálu jsou ovšem z naprosté většiny založeny na analýzách

vnějších tělesných znaků či základních lebečních rozměrů zatímco údaje o proměnlivosti dentální znaků a kritéria pro rozlišení jednotlivých druhů podle dentální morfologie, představující vstupní předpoklad pro analýzu fosilního materiálu, bohužel takřka zcela chybí.

Z druhů, obývajících území České republiky a Slovenska lze snadno a celkem bezpečně rozpoznat druh *A. agrarius*, z podrodu *Apodemus*. Nápadné odlišnosti vykazuje nejen ve vnější morfologii – nápadný černý pruh na hřbetě, ale i v dentálních znacích. Charakteristickým klíčovým znakem tohoto druhu je absence hrbolku t3 na M² a celkově všechny moláry nejsou tak robustní jako u druhů z podrodu *Sylvaemus* (Niethammer, 1978; Anděra & Horáček, 2005).

Problematickou skupinou jsou však myšice podrodu *Sylvaemus*. Na území České republiky a Slovenska se vyskytují celkem 3 druhy podrodu *Sylvaemus* (*A. flavicollis*, *A. sylvaticus* a *A. microps*), jejichž determinace bývá v mnohých případech dosti nejednoznačná. Tradiční kritéria, které uvádí většina klíčů pro rozlišování uvedených druhů jsou následující:

A. flavicollis: vyznačuje se zpravidla největší velikostí a ocas je většinou stejně dlouhý, nebo spíše delší než tělo a můžeme na něm napočítat 180-240 kroužků zrohovatělé pokožky. V dospělosti má hnědožlutý hřbet ostře kontrastující s bílým břichem. Na hrdle bývá žlutá skvrna, obvykle velká a spojená s tmavým zbarvením boků. Rozměry oční koule činí 4,9-5,5 mm. Spolehlivě lze určit však ty jedince, jejichž délka zadní tlapy přesahuje 24 mm (Niethammer, 1978 Anděra & Horáček, 2005).

A. sylvaticus: ačkoli je v průměru menší než předchozí druh, hodnoty tělesných rozměrů se do určité míry překrývají. Ocas má obvykle kratší než tělo a je něm asi 150-180 kroužků zrohovatělé pokožky. Hranice mezi zbarvením boků a břicha nebývá tolik výrazná. Žlutá skvrna na hrdle někdy chybí, pokud se vyskytuje, pak je menší protáhlého tvaru a nezasahuje na přední končetiny. Oční koule měří 4,1-4,6 mm. K určení druhu je nejvhodnější délka zadní tlapy s nejčastějšími hodnotami 20,5-23 mm (celkové rozmezí 19,5-24 mm) (Niethammer, 1978 Anděra & Horáček, 2005).

A. microps (v případě středoevropských populací tohoto druhu se v této práci držím tradičního označení *A. microps*): je poněkud menší než *A. sylvaticus* a ocas má také kratší než tělo. Zbarvení těla bývá svrchu šedohnědé nebo šedožluté, vespod bílé až nažloutlé, přičemž hranice na bocích může být poměrně výrazná. Charakteristické pro tento druh jsou především drobné ušní boltce, menší oči (průměr 3,5-3,9 mm) a krátké zadní tlapy, nepřesahující délku 20,5 mm (nejčastěji měří 18,5-19,5 mm) (Niethammer, 1978; Anděra & Horáček, 2005).

Také druhová identifikace podle lebek bývá u některých jedinců problematická. V různé míře se u diskutovaných druhů překrývají i kraniální a dentální rozměry. Vzhledem k tomu, že fosilní doklady studované skupiny jsou velice fragmentární a v naprosté většině případů se jedná pouze o izolované zuby popř. úlomky čelistí, budu se nyní věnovat především druhové determinaci na základě dentálních kritérií.

Jako relativně nejvýhodnější rozměry se při určování zmiňovaných taxonů podle zubů uvádí: délka a šířka korunky první horní stoličky (M^1), délka korunky první dolní stoličky (M_1), šířka horního řezáku (I^1) (měřená přibližně ve středu zakřivení) a délka maxilární či mandibulární zubní řady (Niethammer, 1978; Anděra & Horáček, 2005). Ale i v tomto případě se jednotlivé druhy, ve všech uvedených rozměrech vzájemně více či méně překrývají.

Zástupci podrodu *Sylvaemus* také mají velice podobný dentální fenotyp. Celá řada studií věnovala pozornost i fenetickým znakům jednotlivých molárů a jejich odlišnostem v rámci zkoumaných druhů (Ruprecht, 1978; Tvrdekovič, 1979; Musser et al., 1996; Filippucci et al., 1996; Pecnová, 1996; Kryštufek, 2002; Javidkar et al., 2007).

Přestože moláry *A. flavicollis*, *A. sylvaticus* a *A. microps* vykazují stejnou stavbu byly při detailním zkoumání morfologie zubních hrbolků nalezeny následující rozdíly. Podle Pasquiera (1974) se *A. flavicollis* a *A. sylvaticus* liší v morfologii těchto hrbolků: hrbolek t_3 na M^1 je u *A. sylvaticus* častěji posunut dopředu a hrbolky t_4 s t_7 častěji splývají. M^2 má u *A. sylvaticus* méně redukovaný hrbolek t_9 .

Určité odlišnosti v dentálních znacích zaznamenali také Filippucci et al. (1996). Druh *A. flavicollis* se vyznačoval velice dobře vyvinutým hrbolkem t_{12} na M^1 i M^2 , spojení hrbolků t_1 - t_3 a t_3 - t_5 na M^1 obvykle chybělo, na M^1 se nevyskytoval t_{1b} (kromě jednoho vzorku), na hrbolku t_3 u M^1 byl vždy přítomný posteriorní výběžek,

zatímco na hrbolku t1 tento výběžek obvykle chyběl. Hrbolek t9 na M² byl téměř ve všech případech relativně malý. Mediální hrbolek na M₁ byl ve většině případech dobře vyvinutý. *A. sylvaticus* vykazoval následující znaky: menší hrbolek t12 na M¹, hrbolek t9 na M² byl zřetelně vyvinutý. Pro *A. uralensis* bylo charakteristické: hrbolek t12 na M¹ obvykle chyběl, hrbolek t4 byl zpravidla posutý posteriorně vzhledem k hrbolku t6, hrbolek t3 měl obvykle krátký posteriorní výběžek, zatímco na hrbolku t1 obvykle chyběl, hrbolek t7 ve většině případech připomínal svým tvarem spíše lištu (hřeben). M₁ se dále ještě vyznačovala dobře vyvinutým anterocentrálním hrbolkem, poslední řada párových hrbolků (entoconid a hypoconid) vykazovala značnou asymetrii. Je však nutné podotknout, že uvedené znaky byly odvozené pouze na základě studia tureckých populací.

V posledních letech se k řešení otázek druhové příslušnosti a variability jednotlivých populací podle morfologických znaků začíná stále více uplatňovat nová morfometrická metoda - morfometrie geometrická, využívající techniky analýzy obrysových dat (Renaud & Michaux, 2003, 2007; Janžekovič & Kryštufek, 2004; Barčiová & Macholán; 2006).

I přes velkou snahu rozlišit jednotlivé taxony z podrodu *Sylvaemus* na základě nejrůznějších morfometrických metod se stále většina srovnávacích studií a identifikačních příruček shoduje na skutečnosti, že přes rámcové velikostní rozdíly umožňující odlišení typických příslušníků jednotlivých druhů rodu, existuje poměrně značné množství jedinců, jejichž spolehlivé určení je dle dentálních kritérií takřka nemožné (Rietchel & Storch 1973; Niethammer 1978; Musser & Carleton, 1996; Anděra & Horáček, 2005).

Výše uvedené skutečnosti celkem jednoznačně vymezily rozvrh mého diplomního projektu. Hlavní cíle mé práce byly tedy následující:

- (1) Provést fyzickou revizi fosilního záznamu rodu *Apodemus* z mladopleistocenních resp. holocenních sérií z České republiky a Slovenska. Vypracovat techniky detailní morfometrické analýzy a aplikovat je na aparát fosilních dokladů.
- (2) Aplikací rozsáhlého souboru metrických a nemetrických znaků, užitého pro analýzu fosilního materiálu, zhodnotit rovněž reprezentativní vzorek všech recentních druhů střední Evropy a stanovit možná diskriminační kritéria a posoudit možnosti spolehlivého morfometrického rozlišení těchto druhů.
- (3) S využitím alternativních určovacích kritérií provést druhovou determinaci fosilního materiálu, stanovit první výskyty jednotlivých taxonů a charakter jejich rozšíření v jednotlivých úsecích holocénu.
- (4) U početnějších souborů porovnat variační charakteristiky fosilních a recentních populací a diskutovat možné vývojové trendy.

2. MATERIÁL A METODIKA

2.1. Materiál

Vlastním předmětem studia byl dentální materiál fosilních populací myšic rodu *Apodemus*. Pro potřeby diplomního projektu byly analyzovány pozůstatky rodu *Apodemus* z 65 holocenních společenstev, v nichž zastoupení studované skupiny bylo reprezentativní. Jednotlivé vzorky pocházejí z různých stratigrafických horizontů 10 souvislých vrstevných sledů z oblasti Českého krasu (Martina, Skalka nad Čihovou, Skalice, Aksamitova brána), Moravského krasu (Holštejnská, Němcova), Tisoveckého krasu (Medvedka, Peskő) a Slovenského krasu (Červená skala u Silice, Maštalná). Tento fosilní materiál pochází ze sbírkových fondů Katedry zoologie PřF UK (I. Horáček).

Jako srovnávací materiál byly použity recentní vzorky všech středoevropských druhů: *Apodemus agrarius*, *A. flavicollis*, *A. microps* a *A. sylvaticus*. Veškerý recentní materiál je uložen ve sbírkách Katedry zoologie PřF UK a byl laskavě zapůjčen V. Vohralíkem.

2.1.1. Příprava zpracovaného dentálního materiálu

Veškerý poskytnutý fosilní materiál byl nejprve mechanicky a chemicky čištěn. Poté jednotlivé položky souboru byly v rámci lokalit rozříděny na první a druhé horní moláry (M^1 a M^2) a na první a druhé dolní moláry (M_1 a M_2). Jednotlivé položky fosilního souboru byly fixovány pomocí kancelářské lepicí hmoty na tvrdý papír. Aby byla možná zpětná identifikace, všechny moláry byly očíslovány. Takto připravené vzorky byly skladovány v depozitních krabičkách, které byly opatřeny popiskem lokality a číslem vrstevného sledu.

2.1.2. Přehled zpracovaného dentálního materiálu

Celkem byl v této práci detailně morfometricky zpracován dentální fosilní materiál čítající 1830 položek: M^1 (534 kusů), M^2 (318 kusů), M_1 (666 kusů) a M_2 (312 kusů). Podrobný přehled udává Tab.1.

Recentní srovnávací materiál byl reprezentován 99 lebkami: 22 *Apodemus agrarius* (Liberec), 26 *Apodemus flavicollis* (25 Novohradské hory, 1 Praha), 19 *Apodemus microps* (6 Druholec (okres Břeclav), 13 Lužice u Hodonína) a 32 *Apodemus sylvaticus* (Praha).

Tab.1: Souhrnný přehled zkoumaného fosilního materiálu

LOKALIT A	OBLAST	VRSTVA	STRATIGRAFIE	Počet jednotlivých molárů			
				M ¹	M ²	M ₁	M ₂
A. brána	1	G1/50-70	F3	4	5	9	5
A. brána	1	G1/70-110	F2	0	0	2	1
A. brána	1	G1/110-140	E	2	1	0	1
A. brána	1	G1/140-170	D	7	0	4	3
A. brána	1	G1/170-250	C	6	2	12	3
Č. skala	10	II/3	F1	12	8	4	7
Č. skala	10	II/4	F1	18	12	10	2
Č. skala	10	II/5	E	0	1	2	2
Č. skala	10	3	E	2	0	4	3
Č. skala	10	4	D	3	1	9	7
Č. skala	10	5	C2	2	1	4	5
Č. skala	10	6	C2	8	4	12	8
Holštejnská	6	1	E	0	1	15	6
Holštejnská	6	2	D	5	3	3	1
Martina	1	105-140	E	5	3	5	3
Martina	1	140-170	D	13	5	12	3
Martina	1	190-210	C2	4	3	9	8
Martina	1	240-270	C1	2	3	4	6
Martina	1	Portál-D	B	3	4	10	8
Martina	1	Portál-E	B	74	30	76	47
Martina	1	Portál-F	A	9	7	14	7
Martina	1	Portál-G	A	2	1	5	3
Maštalná	10	0	F3	95	121	89	23
Maštalná	10	1	F	8	3	8	1
Maštalná	10	2	F	14	2	16	0
Maštalná	10	3	E	0	0	18	7
Maštalná	10	4/1	E	0	0	25	9
Maštalná	10	4/2	E	31	7	34	1
Maštalná	10	5	E	9	2	18	1
Maštalná	10	6	D	2	2	4	1
Maštalná	10	7	D	15	5	14	6
Maštalná	10	8	D	19	5	27	6
Maštalná	10	9	C2	40	14	49	32
Maštalná	10	11	A	1	0	1	0
Medvedka	9	1	F3	2	0	1	2
Medvedka	9	2	F2	3	2	4	3

Medvedka	9	3	F1	7	4	8	3
Medvedka	9	4	E	4	4	2	1
Medvedka	9	5	E	0	0	2	2
Medvedka	9	6	E	2	0	0	2
Medvedka	9	7	D	1	1	2	0
Medvedka	9	G1	C	1	0	1	1
Medvedka	9	G2	C	1	0	0	0
Němcova	6	3	D	4	4	9	2
Němcova	6	4	D	5	3	9	1
Němcova	6	5	C2	1	0	2	2
Peskö	9	2	F	6	2	9	6
Peskö	9	3	E	9	6	7	8
Peskö	9	4	C	0	0	4	0
Peskö	9	4a	D	2	1	3	2
Peskö	9	4b	C2	0	0	4	0
Peskö	9	5	C2	0	0	2	0
Peskö	9	6	C1	0	0	1	1
Peskö	9	7	B	0	0	1	0
Peskö	9	8	B	1	0	0	0
Skalice	1	3b	C2	2	1	3	4
Skalice	1	4	C1	4	1	5	3
Skalice	1	5	B	2	1	1	1
Skalka	1	1	F3	7	4	11	7
Skalka	1	2	F2	7	4	6	4
Skalka	1	3	F1	16	5	14	5
Skalka	1	4	E	8	10	13	13
Skalka	1	5	E	13	6	7	8
Skalka	1	6	D	10	3	6	4
Skalka	1	7	C	1	0	1	1

Tab. 2: Celkový počet jednotlivých molárů v rámci lokalit

LOKALITA	POČET JEDNOTLIVÝCH MOLÁRŮ			
	M^1	M^2	M_1	M_2
A. brána	19	8	27	13
Č. skála	45	27	45	34
Holštejnská	5	4	18	7
Martina	112	56	135	85
Maštalná	234	161	303	87
Medvedka	21	11	20	14
Němcova	10	7	20	5
Peskö	18	9	31	17
Skalice	8	3	9	8
Skalka	62	32	58	42
SOUČET	534	318	666	312

2.2. Metody zpracování

Každá jednotlivá stolička byla standartizovaným způsobem fotografována pomocí stereolupy Olympus SZX12 (objektiv 1,6x (zoom51)). Stav jednotlivých metrických a nemetrických znaků byl odečítán z digitálních fotografií jednotlivých kusů pomocí biometrického softwaru TPSdig 2.05 (J. ROHLF, 2006). Získané hodnoty byly převáděny do databáze, technicky ošetřené v programu Microsoft Office Excel 2003. Další statistické analýzy a vizualizace jednotlivých kroků explorační statistiky byly prováděny v programu STATISTICA 6.0. Pro jednotlivé výběrové soubory byly vypočítány základní statistiky, korelační matice pro analýzu relací variačních poměrů jednotlivých proměnných, které byly zkoumány rovněž prostřednictvím shlukovací (UPGMA) a faktorové analýzy (PCA). Testování významu kontextuálních faktorů (oblast, statigrafie apod.) bylo provedeno analýzou variance. Výběr proměnných morfometrické analýzy byl proveden na základě předchozího posouzení charakteru variability a s ohledem na znaky sledované v předchozích studiích (Pecnová 1996, van Dam 1998).

Celkem bylo sledováno 58 metrických a 24 nemetrických znaků a 4 znaky proporční. Podrobný přehled a vymezení jednotlivých znaků podává Příloha I.

3. VÝSLEDKY

3.1. Charakteristiky recentních taxonů a možnosti jejich rozlišení

Statistické charakteristiky morfometrických poměrů zkoumaných vzorků recentních populací jsou shrnuty v Příloze III - 1. Jak je zřejmé z výsledků analýzy variance (srv. Příloha IV – 1.1.) druhová příslušnost je rozhodujícím faktorem ovlivňujícím stav jednotlivých znaků v případě 52 metrických a 18 nemetrických. Nezávislé na druhové příslušnosti byly pouze následující znaky : M3D, M8D, M7D, M21D, M24D, M25D, F2, F3, F6, F11 a F15.

3.1.1. Struktura dentálního fenotypu

Analýza variační struktury dentálního fenotypu zkoumaných recentních populací technikou shlukové analýzy (UPGMA) (srv. Obr. 1- 4) a faktorové analýzy (PCA) (srv. Příloha V-1.1.-1.16.) ukázala následující skutečnosti:

* Jádrem variačních relací dentálního fenotypu je úzký vztah mezi celkovou délkou horní a spodní M1 (M1H-M1D),

*U *A. microps* se v tomto jádrovém komplexu uplatňují rovněž metrické komponenty délky hrbolku t2 (M2H-M12H-M13H), poněkud volněji je toto spojení naznačeno u *A. sylvaticus* (s rozšířením o relaci s M18H), u *A. flavicollis* je jádrový komplex méně zřetelný a uvedené znaky vstupují do jiných relací,

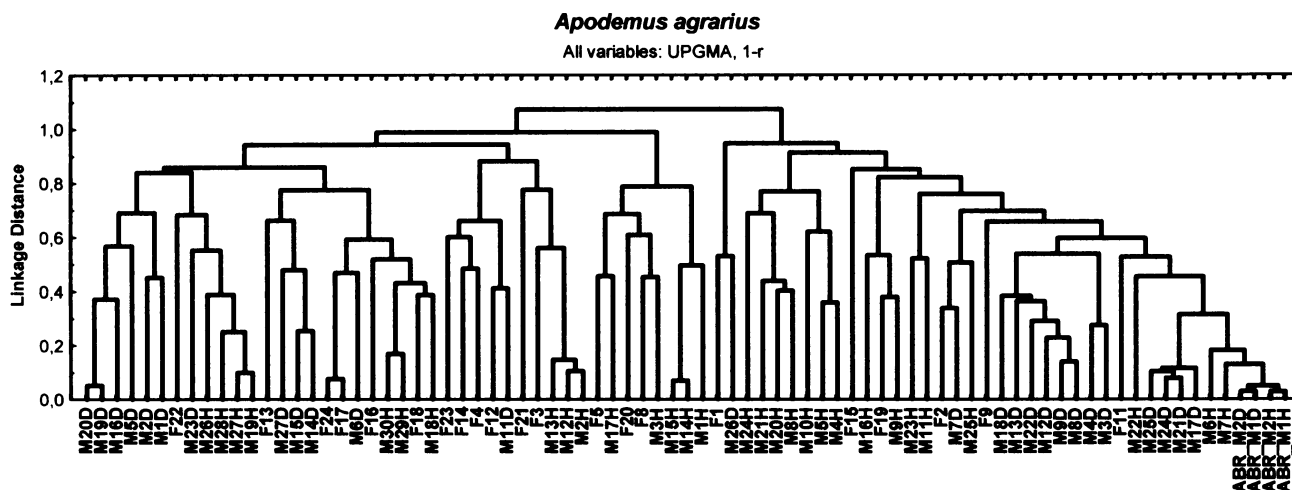
*U *A. agrarius* žádná z uvedených relací není patrna - základní délkové a šířkové rozměry jsou vzájemně úzce vázány v kontextu jednotlivých zubů (zejm. M₁ a M²), relace mezi maxilárními a mandibulárními zuby (přinejmenším mezi M¹ a M₁) jsou jen nezřetelné. Výjimkou je úzká relace délko-šířkových komponent M₁ a vnitřní šířky M² (M19H, M22H, M23H, M26-28H), která vytváří v komponentové projekci velmi kompaktní shluk.

*Další zřetelnou komponentou dentálního fenotypu je těsná vazba mezi metrickými charakteristikami M₂ (M17D, M21D, M24D, M25D) a bezprostřední relace stavu těchto znaků s úrovní abraze: v tomto směru je patrna zřetelná podobnost mezi *A. microps* a *A. sylvaticus*, zatímco *A. flavicollis* uvedené relace nevykazuje vůbec.

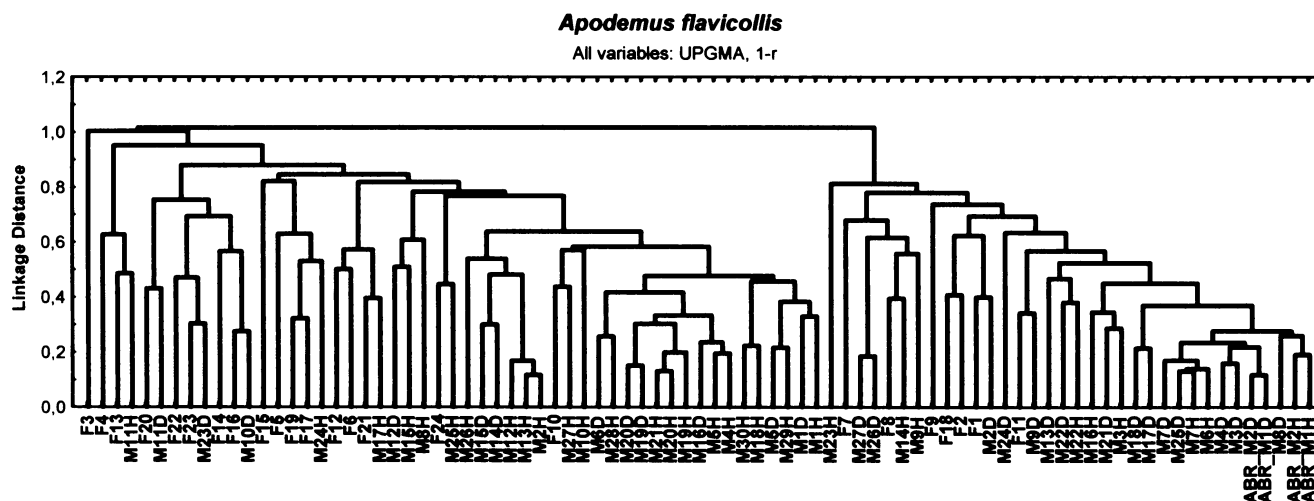
*Nemetrické znaky relativní velikost mesiálního cuspu oproti mesiolabiálnímu, stupeň asymetrie anterokonidového komplexu a relativní šířka cingulárního pole (F14,F15,F16) jsou poměrně těsně korelovány u *A. flavicollis*, relace relativní velikosti mesioálního cuspu oproti

mesiolabiálnímu a stupeň asymetrie anteroknidového komplexu jsou patrný i u *A. sylvaticus*, u *A. microps* a *A. agrarius* jsou však uvedené znaky takřka variačně nezávislé.

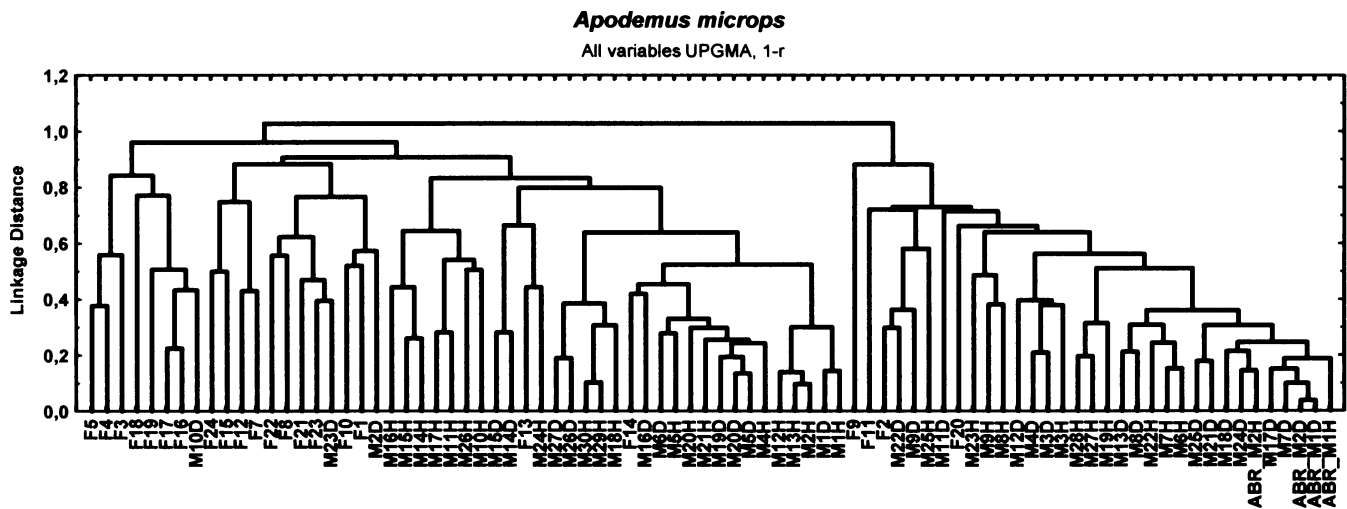
Obr. 1: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. agrarius*: výsledky shlukové analýzy (1-r, UPGMA).

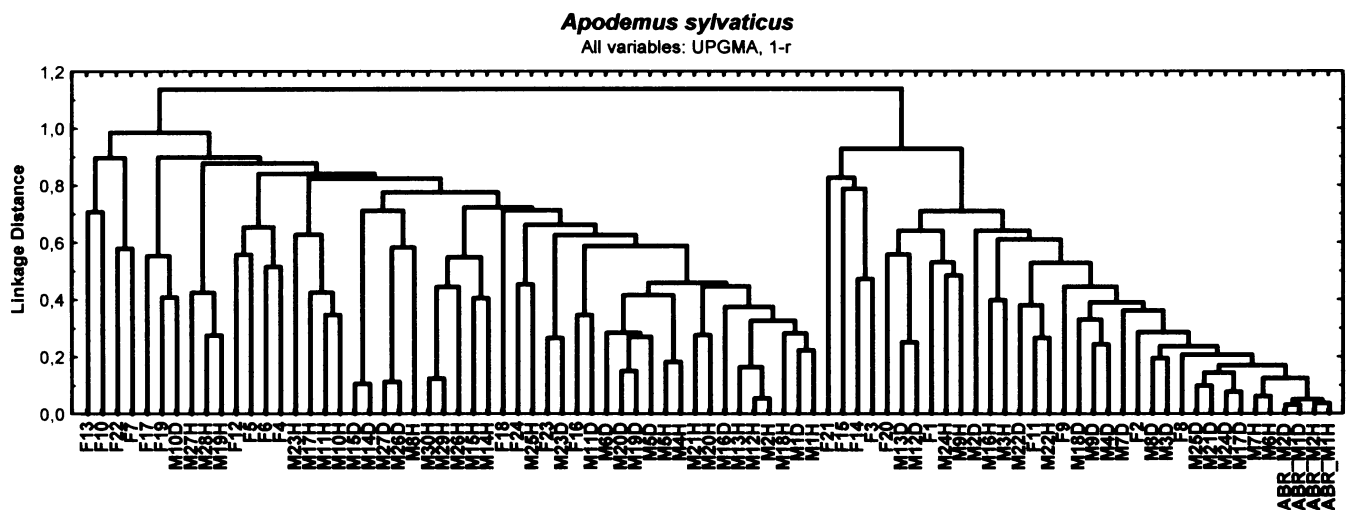
Obr. 2: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. flavicollis*: výsledky shlukové analýzy (1-r, UPGMA).

Obr. 3: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. microps*: výsledky shlukové analýzy (1-r, UPGMA).

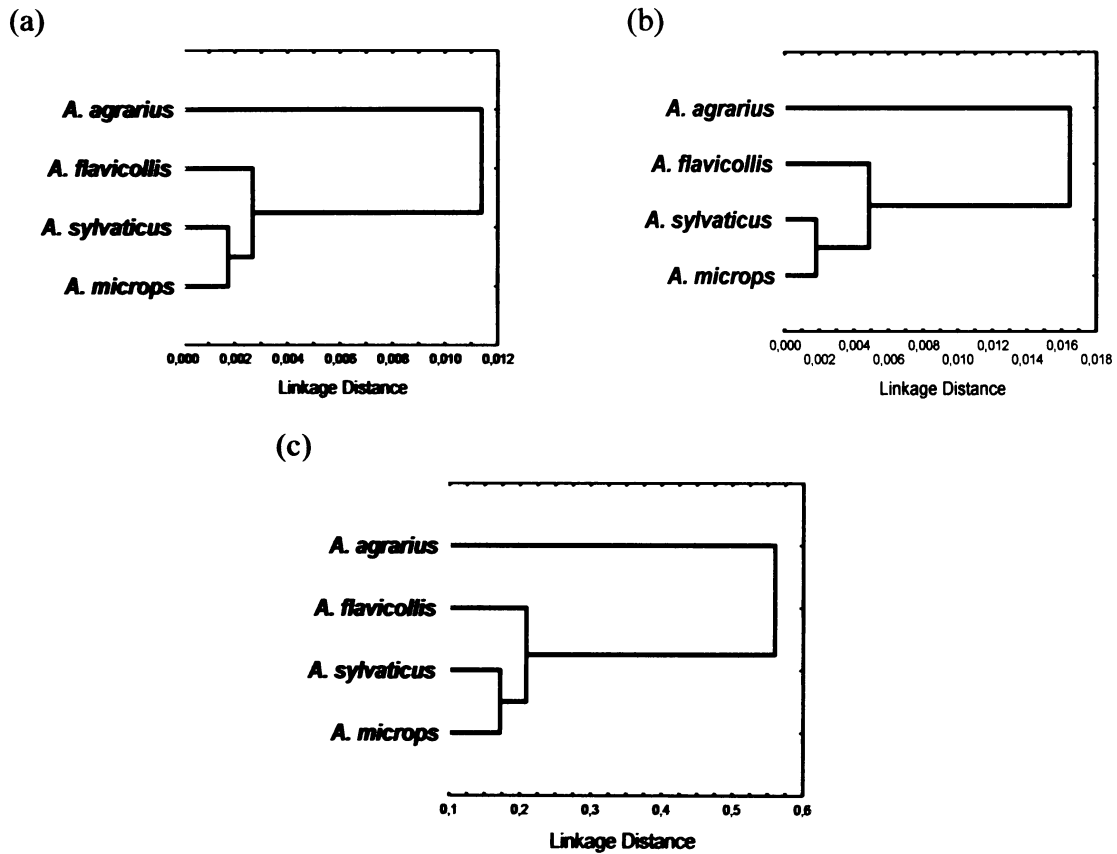
Obr. 4: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. sylvaticus*: výsledky shlukové analýzy (1-r, UPGMA).

Celkově, srovnání variačních poměrů resp. relačních vztahů jednotlivých morfometrických proměnných (viz výše) naznačuje poměrně silnou úroveň polarizace u *A. sylvaticus* a *A. microps* (kondenzace znaků do několika vzájemně nezávislých celků s úzkými vnitřními vztahy) a výrazné rozvolnění těchto struktur u *A. flavicollis*, kdy těsnější vztahy mezi jednotlivými proměnnými jsou méně zřejmé. *A. agrarius* vykazuje na rozdíl od zmíněných forem podrodu *Sylvaemus*, zřetelně odlišné uspořádání jednotlivých komponent dentálního fenotypu. Tyto skutečnosti se odráží i ve výsledcích

diskriminační analýzy (viz dále) i ve fenogramech sestavených na metrických znacích M^1 , metrických znacích M_1 a nemetrických znacích M^1 a M_1 (srv. Obr. 5).

Obr. 5: Výsledky shlukové analýzy (1-r, UPGMA) fenetických podobností recentních taxonů na základě (a) metrických znaků M^1 , (b) metrických znaků M_1 , (c) nemetrických znaků M^1 a M_1 .

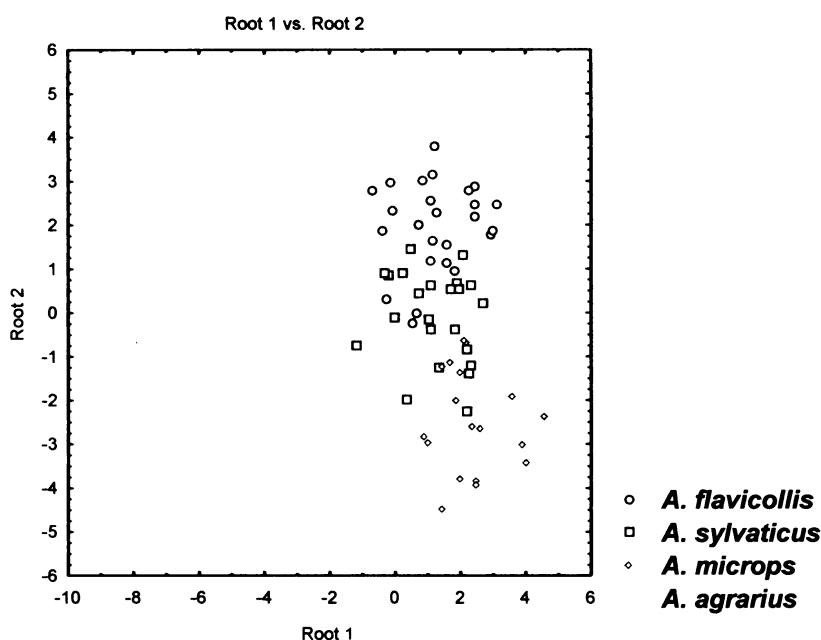

3.1.2. Možnosti determinace

Výsledky diskriminační analýzy recentních populací postupně prováděné s různým výběrem zahrnutých proměnných (hodnoty příslušných diskriminačních koeficientů jsou shrnuty v Příloze-VI.) ukazují:

(1) Velmi jednoznačné odlišení *Apodemus agrarius* od podrodu *Sylvaemus* na nemetrických znacích (Obr.: 6), zatímco v metrických znacích maxilárních i mandibulárních zubů je zřejmý značný překryv s formami podrodu *Sylvaemus* (zej. *sylvaticus*, částečně *microps*) a jednoznačnou diskriminaci neumožňují.

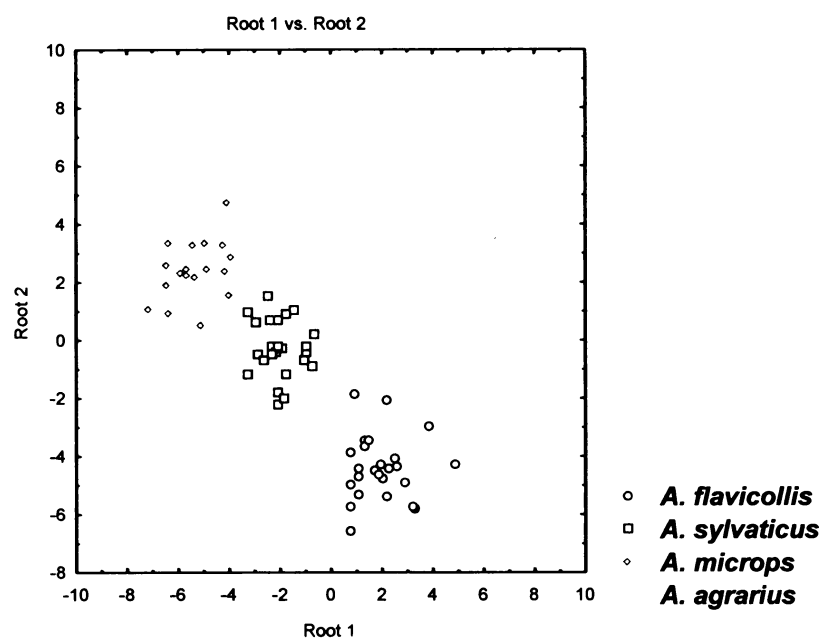
Obr.6: Výsledky diskriminační analýzy recentních populací – nemetrické znaky.

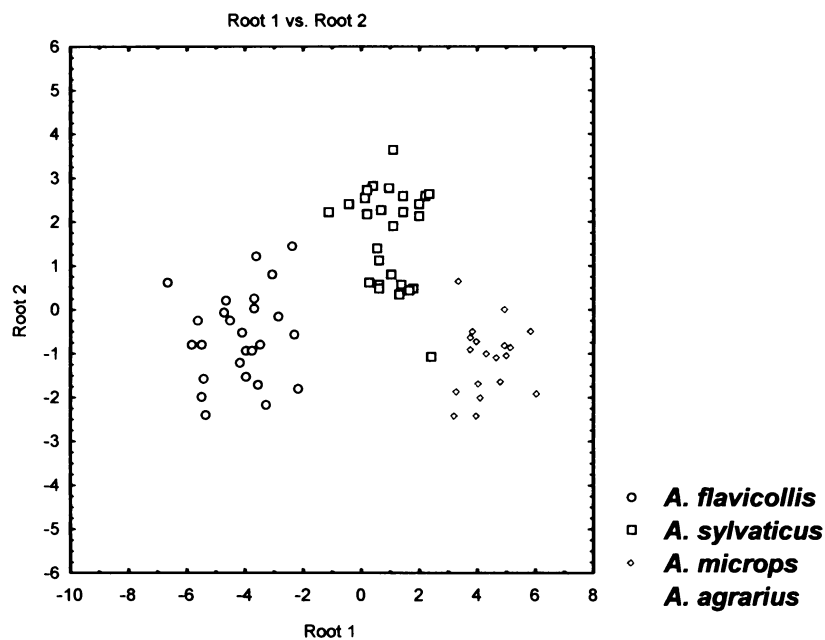
(2) Naopak, jednotlivé druhy podrodu *Sylvaemus* vykazují ve stavu nemetrických znaků značné překryvy a jejich odlišení je velmi nejednoznačné. Při zmenšeném počtu nemetrických znaků je tato skutečnost ještě zřejmější.

(3) Poměrně spolehlivé a jednoznačné rozlišení forem podrodu *Sylvaemus* poskytuje celý soubor metrických znaků horních molárů i soubor metrických znaků dolních molárů (Obr. 7, 8). Hodnoty příslušných kanonických koeficientů (Příloha VI.) neukazují však k jednoznačné diskriminační hodnotě některé z příslušných proměnných a také zmenšení počtu vstupních proměnných diskriminační analýzy nezvyšuje rozlišovací potenciál výsledného vektoru.

Obr. 7: Výsledky diskriminační analýzy – metrické znaky maxilárních zubů

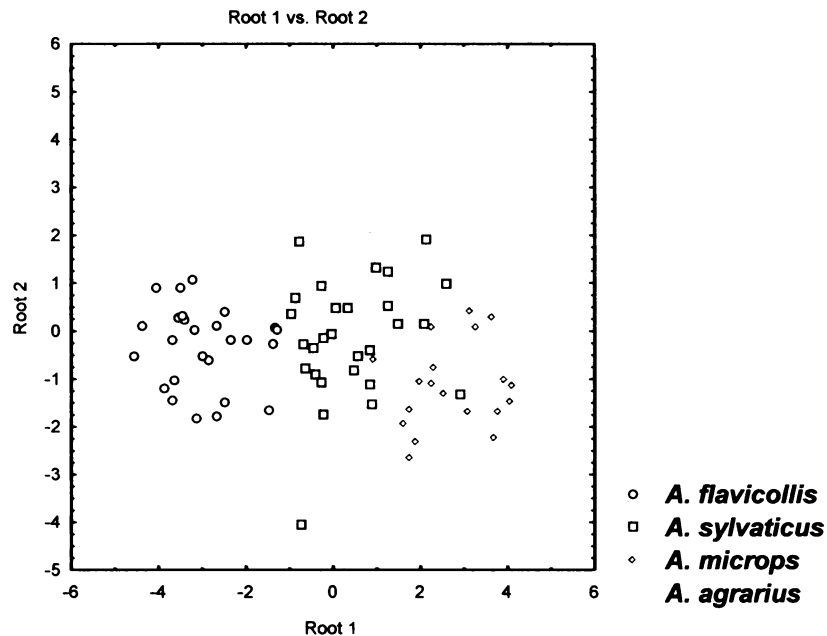
Obr.8: Výsledky diskriminační analýzy – metrické znaky mandibulárních zubů

(4) Nejzřetelnější komponentou zmíněného vektoru jsou základní metrické charakteristiky jednotlivých zubů. Diskriminační funkce využívající těchto základních rozměrů (srv. Obr.9) rozlišuje spolehlivě *A. flavicollis* a s nepatrnými přesahy i *A.*

sylvaticus a *A. microps*, *A. agrarius* však vykazuje značné překryvy s menšími druhy podrodu *Sylvaemus*.

Obr. 9: Výsledky diskriminační analýzy : metrické proměnné M1D-M5D

(5) Uvedené skutečnosti naznačují potenciální využití základních délkových a šířkových rozměrů v praktické determinaci. K tomuto použití jsem provedla frekvenční analýzu rozměrů – délek jednotlivých zubů (M1H, M18H, M1D, M16D) a ploch jednotlivých zubů (PLOM1/, PLOM2/, PLOM/1, PLOM/2), které jsem získala po vynásobení délky a šířky zkoumaných zubů. Z dosažených výsledků jsem stanovila rozsahy překryvů mezi jednotlivými druhy. Výsledky jsou shrnuty v Tab. 3. Z důvodu téměř úplného překryvu délky i plochy M^2 mezi druhy *A. microps* a *A. sylvaticus*, nebylo možné *A. microps* bezpečně na M^2 vymezit.

Tab. 3: Zohlednění překryvových úseků (pravděpodobně odpovídající reálným překryvům metrické proměnlivosti příslušných druhů) a vymezení parataxonů pro determinační postupy podle délky a plochy jednotlivých zubů.

	<i>A. microps</i> (kategorie 1)	<i>A. micr./A. sylv.</i> (kategorie 2)	<i>A. sylvaticus</i> (kategorie 3)	<i>A. sylv./A. flav.</i> (kategorie 4)	<i>A. flavicollis</i> (kategorie 5)
DÉLKA M¹	1,54-1,68	1,69-1,77	1,78-1,88	1,89-1,92	1,93-2,12
DÉLKA M²		1,02-1,17	1,18-1,19	1,20-1,29	1,30-1,48
DÉLKA M₁	1,44-1,53	1,54-1,64	1,65-1,76	1,77-1,78	1,79-1,97
DÉLKA M₂	0,99-1,01	1,02-1,16	1,17-1,18	1,19-1,28	1,29-1,40
PLOCHA M¹	1,68-1,93	1,94-2,11	2,12-2,28	2,29-2,44	2,45-2,97
PLOCHA M²		1,05-1,35	1,36-1,38	1,39-1,65	1,66-2,03
PLOCHA M₁	1,39-1,46	1,47-1,72	1,73-1,95	1,96-2,08	2,09-2,46
PLOCHA M₂	0,91-0,93	0,94-1,21	1,22-1,25	1,26-1,39	1,40-1,76

3.1.3. Protokol determinačních postupů aplikovaných na fosilní materiál

Na základě výsledků shora zmíněných srovnání jsem vypracovala následující postupy determinace dentálního materiálu, které následně byly aplikovány na soubor fosilních dokladů. Jednotlivé kroky determinačního postupu byly následující:

(a) Začlenění do fenotypových kategorií *A. agrarius* vs. *Sylvaemus*, dle stavu nemetrických znaků:

Nejreprezentativnější zub pro *A. agrarius* je M², která se na rozdíl od podrodu *Sylvaemus* vyznačuje absencí mesiolabiálního cingulidu. Dalším charakteristickým rysem pro *A. agrarius* je velice úzké cingulární pole u spodních molárů a výrazná redukce cingulárního cuspu B. Celkově jsou všechny moláry poněkud štíhlejší než u podrodu *Sylvaemus*. Stoličky druhu *A. agrarius* byly na základě těchto morfologických odlišností zařazeny do kategorie 8. Jiné determinační postupy nebyly na tyto zuby použity.

(b) Rozčlenění materiálu podrodu *Sylvaemus* do parataxonových kategorií 1-6 (1 - *A. microps*, 2 - *A. microps/A. sylvaticus*, 3 - *A. sylvaticus*, 4 - *A. sylvaticus/A. flavicollis*, 5

– *A. flavicollis*, 6 - *A. flavicollis* přesahující horní hranici variability recentního vzorku) podle: základního délkového rozměru zubu (tento typ identifikace je shrnutý v příslušných datových přehledech do kategorie "SPB") a plochy zubu ("SPC") (srv. Tab. 3). Tímto postupem byly nezávisle determinovány všechny položky fosilního materiálu. Předběžně, před vlastní detailní morfometrickou analýzou byly všechny jednotlivé položky také determinovány tradičním postupem zohledňující celkový fenotypický design zubu – výsledek této předběžné determinace “od oka” je v datových přehledech (Příloha II) prezentovaný jako determinace "SPA".

Výsledky determinačních technik SPA, SPB a SPC v celém souboru všech fosilních dokladů byly srovnávány korelační analýzou. Hodnoty korelačních koeficientů pro determinační strategie na jednotlivých zubech jsou uvedeny v Tab. 4. Výsledky všech tří determinačních postupů jsou ve velmi dobrém souladu a vykazují vysoké a staticky velmi významné korelace ($r = 0,78$ SPA:SPB; $r = 0,76$ SPA:SPC, $r = 0,89$ pro M^1 ; $r = 0,79$ SPA:SPB; $r = 0,76$ SPA:SPC, $r = 0,84$ pro M_1 ; $r = 0,73$ SPA:SPB; $r = 0,75$ SPA:SPC, $r = 0,79$ pro M_2). V případě zubů M^2 získané výsledky předběžnou identifikací “od oka” (SPA) s výsledky metrické diskriminace vykazují slabší korelace ($r = 0,61$ SPA:SPB; $r = 0,59$ SPA:SPC). Výsledky od obou postupů založených na metrické diskriminaci (SPB:SPC) jsou však ve velmi dobrém souladu ($r = 0,79$ SPB:SPC).

Tab.4: Hodnoty korelačních koeficientů determinačních strategií pro jednotlivé zuby: a) pro M^1 , b) pro M^2 , c) pro M_1 , d) pro M_2 :

(a)

M^1	SPA	SPB	SPC
SPA	1,00	0,78	0,76
SPB	0,78	1,00	0,89
SPC	0,76	0,89	1,00

(b)

M^2	SPA	SPB	SPC
SPA	1,00	0,61	0,59
SPB	0,61	1,00	0,79
SPC	0,59	0,79	1,00

(c)

M_1	SPA	SPB	SPC
SPA	1,00	0,79	0,76
SPB	0,79	1,00	0,84
SPC	0,76	0,84	1,00

(d)

M_2	SPA	SPB	SPC
SPA	1,00	0,73	0,75
SPB	0,73	1,00	0,79
SPC	0,75	0,79	1,00

3.2. Zastoupení jednotlivých druhů v holocenním fosilním záznamu

Výsledky determinace dentálního materiálu v jednotlivých nálezových celcích jsou shrnuty v Tabulce 5 a 6, detailní informace jsou obsaženy v Příloze II. Vzhledem k tomu, že do morfometrické analýzy byly zahrnuty i olámané moláry, nebylo možné na všechny kusy aplikovat definovaná identifikační kritéria. Z celkového počtu 1830 molárů jich bylo možné tedy determinovat 1814.

Z výsledků je zřejmé, že ve zkoumaném fosilním záznamu jsou zastoupeny všechny čtyři recentní druhy, přičemž naprostá většina materiálu spadá podle morfometrických kritérií (SPB, SPC) do kategorie 4, 5, 6, tedy *Apodemus flavicollis s. l.*, včetně kusů přesahujících horní hranici variability recentního vzorku (kategorie 6). Tyto kusy jsou charakteristické především pro starší úsek holocénu.

Tab. 5: Zastoupení parataxonů rodu *Apodemus* (1-6, 8) v souborech dokladů z jednotlivých stratigrafických úseků holocénu ČR a Slovenska (A-F) (n - počet kusů, LOK - počet společenstev v nichž byl příslušný parataxon doložen).

	ČESKÁ REPUBLIKA						SLOVENSKO					
	1	2	3	4	5	8	1	2	3	4	5	8
F n	0	10	11	21	70	2	6	8	17	57	400	26
LOK	0	5	4	4	5	1	4	5	5	8	9	6
E n	2	2	7	13	88	1	3	4	3	24	186	6
LOK	1	2	2	4	5	1	2	3	3	7	10	3
D n	0	0	2	8	109	0	0	2	3	18	109	3
LOK	0	0	2	4	6	0	0	1	2	4	6	1
C n	3	5	0	9	76	0	0	7	3	14	150	16
LOK	2	2	0	4	7	0	0	5	1	5	8	2
B n	1	2	4	30	219	0	0	0	0	1	1	0
LOK	1	1	2	2	3	0	0	0	0	1	1	0
A n	2	4	0	6	36	0	0	0	0	0	1	0
LOK	1	2	0	2	2	0	0	0	0	0	1	0

Zásadním zdrojem informací o stratigrafickém a paleogeografickém rozšíření jednotlivých taxonů jsou doklady determinované do parataxonů 1,3,5 a 8, t.j. bezpečně určené recentní druhy. Interpretace dokladů determinovaných do parataxonů 2 a 4 je z pochopitelných důvodů složitější a vyžaduje zvláštního komentáře. Celkově lze na základě determinačního zhodnocení zkoumaného materiálu konstatovat následující:

***Apodemus microps* (kategorie 1)**

Apodemus microps je v celém souboru zastoupen 15-ti moláry (7M¹, 8M₁) na následujících 9 lokalitách: Aksamitova brána 170-250, Martina - portál E, Martina – portál F, Maštalná 0, Maštalná 1, Peskö 2, Peskö 3, Skalice 4 a Skalka n. Čihovou 4. Obě aplikovaná morfometrická kritéria (SPB, SPC) shodně přiřadily všech 15-ti molárů do kategorie 1. Do této kategorie připadli ještě další 2 stoličky z lokalit Maštalná 2 a Medvedka 4, ale v obou případech se jedná o poslední abrazní stádium (9), tudíž prokazatelnost těchto položek není zřejmá a z tohoto důvodu nebyly zahrnuty k tomuto druhu.

Získané výsledky ukazují, že druh *A. microps* se ve starším a středním holocénu vyskytoval i ve středních Čechách. V našem materiálu je pro tento úsek v uvedené oblasti k dispozici celkem 8 kusů, odpovídajících vymezení druhu ve všech identifikačních alternativách takže pravděpodobnost chybného určení je zanedbatelná. Nejstarší nález pochází z lokality Martina – portál F (statigrafický horizont A). V tomto nálezovém celku je *A. microps* reprezentován 1 M¹ a 1 M₁. Dále je výskyt prokázán ve statigrafickém horizontu B (Martina portál-E), a v úseku staršího boreálu: C (Aksamitova brána 170-250) a C1 (Skalice 4). Další doklady (1 M¹ a 1 M₁) jsou k dispozici až z úseku epiatlantiku (bizona E: lokalita Skalka n. Čihovou 4).

Ve slovenských lokalitách je proti očekávání *A. microps* (parataxon 1) bezpečně doložen teprve v úseku mladšího holocénu (E: Pesko 3, ,F: Pesko 2, Maštalná 0, Maštalná 1).

***Apodemus sylvaticus* (kategorie 3)**

Druh *A. sylvaticus* je ve zkoumaném fosilním záznamu reprezentován 48-ti zuby (8 M¹, 1 M², 37M₁, 2 M₂) ve 21 nálezových celcích: Aksamitova brána 50-70, Červená skala II/3, Holštejnská 1, Martina 140-170, Martina – portál D, Martina – portál E, Maštalná 0, Maštalná 2, Maštalná 4/I, Maštalná 5, Maštalná 6, Maštalná 8, Maštalná 9, Medvedka 3, Němcova 3, Peskö 2, Peskö 3, Skalka 1, Skalka 2, Skalka 3 a Skalka 4. Na

všech výše uvedených lokalitách se vyskytuje společně s *A. flavicollis*, která však zaujímá zcela dominantní postavení. Do této kategorie byly přiřazeny ještě 2 M₁ z lokality Červená skala II/3. Vzhledem k tomu, že se jedná se ale o vyšší abrazní stádia (6, 7) zůstává druhová příslušnost nejasná.

První doklad *A. sylvaticus* z území České republiky pochází z lokality Martina – portál E (statigrafický horizont B), zde je tento druh zastoupen dvěma spodními a jedním horním molárem. Nejstarší nález tohoto druhu ve slovenském materiálu je z lokality Maštalná 9 (statigrafický horizont C2).

***Apodemus flavicollis* (kategorie 5, 6)**

V celém zkoumaném souboru jednoznačně převládá druh *A. flavicollis*. Z celkového počtu 1814 determinovaných zubů jich do této kategorie přísluší 1445. Dle použitých morfometrických kritérií byl výskyt tohoto druhu prokázán ve všech 65 nálezových celcích. Nejstarší doklady v České republice jsou dochované na lokalitách Martina – portál G a Martina - portál F (statigrafický horizont A). Celkem se jedná o 46 zubů, z toho 36 jich podle morfometrických kritérií (SPB, SPC) připadlo do této kategorie (5,6). Žádný zub z těchto nejstarších českých lokalit nepříslušel druhu *A. sylvaticus*.

První výskyt *A. flavicollis* na Slovensku je reprezentován lokalitou Maštalná 11 (statigrafický horizont A), z tohoto nálezového celku je zachovaný jediný kus (M₁).

***Apodemus agrarius* (kategorie 8)**

V celém souboru je celkem 54 zubů (14 M¹, 6 M², 23 M₁, 11 M₂) patřících tomuto druhu. *A. agrarius* je doložen na 14 lokalitách: Červená skala II/3, Červená skala II/4, Červená skala II/5, Červená skala 3, Červená skala 4, Červená skala 5, Červená skala 6, Holštejská 1, Maštalná 0, Maštalná 1, Maštalná 2, Maštalná 3, Medvedka 1 a Skalka 3.

Na Slovensku je *A. agrarius* doložen souvisle v úseku boreál až recent. V plném rozsahu se to týká lokality Červená skala u Silice - v boreálním úseku je zde zastoupen početným souborem (16 zubů) a jeho průběžný výskyt je doložen rovněž ve všech nadložních horizontech pokrývajících biozóny D-F. V jiných lokalitách (Medvedka, Peskő) však tento druh chybí, s výjimkou subrecentního úseku (F3: Medvedka 1), v lokalitě Maštalná je jeho přítomnost omezena na úsek poneolitický, v němž se ovšem vyskytuje souvisle (E: vrstva 3, F: vrstvy 0,1,2).

Doklady z ČR jsou dle očekávání velmi kusé a pochází pouze ze dvou lokalit. V případě kusu z poneolitického úseku lokality Holštejská jeskyně v Moravském krasu jde zjevně o plně průkazný doklad tohoto druhu (jde o indexový zub M^2), v případě dvou zubů (M_1 , M_2) z poneolitického horizontu série Skalka nad Čihovou v Českém krasu (F1: vrstva 3) je situace méně jasná. V úvahu zde připadá i alternativní identifikace příslušných zubů jako aberantních fenotypů *A. sylvaticus* (viz též komentář k parataxonu 2).

***Apodemus microps* / *Apodemus sylvaticus* (kategorie 2)**

Kusy spadající do přechodné kategorie 2 byly identifikovány v následujících souborech: Červená skala II/3, Červená skala II/4, Červená skala 5, Červená skala 6, Martina portál - E, Martina – portál F, Martina – portál G, Maštalná 0, Maštalná 2, Maštalná 3, Medvedka 6, Peskö 2, Peskö 3, Peskö 4, Peskö 4a, Peskö 4b, Peskö 6, Peskö 8, Skalice 4, Skalka 1, Skalka 2, Skalka 3, Skalka 5, Aksamitova brána 50-70, Aksamitova brána 70-110, Aksamitova brána 170-250. Celkově se tedy jedná o 44 zubů.

Nápadně vysoké je zastoupení této kategorie v lokalitách z Českého krasu, v Moravských lokalitách chybí, ve slovenských lokalitách jde o jednotlivé kusy, souvisle zastoupené pouze ve vrstevném sledu lokality Peskö, kde s výjimkou nejmladšího úseku chybí *A. sylvaticus* i *A. microps*.

V lokalitách Českého krasu (Aksamitova brána, Martina, Skalice) tato kategorie převažuje nad doklady kategorií 1 a 3 (Aksamitova brána 2:3:1 pro kategorie 1:2:3, Martina 3:6:5, Skalice 1:4:0), ve slovenských lokalitách je podobné zastoupení patrné pouze v Peskö (4:8:2) a Červená skala (0:6:1).

***Apodemus sylvaticus* / *Apodemus flavicollis* (kategorie 4)**

Do přechodné kategorie 4 bylo celkem přiřazeno 204 stoliček. Vzhledem k tomu, že *A. sylvaticus* je ve zkoumaném fosilním záznamu velice vzácný, většina zubů pravděpodobně přísluší druhu *A. flavicollis*.

Za zmínku stojí vyšší zastoupení této kategorie ve všech lokalitách Českého krasu ve srovnání s lokalitami moravskými a slovenskými. Tato skutečnost, stejně jako srovnání metrických poměrů kumulativního parataxonu *A. flavicollis* s.l. (4+5+6) - tab. 6 - naznačuje relativní menší tělesnou velikost českých populací tohoto druhu, přinejmenším v úseku staršího a středního holocénu.

3.3. Morfometrická dynamika v postglaciální historii rodu *Apodemus* ve střední Evropě

Z předchozích odstavců je zřejmé, že jediným druhem zastoupeným reprezentativním materiálem ve všech časových horizontech i oblastech je *Apodemus flavicollis*. Detailní analýza stratigrafické proměnlivosti jednotlivých morfometrických znaků je možná tedy pouze u tohoto druhu. Pozornost byla věnovaná horním a dolním M1.

Výsledky analýzy variance souboru fosilního *A. flavicollis* jsou shrnuty v Příloze IV-1.2.-1.5. Je zřejmé, že efekt oblasti se jako vysoce průkazný faktor variability uplatňuje u 8 metrických znaků M^1 , 1 proporční znak M^1 , 7 metrických znaků M_1 a u 6 znaků nemetrických.

Efekt stratigrafické pozice jako zdroj proměnlivosti je vysoce průkazný u 6 metrických znaků M^1 , 8 metrických znaků M_1 a 11 znaků nemetrických.

V dobrém souladu s výsledky analýzy variance jsou výsledky přímého srovnání variačních poměrů celkového souboru z ČR a Slovenska resp. souboru dokladů ze staršího holocénu (A-C) a mladšího holocénu (D-F) shrnuté v Příloze IV-2.1-2.8. Základní statistiky k jednotlivým souborům jsou k dispozici v Příloze III-2.17-2.32.

Meziregionální rozdíly byly statisticky signifikantní u 6 metrických znaků M^1 , u 1 proporčního znaku na M^1 7 metrických znaků M_1 , 5 znaků metrických (výsledky t-testu jsou v Příloze IV-2.1.-2.4.), v případě srovnání souboru staršího a mladšího holocénu je situace zřetelně odlišná. Vysoce signifikantní rozdíly (srv. výsledky t-testu v Příloze IV-2.5-2.8) byly konstatovány u 6 metrických znaků M^1 , 7 metrických znaků M_1 a u 13 znaků fenetických.

Celkově lze tedy konstatovat, že v případě M_1 , populace mladoholocenní vykazují celkově menší rozměry a nižší stupeň asymetrie anterokonidového komplexu, výrazně však převyšují staroholocenní populace v úrovni diferenciaci cingulárního pole a v robustnosti jednotlivých hrbolků (srv. znaky F15-F21, M7D, M8D, M9D - mesiodistální vzdálenosti hrbolků, M12D-M14D - diagonální vzdálenosti hrbolků), přičemž celkové proporční charakteristiky zubu (M3D/M1D, M6D/M5D) zůstávají nezměněny. Vedle asymetrie anterokonidového komplexu a rozsahu cingulárního pole vykazuje největší rozsah odlišností znak F20 - úroveň diferenciaci cingulárního cuspu C. Variační poměry tohoto znaku u staroholocenních populací charakterizuje rovněž

extrémně vysoké pozitivní hodnoty šikmosti rozdělení stejně jako výrazná špičatost rozdělení naznačující dynamický posun variability do vyšších hodnot, které spolu s charakteristikami normálního rozdělení vykazuje soubor mladoholocenní.

Srovnání rozdílů variačních poměrů uvnitř skupiny staroholocenních populací (BxC) ukazuje zřetelné posuny ve stavu znaků charakterizujících poměry anterokonidového komplexu, znaky distální části zubu, včetně cingulárního pole vykazují jen malé rozdíly. Poměry uvnitř komplexu mladoholocenních populací jsou vcelku vyrovnané (D, E a F1 bez výraznějších rozdílů významný posun především ve stavu nemetrických znaků F16-20 je patrný až v nejmladším úseku F3).

Celkově nejvyšší objem odlišností vykazuje srovnání populací biozon B a C3, resp. D (celkem 12 znaků s rozdílem vysoké významnosti). K výrazné změně v charakteru proměnlivosti dochází tedy v úseku boreálním, resp. svrchní části tohoto úseku. Soubory závěrečného úseku borálu (C3) a úseku atlantiku (D) nevykazují průkazné rozdíly v žádném z metrických či nemetrických znaků, do této variačně homogenní skupiny patří rovněž soubor z biozóny E (epiatlantik), zatímco soubory biozóny F, zejména pak F3 vykazují zřetelné posuny přinejmenším v souboru znaků charakterizujících distální část zubu a jeho cingulární pole.

Při přímém srovnání staroholocenních M^1 (biozóny AxB a BxC) se neukazuje žádný posun ve stavu zkoumaných znaků, ani jeden znak nevykazuje vysoce signifikantní hodnotu. Největší počet rozdílů ukazuje srovnání biozon BxC2 (celkem 2 znaky metrické a 5 znaků nemetrických s rozdílem vysoké významnosti). K výrazné změně dochází v až v boreálním úseku jako v případě M_1 . Zřetelné posuny také vykazuje srovnání biozon E a F3 (celkem 5 metrických znaků a 1 nemetrický s rozdílem vysoké hladiny významnosti).

Při srovnání variačních poměrů v mladším úseku holocénu (D-F) mezi českými a slovenskými populacemi byly statisticky vysoce signifikantní pouze 3 metrické znaky na M_1 , 1 proporční znak na M^1 (M2H/M1H) a 1 znak metrický. V případě srovnání rozdílů ve starším úseku holocénu (A-C) je situace značně odlišná, vysokou hladinu statistické významnosti ukazovalo 5 znaků metrických na M_1 , 2 metrické znaky na M^1 a 8 znaků nemetrických. Výsledky párových t-testů přímého srovnání staroholocenních a mladoholocenních populací z ČR a Slovenska jsou k dispozici v Příloze IV-2.9-2.16.

Soubory fosilních dokladů druhů *A. sylvaticus*, *A. microps* a *A. agrarius* jsou bohužel příliš fragmentární a nehomogenní a pododobné analýzy neumožňují. Základní statistické charakteristiky těchto souborů jsou nicméně k dispozici v Příloze III - 2.1.-2.12.

4. DISKUSE

Výsledky shrnuté v předložené práci představují jeden z prvních spolehlivých dokladů o holocenní historii rodu *Apodemus* ve střední Evropě. Přestože jde o taxon, který je z tohoto úseku celkem bohatě zastoupen ve velkém množství kosterních souborů (srv. např. Jánossy, 1986; Kordos, 1982; Horáček a Ložek 1988; Kowalski, 2001) a v jednotlivých pracech se setkáváme i s druhovým určením (typicky "*Apodemus cf. sylvaticus*"), je třeba konstatovat, že v naprosté většině případů jde o určení spíše jen hrubě orientační. Problémem je totiž nejen absence dostatečně spolehlivých diskriminačních kritérií aplikovatelných na fragmentární fosilní materiál, ale i velmi značný rozsah morfometrické proměnlivosti jednotlivých druhů a velké mezidruhové překryvy ve stavu takřka všech znaků - ani u recentních taxonů není určení spolehlivé a pro přesnou determinaci je nutné použití jiných postupů (biochemické resp. molekulární markery - Mezhzherin 1990; Filippucci et al., 1992; 2002; Macholán et al., 2001; Michaux et al., 2002).

Technika paralelní alternativní determinace s rozčleněním variačního spektra do parataxonů zahrnujících jak bezpečně určené kusy mimo rozsah překryvových zón (parataxony 1,3,5,8), tak skupiny nacházející se stavem diskriminačních znaků v překryvových zónách (2,4), mi umožnila, domnívám se, celkem spolehlivě rozlišit bezpečně prokázané výskyty od dokladů, jejichž interpretace nemůže být jednoznačná. Pokud je mi známo, tento kategoriální přístup, nezbytný pro získání spolehlivé nálezové informace, nebyl při identifikaci fosilních dokladů dosud použit.

Jak ukázaly výsledky diskriminační analýzy, rozlišovací použitelnost zvolených kritérií je dosti dobrá, rozpětí překryvové zóny nepřevyšuje ve většině případů rozpětí úseků jednoznačného určení. V těchto souvislostech je však třeba připomenout, že vstupní recentní materiál diskriminační analýzy byl poměrně omezený a reprezentující navíc jen jednotlivé populace příslušných druhů. V budoucnu bude tedy k upřesnění diskriminační mohutnosti použitých kritérií třeba ověřit stav příslušných znaků na podstatně větším srovnávacím materiálu a techniku diskriminačního postupu rozšířit o aplikaci složitějších polynomických diskriminačních funkcí. V této pilotní studii jsem nicméně od těchto postupů z důvodů časových i technických posléze upustila, m.j. i proto, že použité postupy se ukázaly být pro potřeby prováděných analýz dostatečně spolehlivé a operativní.

Jejich aplikací na poměrně obsáhlý soubor fosilních dokladů pocházejících ze souvislých vrstevných sledů dokumentujících jednotlivé úseky holocenní faunogeneze ve vybraných oblastech Čech, Moravy a Slovenska, jsem získala první spolehlivé informace o stratigrafickém rozšíření jednotlivých druhů a charakteru jejich výskytu v průběhu holocénu. Klíčovými údaji jsou z tohoto hlediska zejména doklady prvních výskytů. A právě jim budu věnovat pozornost v následujících odstavcích.

První výskyt *A. flavicollis* pochází ze slovenské lokality Maštalná 11 (stratigrafický horizont A) - z uvedené polohy jsou k dispozici 2 zuby (horní a dolní M₁). V případě M₁ se obě morfometrická kritéria jednoznačně shodují v identifikaci a jedná se tedy o bezpečně určenou položku. Na M¹ bohužel nemohlo být použito ani jedno morfometrické kritérium, z důvodu poškození zubu (odlomený větší kus distální části zubu). Předběžná identifikace "od oka" však také naznačuje, že se jedná o *A. flavicollis*.

Z ČR jsou z podobného úseku zachované doklady *A. flavicollis* z lokalit Martina - portál G a Martina - portál F. Celkem je z těchto dvou nálezových souborů bezpečně určených 36 zubů (8M¹, 7M², 13M₁, 8M₂). K jejich stratigrafickému zařazení se však vyjádřím ještě níže.

Nejstarší nález *A. microps* v ČR přísluší lokalitě Martina - portál F (stratigrafické zařazení bude ještě upřesněno). V tomto souboru je *A. microps* reprezentován dvěma moláry (1M¹, 1M₁). Všechny identifikační strategie se jednoznačně shodují v určení. Na Slovensku se *A. microps* poprvé objevuje v nálezovém celku Peskõ 3 (stratigrafický horizont E). I v tomto případě se jedná o bezpečně určené kusy (2M¹).

První výskyt *A. sylvaticus* je v našem materiálu zaznamenán na lokalitě Martina - portál E (datování bude upřesněno v následujícím odstavci). Celkem jsou z této lokality k dispozici 3 zuby (1M¹, 2M₁) jednoznačně určené jako *A. sylvaticus*. Na Slovensku se tento druh prvně objevuje v nálezovém celku Maštalná 9 - stratigrafický horizont C2. Z této polohy druhu *A. sylvaticus* přísluší celkem 3 zuby (2M¹, 1M₁).

Problematika prvních výskytů v oblasti Českého krasu je dále poznamenána určitými nejasnostmi ze strany stratigrafické interpretace dotyčných nálezových souborů. Jmenovitě se to týká souborů z lokality Martina - Portál E, Martina - portál F a Martina - portál G, s prvními výskyty *A. microps* a *A. sylvaticus*. Stratigrafická interpretace uváděná v této práci je převzata ze studie Ložka a Horáčka 2006, opírající

se především o strukturu měkkější fauny, charakterizované v uvedených horizontech převahou forem otevřených stanovišť. Litologické charakteristiky stejně jako struktura savčích společenstev s úplnou absencí glaciálních prvků typu *Microtus gregalis* nasvědčují nicméně zřetelně nižšímu stáří uvedených poloh. V této souvislosti je třeba připomenout, že jde o lokalitu situovanou v severním svahu údolní hrany, kde bezlesí mohlo přetrvávat i do pozdějších úseků staršího holocénu. Předběžně tedy první výskyty zmíněných taxonů doložené nálezy v diskutovaném sledu pokládáme spíše za boreální (D,E), nejvýše preboreální (v případě poloh F a G). V tomto smyslu pojednáváme dotyčné nálezy v dalším textu: první bezpečně doložený výskyt *A. sylvaticus* v Čechách je z boreálu, *A. microps* z preboreálu.

Nejstarší nález druhu *A. agrarius* pochází ze Slovenska, z nálezového celku Červená skála u Silice 5 a 6 – stratigrafický horizont C2. Celkem je v těchto dvou souborech dochovaných 16 zubů (4M¹, 1M², 6M₁, 5M₂). V ČR je tento druh poprvé doložený ve vrstevném sledu Holštejská 1 (stratigrafický horizont E). Jedná se pouze o jediný zub, ale vzhledem k tomu, že se jde o indexový zub M², průkaznost tohoto určení nemůže být zpochybněna.

Opakované nálezy v českých lokalitách ukazují, že *A. microps* byla v úseku preboreálu a zejm. boreálu patrně stálou složkou společenstev, i v oblastech daleko mimo areál jejího současného rozšíření (Český kras). Jednoznačně více doklady prokázaná přítomnost tohoto druhu ve starším holocénu Čech, navíc silně podporuje naskýtající se interpretaci izolované české populace v oblasti Žatecka, popsané na základě morfologických specifik jako samostatný poddruh *A. microps cimrmani*, Vohralík 2002. S největší pravděpodobností jde o reliktní pozůstatek původního areálu v Českých zemích, k jehož redukci došlo patrně již na počátku atlantiku, jak v důsledku stanovištních změn (vytvoření zapojeného lesa), tak pravděpodobně i v důsledku kompetitivního vytlačení druhem *A. sylvaticus*, který - jak naše výsledky naznačují - v této době zřetelně zvyšuje své zastoupení v tehdejších společenstvech.

A. sylvaticus se tedy ve větší míře uplatňuje až v závěru boreálu resp. v úseku mladšího holocénu. Jak již je uvedeno výše, pravděpodobně v důsledku zvyšování početnosti tohoto druhu je *A. microps* vytlačena z oblasti středních Čech. Také *A. agrarius* zmenšuje svůj areál rozšíření.

A. agrarius se na území Slovenska vyskytuje souvisle od boreálu až po recent. Tento souvislý výskyt je především doložený na lokalitě Červená skála u Silice situované v širokém poloslepém údolí navazujícím na jižní resp. jihozápadní okraje Slovenského krasu, osídlené tímto druhem i v současnosti (Dudich 1997). V České republice byl tento druh doložen v sedimentárním sledu v lokalitě Holštejnská jeskyně, situované v širokém poloslepém údolí na východním okraji Moravského krasu, t.j. ca 100 km jihozápadně od nejbližších dokladů recentních (Kratochvíl 1976). Fosilní nález, datovaný do epiatlantiku, nasvědčuje dočasnému zvětšení areálu v tomto úseku, charakterizovaném plošným odlesněním a expanzí otevřených formací v nížinných nivách, t.j. rozvojem stanovištních typů pro výskyt druhu ve střední Evropě typických, podobně jako pulzace okrajů jeho areálu (Kratochvíl 1976, Dudich 1997).

Poněkud odlišná je situace s nálezem fenotypů *A. agrarius* v Českém krasu. Vrstevní série, z níž doklady pochází (Skalka pod Čihovou u Karlštejna) je situována pod hranou strmého údolí daleko od údolních niv a podobných stanovišť v nichž by bylo možné tento druh očekávat. Výskyt *A. agrarius* v dané lokalitě (i v oblasti středních Čech) je krajně nepravděpodobný (jak s ohledem na areál druhu tak jeho stanovištní nároky). Všechny nalezené M^2 náleží nicméně formám podrodu *Sylvaemus* a M_1 bez cingulárního lemu resp. M_2 odpovídající poměrům *A. agrarius* hodnotím tedy jako aberatní kusy *A. sylvaticus*. V této souvislosti stojí za připomenutí rovněž skutečnost, že v daných společenstvech je fenotypová proměnlivost *A. sylvaticus* rozšířena i o poměrně početné kusy spadající do variančí šíře *A. microps*, jejíž subrecentní výskyt v této oblasti by byl rovněž velmi překvapivý (Vohralík 2002).

Nicméně, doklady *A. microps* ze staršího holocénu (preboreál-boreál) Čech pokládám za spolehlivé a rovněž v případě početně zastoupeného parataxonu 2, (za současné absence typické *A. sylvaticus*) se přikláním k názoru, že se jedná spíše o *A. microps*. Spolehlivě doložený výskyt *A. sylvaticus* je od středního holocénu, boreálu resp. atlantiku (D), a poměry v zastoupení fenotypových kategorií 2 a 3 (s absencí typické *A. microps* - kategorie 1 v subrecentu a recentu, naznačují že jedinci z těchto úseků, spadající do kategorie 2, bude na místě interpretovat spíše jako příslušníky druhu *A. sylvaticus*. V případě staroholocenních dokladů parataxonu 2 ve slovenských lokalitách předpokládám nicméně, že se jedná o *A. microps* (srv. též absence typické *A. sylvaticus*). V této souvislosti třeba připomenout, že ve staroholocenních souborech Slovenska dosahuje i *A. flavicollis* zřetelně větších rozměrů. Těmto skutečnostem bude třeba v příštím výzkumu věnovat zvýšenou pozornost - hypoteticky lze zde totiž

očekávat efekty sympatrického posunu a dynamické přestavby velikostního fenotypu (přínejmenším v případě *A. microps*), zejména po imigraci *A. sylvaticus* ve středním holocénu. Rozdíly v metrických charakteristikách v západní části území (ČR) a na Slovensku ve starším a středním holocénu jsou v těchto souvislostech neméně zajímavé.

Postglaciální historii myšic rodu *Apodemus* ve střední Evropě, tak jak vyplývá z našich šetření lze shrnout následovně:

- (1) Dominantním druhem nejstarších úseků holocénu je *A. flavicollis*.
- (2) Přínejmenším v panonské oblasti se tento druh objevuje již v závěru glaciálu.
- (3) Následuje rychlé rozšíření areálu i na území Čech.
- (4) *A. microps* ve starším holocénu představuje stálou složku společenstev i daleko za hranicemi jejího současného rozšíření (Český kras).
- (5) Na začátku boreálu se nejprve na území České republiky objevuje *A. sylvaticus*.
- (6) Ve větší míře se však tento druh začíná ve společenstvech uplatňovat ke konci boreálu.
- (7) Areál druhu *A. agrarius* zasahoval až do oblasti Moravského krasu.
- (8) V důsledku expanze *A. sylvaticus* dochází k vytlačení *A. microps* z oblasti středních Čech i *A. agrarius* zmenšuje areál svůj areál rozšíření.

Ve všech těchto bodech jsou naše poznatky ve velmi dobrém souladu s predikcí molekulárně fylogeografických studií (Libois et al., 2001; Michaux, et al., 2003, 2004, 2005a). Tyto studie dokládají, že hlavním glaciálním refugiem pro evropské populace druhu *A. flavicollis* byla oblast Balkánského poloostrova, odkud na konci poslední doby ledové *A. flavicollis* rekolonizoval celou Evropu. Naopak druh *A. sylvaticus* přežil kvartérní zalednění na území Pyrenejského poloostrova a jižní Francie a celý současný evropský areál tohoto druhu (včetně jihovýchodní Evropy) vznikl postglaciální rekolonizací z uvedeného západomediterránního refugia. Naše zjištění rozšiřují tyto závěry o první spolehlivá data o časovém rozložení předpokládaných areálových expanzí a jejich dynamice. Ukazují, že expanse *A. flavicollis* do středoevropského prostoru proběhla velmi rychle již na samém počátku holocénu souběžně s plošným rozšířením areálu *A. microps*, zatímco *A. sylvaticus* se do střední Evropy šíří zřetelně později a k výraznějšímu zastoupení tohoto druhu dochází až koncem boreálu a zejména pak v úseku atlantiku resp. v mladších fázích holocénu. V této době dochází na většině území k ústupu *A. microps*, jakkoliv nelze dosud rozhodnout nakolik se na této

skutečnosti uplatňují změny v krajinném rozvrhu (expanse lesa v atlantiku) a nakolik kompetiční vytěsnění nově imigrujícím druhem *A. sylvaticus*.

Výsledky mé analýzy jsou v nápadném rozporu s dosavadními údaji o historii rodu *Apodemus* v paleontologických sděleních. Kowalski (2001) udává fosilní výskyt rodu *Apodemus* v celkem 448 lokalitách Evropy (vesměs ze středního a mladšího pleistocenu střední Evropy), vedle 107 lokalit bez jednoznačného druhového určení, je drtivá většina dokladů určována jako *A. sylvaticus* (226 lokalit), zatímco *A. flavicollis* je chápán jako druh vysloveně vzácný (30 lokalit) a *A. microps* je uváděn pouze ze 2 lokalit. Jánossy (1986) shrnující početné pleistocenní i holocenní nálezy z panonské oblasti uvádí *A. flavicollis* jen ze dvou středopleistocenních lokalit, zatímco průběžně v mladopleistocenních i holocenních polohách dominuje *A. sylvaticus*. Rovněž Pazonyi (2004), shrnující poznatky o holocenním vývoji savčí fauny v této oblasti, uvádí zde jako druh průběžně zastoupený od konce glaciálu pouze *A. sylvaticus*. Uvedené rozpory potvrzují vstupní obavu, že druhová determinace fosilního materiálu rodu *Apodemus*, aplikovaná v rutinní paleontologické praxi nemusí být ve většině případů příliš spolehlivá - absence jednoznačných determinačních kritérií aplikovatelných na fragmentární fosilní materiál je bezpochyby jednou z hlavních příčin tohoto stavu. Jedním z podstatných úkolů mé práce bylo vypracování spolehlivé determinační strategie - postup navržený v předložené práci takovýto nástroj, domnívám se, poskytuje. Zmíněné rozpory ve výpovědi mých šetření (odpovídajících postulátům molekulárně fylogeografických studií) a údajů v paleontologické literatuře naznačují, že existující fosilní záznam rodu bude třeba podrobit zevrubné revizi.

5. ZÁVĚRY A SHRNUÍ

Detailní morfometrickou analýzou (58 metrických, 24 nemetrických a 4 proporčních znaků) byl zpracován početný materiál dentálních pozůstatků myšic rodu *Apodemus* (n = 1830). K dispozici bylo celkem 65 holocenních populací z 10 souvislých vrstevných stratigrafických sledů z území České republiky a Slovenska. Byl vypracován detailní postup morfometrické analýzy a determinační postupy umožňující kritické rozlišení jednotlivých forem rodu na fragmentárním fosilním materiálu. Aplikací těchto postupů na hodnocený soubor fosilních dokladů jsem zjistila, že:

Jednoznačně převládajícím druhem nejstarších holocenních úseků je *A. flavicollis*, která zaujímá zcela dominantní postavení. Tyto nejstarší populace se také vyznačují většími tělesnými rozměry oproti stávajícím populacím. Stálou složkou společenstev ve starším holocénu je také *A. microps*, která je rozšířená i daleko na zahraničím současného rozšíření. *A. sylvaticus* se objevuje až v boreálu, nejprve na území České republiky. Ve větší míře se začíná ve společenstvech uplatňovat od atlantiku. Zřejmé je rovněž dočasné zvětšení areálu *A. agrarius* v úseku poneolitickém. Pravděpodobně v důsledku expanze *A. sylvaticus* došlo k vytlačení *A. microps* přinejmenším na území Čech - toto zjištění silně podporuje interpretaci *A. m.cimrmani* Vohralík, 2002 jako reliktní formy. U druhu *A. flavicollis* byly prokázány výrazné posuny fenotypové konstituce v závěru staršího holocenu. Podobně jako v případě areálových a metrických změn u dalších taxonů nelze však rozhodnout nakolik byly příčinou těchto změn přestavby stanovištních poměrů ve středním holocénu (zejm. expanze zapojeného lesa a poneolitické odlesnění) a nakolik se v nich uplatňují kompetiční interakce s nově imigrujícím druhem *A. sylvaticus*.

Zjištění týkající se postupu kolonisace středoevropského prostoru a postglaciální areálové historie jednotlivých druhů jsou ve velmi dobrém souladu s výstupy molekulárně fylogeografických studií. Nápadný rozpor s dosavadními informacemi paleontologickými naznačuje současně, že evropský fosilní záznam rodu bude třeba podrobit důkladné revizi.

6. SEZNAM CITOVANÉ LITERATURY

- Anděra, M., Horáček, I., 2005: *Poznáváme naše savce*. Praha: Sobotáles, 326 pp.
- Anguilar, J. P., Michaux, J., 1996: The beginning of the age of Murinae (Mammalia: Rodentia) in southern France. *Act. Zool. Cracoviensa* 39, 35-45.
- Barčiová, L., Macholán, M., 2006: Morphometric study of two species of wood mice *Apodemus sylvaticus* and *A. flavicollis* (Rodentia: Muridae): traditional and geometric morphometric approach. *Acta Theriol.* 51: 15-27.
- Bachelet, B., 1990: Muridae et Arvicolidae (Rodentia, Mammalia) du Pliocène du Sud de la France: Systematique, Evolution, Biochronologie. Unpublished Ph.D. dissertation, Universite de Montpellier, France, 211pp. (ex. Minwer-Barakat et al., 2005).
- Bellinvia, E., Munclinger, P., Flegr, J., 1999: Application of the RAPD technique for a study of the phylogenetic relationships among eight species of the genus *Apodemus*. *Folia Zool.* 48: 241-248.
- Bellinvia, E., 2004: A phylogenetic study of the genus *Apodemus* by sequencing the mitochondrial DNA control region. *J. Zool. Syst. Evol. Research* 42: 1-9.
- Bilton, D. T., Mirol, P.M., Mascheretti, S., Freda, K., Zima, J., Searle J.B., 1998: Mediterranean Europe as an area of endemism for small mammals rather than a source for northwards postglacial colonization. *Proc. R. Soc. Lond. B* 265: 1219-1226.
- Britton-Davidian, J., Vahdati, M., Benmehdi, F., Gros, P., Nancé, V., Croset, H., Guerassimov, S., Triantaphyllidis, C., 1991: Genetic differentiation in four species of *Apodemus* from Southern Europe: *A. sylvaticus*, *A. flavicollis*, *A. agrarius* and *A. mystacinus* (Muridae, Rodentia). *Z. Säugetierkd.* 56: 25-33.
- Bugarski-Stanojević, V., Blagojević, J., Adnadević, T., Jojić, V., 2008: Molecular phylogeny and distribution of three *Apodemus* species (Muridae, Rodentia) in Serbia. *J. Zool. Syst. Evol. Res.* 46: 278-286.
- Bulatova, N. Sh., Nadjafova, R. S., Kozlovsky, A. I., 1991: Cytotaxonomic analysis of species of genera *Mus*, *Apodemus* and *Rattus* in Azerbaijan. *Z. Zool. Syst. Evol.* 29: 139-153.
- Cai, C., Dui, Z. 1993: Murid rodents from the late Pliocene of Yangquan and Yuxian, Hebei. *Vertebrata Pal. Asiatica* 31: 267-293.
- Cerling, T.E., Harris, J.M., MacFadden, B.J., Leakey, M.G., Quade, Eisenmann, V., Ehleringer, J.R., 1997: Global vegetation change through the Miocene/Pliocene boundary. *Nature* 389, 153-157.

- Darvish, J., Javidkar, M., Siah sarvie, R., 2006: A new species of wood mouse genus *Apodemus* (Rodentia, Muridae) from Iran. *Zool. Middle East* 38: 5-16.
- de Bruin, H., van Dam, J. A., Daxner-Höck, G., Fahlbusch, V., Storch, G., 1996: The Genera of the Murinae, endemic insular forms excepted, of Europe and Anatolia during the Late Miocene and Early Pliocene. In: Bernor, R. L., Fahlbusch, V., Mittman H. W. (eds.) *The evolution of Western Eurasian Neogene Mammals Faunas*. *Columbia University Press*, 528 pp.
- Delany, M.J., Healy, M.J.R.: Variation in the Long-tailed field-mouse (*Apodemus sylvaticus*) in the south-west England. *J. Zool., Lond.*, 152:319-332.
- Dudich, A., 1997: Dynamika areálu ryšavky tmavopásej (*Apodemus agrarius* Pall.) – expanzia či invázia. Pp: 53-62. In: Eliáš, P., (ed.) *Invázie a invázne organizmy*. Nitra: Sekos, 213 pp.
- Fejfar, O., Storch, G., 1990: Eine Pliozäne (ober-ruscinische) Kleinsäugerfauna aus Gundersheim, Rheinhessen.. I .Nagetiere: Mammalia, Rodentia. *Senckenberg Lethaea* 71: 139-164.
- Felten, H., Spitzenberger, F., Storch, G., 1973: Zur Kleinsäugefauna West-Anatolies. Teil II. *Senckenberg. Biol.* 54: 227-290.
- Filippucci, M.G., 1992: Allozyme variation and divergence among European, Middle-Eastern, and North African species of the genus *Apodemus* (Rodentia, Muridae). *Israel J. Zool.* 38: 193-218.
- Filippucci, M.G., Macholán, M., Michaux, J.R., 2002: Genetic variation and evolution in the genus *Apodemus* (Muridae: Rodentia). *Biol. J. Linn. Soc. Lon.* 75: 395-419.
- Filippucci M.G, Simson S., Nevo E., 1989: Evolutionary biology of the genus *Apodemus* Kaup, 1829 in Izrael – allozymic and biometric analyse with description of new species – *Apodemus hermonensis* (Rodentia, Muridae). *Boll. Zool.* 56: 361-375.
- Filippucci, M.G., Storch, G., Macholán, M., 1996: Taxonomy of the genus *Sylvaemus* in western Anatolia - morphological and electrophoretic evidence (Mammalia: Rodentia: Muridae). *Senckenberg. Biol.* 75: 1-14.
- Freudenthal, N., Suárez, E.M., 1999: The Miocene land mammals of Europe, *Geobios* 38: 401-409.
- Frynta, D., Mikulová, P., 2001: Discriminant analysis of morphometric characters in four species of *Apodemus* (Muridae: Rodentia) from Eastern Turkey and Iran. *Israel J. Zool.* 47: 243-258.

- Frynta, D., Mikulová, P., Vohralík, V., 2006: Skull shape in the genus *Apodemus*: phylogenetic conservatism and/or adaptation to local conditions. *Acta Theriol.* 51: 139-153.
- Haitlinger, R., Ruprecht, A., 1967: The taxonomic value of teeth measurements in the subgenus *Sylvaemus* Objev & Vorobiev, 1923. *Acta Theriol.* 12: 180-187.
- Hewitt, G.M., 1996: Some genetic consequences of ice agents and their role in divergence and speciation. *Biol. J. Linn. Soc. Lond.* 58: 247-276.
- Hewitt, G.M., 1999: Post-glacial recolonization of European biota. *Biol. J. Linn. Soc. Lond.* 58: 87-112.
- Hewitt, G.M., 2001: Speciation, hybrid zones and phylogeography-or seeing genes in space and time. *Mol. Ecol.* 10: 537-549.
- Hirning, U., Schulz, W. A., Just, W., Adolph, S., Vogel, W., 1989: A comparative study of the heterochromatin of the *Apodemus sylvaticus* and *Apodemus flavicollis*. *Chromosoma*, 98: 450-455.
- Holišová, V., 1960: Die Nahrung der Waldmaus *Apodemus sylvaticus* L. im Böhmischemährischen Höhenzug. *Zool. listy* 9: 135-158.
- Holišová V., 1967: The food of *Apodemus agrarius* (Pall.). *Zool. listy* 16: 1-14.
- Holišová, V., Pelikán, J., Zejda, J., 1962: Ecology and population dynamics in *Apodemus microps* Kratochvíl & Rosický 1952 (Mammalia: Muridae). *Pr. Brněn. Zákł. ČSAV* 34: 493-540.
- Horáček, I., 1996: Aspekty biogeografického výzkumu evropských savců. Habilitační práce PřF UK, 70+1130 pp.
- Horáček, I., Ložek, V., 1988: Paleozoology and the Mid-European Quaternary past: scope of the approach and selected results. *Rozpravy ČSAV, ř. MPV*, 98(4): 1-106.
- Chelomina, G.N., 1998: Molecular phylogeny of forest and field mice of the genus *Apodemus* (Muridae, Rodentia) based on the data on restriction analysis of total nuclear DNA. *Genetika* 34: 1286-1292 (in Russian, with summary English).
- Chelomina, G.N., Suzuki, H., Tsuchiya, K., Moriwaki, K., Lyapunova, E.A., Vorontsov N.N., 1998: Sequencing of the mt DNA cytochrome b gene and reconstruction of the maternal relationship of wood and field mice of the genus *Apodemus* (Muridae, Rodentia). *Genetika* 34: 529-539 (in Russian, with summary English).
- Jánossy, D., 1986: Pleistocene vertebrate faunas of Hungary. *Elsevier*, 208 pp.
- Janžekovič, F., Kryštufek, B., 2004: Geometric morphometry of the upper molars in European wood mice *Apodemus*. *Folia. Zool.* 53: 47-55.

- Javidkar, M., Darvish, J., Bakhtiari, A. R., 2007: Morphological and morphometric analyses of dental and cranial characters in *Apodemus hyrcanicus* and *A. witherbyi* (Rodentia: Muridae) from Iran. *Mammalia* 72: 56-62.
- Kordos, L., 1982: Evolution of the holocene vertebrate fauna in the Carpathian Basin. *Zeitschr. für Geol. Wiss. Berlin*, 7:963-970.
- Kowalski, K., 2001: Pleistocene rodents of Europe. *Folia Quarternaria* 72, 1-389.
- Kratochvíl, J., 1976: Westareal der Verbreitung der Brandmaus (*Apodemus agrarius*, (Pallas, 1778)). *Acta Sci. Nat. Brno*: 1-64.
- Kryštufek, B., 2002: Identity of four *Apodemus* (*Sylvaemus*) types from the eastern Mediterranean and the Middle East. *Mammalia* 66: 43-51.
- Kryštufek, B., Mozetič Francky, B., 2005: Mt. Hermon field mouse *Apodemus ionicus* is a member of the European mammal fauna. *Folia zool.* 54: 69-74.
- Kryštufek, B., Vohralík, V., 2007: Distribution of field mice (*Apodemus*) (Mammalia: Rodentia) in Anatolia. *Zool. Middle East* 42: 25-36.
- Libois, R., Michaux, J.R., Ramalhinho, M.G., Maurois, C., Sara, M., 2001: On the origin and systematics of the northern African wood mouse (*Apodemus sylvaticus*) populations: a comparative study of mtDNA restriction patterns. *Can. J. Zool.* 79: 1503-1511.
- Liu, X., Wei, F., Li, M., Jiang, X., Feng, Z., Hu, J., 2004: Molecular phylogeny and taxonomy of wood mice (genus *Apodemus* Kaup, 1829) based on complete mtDNA cytochrome b sequences, with emphasis on Chinese species. *Mol. Phylogenet. Evol.* 33: 1-15.
- Ložek, V., Horáček, I., 2006: Martina Cave (Bohemian Karst) – biostratigraphy of the entrance sediments. *Journal of Geological science* 26: 61-71.
- Lungu, A.N., 1981: Gipparionovaya fauna srednego sarmata Moldavii (nasekomoyadnyye, zagtseobraznyyc i grysuny). [The middle Sarmatian Hipparion fauna of Moldavia (insectivores, lagomorphs and rodents)]. *Shtiintsa*, Kisheniv, MSSR, USSR: 1-140. (ex. Martín Suárez & Mein, 1998).
- Macholán, M., Filippucci, M. G., Benda, P., Frynta, D., Sádlová, J., 2001: Allozyme variation and systematics of the genus *Apodemus* (Rodentia: Muridae) in Asia Minor and Iran. *J. Mammal.*, 82: 799-813.
- Martin, Y., Gerlach, G., Schlotterer, C., Meyer, A., 2000: Molecular phylogeny of European muroid rodents based on complete cytochrom b sequences. *Mol. Phylogenet. Evol.* 6: 37-47.
- Martín-Suárez, E., Mein, P., 1998: Revision of the genera *Parapodemus*, *Apodemus*, *Rhagamys* and *Rhagapodemus* (Rodentia, Mammalia). *Geobios* 31: 87-97.

- Martín-Suárez, E., Mein, P., 2004: The late Pliocene locality of saint-Vallier (Drome, France) 11 Micrommams. *Geobios* 45: 35-41.
- Mendelssohn, H., Yom-Tov, Y., 1999: *Mammalia of Israel*. Jerusalem: *The Israel Academy of Science and Humanities*, 439 pp.
- Mezhzherin, S. V., 1997b: Revision of mice genus *Apodemus* (Rodentia, Muridae) of Northern Eurasia. *Vest. Zool.*: 31: 29-41 (in Russian, with summary English).
- Mezhzherin, S. V., 1990: Allozyme variation and genetic divergence of wood mice of the subgenus *Sylvaemus* (Ognev et Vorobiev). *Genetika* 26: 1046-1054 (in Russian, with a summary English).
- Mezhzherin, S. V., Mikhailenko, A. G., 1991: On the species identity of *Apodemus sylvaticus tscherga* (Rodentia, Muridae). *Vest. Zool.* 4: 55-59 (in Russian, with a summary English)
- Mezhzherin, S. V., Zagorodnyuk, I. V., 1989: A new species of wood mouse of the genus *Apodemus* (Rodentia, Muridae). *Vest. Zool.* 4: 55-59 (in Russian, with a summary English).
- Mezhzherin, S. V., Zikov A. E., 1991: Genetic divergence and allozyme variability in mice genus *Apodemus* s. lato (Muridae, Rodentia) . *Tsitologiya i genetika* 25: 51-58. (in Russian).
- Michaux, J.R., Bellinvia, E., Lymberakis, P., 2005b: Taxonomy, evolutionary and biogeography of the broad-toothed field mouse (*Apodemus mystacinus*) in the eastern Mediterranean area based on mitochondrial and nuclear genes. *Biol. J. Linn. Soc. Lon.* 85: 53-63.
- Michaux, J.R., Filippucci, M.G., Libois, R.M., Fons R., Matagnes R.F., 1996: Biogeography and taxonomy of *Apodemus sylvaticus* (the woodmouse) in the Tyrrhenian region: enzymatic variations and mitochondrial DNA restriction pattern analysis. *Heredity* 76: 267-277.
- Michaux, J.R, Chevret, P., Filippucci, M.G., Macholán, M., 2002: Phylogeny of the genus *Apodemus* with a special emphasis on the subgenus *Sylvaemus* using the nuclear IRBP gene and two mitochondrial markers: cytochrome b and 12S rRNA. *Mol. Phylogenet. Evol.* 23: 123-136.
- Michaux, J.R., Libois, R., Filippucci, M.G., 2005a: So close and so different: comparative phylogeography of two small mammal species, the Yellow-necked fieldmouse (*Apodemus flavicollis*) and the Woodmouse (*Apodemus sylvaticus*) in the Western Palearctic region. *Heredity* 94: 52-63.
- Michaux, J.R., Libois, R., Paradis, E., Filippucci, M.G., 2004: Phylogeographic history of the yellow-necked fieldmouse (*Apodemus flavicollis*) in Europe and in the Near and modele East. *Mol. Phylogenet. Evol.* 32: 788-789.

- Michaux, J.R., Libois, R., Ramalhinho, M.G., Maurois, C., 1998b: On the mtDNA restriction patterns variation of the Iberian wood mouse (*Apodemus sylvaticus*). Comparison with other west Mediterranean populations. *Hederitas* 129: 187-194.
- Michaux, J.R., Magnanou, E., Paradis, E., Nieberding, C., Libois, R., 2003: Mitochondrial phylogeography of the Woodmouse (*Apodemus sylvaticus*) in the Western Palearctic region. *Mol. Ecol.* 12: 685-697.
- Michaux, J.R., Pasquier, L., 1974: Dynamique des populations de mulots (Rodentia, Apodemus) en Europe durant le Quaternaire. Premières données. *Bull. Soc. Geol. France* 7: 431-439.
- Michaux, J.R., Sara, M., Libois, R.M., Matagne, R., 1998a: Is the woodmouse (*Apodemus sylvaticus*) of Sicily really a „separate“ species? *Belg. J. Zool.* 128: 211-214.
- Mitchell-Jones, A.J., Amori, G., Bogdanowicz, W., Kryštufek, B., Reijnders, P.J.H., Spitzenberger, F., Stubbe, M., Thissen, J.B.M., Vohralík, V., Zima, J., 1999: *The atlas of European mammals*. London: Academic Press, 496 pp.
- Mirić, D., 1966: Die Felsenmaus (*Apodemus mystacinus* Danford und Alston, 1877-Rodentia, Mammalia) als Glied der Nagetierfauna Jugoslawiens. *Z. Säugetierkd.* 31, 417-440.
- Musser, G.G., Brothers, E.M., Charleton, M.D., Hutterer, R., 1996: Taxonomy and distributional records of Oriental and European *Apodemus*, with a review of the *Apodemus-Sylvaemus* problem. *Bonn. zool. Beitr.* 46: 143-190.
- Musser, G. G., Carleton, M.D., 2005: Family muridae. In: Wilson, D. E., Reeder, D.M. (eds) *Mammal species of the world*, 2nd edn. *Smithsonian Institution Press*, Washington and London, pp 501-755.
- Musser., G.G., Carleton, M.D., 1993: Family Muridae. In: Wilson, D.E., Reeder, D.A.M. (eds), *Mammal Species of the World*, 2nd end. Washington and London: Smithsonian Institution Press, 501-755 pp.
- Niethammer, J., 1978: Genus *Apodemus*. pp. 305-381: 1834) – In: Niethammer, J., Krapp, F., (eds): *Handbuch der Säugetiere Europas*. Band 1. Nagetiere 1. Wiesbaden: Akademische Verlagsgesellschaft, 476 pp.
- Obrtel, R., 1973: Animal food of *Apodemus flavicollis* in a Lowland Forest. *Zool. Listy* 22, 1973: 15-29.
- Orlov, V.N., Bulatova, N.Sh., Nadjafova, R.N., Kozlovsky, A.I., 1996: Evolutionary classification of European wood mice of the subgenus *Sylvaemus* based on allozyme and chromosome data. *Bonn. Zool. Beitr.* 46: 191-202.

- Pasquier, L., 1974: Dynamique évolutive d'un sous-genre de Muridae, *Apodemus*, (*Sylvaemus*). Étude biométrique des caractères de populations fossiles et actuelles d'Europe occidentale. Thèse, Montpellier. (ex. Niethammer, 1978)
- Pazonyi, P., 2004: Mammalian ecosystem dynamics in the Carpathian Basin during the last 27,000 years. *Palaeo.* 212: 295-314.
- Pecnová, M., 1996: Morfometrická analýza rodu *Apodemus* z jižní Kyrgízie. Diplomová práce. Katedra zoologie, PřF UK.
- Pelikán, J., 1964: Vergleich einiger populationsdynamischer Faktoren bei *Apodemus sylvaticus* (L.) und *A. microps* Kr. und Ros. *Z. Säugetierkd.* 29: 242-253.
- Pelikán, J., 1965: Reproduction, population structure and elimination of males in *Apodemus agrarius* (Pall.). *Zool. listy* 14, 317-322.
- Pelikán, J., 1966: Analyse von drei populationsdynamischen Faktoren bei *Apodemus flavicollis* (Mehel.). *Z. Säugetierkd.* 31: 31-37.
- Renaud, S., 2005: First upper molar and mandible shape of wood mice (*Apodemus sylvaticus*) from northern Germany: ageing, habitat and insularity. *Mamm. Biol.* 70: 157-170.
- Renaud, S., Michaux, J. R., 2003: Adaptive latitudinal trends in the mandible shape of *Apodemus* wood mice. *J. Biogeogr.* 30: 1617-1628.
- Renaud, S., Michaux, J. R., 2007: Mandibles and molars of the wood mouse, *Apodemus sylvaticus* (L.): integrated latitudinal pattern and mosaic insular evolution. *J. Biogeogr.* 34: 339-355.
- Reutter, B.A., Petit, E., Brünner, H., Vogel, P., 2003: Cytochrome b haplotype divergences in West European *Apodemus*. *Mamm. Biol.* 68: 153-164.
- Rietschel, S., Storch, G., 1973: Aussergewöhnlich erhaltene Waldmäuse (*Apodemus atavus* Heller, 1936) aus dem Ober-Pliozän von Willershäusen am Harz. *Senckenbergiana lehaea* 54, 491-519.
- Ruprecht, L., 1978: Taxonomic value of t3 mesio-labial cone in M² of *Apodemus* Kaup, 1829. *Acta Theriol.* 23: 546-550.
- Seddon, J.M., Santucci, F., Reeve, N.J., Hewitt, G.M., 2001: DNA footprints of European hedgehogs, *Erinaceus europaeus* and *E. concolor*: Pleistocene refugia, postglacial expansion and colonization routes. *Mol. Ecol.* 10: 2187-2198.
- Serizawa, K., Suzuki, H., Tsuchiya, K., 2000: A phylogenetic view on species radiation in *Apodemus* inferred from variation of nuclear and mitochondrial genes. *Biochem Genet.* 38: 27-40.
- Sese, C., 1994: Paleoclimatic interpretation of the Quaternary small mammals of Spain. *Geobios* 27, 753-767.

- Spitzenberger, F. 1973. Zur Kleinsäugerfauna West-Anatolies, In: Felten, H., Spitzenberger, F., Storch, G., eds. *Senckenberg. Biol.* 54: 227-290.
- Storch, G., 1975. Eine Mittelpleistozäne Nager-Fauna von der Insel Chios, Ägäis (Mammalia, Rodentia). *Senckenberg. Biol.* 56: 165-189.
- Storch, G., 1977: Die Ausbreitung der Felsenmaus (*Apodemus mystacinus*): Zur Problematik der Inselbesiedlung und Tiergeographie in der Ägäis. *Nat. Mus.* 107: 174-182.
- Storch, G., Lütt O.: 1989: Artstatus der Alpenwaldmaus, *Apodemus alpicola*, Heinrich, 1952. *Z. Säugetierkd.* 54: 337-346.
- Suzuki, H., Filippucci, M. G., 2008: A biogeographic view of *Apodemus* in Asia and Europe inferred from nuclear and mitochondrial gene sequences. *Biochem. Genet.* 46: 329-346.
- Suzuki, H., Sato, J.J., Tsuchiya, K., Luo, J., Zhang, Y.-P., Wang, Y.-X., Jiang, X.-L., 2003: Molecular phylogeny of wood mice (*Apodemus*, Muridae) in East Asia. *Biol. J. Linn. Soc. Lond.* 80: 469-481.
- Suzuki, H., Yasuda, S.P., Sakaizumi, M., Wakana, S., Motokawa, M., Tsuchiya, K., 2004: Differential geographic patterns of mitochondrial DNA variation in two sympatric species of Japanese wood mice, *Apodemus speciosus* and *A. argenteus*. *Genes Genet. Syst.* 79: 165-176.
- Tegelstöm, H., Jaarola, M., (1989): Genetic divergence in mitochondrial DNA between the wood mouse (*Apodemus sylvaticus*) and the yellow necked mouse (*Apodemus flavicolis*). *Heredita* 111: 49-60.
- van Dam, J. A., 1998: The small mammals from the upper Miocene of the Teruel-Alfambra region (Spain): paleobiology and paleoclimatic reconstructions. PhD. Thesis, Mededelingen van de Faculteit Aardwetenschappen, Universiteit Utrecht.
- Velickovic, M., (2006): Variability of skull morphometric characters in *Apodemus agrarius* (Mammalia, Rodentia): A sexual dimorphism analysis. *Biotechnol. & Biotechnol.* 20, 78-81
- Vohralík, V., 2002: Distribution, skull morphometrics and systematic status of an isolated population of *Apodemus microps* (Mammalia: Rodentia) in NW Bohemia, Czech Republic. *Acta Soc. Zool. Bohem.* 66: 67-80.
- Vohralík, V., Frynta, D., Mikulová, P., Benda, P., Nová, P., 2002: Multivariate morphometrics of *Apodemus mystacinus* in the near east and its divergence from European *A. m. epimales* (Mammalia: Rodentia). *Israel J. Zool.* 48, 135-148.

- Vorontsov, N.N., Boyeskorov, G.G., Mezhzherin, S.V., Lyapunova, E.A., Kandaurov, A.S., 1992: Systematics of the Caucasian wood mice of the subgenus *Sylvaemus* (Mammalia, Rodentia, Apodemus). *Zool. Zh.* 71: 119-131 (in Russian, with a summary in English).
- Weerd, A., van de, 1976: Rodent fauna of the mio-pliocene continental sediments of the Teruel Alfambra region, Spain. *Utrecht Micropaleontological Bulletin*. Special Publication 2: 1-217. (ex. van Dam, 1998)
- Zagorodnyuk, I. V., Boyeskorov, G. G., Zыkov, O. E., 1997: Variation and taxonomic status of the steppe forms of genus *Sylvaemus* '*sylvaticus*' (*falzeini-fulvipectus-hermonensis-arianus*). *Vest. Zool.* 31: 37-56. (in Russian, with summary English).
- Zeida, J., 1967: Habitat selection in *Apodemus agrarius* (Pallas, 1771) (Mammalia: Muridae) on the border of the area of its distribution. *Zool. listy* 16: 15-30.
- Zima, J., Macholán, M., 1995: B chromosomes in the wood mice (genus *Apodemus*). *Acta Theriol.*, Suppl. 3: 75-86.
- Zimmermann, K., 1962: Die Untergattungen der Gattung *Apodemus* Kaup. *Bonn. Zool. Beitr.* 13: 198-208.

Přílohy

Příloha I: Definice znaků

Příloha II: Detailní přehled biometrických dat

Příloha III: Základní statistiky hlavních výsledných souborů

Příloha IV: Výsledky konfirmační statistiky

Příloha V: Výsledky faktorové analýzy recentního souboru

Příloha VI: Koeficienty k diskriminačním analýzám

Příloha VII: Fotodokumentace fosilních společenstev

Příloha I

I-1. Popis a terminologie molárů

I-1.1.: Popis názvosloví zubních hrbolků

I-2. Metrické znaky

I-2.1.: Základní lineární metrické znaky na M^1

I-2.2.: Základní lineární metrické znaky na M^2

I-2.3.: Základní lineární metrické znaky na M_1

I-2.4.: Základní lineární metrické znaky na M_2

I-3. Nemetrické znaky

I-3.1: Stupeň abraze M^1

I-3.2: Stupeň abraze M^2

I-3.3: Stupeň abraze M_1

I-3.4: Stupeň abraze M_2

I-3.5: F1- Stupeň asymetrie t1/t3 na M^1

I-3.6: F2 - Stupeň konfluence t4/t7 na M^1

I-3.7: F3 - Relativní velikost hrbolku t7 na M^1

I-3.8: F4 - Úroveň diferenciacce hrbolku t12 na M^1

I-3.9: F5 - Tvar distálního okraje moláru M^1

I-3.10: F6 - Úroveň diferenciacce t1bis

I-3.11: F7 - Úroveň diferenciacce t2bis

I-3.12: F8-Úroveň spojení t1/t5 na M_1

I-3.13: F9 -Úroveň spojení t3/t5 na M_1

I-3.14: F10-Relativní velikost hrbolku t3 na M^2

I-3.15: F11-Stupeň konfluence t4/t7 na M^2

I-3.16: F12-Úroveň diferenciacce hrbolku t12 na M^2

I-3.17: F13-Relativní velikost hrbolku t9 na M^2

I-3.18: F14-Relativní velikost mesiálního cuspu oproti mesiolabiálnímu cuspu na M_1

I-3.19: F15-Stupeň asymetrie anterokonidového komplexu na M_1

I-3.20: F16-Relativní šířka cingulárního pole na M_1

I-3.21: F17-Diferenciacce cingulárního pole na M_1

I-3.22: F18-Relativní velikost cingulárního cuspu A na M_1

I-3.23: F19-Relativní velikost cingulárního cuspu B na M_1

I-3.24: F20-Relativní velikost cingulárního cuspu C na M_1

I-3.25: F21-Relativní velikost distálního cuspidu na M_1

I-3.26: F22-Relativní šířka cingulárního pole na M_2

I-3.27: F23-Relativní velikost mesiolabiálního cuspidu na M_2

I-3.28: F24-Relativní velikost distálního cuspidu na M_2

I-4. Proporční rozměry

I.4.1.: Proporční rozměry

Příloha I-1.1.: Popis názvosloví zubních cuspů (hrbolků) podčeledi Murinae podle van de Weerd (1976). (ex. Van Dam, 1998).

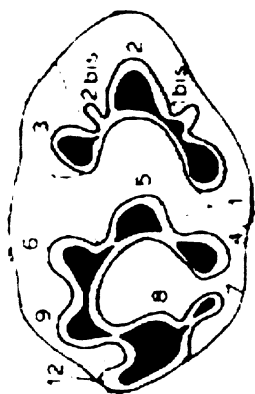
Terminologie cuspů na horních stoličkách (M^1 - první horní stolička, M^2 - druhá horní stolička, M^3 - třetí horní stolička): (1) t1, (2) t2, (3) t3, (4) t4, (5) t5, (6) t6, (7) t7, (8) t8, (9) t9, (12) t12, 1bis = t1bis, 2bis = t2bis

Terminologie cuspů na dolních stoličkách (M_1 - první dolní stolička, M_2 - druhá horní stolička, M_3 - třetí dolní stolička): (a) mesiální cusp, (b) mesiolabiální cusp, (c) mesiolingvální cusp, (d) protoconid, (e) metaconid, (f) hypoconid, (g) entoconid, (h) distální cuspid, (j-k) cuspy cingulárního pole, (l) mesiolabiální cuspid

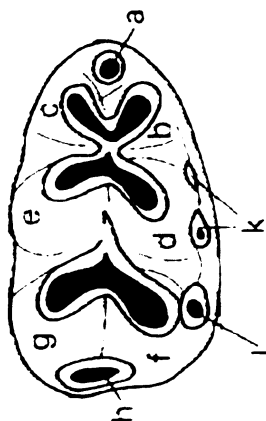
Anterokonidový komplex – skládá se z následujících cuspů: mesiální (a), mesiolabiální (b) a mesiolingvální (c).

V této práci mám pro cuspy cingulárního pole na M_1 zavedené následující názvy: cingulární cusp A (v přední část cingulárního pole), cingulární cusp B (ve střední části cingulárního pole), cingulární cusp C (koncová část cingulárního pole, na obr. označený pod písmenem (j)).

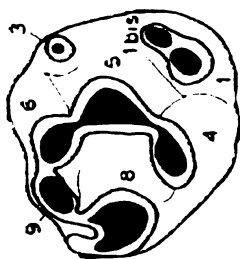
M^1

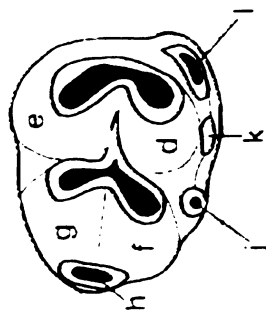
M_1

M^2

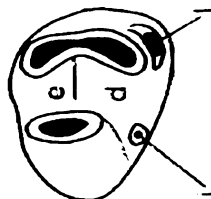
M_2

M^3

M_3

Příloha I-2.1.: ZÁKLADNÍ LINEÁRNÍ METRICKÉ ZNAKY NA M¹

ZÁKLADNÍ DÉLKOVÉ ROZMĚRY

- M1H – délka M¹
- M2H – délka t2
- M3H – délka t5

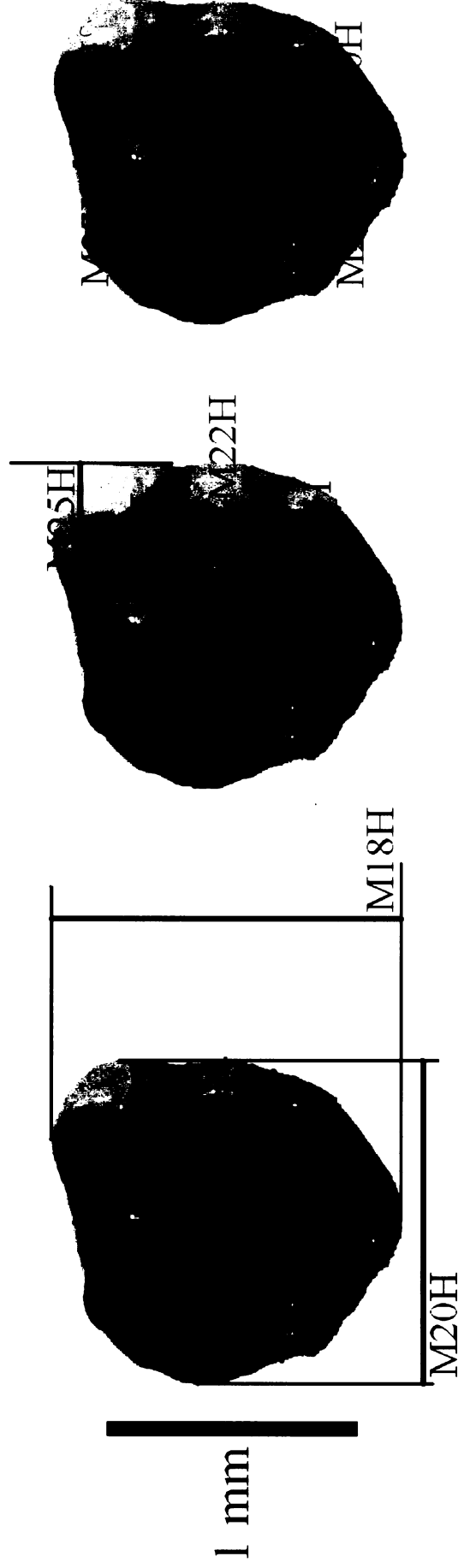
ZÁKLADNÍ ŠÍŘKOVÉ ROZMĚRY

- M4H – šířka M¹
- M5H – šířka M¹ mezi t1/t4 a t3/t6
- M6H – vzdálenost t1 a t3
- M7H – vzdálenost t4 a t6
- M8H – šířka t5
- M9H – šířka t8

AXIÁLNÍ A PŘÍČNÉ ROZMĚRY

- M10H
- M11H
- M12H
- M13H
- M14H
- M15H
- M16H
- M17H

Příloha I-2.2.: ZÁKLADNÍ LINEÁRNÍ METRICKÉ ZNAKY NA M²

ZÁKLADNÍ DÉLKOVÉ ROZMĚRY

- M18H – délka M²
- M19H – délka t5

ZÁKLADNÍ ŠÍRKOVÉ ROZMĚRY

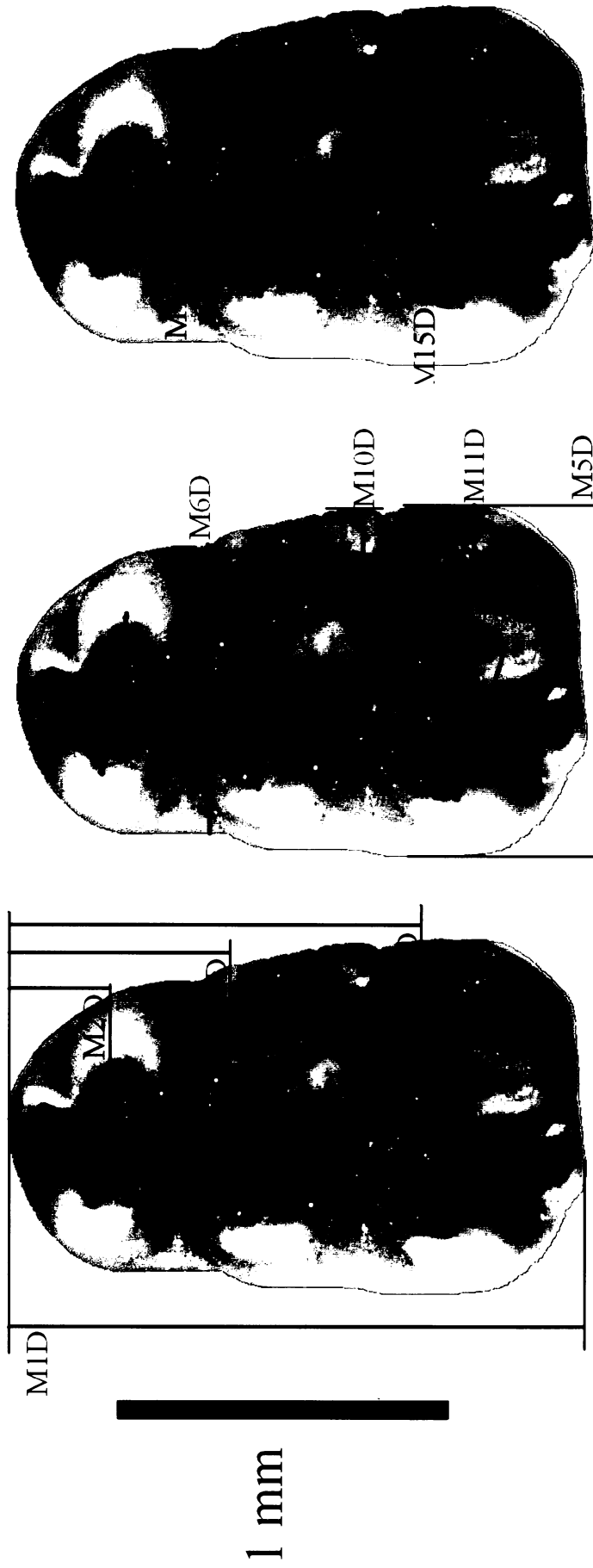
- M20H – šířka M²
- M21H – šířka M² mezi t4/t7 a t6/t9
- M22H – vzdálenost t4a t6
- M23H – šířka t5
- M24H – šířka t8
- M25H – šířka t1

AXIÁLNÍ A PŘÍČNÉ ROZMĚRY

- M26H
- M27H
- M28H
- M29H
- M30H

Příloha I-2.3.: ZÁKLADNÍ LINEÁRNÍ METRICKÉ ZNAKY NA M₁

ZÁKLADNÍ DÉLKOVÉ ROZMĚRY

- M1D – délka M₁
- M2D – délka M₁ k výběžku mezi mesiolingválním a mesiolabiálním cuspem
- M3D – délka M₁ k výběžku mezi metaconidem a protoconidem
- M4D – délka M₁ k výběžku mezi entoconidem a hypoconidem

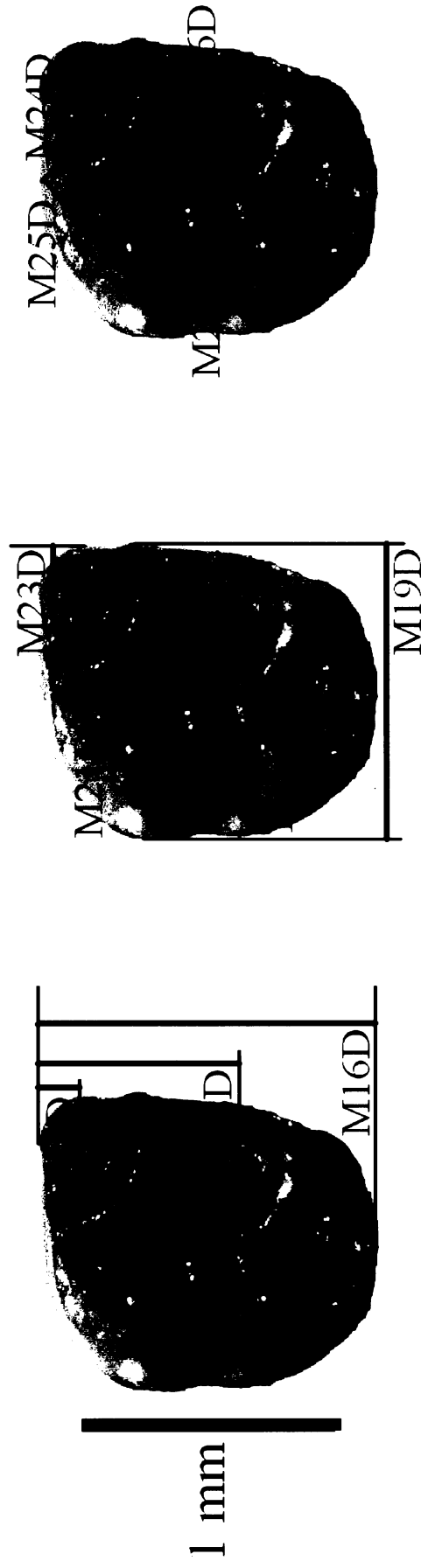
ZÁKLADNÍ ŠÍŘKOVÉ ROZMĚRY

- M5D – šířka M₁
- M6D – šířka M₁ pod anterokonidovým komplexem
- M7D – vzdálenost mezi mesiolingválním a mesiolabiálním cuspem
- M8D – vzdálenost mezi metaconidem a protoconidem
- M9D – vzdálenost mezi entoconidem a hypoconidem
- M10D – šířka cingulárního cuspu B
- M11D – šířka cingulárního cuspu C

AXIÁLNÍ ROZMĚRY

- M12D
- M13D
- M14D
- M15D

Příloha I-2.4.: ZÁKLADNÍ LINEÁRNÍ METRICKÉ ZNAKY NA M₂

ZÁKLADNÍ DÉLKOVÉ ROZMĚRY

- M16D – délka M₂
- M17D – délka M₂ k výběžku mezi metaconidem a protoconidem
- M18D – délka M₂ k výběžku mezi entoconidem a hypoconidem

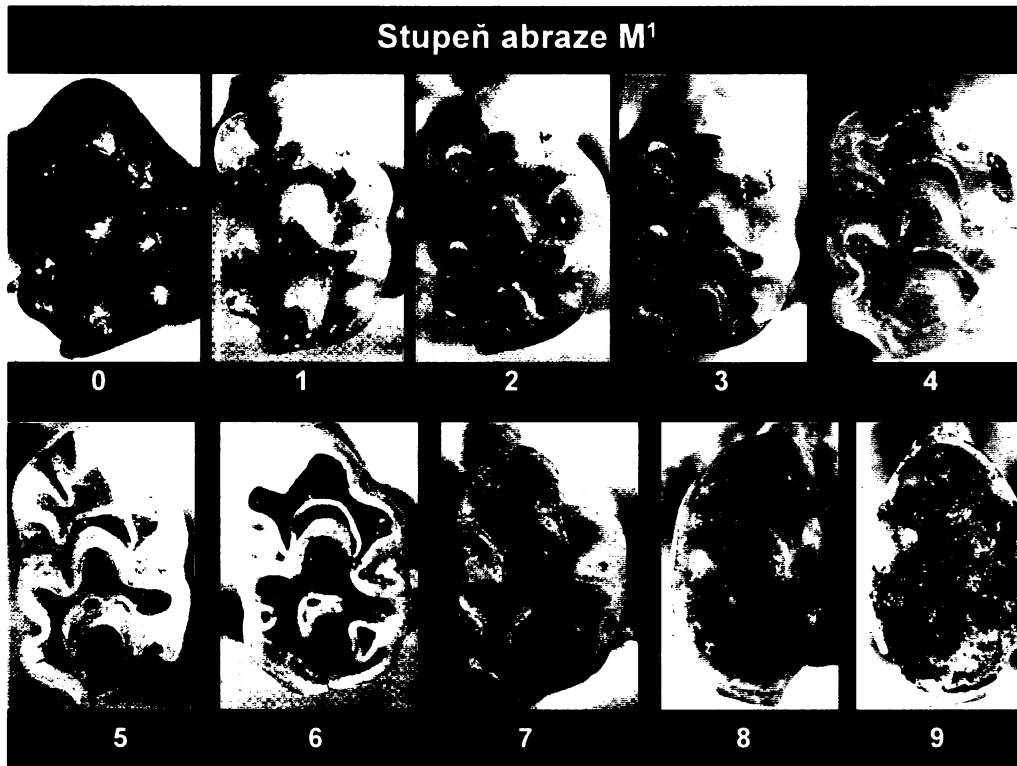
ZÁKLADNÍ ŠÍŘKOVÉ ROZMĚRY

- M19D – šířka M₂
- M20D – šířka M₂ pod metaconidem a protoconidem
- M21D – vzdálenost mezi metaconidem a protoconidem
- M22D – vzdálenost mezi entoconidem a hypoconidem
- M23D – šířka mesiolabiálního cingulidu

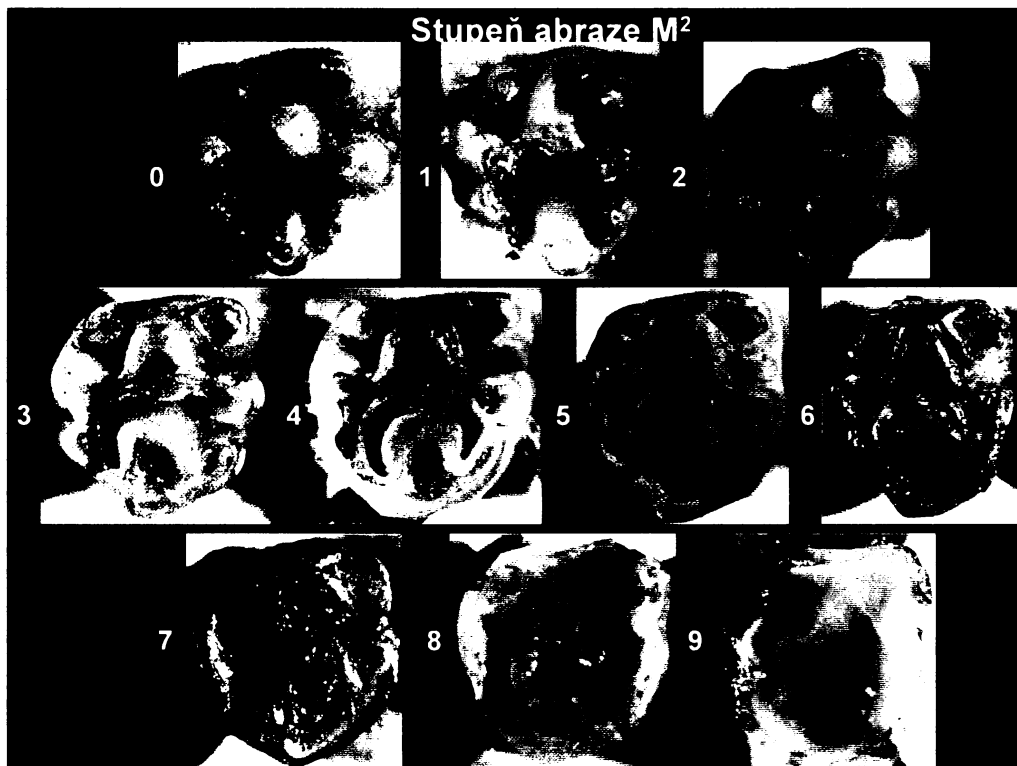
AXIÁLNÍ ROZMĚRY

- M24D
- M25D
- M26D
- M27D

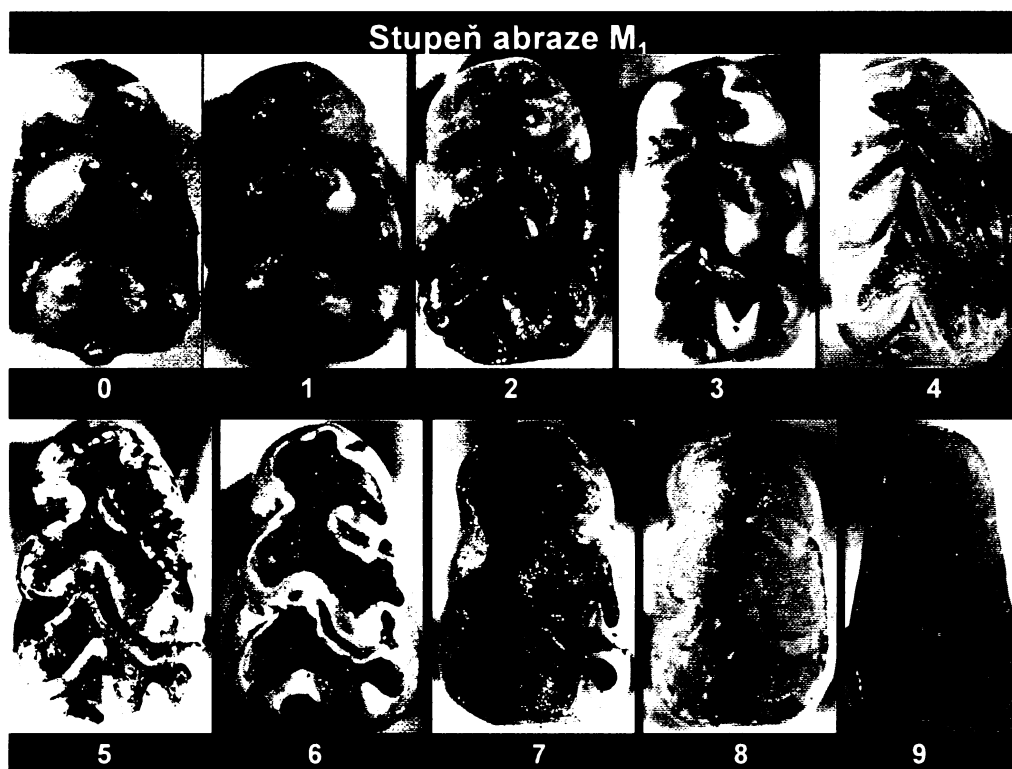
Příloha I-3.1.: Stupeň abraze (obrus zubů) prvního horního moláru (při pohledu na okluzní plochu zubu).

Příloha I-3.2.: Stupeň abraze (obrus zubu) druhého horního moláru při pohledu na okluzní plochu zubu.

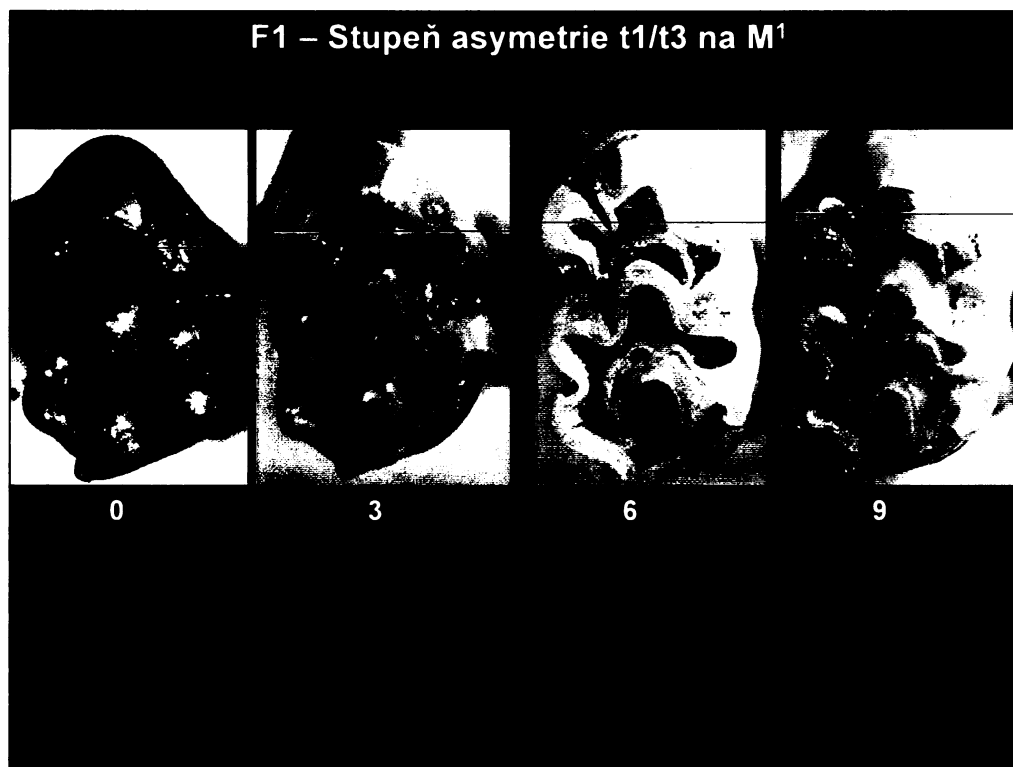
Příloha I-3.3.: Stupeň abraze (obrus zubu) prvního dolního moláru při pohledu na okluzní plochu zubu.

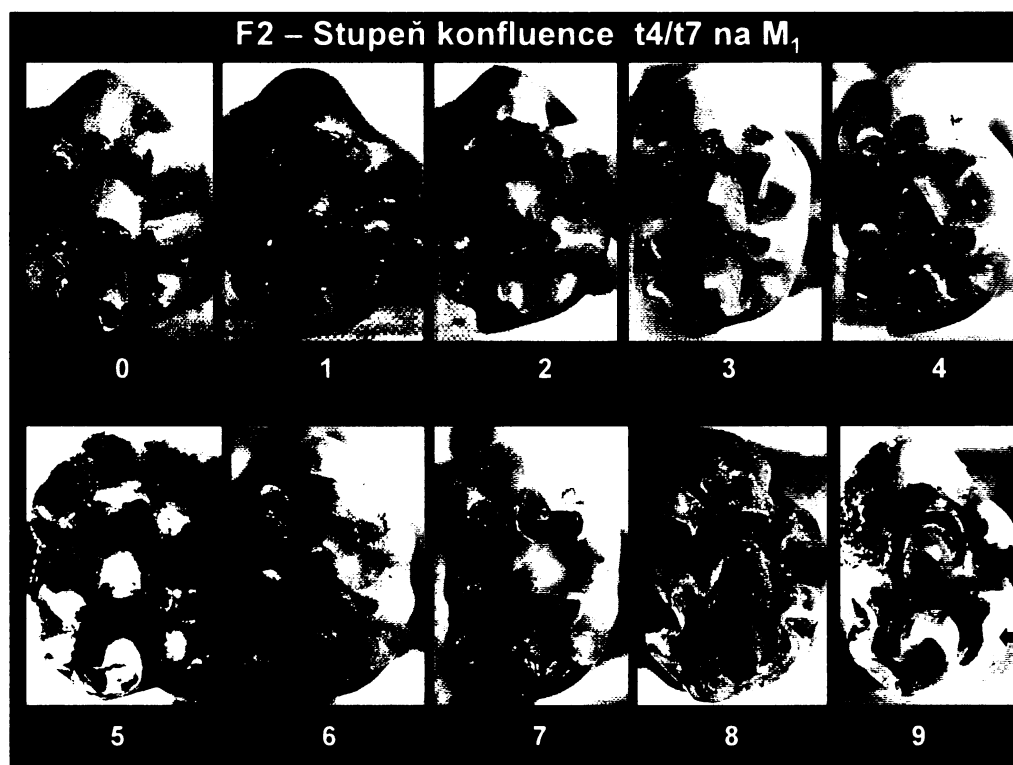
Příloha I-3.4.: Stupeň abraze (obrus zubu) druhého dolního moláru při pohledu na okluzní plochu zubu.

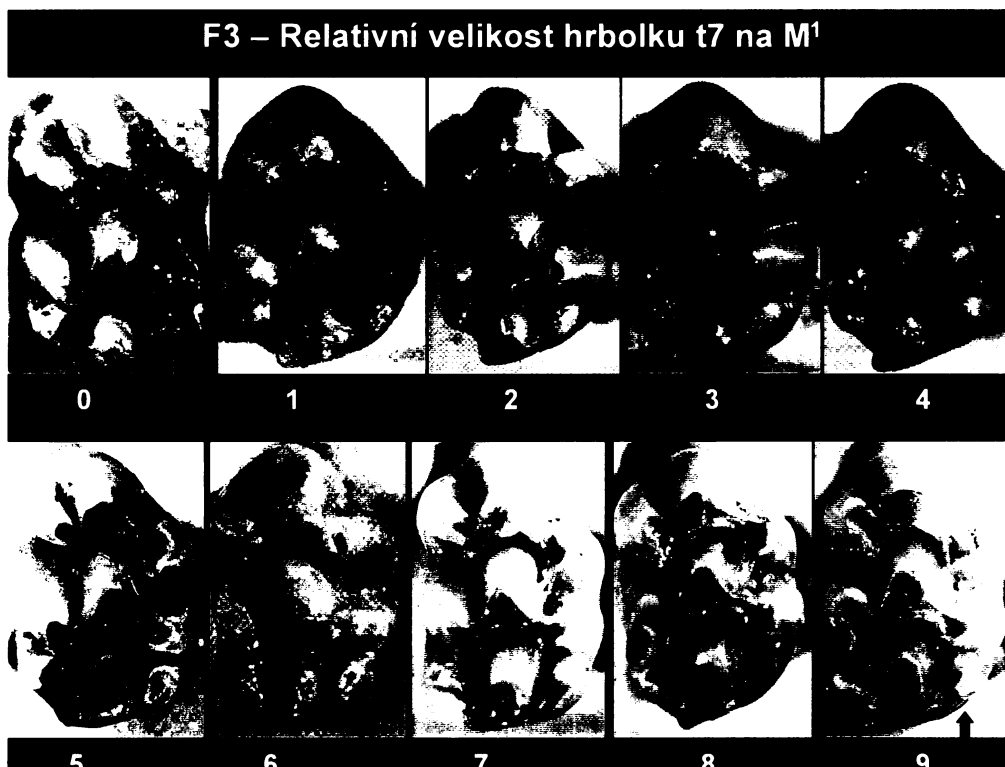
Příloha I-3.5.: F1-Stupeň asymetrie t1/t3 na M¹ (0-symetrické postavení hrbolků t1 a t3; 9-asymetrické postavení hrbolků t1 a t3).

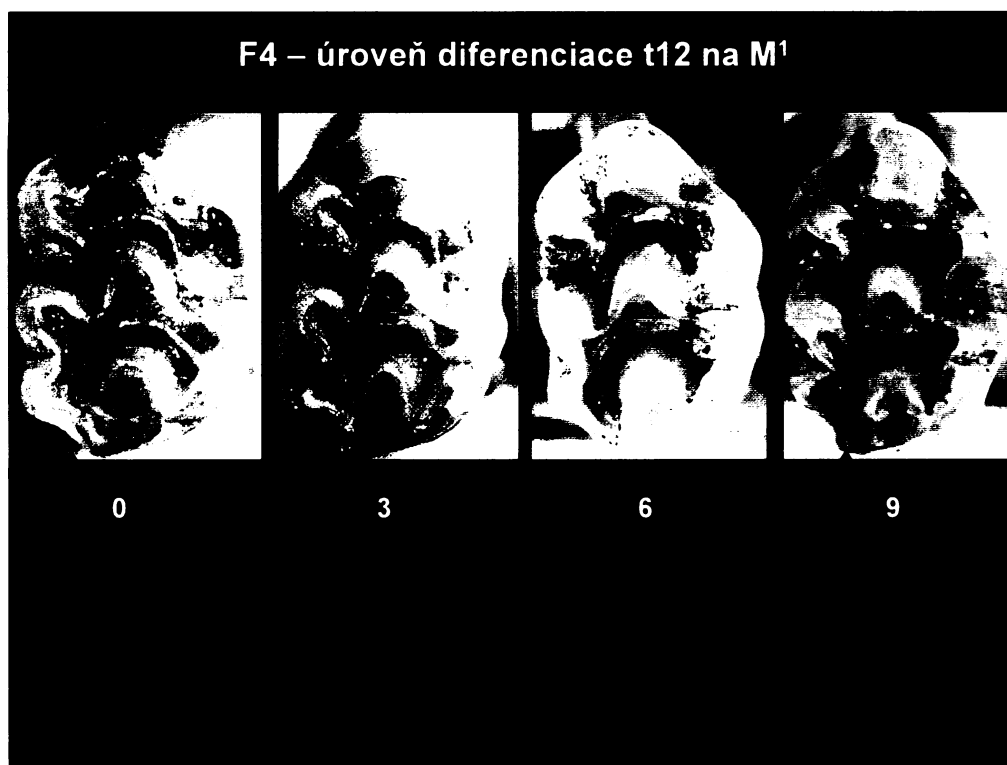
Příloha I-3.6.: F2-Stupeň konfluence (splynutí) hrbolků t4 a t7 na M¹ (0-hrbolky t4 a t7 jsou od sebe velmi vzdálené; 9-hrbolky t4a t7 jsou zcela splynuté).

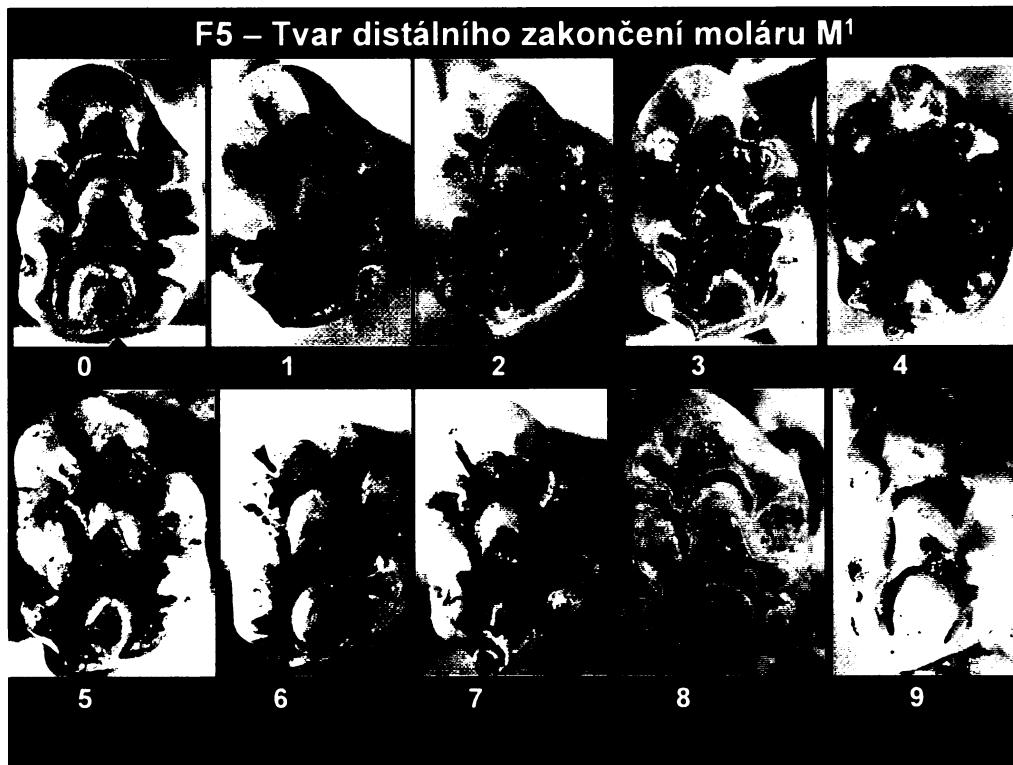
Příloha I-3.7.: F3-Relativní velikost hrboleku t7 na M¹ (0-velice málo vyvinutý hrbolek t7, 9-hrbolek t7 je velice dobře vyvinutý).

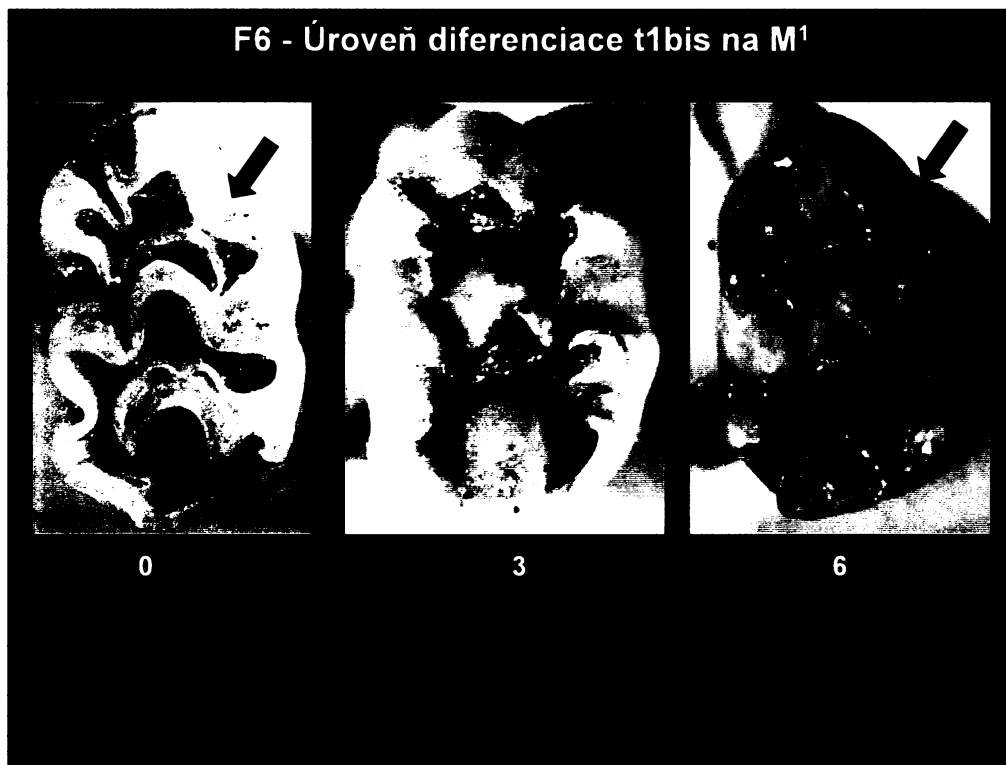
Příloha I-3.8.: F4-Úroveň diferenciacie hrboleku t12 (0-hrbolek t12 není přítomen, hrbolek t12 je velice dobře vyvinutý).

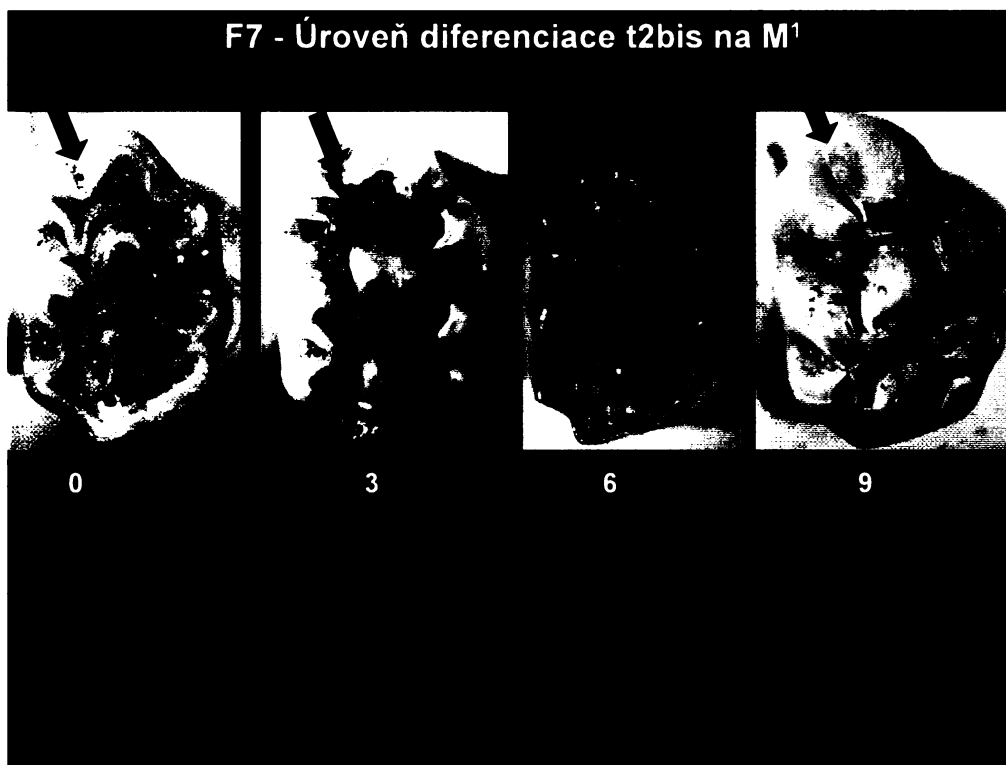
Příloha I-3.9: F5-Tvar distálního zakončení moláru M¹.

Příloha I-3.10.: F6-Úroveň diferenciace t1bis na M¹ (0-není přítomno, 9-velice zřetelně vyvinuté).

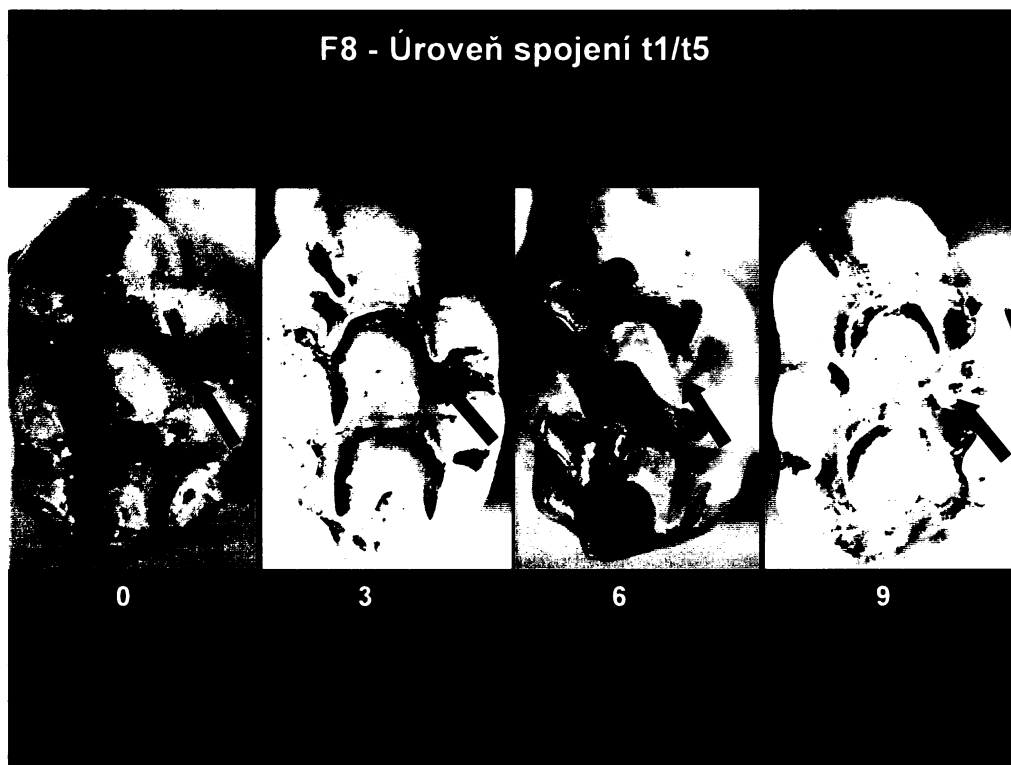

Příloha I-3.11.: F7-Úroveň diferenciace t2bis na M¹ (0-není přítomno, 9-velice zřetelně vyvinuté).

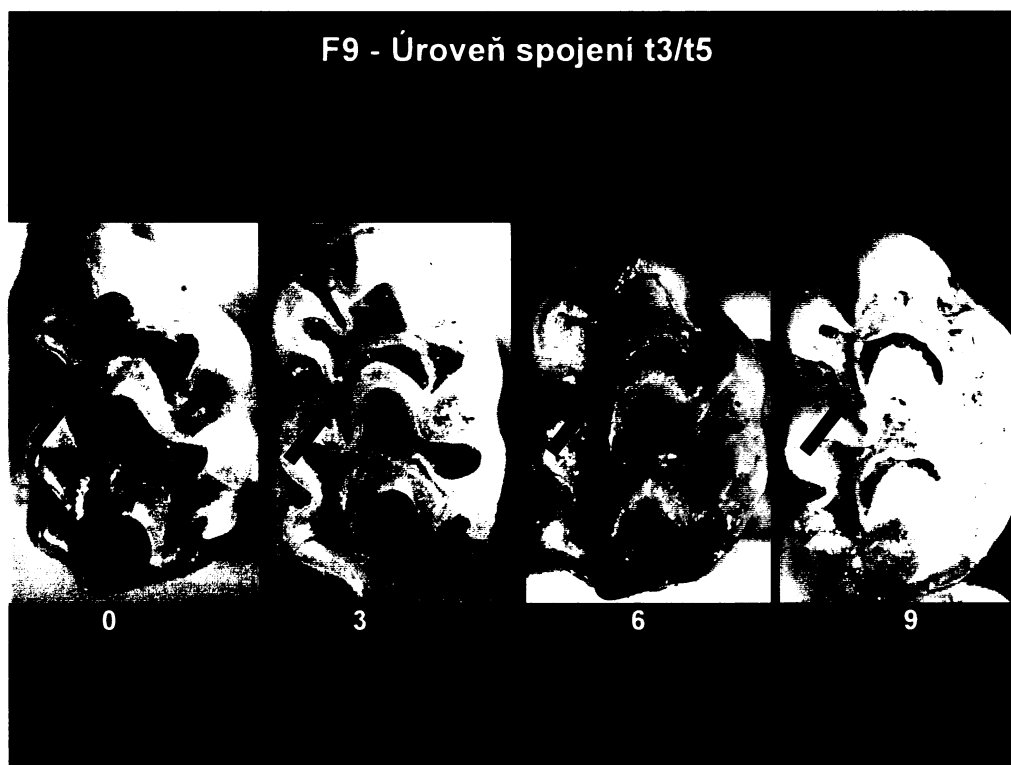

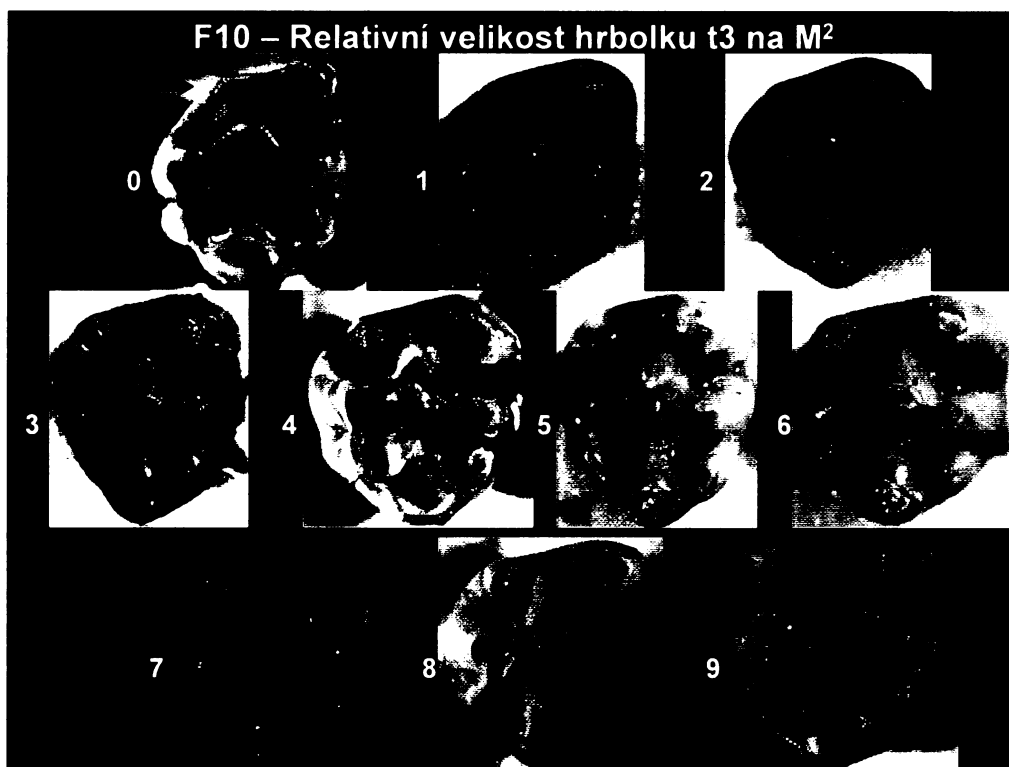
Přílohy I-3.12.: F8-Úroveň spojení hrbolků t1 a t5 (0-hrbolky jsou od sebe velice vzdálené, 9-hrbolky zcela splynulé).

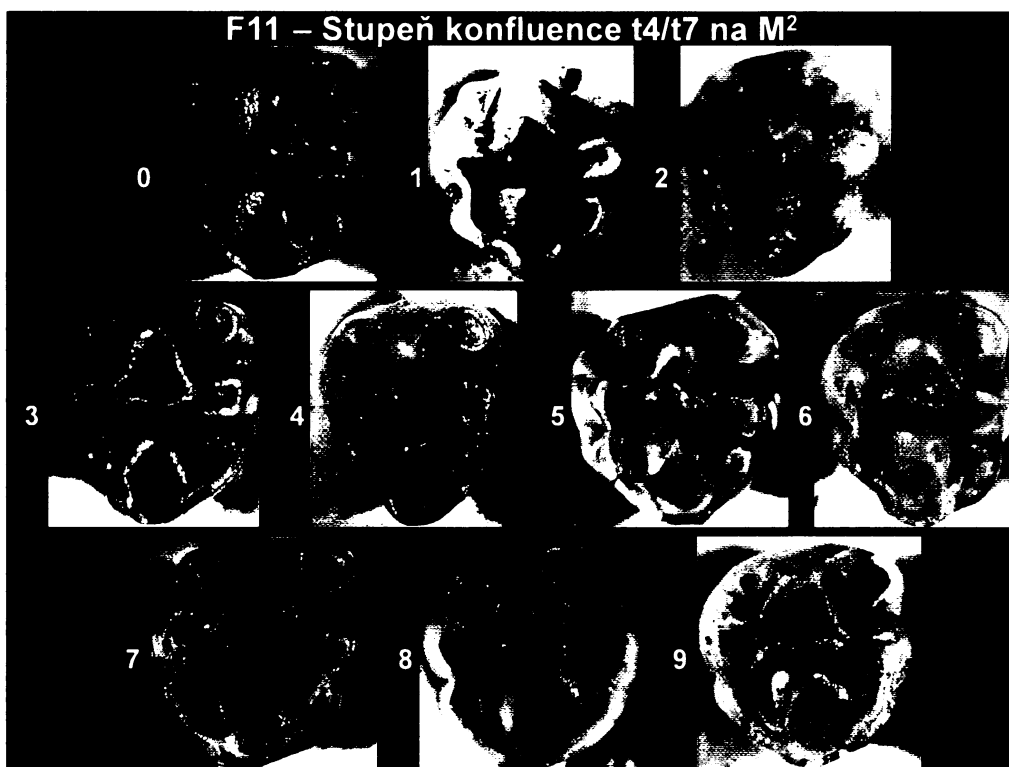
Přílohy I-3.13.: F9-Úroveň spojení hrbolků t3 a t5 (0-hrbolky jsou od sebe velice vzdálené, 9-hrbolky zcela splynulé).

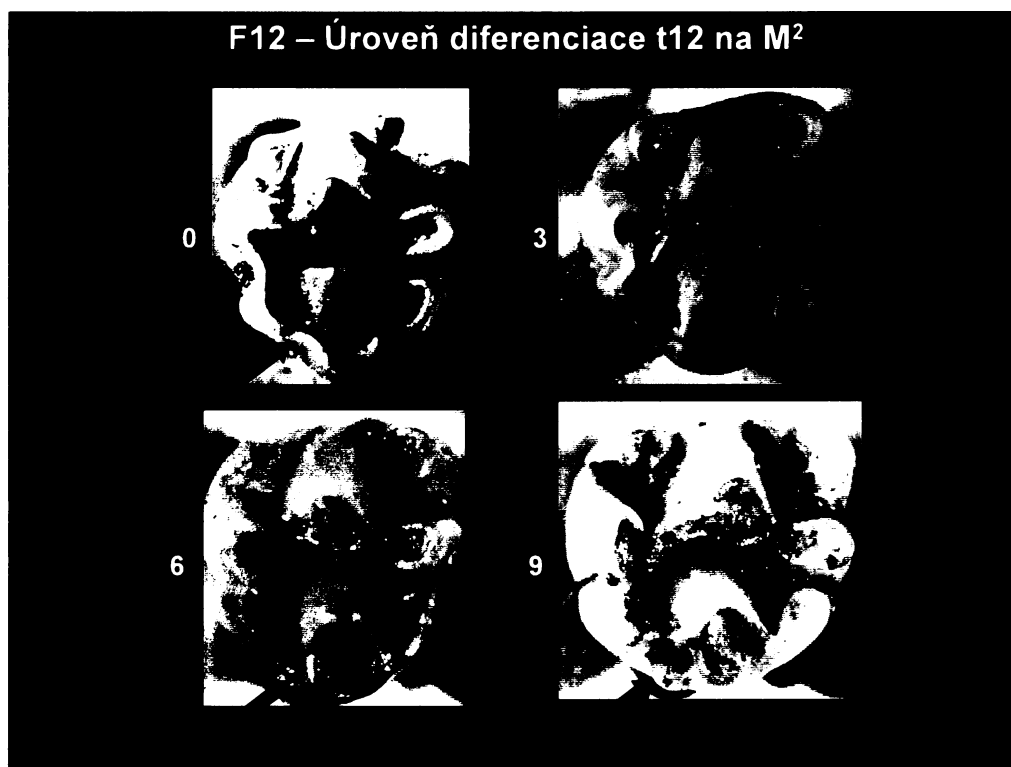
Příloha I-3.14: F10-Relativní velikost hrbolku t3 na M² (0-hrbolek t3 není přítomen, 9-hrbolek t3 je velmi vyvinutý).

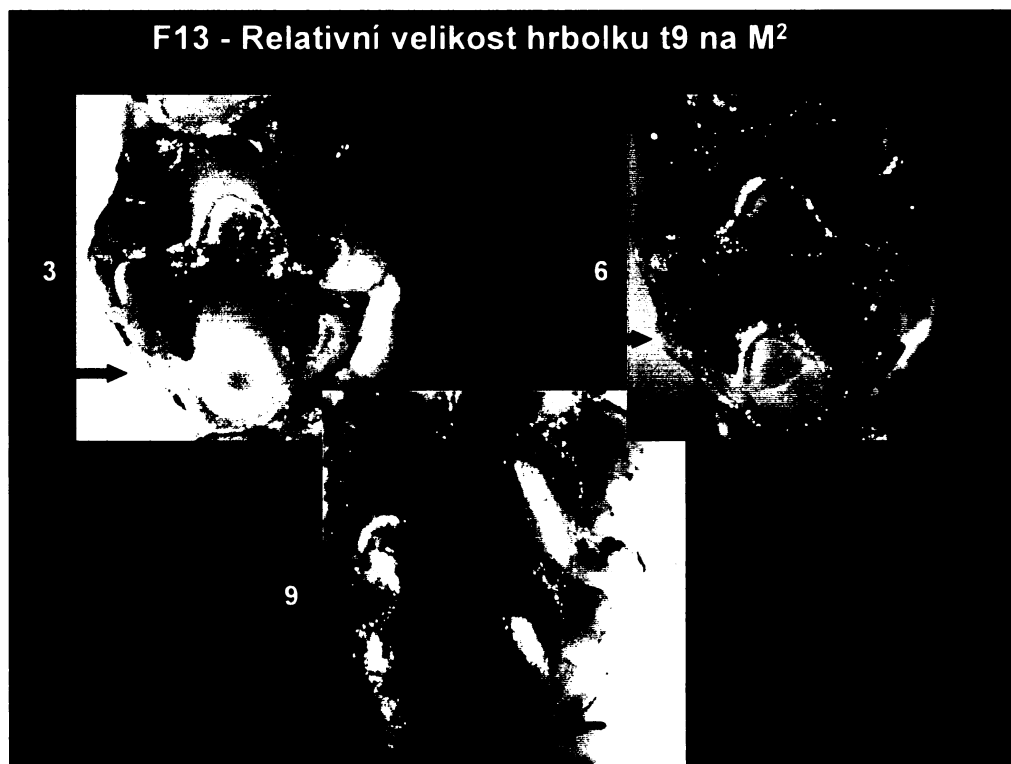
Příloha I-3.15: F11-Stupeň konfluence (splynutí) hrbolků t4 a t7 (0-hrbolky se nedotýkají, 9-hrbolky jsou zcela splynulé).

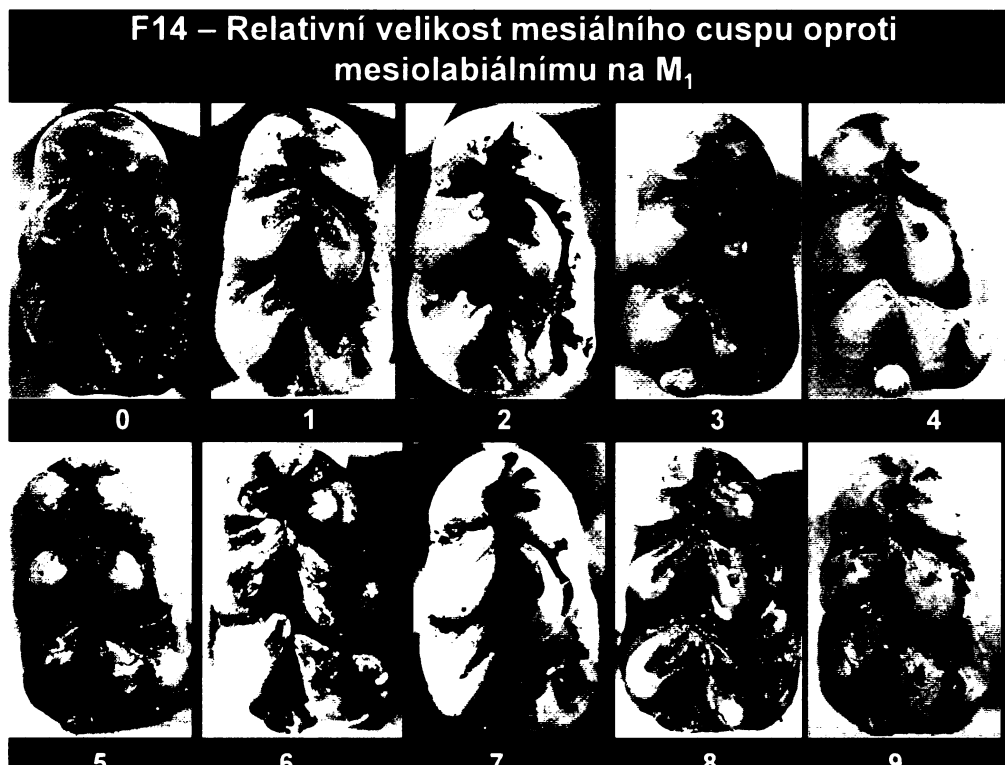
Příloha I-3.16: F12-Úroveň diferenciacie hrboleku t12 (0-hrbolek t12 není přítomen, 9-hrbolek t12 je velice vyvinutý).

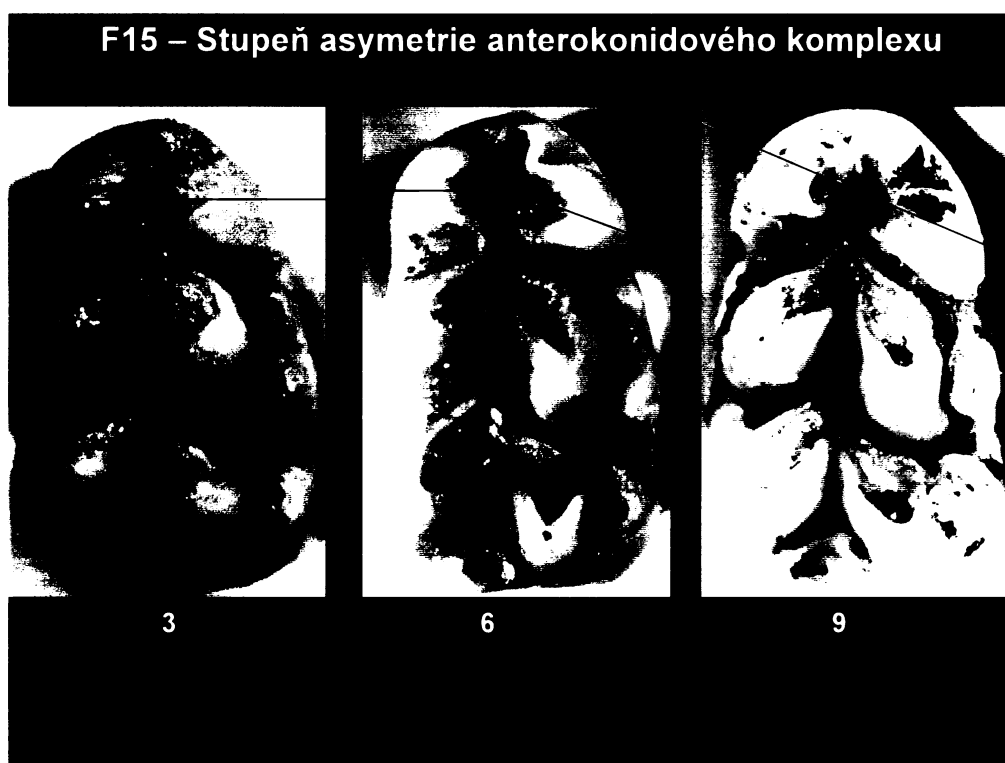
Příloha I-3.17: F13-Relativní velikost hrboleku t9 (0-hrbolek t9 je velmi redukováný, 9-hrbolek t9 je vysoce vyvinutý).

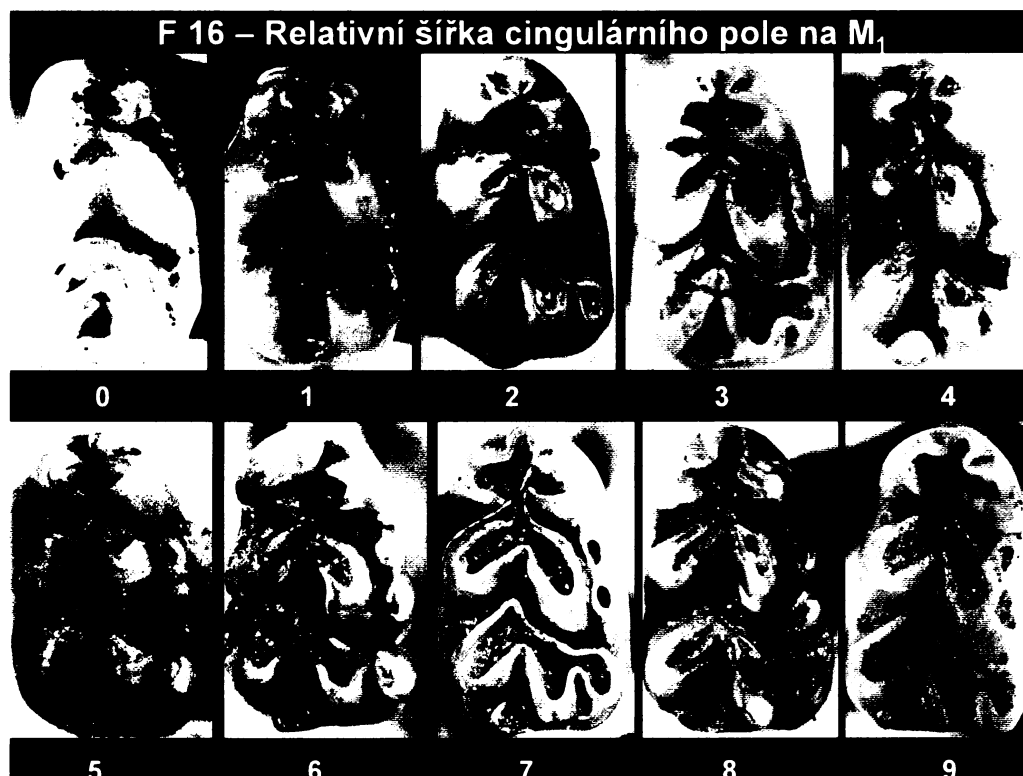
Příloha I-3.18: F14-Relativní velikost mesiálního cuspu oproti mesiolabiálnímu na M_1 (0-mesiální cusp není vyvinutý, 9-mesiální a mesiolabiální cusp jsou přibližně stejně velké).

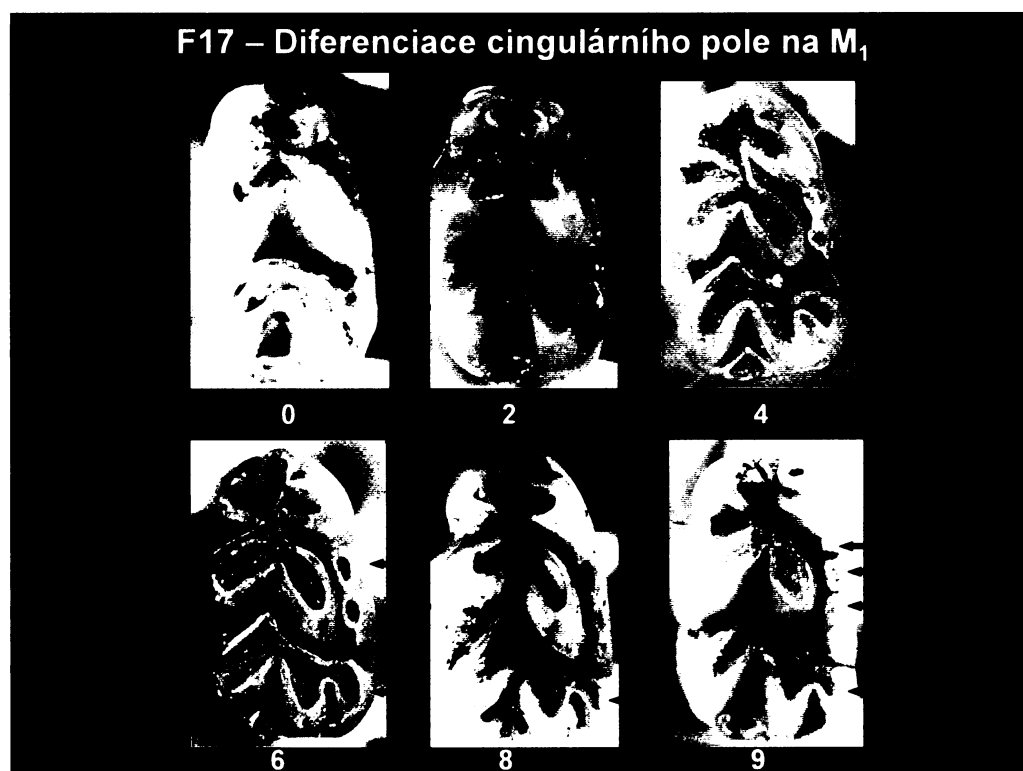
Příloha I-3.19: F15-Stupeň asymetrie anterokonidového komplexu (0-symetrický, 9-asymetrický).

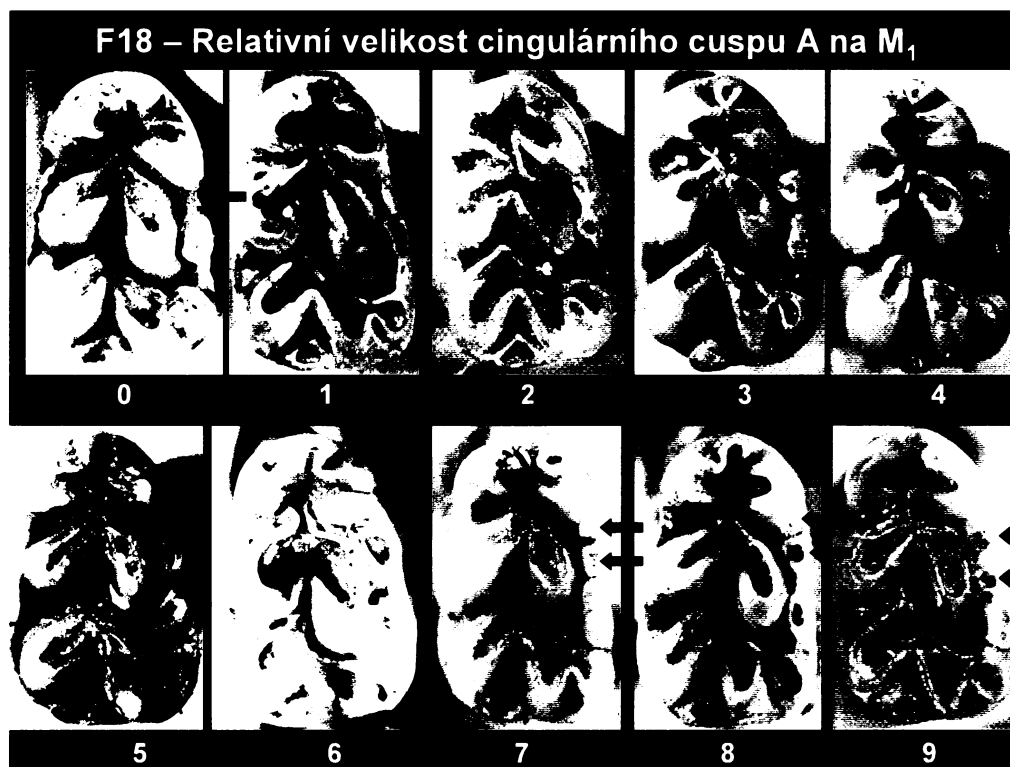
Příloha I-3.20.:F16-Relativní šířka cingulárního pole na M_1 (0-značně redukované, 9-velice mohutně vyvinuté).

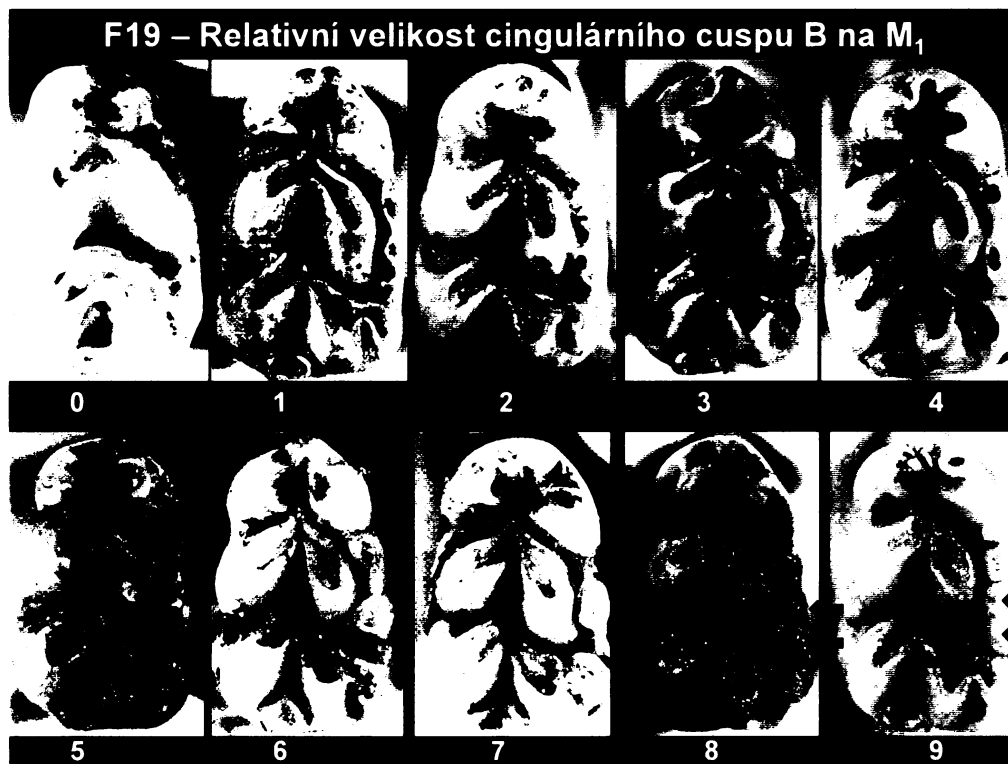
Příloha I-3.21.: F17-Diferenciace cingulárního pole na M_1 (0-přítomný pouze cing. cusp C, 2-přítomný cing. cusp A a C, 4-přítomný cing. cusp A, B i C, 6-cing. cuspy A,B a C jsou velice vyvinuté, 8-přítomné 4 cing. cuspy (2x cing. cusp A nebo 2x cusp B), 9-5 cing. cuspů (2x cusp A, 2x cusp B a cusp C).

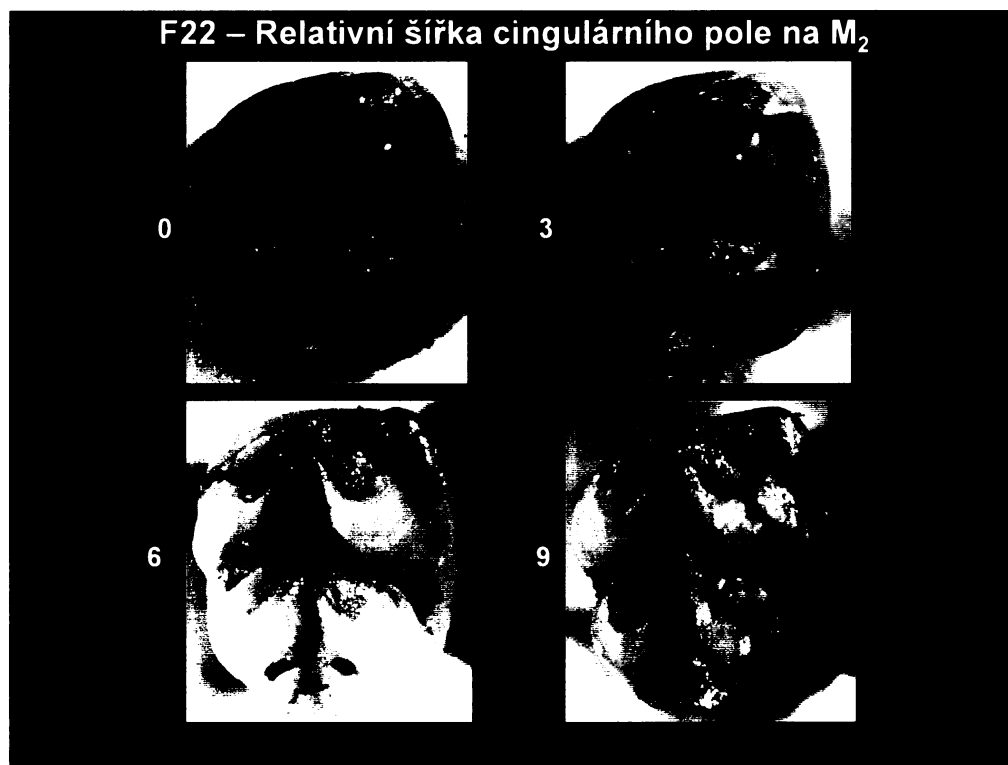
Příloha I-3.22.: F18-Relativní velikost cingulárního cuspu A na M_1 (0-cingulární cusp A není přítomen, 9-velice dobře vyvinuté 2 cingulární cuspy A).

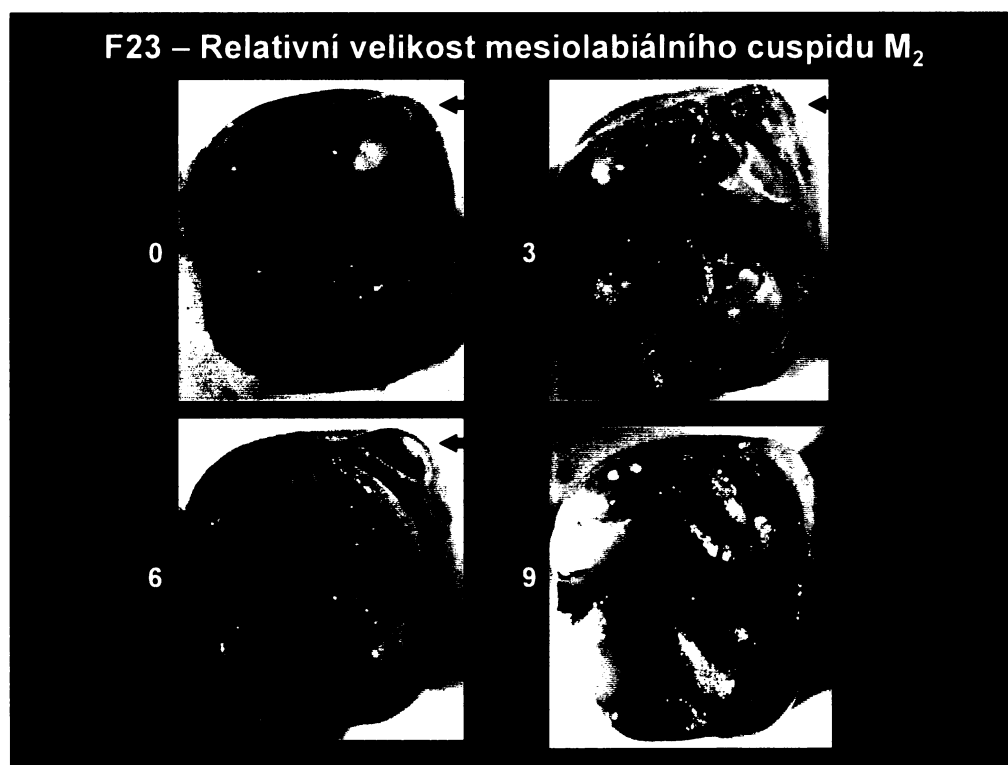
Příloha I-3.23.: F19-Relativní velikost cingulárního cuspu B na M_1 (0-cingulární cusp není přítomen, 9-velice dobře vyvinuté 2 cingulární cuspy).

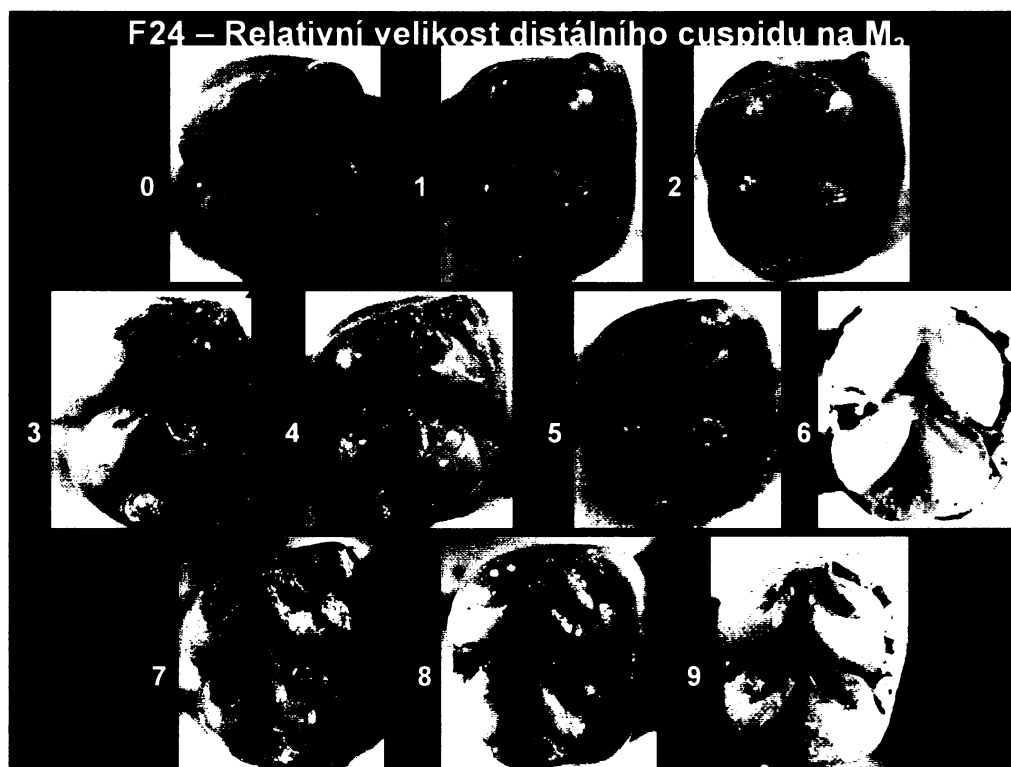
Příloha I-3.26.: F22-Relativní šířka cingulárního pole na M₂ (0-chybějící nebo velice slabě vyvinuté, 9-vysoce vyvinuté).

Příloha I-3.27.: F23-Relativní velikost mesiolabiálního cuspidu na M² (0-velice slabě vyvinutý, 9-velmi zřetelně vyvinutý).

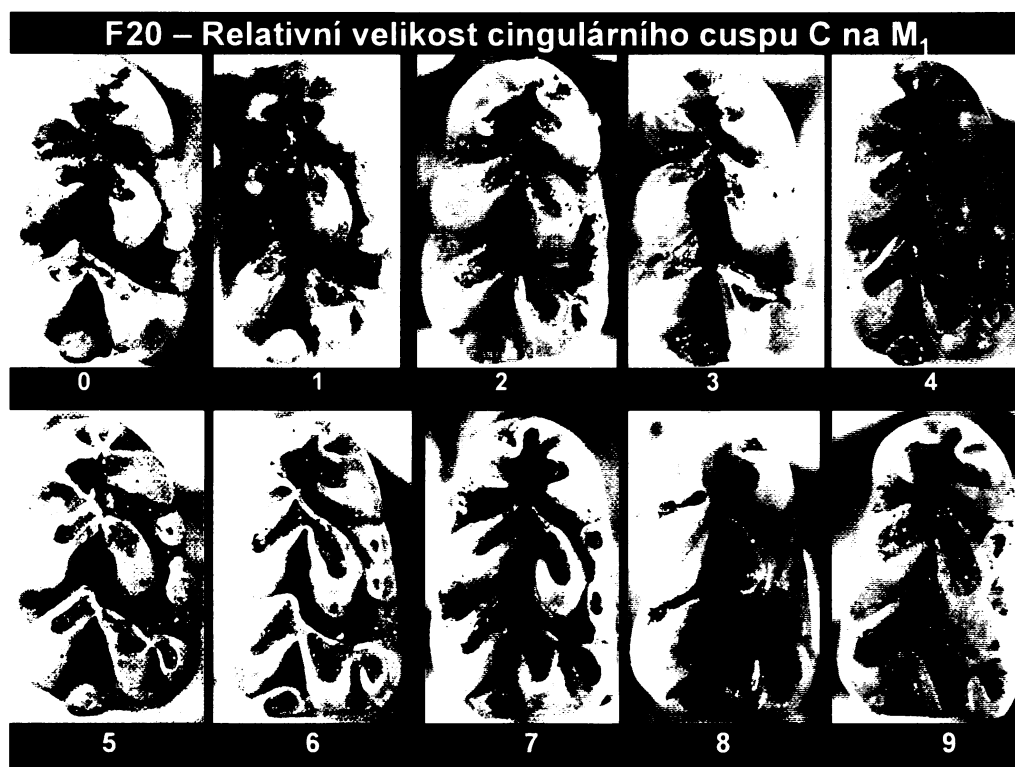

Příloha I-3.28.: F24-Relativní velikost distálního cuspidu na M² (0-slabě vyvinutý, 9-velice zřetelně vyvinutý).

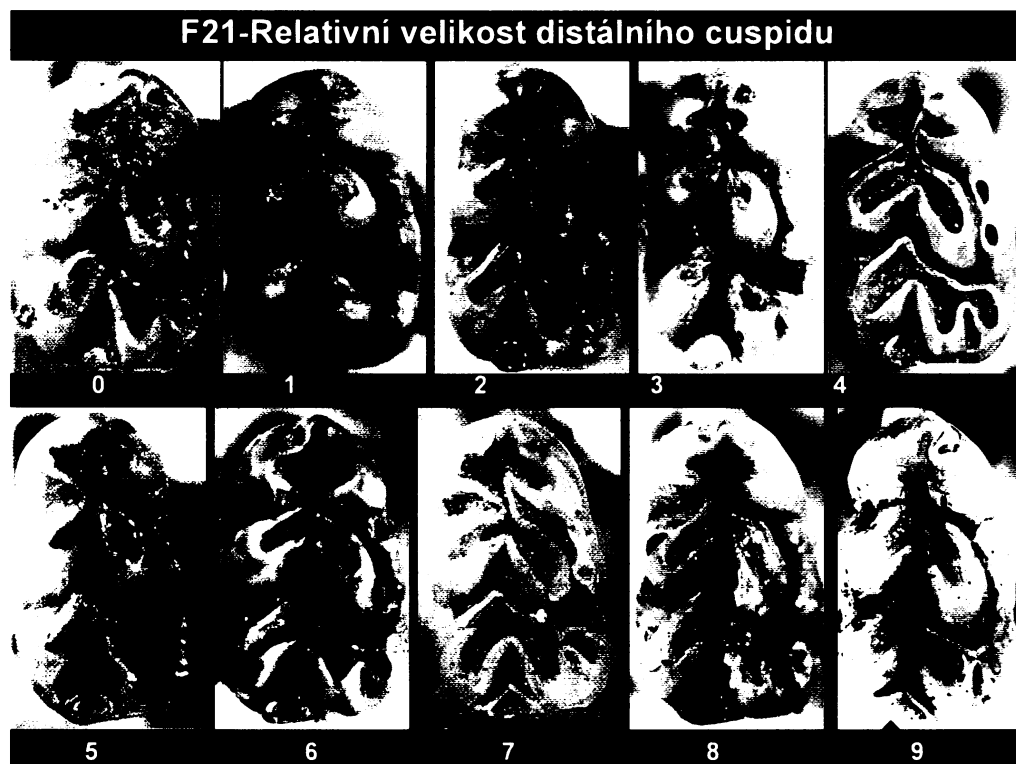

Příloha: I-3.24: F20-Relativní velikost cingulárního cuspu C na M_1 (0-cingulární cusp C velice málo vyvinutý, 9-cingulární cusp C vysoce vyvinutý).

Příloha: I-3.25: F21-Relativní velikost distálního cuspidu na M_1 (0- velice málo vyvinutý, 9-velmi vyvinutý).

Příloha I-4.1. Proporční znaky:

celkem byly hodnoceny 4 proporční znaky (2 na M^1 a 2 na M_1), jednalo se o podíly následujících rozměrů: M2H/M1H

M14H/M15H

M3D/M1D

M6D/M5D

Příloha II

Detailní přehled biometrických dat

- je k dispozici v souboru "Celkový přehled. xls" na
přiloženém CD.

Příloha III

Základní statistiky hlavních výsledných souborů

III-1. Recent

- III-1.1.: *A. agrarius*
- III-1.2.: *A. flavicollis*
- III-1.3.: *A. microps*
- III-1.4.: *A. sylvaticus*

III-2. Fossilní materiál

- III-2.1.: *A. agrarius* M¹
- III-2.2.: *A. agrarius* M²
- III-2.3.: *A. agrarius* M₁
- III-2.4.: *A. agrarius* M₂
- III-2.5.: *A. microps* M¹
- III-2.6.: *A. microps* M²
- III-2.7.: *A. microps* M₁
- III-2.8.: *A. microps* M₂
- III-2.9.: *A. sylvaticus* M¹
- III-2.10.: *A. sylvaticus* M²
- III-2.11.: *A. sylvaticus* M₁
- III-2.12.: *A. sylvaticus* M₂
- III-2.13.: *A. flavicollis* M¹
- III-2.14.: *A. flavicollis* M²
- III-2.15.: *A. flavicollis* M₁
- III-2.16.: *A. flavicollis* M₂
- III-2.17.: *A. flavicollis* M¹, Česká republika
- III-2.18.: *A. flavicollis* M¹, Slovensko
- III-2.19.: *A. flavicollis* M₁, Česká republika
- III-2.20.: *A. flavicollis* M₁, Slovensko
- III-2.21.: *A. flavicollis* M¹, biozona A-C
- III-2.22.: *A. flavicollis* M¹, biozona A-C, Česká republika
- III-2.23.: *A. flavicollis* M¹, biozona A-C, Slovensko
- III-2.24.: *A. flavicollis* M₁, biozona A-C
- III-2.25.: *A. flavicollis* M₁, biozona A-C, Česká republika
- III-2.26.: *A. flavicollis* M₁, biozona A-C, Slovensko
- III-2.27.: *A. flavicollis* M¹, biozona D-F
- III-2.28.: *A. flavicollis* M¹, biozona D-F, Česká republika
- III-2.29.: *A. flavicollis* M¹, biozona D-F, Slovensko
- III-2.30.: *A. flavicollis* M₁, biozona D-F
- III-2.31.: *A. flavicollis* M₁, biozona D-F, Česká republika
- III-2.32.: *A. flavicollis* M₁, biozona D-F, Slovensko

Příloha III-1.1: Statistické charakteristiky biometrických proměnných v souboru recentního *Apodemus agrarius*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
POHL	22	100,55	100,00	101,00	0,260	0,510	-0,196	0,491	-2,168	0,953
ODCHYT	22	8,66	6,00	10,00	1,423	1,193	-0,766	0,491	-0,405	0,953
ABR_M1H	22	4,11	2,00	8,00	3,293	1,815	1,144	0,491	0,426	0,953
ABR_M2H	22	4,30	2,00	9,00	4,052	2,013	1,086	0,491	0,516	0,953
ABR_M1D	22	4,53	1,00	9,00	5,134	2,266	0,721	0,491	-0,146	0,953
ABR_M2D	22	4,53	2,00	9,00	4,468	2,114	1,179	0,491	0,333	0,953
M1H	22	1,97	1,78	2,06	0,004	0,065	-1,291	0,491	2,547	0,953
M2H	22	0,73	0,64	0,82	0,002	0,049	-0,028	0,491	-0,620	0,953
M3H	22	0,61	0,58	0,69	0,001	0,028	1,248	0,491	1,276	0,953
M4H	22	1,17	1,04	1,24	0,002	0,043	-1,277	0,491	3,114	0,953
M5H	22	1,07	0,99	1,17	0,002	0,045	0,246	0,491	-0,079	0,953
M6H	22	0,79	0,65	0,97	0,006	0,078	0,337	0,491	0,399	0,953
M7H	22	0,84	0,68	1,01	0,009	0,096	0,182	0,491	-0,491	0,953
M8H	22	0,47	0,42	0,52	0,001	0,032	-0,149	0,491	-0,868	0,953
M9H	22	0,40	0,36	0,49	0,001	0,035	1,304	0,491	1,949	0,953
M10H	22	0,30	0,24	0,34	0,001	0,030	-0,158	0,491	-1,062	0,953
M11H	22	0,30	0,23	0,38	0,002	0,040	0,047	0,491	0,090	0,953
M12H	22	0,74	0,63	0,84	0,003	0,053	-0,268	0,491	-0,357	0,953
M13H	22	0,73	0,64	0,82	0,003	0,057	-0,195	0,491	-1,034	0,953
M14H	22	0,65	0,57	0,80	0,002	0,046	1,682	0,491	4,605	0,953
M15H	22	0,67	0,59	0,81	0,002	0,044	1,622	0,491	4,669	0,953
M16H	22	0,68	0,58	0,74	0,001	0,037	-0,609	0,491	1,249	0,953
M17H	22	0,70	0,65	0,74	0,001	0,031	0,017	0,491	-1,280	0,953
M18H	22	1,12	1,00	1,25	0,004	0,067	-0,065	0,491	-0,475	0,953
M19H	22	0,50	0,42	0,58	0,001	0,033	0,026	0,491	1,785	0,953
M20H	22	1,09	1,05	1,16	0,001	0,035	0,536	0,491	-0,675	0,953
M21H	22	0,92	0,84	0,98	0,001	0,037	-0,786	0,491	0,079	0,953
M22H	22	0,85	0,73	0,99	0,004	0,065	-0,049	0,491	0,161	0,953
M23H	22	0,48	0,40	0,55	0,001	0,032	-0,281	0,491	1,178	0,953
M24H	22	0,39	0,35	0,46	0,001	0,026	0,973	0,491	1,405	0,953
M25H	22	0,37	0,28	0,45	0,002	0,050	-0,226	0,491	-0,605	0,953
M26H	22	0,29	0,21	0,41	0,002	0,044	1,010	0,491	2,106	0,953
M27H	22	0,52	0,43	0,61	0,002	0,040	-0,035	0,491	0,473	0,953
M28H	22	0,52	0,45	0,58	0,001	0,037	-0,224	0,491	-0,869	0,953
M29H	22	0,55	0,48	0,61	0,001	0,030	0,161	0,491	0,816	0,953
M30H	22	0,55	0,46	0,61	0,001	0,036	-0,364	0,491	0,703	0,953
M1D	22	1,66	1,53	1,77	0,004	0,063	-0,089	0,491	-0,105	0,953
M2D	22	0,39	0,30	0,52	0,003	0,054	0,894	0,491	0,821	0,953
M3D	22	0,71	0,55	0,87	0,004	0,062	0,070	0,491	2,770	0,953
M4D	22	1,27	1,09	1,36	0,003	0,058	-1,041	0,491	3,317	0,953
M5D	22	0,96	0,84	1,02	0,002	0,039	-1,001	0,491	2,714	0,953
M6D	22	0,71	0,63	0,79	0,003	0,051	-0,041	0,491	-1,330	0,953
M7D	22	0,42	0,36	0,52	0,002	0,045	0,793	0,491	-0,070	0,953
M8D	22	0,57	0,44	0,68	0,004	0,059	-0,503	0,491	0,217	0,953
M9D	22	0,57	0,44	0,69	0,003	0,059	-0,185	0,491	0,443	0,953
M10D	22	0,08	0,08	0,08	0,000	0,000				
M11D	22	0,22	0,19	0,25	0,000	0,016	0,165	0,491	-0,055	0,953
M12D	22	0,49	0,34	0,61	0,004	0,059	-0,273	0,491	0,813	0,953
M13D	22	0,52	0,40	0,62	0,004	0,059	-0,378	0,491	-0,347	0,953

M14D	22	0,76	0,68	0,83	0,001	0,037	-0,438	0,491	0,448	0,953
M15D	22	0,69	0,59	0,76	0,001	0,037	-0,671	0,491	1,271	0,953
M16D	22	1,09	0,98	1,17	0,003	0,054	-0,350	0,491	-0,414	0,953
M17D	22	0,23	0,11	0,48	0,005	0,072	1,728	0,491	6,060	0,953
M18D	22	0,69	0,59	0,78	0,002	0,048	-0,339	0,491	-0,055	0,953
M19D	22	0,95	0,72	1,05	0,006	0,077	-1,704	0,491	3,424	0,953
M20D	22	0,88	0,51	0,98	0,015	0,121	-2,454	0,491	5,721	0,953
M21D	22	0,62	0,49	0,78	0,005	0,068	0,074	0,491	0,345	0,953
M22D	22	0,57	0,45	0,65	0,002	0,047	-0,500	0,491	1,195	0,953
M23D	22	0,23	0,15	0,31	0,002	0,046	-0,016	0,491	-0,771	0,953
M24D	22	0,40	0,31	0,54	0,003	0,055	0,584	0,491	0,599	0,953
M25D	22	0,43	0,30	0,60	0,004	0,059	0,455	0,491	2,799	0,953
M26D	22	0,65	0,57	0,72	0,001	0,031	0,149	0,491	1,659	0,953
M27D	22	0,59	0,53	0,64	0,001	0,026	-0,285	0,491	0,635	0,953
F1	22	6,09	3,00	9,00	4,438	2,107	-0,102	0,491	-0,831	0,953
F2	22	6,40	3,00	9,00	2,815	1,678	-0,246	0,491	-0,759	0,953
F3	22	6,76	4,00	8,00	1,193	1,092	-0,888	0,491	0,652	0,953
F4	22	0,89	0,00	3,00	1,856	1,362	0,962	0,491	-1,103	0,953
F5	22	2,28	1,00	3,00	0,300	0,548	0,081	0,491	-0,217	0,953
F6	22	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				
F7	22	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				
F8	22	1,97	0,00	6,00	4,470	2,114	0,731	0,491	-0,482	0,953
F9	22	2,21	0,00	6,00	3,037	1,743	0,093	0,491	-0,404	0,953
F10	22	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				
F11	22	5,64	3,00	9,00	2,472	1,572	0,473	0,491	0,445	0,953
F12	22	0,31	0,00	3,00	0,786	0,886	2,903	0,491	7,345	0,953
F13	22	7,02	3,00	9,00	2,547	1,596	-0,258	0,491	0,218	0,953
F14	22	7,00	6,00	8,00	0,667	0,816	0,000	0,491	-1,484	0,953
F15	22	5,84	3,00	9,00	1,263	1,124	-0,530	0,491	5,657	0,953
F16	22	1,41	1,00	3,00	0,291	0,540	1,418	0,491	1,956	0,953
F17	22	2,82	1,00	4,00	0,403	0,635	-2,131	0,491	5,889	0,953
F18	22	2,82	1,00	5,00	1,546	1,243	0,062	0,491	-0,815	0,953
F19	22	0,12	0,00	1,00	0,084	0,290	2,902	0,491	7,430	0,953
F20	22	4,41	2,00	6,00	1,148	1,072	-0,254	0,491	-0,029	0,953
F21	22	6,31	5,00	8,00	0,735	0,857	0,169	0,491	-0,049	0,953
F22	22	1,41	0,00	2,00	0,672	0,820	-1,105	0,491	-0,493	0,953
F23	22	0,53	0,00	3,00	1,059	1,029	2,075	0,491	2,902	0,953
F24	22	5,82	1,00	8,00	2,499	1,581	-1,978	0,491	4,541	0,953
PLOM1/	22	2,30	1,85	2,44	0,019	0,137	-1,954	0,491	4,562	0,953
PLOM2/	22	1,23	1,10	1,36	0,007	0,082	-0,005	0,491	-1,022	0,953
PLOM/1	22	1,59	1,31	1,81	0,012	0,110	-0,529	0,491	0,825	0,953
PLOM/2	22	1,04	0,71	1,23	0,015	0,123	-1,211	0,491	1,937	0,953
M3D/M1D	22	0,43	0,34	0,56	0,002	0,050	0,898	0,491	1,880	0,953
M6D/M5D	22	0,73	0,63	0,85	0,002	0,050	0,005	0,491	0,751	0,953
M2H/M1H	22	0,37	0,33	0,43	0,001	0,025	0,300	0,491	0,354	0,953
M14H/M15H	22	0,97	0,91	1,01	0,001	0,024	-0,470	0,491	0,667	0,953

Přílohy III-1.2.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných v souboru recentního *Apodemus flavicollis*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
POHL	26	100,38	100,00	101,00	0,246	0,496	0,504	0,456	-1,899	0,887
ODCHYT	26	8,50	3,00	10,00	3,460	1,860	-1,576	0,456	2,661	0,887
ABR_M1H	26	2,50	1,00	5,00	0,980	0,990	1,206	0,456	1,615	0,887
ABR_M2H	26	2,73	2,00	5,00	0,525	0,724	1,152	0,456	2,525	0,887
ABR_M1D	26	2,62	2,00	5,00	0,646	0,804	1,345	0,456	1,707	0,887
ABR_M2D	26	2,54	2,00	5,00	0,658	0,811	1,569	0,456	2,177	0,887
M1H	26	2,04	1,89	2,12	0,004	0,065	-0,692	0,456	-0,023	0,887
M2H	26	0,70	0,52	0,77	0,002	0,045	-2,289	0,456	9,214	0,887
M3H	26	0,63	0,57	0,68	0,001	0,029	0,051	0,456	-0,532	0,887
M4H	26	1,32	1,21	1,40	0,003	0,055	-0,536	0,456	-0,369	0,887
M5H	26	1,23	1,14	1,32	0,003	0,051	-0,003	0,456	-0,905	0,887
M6H	26	0,84	0,74	1,08	0,007	0,084	1,200	0,456	1,266	0,887
M7H	26	0,90	0,80	1,12	0,005	0,070	1,340	0,456	2,525	0,887
M8H	26	0,46	0,40	0,52	0,001	0,033	0,371	0,456	-0,570	0,887
M9H	26	0,44	0,38	0,52	0,001	0,034	0,592	0,456	0,027	0,887
M10H	26	0,33	0,26	0,41	0,002	0,041	-0,304	0,456	-0,617	0,887
M11H	26	0,33	0,25	0,39	0,001	0,038	-0,742	0,456	-0,383	0,887
M12H	26	0,71	0,58	0,79	0,002	0,046	-0,670	0,456	1,594	0,887
M13H	26	0,70	0,52	0,76	0,002	0,049	-1,944	0,456	6,254	0,887
M14H	26	0,73	0,65	0,81	0,002	0,043	-0,293	0,456	-0,567	0,887
M15H	26	0,77	0,68	0,86	0,002	0,041	0,111	0,456	-0,197	0,887
M16H	26	0,69	0,64	0,77	0,001	0,036	0,650	0,456	-0,147	0,887
M17H	26	0,72	0,61	0,77	0,001	0,031	-1,561	0,456	4,635	0,887
M18H	26	1,37	1,20	1,48	0,004	0,063	-0,874	0,456	0,942	0,887
M19H	26	0,57	0,50	0,63	0,001	0,034	-0,431	0,456	-0,333	0,887
M20H	26	1,27	1,13	1,37	0,003	0,056	-0,727	0,456	0,588	0,887
M21H	26	1,13	0,99	1,23	0,003	0,055	-0,227	0,456	0,189	0,887
M22H	26	0,96	0,89	1,06	0,002	0,046	0,482	0,456	-0,517	0,887
M23H	26	0,46	0,40	0,56	0,002	0,044	0,742	0,456	-0,097	0,887
M24H	26	0,45	0,39	0,54	0,001	0,033	0,631	0,456	0,981	0,887
M25H	26	0,49	0,38	0,54	0,002	0,042	-0,830	0,456	0,256	0,887
M26H	26	0,40	0,32	0,48	0,001	0,037	0,173	0,456	-0,103	0,887
M27H	26	0,56	0,50	0,61	0,001	0,029	-0,472	0,456	-0,410	0,887
M28H	26	0,59	0,51	0,69	0,001	0,038	0,206	0,456	1,258	0,887
M29H	26	0,77	0,67	0,86	0,002	0,042	-0,069	0,456	0,233	0,887
M30H	26	0,76	0,67	0,85	0,002	0,047	0,176	0,456	-0,384	0,887
M1D	26	1,87	1,77	1,97	0,003	0,056	-0,404	0,456	-0,468	0,887
M2D	26	0,35	0,20	0,50	0,005	0,073	0,169	0,456	-0,329	0,887
M3D	26	0,72	0,55	0,96	0,006	0,077	1,206	0,456	3,562	0,887
M4D	26	1,33	1,23	1,56	0,006	0,078	1,382	0,456	1,993	0,887
M5D	26	1,18	1,11	1,25	0,002	0,040	0,207	0,456	-0,953	0,887
M6D	26	0,94	0,89	1,01	0,001	0,035	0,449	0,456	-0,830	0,887
M7D	26	0,51	0,43	0,72	0,005	0,068	1,160	0,456	1,907	0,887
M8D	26	0,57	0,46	0,70	0,002	0,049	0,554	0,456	1,536	0,887
M9D	26	0,59	0,52	0,69	0,002	0,049	0,466	0,456	-0,620	0,887
M10D	26	0,21	0,15	0,27	0,001	0,030	-0,098	0,456	-0,514	0,887
M11D	26	0,27	0,17	0,37	0,002	0,043	-0,298	0,456	0,885	0,887
M12D	26	0,66	0,51	0,77	0,004	0,064	-0,310	0,456	-0,066	0,887
M13D	26	0,59	0,50	0,73	0,003	0,056	0,339	0,456	0,050	0,887

M14D	26	0,91	0,81	1,00	0,003	0,056	-0,454	0,456	-0,709	0,887
M15D	26	0,81	0,71	0,91	0,003	0,050	-0,203	0,456	-0,624	0,887
M16D	26	1,32	1,19	1,40	0,003	0,055	-0,776	0,456	0,510	0,887
M17D	26	0,18	0,11	0,39	0,003	0,056	2,609	0,456	8,156	0,887
M18D	26	0,71	0,59	0,93	0,005	0,072	1,363	0,456	2,890	0,887
M19D	26	1,18	1,06	1,26	0,002	0,046	-0,634	0,456	0,542	0,887
M20D	26	1,09	0,99	1,18	0,002	0,043	-0,312	0,456	0,337	0,887
M21D	26	0,65	0,59	0,80	0,003	0,052	1,381	0,456	1,953	0,887
M22D	26	0,68	0,61	0,78	0,001	0,038	0,329	0,456	0,599	0,887
M23D	26	0,37	0,30	0,41	0,001	0,030	-0,375	0,456	-0,441	0,887
M24D	26	0,46	0,00	0,63	0,011	0,107	-3,271	0,456	14,910	0,887
M25D	26	0,45	0,37	0,64	0,004	0,060	1,392	0,456	2,485	0,887
M26D	26	0,79	0,70	0,88	0,002	0,046	-0,016	0,456	-0,743	0,887
M27D	26	0,74	0,66	0,86	0,003	0,053	0,458	0,456	-0,528	0,887
F1	26	1,62	0,00	6,00	3,046	1,745	0,500	0,456	-0,643	0,887
F2	26	5,46	3,00	9,00	2,498	1,581	0,603	0,456	-0,614	0,887
F3	26	7,08	5,00	9,00	1,514	1,230	0,262	0,456	-0,795	0,887
F4	26	4,62	0,00	9,00	12,406	3,522	-0,100	0,456	-1,472	0,887
F5	26	4,96	1,00	9,00	6,838	2,615	0,104	0,456	-1,117	0,887
F6	26	0,35	0,00	3,00	0,955	0,977	2,558	0,456	4,915	0,887
F7	26	2,88	0,00	6,00	4,666	2,160	0,058	0,456	-0,944	0,887
F8	26	3,58	0,00	9,00	6,494	2,548	0,029	0,456	-0,793	0,887
F9	26	3,12	0,00	6,00	1,786	1,336	0,209	0,456	2,919	0,887
F10	26	4,23	2,00	6,00	1,385	1,177	-0,327	0,456	-0,844	0,887
F11	26	5,15	3,00	9,00	2,375	1,541	1,142	0,456	1,293	0,887
F12	26	2,31	0,00	9,00	7,422	2,724	0,844	0,456	-0,344	0,887
F13	26	5,65	3,00	9,00	2,395	1,548	-0,207	0,456	1,027	0,887
F14	26	5,69	1,00	9,00	3,342	1,828	-0,611	0,456	0,340	0,887
F15	26	4,15	3,00	9,00	2,935	1,713	1,189	0,456	0,586	0,887
F16	26	5,88	4,00	8,00	1,626	1,275	0,107	0,456	-1,009	0,887
F17	26	5,81	3,00	8,00	1,682	1,297	-0,091	0,456	-0,696	0,887
F18	26	5,27	1,00	9,00	2,605	1,614	-0,166	0,456	1,431	0,887
F19	26	6,62	2,00	9,00	3,846	1,961	-0,859	0,456	-0,343	0,887
F20	26	5,96	3,00	9,00	2,678	1,637	-0,230	0,456	-0,824	0,887
F21	26	6,00	4,00	8,00	1,520	1,233	0,000	0,456	-0,975	0,887
F22	26	4,73	0,00	9,00	7,325	2,706	0,283	0,456	-0,753	0,887
F23	26	5,19	0,00	9,00	4,002	2,000	-0,514	0,456	0,783	0,887
F24	26	7,54	5,00	9,00	1,538	1,240	-0,231	0,456	-1,100	0,887
PL0M1/	26	2,70	2,29	2,97	0,033	0,181	-0,712	0,456	0,176	0,887
PL0M2/	26	1,75	1,39	2,03	0,022	0,149	-0,674	0,456	0,470	0,887
PL0M/1	26	2,21	1,96	2,46	0,016	0,126	-0,200	0,456	-0,456	0,887
PL0M/2	26	1,56	1,26	1,76	0,013	0,115	-0,700	0,456	0,688	0,887
M3D/M1D	26	0,38	0,31	0,51	0,002	0,042	1,511	0,456	3,041	0,887
M6D/M5D	26	0,80	0,75	0,86	0,001	0,025	0,419	0,456	0,605	0,887
M2H/M1H	26	0,34	0,28	0,38	0,000	0,020	-1,273	0,456	4,260	0,887
M14H/M15H	26	0,95	0,85	1,07	0,003	0,054	0,076	0,456	-0,089	0,887

Přílohy III -1.3.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných v souboru recentního *Apodemus microps*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
POHL	16	100,25	100,00	101,00	0,200	0,447	1,278	0,564	-0,440	1,091
ODCHYT	19	2,37	1,00	3,00	0,912	0,955	-0,862	0,524	-1,419	1,014
ABR_M1H	19	3,05	1,00	5,00	1,053	1,026	-0,115	0,524	-0,554	1,014
ABR_M2H	19	3,47	2,00	6,00	1,152	1,073	0,679	0,524	0,317	1,014
ABR_M1D	19	3,11	1,00	5,00	1,211	1,100	0,051	0,524	-0,603	1,014
ABR_M2D	19	3,11	1,00	6,00	1,433	1,197	0,646	0,524	0,690	1,014
M1H	19	1,64	1,54	1,77	0,004	0,064	0,263	0,524	-0,600	1,014
M2H	19	0,54	0,48	0,61	0,002	0,040	0,294	0,524	-0,850	1,014
M3H	19	0,53	0,50	0,57	0,000	0,022	0,341	0,524	-1,137	1,014
M4H	19	1,12	1,05	1,19	0,002	0,041	0,455	0,524	-1,062	1,014
M5H	19	1,00	0,94	1,13	0,002	0,044	1,316	0,524	2,860	1,014
M6H	19	0,70	0,62	0,77	0,002	0,040	-0,295	0,524	-0,405	1,014
M7H	19	0,81	0,71	0,89	0,003	0,053	0,098	0,524	-1,053	1,014
M8H	19	0,37	0,34	0,40	0,000	0,018	-0,246	0,524	-0,846	1,014
M9H	19	0,39	0,34	0,42	0,000	0,019	-1,134	0,524	2,052	1,014
M10H	19	0,28	0,21	0,37	0,002	0,043	0,260	0,524	-0,602	1,014
M11H	19	0,28	0,20	0,35	0,001	0,032	-0,603	0,524	1,853	1,014
M12H	19	0,57	0,50	0,65	0,001	0,037	0,217	0,524	0,495	1,014
M13H	19	0,56	0,49	0,65	0,002	0,045	0,292	0,524	-0,691	1,014
M14H	19	0,57	0,53	0,66	0,001	0,033	1,160	0,524	1,596	1,014
M15H	19	0,60	0,55	0,69	0,001	0,033	1,055	0,524	1,933	1,014
M16H	19	0,60	0,56	0,67	0,001	0,030	0,610	0,524	0,233	1,014
M17H	19	0,61	0,55	0,68	0,001	0,033	0,372	0,524	0,038	1,014
M18H	19	1,11	1,02	1,17	0,002	0,042	-0,720	0,524	0,327	1,014
M19H	19	0,47	0,44	0,57	0,001	0,027	2,842	0,524	10,190	1,014
M20H	19	1,07	1,02	1,17	0,002	0,043	1,405	0,524	1,328	1,014
M21H	19	0,92	0,83	1,01	0,003	0,055	0,354	0,524	-0,769	1,014
M22H	19	0,84	0,73	0,98	0,003	0,057	0,361	0,524	1,075	1,014
M23H	19	0,40	0,36	0,44	0,001	0,023	0,182	0,524	-0,490	1,014
M24H	19	0,42	0,36	0,49	0,001	0,031	0,077	0,524	0,420	1,014
M25H	19	0,40	0,36	0,48	0,001	0,026	1,221	0,524	3,569	1,014
M26H	19	0,29	0,24	0,37	0,001	0,027	1,357	0,524	4,739	1,014
M27H	19	0,48	0,41	0,55	0,001	0,031	0,535	0,524	1,511	1,014
M28H	19	0,49	0,44	0,55	0,001	0,027	0,809	0,524	1,293	1,014
M29H	19	0,58	0,51	0,65	0,002	0,042	-0,327	0,524	-0,850	1,014
M30H	19	0,58	0,48	0,65	0,002	0,045	-0,773	0,524	0,221	1,014
M1D	19	1,52	1,44	1,64	0,003	0,055	0,148	0,524	-0,570	1,014
M2D	19	0,31	0,25	0,37	0,001	0,033	-0,176	0,524	0,253	1,014
M3D	19	0,65	0,57	0,77	0,003	0,051	0,622	0,524	0,431	1,014
M4D	19	1,17	1,05	1,27	0,004	0,065	-0,202	0,524	-0,852	1,014
M5D	19	1,01	0,93	1,10	0,002	0,048	0,258	0,524	-0,764	1,014
M6D	19	0,80	0,72	0,90	0,003	0,058	0,555	0,524	-0,986	1,014
M7D	19	0,42	0,33	0,62	0,005	0,067	1,374	0,524	3,298	1,014
M8D	19	0,51	0,43	0,65	0,003	0,053	0,539	0,524	1,045	1,014
M9D	19	0,53	0,45	0,62	0,002	0,043	0,231	0,524	0,298	1,014
M10D	19	0,17	0,12	0,22	0,001	0,028	-0,143	0,524	-0,182	1,014
M11D	19	0,21	0,15	0,25	0,001	0,029	-0,664	0,524	-0,186	1,014
M12D	19	0,53	0,45	0,62	0,002	0,049	0,106	0,524	-0,565	1,014
M13D	19	0,45	0,38	0,53	0,002	0,045	0,168	0,524	-0,446	1,014

M14D	19	0,75	0,64	0,82	0,002	0,046	-0,303	0,524	0,252	1,014
M15D	19	0,62	0,55	0,68	0,001	0,033	-0,166	0,524	0,092	1,014
M16D	19	1,06	0,99	1,16	0,002	0,045	1,056	0,524	1,190	1,014
M17D	19	0,21	0,10	0,37	0,005	0,070	0,734	0,524	0,505	1,014
M18D	19	0,65	0,54	0,73	0,003	0,052	0,033	0,524	-0,459	1,014
M19D	19	0,98	0,92	1,05	0,002	0,039	0,684	0,524	-0,454	1,014
M20D	19	0,90	0,84	0,99	0,002	0,044	0,548	0,524	-0,757	1,014
M21D	19	0,62	0,51	0,75	0,003	0,054	0,435	0,524	1,102	1,014
M22D	19	0,58	0,53	0,66	0,001	0,036	0,638	0,524	0,256	1,014
M23D	19	0,27	0,17	0,33	0,002	0,048	-0,703	0,524	-0,384	1,014
M24D	19	0,41	0,32	0,48	0,002	0,039	-0,625	0,524	0,620	1,014
M25D	19	0,40	0,29	0,51	0,003	0,051	0,288	0,524	0,645	1,014
M26D	19	0,62	0,57	0,69	0,001	0,038	0,291	0,524	-1,180	1,014
M27D	19	0,55	0,46	0,64	0,003	0,051	0,049	0,524	-0,738	1,014
F1	19	3,00	0,00	6,00	3,000	1,732	0,000	0,524	0,618	1,014
F2	19	5,74	2,00	9,00	3,538	1,881	-0,414	0,524	0,170	1,014
F3	19	5,95	5,00	9,00	1,386	1,177	1,254	0,524	1,094	1,014
F4	19	1,42	0,00	9,00	6,368	2,524	1,970	0,524	3,731	1,014
F5	19	2,05	0,00	5,00	1,497	1,224	0,500	0,524	0,147	1,014
F6	19	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				
F7	19	3,47	0,00	9,00	8,263	2,875	0,501	0,524	-0,440	1,014
F8	19	1,42	0,00	6,00	3,368	1,835	0,924	0,524	0,038	1,014
F9	19	1,11	0,00	3,00	2,211	1,487	0,593	0,524	-1,856	1,014
F10	19	4,53	2,00	9,00	3,263	1,806	0,679	0,524	0,517	1,014
F11	19	6,56	5,00	9,00	0,691	0,831	1,099	0,524	3,349	1,014
F12	19	0,79	0,00	9,00	4,842	2,200	3,305	0,524	11,649	1,014
F13	19	7,26	3,00	9,00	3,316	1,821	-0,498	0,524	-0,502	1,014
F14	19	4,68	1,00	9,00	5,006	2,237	0,277	0,524	-0,845	1,014
F15	19	5,21	3,00	9,00	3,842	1,960	0,314	0,524	-0,506	1,014
F16	19	5,68	2,00	8,00	2,895	1,701	-0,580	0,524	-0,457	1,014
F17	19	5,05	2,00	7,00	2,608	1,615	-0,271	0,524	-1,085	1,014
F18	19	2,58	0,00	7,00	2,924	1,710	0,893	0,524	1,006	1,014
F19	19	7,95	4,00	9,00	2,608	1,615	-1,763	0,524	2,280	1,014
F20	19	6,37	3,00	9,00	3,023	1,739	-0,214	0,524	-0,797	1,014
F21	19	6,68	3,00	9,00	2,450	1,565	-0,479	0,524	0,382	1,014
F22	19	2,68	0,00	9,00	5,895	2,428	0,907	0,524	1,216	1,014
F23	19	3,63	0,00	9,00	5,579	2,362	0,353	0,524	0,195	1,014
F24	19	5,37	2,00	8,00	2,801	1,674	-0,102	0,524	-0,617	1,014
PL0M1/	19	1,84	1,68	2,11	0,015	0,121	0,769	0,524	-0,200	1,014
PL0M2/	19	1,19	1,04	1,35	0,006	0,080	0,180	0,524	-0,215	1,014
PL0M/1	19	1,54	1,39	1,72	0,013	0,116	0,219	0,524	-1,389	1,014
PL0M/2	19	1,03	0,91	1,21	0,006	0,080	0,864	0,524	0,535	1,014
M3D/M1D	19	0,42	0,38	0,50	0,001	0,029	0,985	0,524	1,395	1,014
M5D/M6D	19	0,79	0,71	0,87	0,002	0,039	-0,028	0,524	0,972	1,014
M2H/M1H	19	0,33	0,30	0,36	0,000	0,017	0,208	0,524	-1,118	1,014
M14H/M15H	19	0,95	0,89	1,00	0,002	0,039	-0,203	0,524	-1,561	1,014

Přílohy III-1.4.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných v souboru recentního *Apodemus sylvaticus*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
POHL	32	100,56	100,00	101,00	0,254	0,504	-0,265	0,414	-2,063	0,809
ODCHYT	32	8,28	4,00	12,00	5,047	2,247	-0,594	0,414	-0,632	0,809
ABR_M1H	32	3,16	1,00	7,00	3,039	1,743	0,719	0,414	-0,669	0,809
ABR_M2H	32	4,00	1,00	8,00	5,226	2,286	0,726	0,414	-0,914	0,809
ABR_M1D	32	3,38	1,00	7,00	3,016	1,737	0,874	0,414	-0,168	0,809
ABR_M2D	32	3,31	1,00	7,00	2,996	1,731	0,676	0,414	-0,549	0,809
M1H	32	1,81	1,69	1,92	0,004	0,064	-0,285	0,414	-0,967	0,809
M2H	32	0,60	0,48	0,70	0,003	0,059	-0,206	0,414	-0,833	0,809
M3H	32	0,57	0,51	0,63	0,001	0,028	-0,021	0,414	-0,387	0,809
M4H	32	1,22	1,13	1,31	0,002	0,050	0,040	0,414	-0,910	0,809
M5H	32	1,12	1,02	1,20	0,002	0,049	-0,011	0,414	-0,842	0,809
M6H	32	0,81	0,64	0,98	0,012	0,109	0,255	0,414	-1,252	0,809
M7H	32	0,84	0,70	1,02	0,007	0,086	0,345	0,414	-0,694	0,809
M8H	32	0,40	0,35	0,45	0,001	0,024	0,000	0,414	-0,522	0,809
M9H	32	0,41	0,35	0,50	0,001	0,033	0,627	0,414	0,501	0,809
M10H	32	0,30	0,19	0,39	0,002	0,049	-0,152	0,414	-0,064	0,809
M11H	32	0,27	0,21	0,36	0,001	0,037	0,510	0,414	-0,266	0,809
M12H	32	0,62	0,52	0,72	0,003	0,053	-0,164	0,414	-0,632	0,809
M13H	32	0,62	0,52	0,69	0,002	0,043	-0,562	0,414	-0,540	0,809
M14H	32	0,65	0,60	0,72	0,001	0,029	0,289	0,414	0,124	0,809
M15H	32	0,67	0,61	0,73	0,001	0,034	0,058	0,414	-0,842	0,809
M16H	32	0,64	0,58	0,70	0,001	0,030	0,196	0,414	-0,558	0,809
M17H	32	0,64	0,57	0,77	0,002	0,048	0,555	0,414	0,196	0,809
M18H	32	1,16	1,02	1,29	0,005	0,074	-0,208	0,414	-1,039	0,809
M19H	32	0,50	0,44	0,54	0,000	0,021	-0,210	0,414	0,564	0,809
M20H	32	1,15	1,03	1,28	0,003	0,052	0,159	0,414	0,460	0,809
M21H	32	0,98	0,82	1,12	0,004	0,061	-0,585	0,414	1,410	0,809
M22H	32	0,85	0,71	0,96	0,004	0,063	-0,279	0,414	-0,489	0,809
M23H	32	0,41	0,36	0,48	0,001	0,029	0,487	0,414	0,297	0,809
M24H	32	0,44	0,37	0,48	0,001	0,025	-0,465	0,414	0,988	0,809
M25H	32	0,41	0,31	0,51	0,002	0,047	-0,094	0,414	0,015	0,809
M26H	32	0,31	0,23	0,38	0,001	0,031	-0,259	0,414	0,709	0,809
M27H	32	0,51	0,46	0,56	0,001	0,025	0,245	0,414	-0,495	0,809
M28H	32	0,52	0,44	0,57	0,001	0,026	-0,909	0,414	2,146	0,809
M29H	32	0,65	0,56	0,71	0,001	0,036	-0,696	0,414	0,461	0,809
M30H	32	0,64	0,55	0,71	0,001	0,037	-0,538	0,414	0,634	0,809
M1D	32	1,66	1,54	1,78	0,005	0,070	-0,182	0,414	-0,966	0,809
M2D	32	0,38	0,20	0,55	0,008	0,089	-0,401	0,414	-0,395	0,809
M3D	32	0,72	0,51	0,94	0,012	0,109	0,640	0,414	-0,226	0,809
M4D	32	1,24	1,07	1,42	0,008	0,087	0,240	0,414	-0,442	0,809
M5D	32	1,06	0,94	1,23	0,003	0,055	0,369	0,414	2,019	0,809
M6D	32	0,87	0,77	0,98	0,003	0,051	-0,204	0,414	-0,491	0,809
M7D	32	0,50	0,36	0,66	0,005	0,068	0,763	0,414	0,877	0,809
M8D	32	0,55	0,38	0,85	0,010	0,100	0,845	0,414	1,285	0,809
M9D	32	0,55	0,45	0,66	0,004	0,062	0,308	0,414	-0,930	0,809
M10D	32	0,19	0,07	0,29	0,002	0,048	-0,401	0,414	0,447	0,809
M11D	32	0,25	0,18	0,31	0,001	0,033	-0,521	0,414	-0,400	0,809
M12D	32	0,55	0,39	0,68	0,007	0,084	-0,187	0,414	-0,784	0,809
M13D	32	0,51	0,36	0,62	0,005	0,068	-0,194	0,414	-0,367	0,809

M14D	32	0,79	0,59	0,93	0,007	0,082	-0,701	0,414	0,531	0,809
M15D	32	0,67	0,52	0,79	0,004	0,066	-0,384	0,414	0,029	0,809
M16D	32	1,15	1,02	1,28	0,004	0,062	0,031	0,414	-0,576	0,809
M17D	32	0,20	0,09	0,50	0,011	0,103	1,202	0,414	0,973	0,809
M18D	32	0,65	0,54	0,86	0,005	0,070	0,764	0,414	1,163	0,809
M19D	32	1,03	0,92	1,12	0,002	0,047	-0,354	0,414	0,377	0,809
M20D	32	0,93	0,81	1,09	0,003	0,055	0,138	0,414	1,160	0,809
M21D	32	0,60	0,48	0,75	0,006	0,075	0,383	0,414	-0,772	0,809
M22D	32	0,59	0,46	0,71	0,003	0,059	-0,183	0,414	-0,224	0,809
M23D	32	0,32	0,23	0,37	0,001	0,038	-0,666	0,414	-0,261	0,809
M24D	32	0,44	0,32	0,60	0,006	0,075	0,458	0,414	-0,808	0,809
M25D	32	0,42	0,23	0,62	0,006	0,078	0,311	0,414	0,780	0,809
M26D	32	0,68	0,59	0,75	0,002	0,039	-0,505	0,414	0,268	0,809
M27D	32	0,63	0,46	0,75	0,004	0,065	-0,608	0,414	0,683	0,809
F1	32	3,19	0,00	9,00	7,512	2,741	0,142	0,414	-1,256	0,809
F2	32	5,84	2,00	9,00	5,878	2,424	-0,168	0,414	-1,214	0,809
F3	32	6,48	0,00	9,00	3,556	1,886	-1,383	0,414	3,150	0,809
F4	32	4,20	0,00	9,00	11,961	3,459	0,194	0,414	-1,366	0,809
F5	32	2,58	0,00	8,00	2,695	1,642	1,014	0,414	2,393	0,809
F6	32	0,75	0,00	6,00	2,323	1,524	1,969	0,414	3,374	0,809
F7	32	3,75	0,00	9,00	6,387	2,527	-0,173	0,414	-0,933	0,809
F8	32	3,28	0,00	9,00	7,176	2,679	0,388	0,414	-0,562	0,809
F9	32	3,94	0,00	9,00	5,480	2,341	1,110	0,414	0,855	0,809
F10	32	4,04	1,00	9,00	1,967	1,402	1,123	0,414	4,448	0,809
F11	32	5,38	1,00	9,00	4,586	2,141	-0,166	0,414	-0,595	0,809
F12	32	2,67	0,00	9,00	5,419	2,328	0,682	0,414	0,328	0,809
F13	32	8,25	6,00	9,00	1,524	1,235	-1,296	0,414	-0,178	0,809
F14	32	5,59	2,00	8,00	2,098	1,448	-0,150	0,414	0,142	0,809
F15	32	4,55	3,00	9,00	3,409	1,846	0,820	0,414	-0,159	0,809
F16	32	5,30	3,00	8,00	1,343	1,159	0,272	0,414	-0,289	0,809
F17	32	4,26	3,00	5,00	0,619	0,787	-0,593	0,414	-1,081	0,809
F18	32	4,11	0,00	8,00	4,086	2,021	0,043	0,414	-0,458	0,809
F19	32	5,33	2,00	9,00	3,032	1,741	0,026	0,414	0,334	0,809
F20	32	5,54	3,00	8,00	1,579	1,257	-0,139	0,414	-0,120	0,809
F21	32	6,86	4,00	9,00	1,594	1,263	-0,013	0,414	-0,241	0,809
F22	32	2,48	0,00	6,00	3,524	1,877	0,200	0,414	-0,302	0,809
F23	32	5,10	0,00	9,00	5,894	2,428	-0,514	0,414	0,183	0,809
F24	32	6,24	4,00	9,00	1,373	1,172	-0,021	0,414	0,304	0,809
PLOM1/	32	2,20	1,94	2,44	0,022	0,148	-0,250	0,414	-1,110	0,809
PLOM2/	32	1,35	1,05	1,65	0,016	0,125	-0,049	0,414	0,425	0,809
PLOM/1	32	1,78	1,47	2,08	0,020	0,142	-0,297	0,414	-0,267	0,809
PLOM/2	32	1,18	0,94	1,39	0,011	0,103	-0,187	0,414	-0,081	0,809
M3D/M1D	32	0,44	0,33	0,60	0,006	0,076	0,886	0,414	-0,325	0,809
M5D/M6D	32	0,83	0,78	0,88	0,001	0,029	0,450	0,414	-0,518	0,809
M2H/M1H	32	0,33	0,28	0,38	0,001	0,024	-0,234	0,414	-0,255	0,809
M14H/M15H	32	0,98	0,90	1,10	0,002	0,043	0,394	0,414	0,278	0,809

Přílohy III-2.1.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. agrarius*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	15	2,21	1,72	2,42	0,033	0,181	-1,654	0,580	2,897	1,121
M1H	15	1,91	1,72	2,02	0,006	0,078	-0,970	0,580	0,893	1,121
M2H	15	0,68	0,54	0,78	0,004	0,066	-0,288	0,580	0,156	1,121
M3H	15	0,61	0,47	0,70	0,003	0,052	-1,038	0,580	3,019	1,121
M4H	15	1,16	1,00	1,23	0,004	0,060	-1,644	0,580	2,678	1,121
M5H	15	1,06	0,89	1,14	0,005	0,067	-1,329	0,580	1,657	1,121
M6H	15	0,82	0,67	0,97	0,008	0,088	-0,087	0,580	-0,878	1,121
M7H	15	0,86	0,73	0,97	0,005	0,074	-0,059	0,580	-0,641	1,121
M8H	15	0,47	0,42	0,52	0,001	0,032	-0,271	0,580	-0,922	1,121
M9H	14	0,40	0,31	0,45	0,002	0,040	-0,770	0,597	0,478	1,154
M10H	15	0,27	0,18	0,34	0,002	0,045	-0,918	0,580	0,680	1,121
M11H	15	0,27	0,21	0,34	0,002	0,040	0,393	0,580	-0,233	1,121
M12H	15	0,68	0,54	0,78	0,005	0,070	-0,295	0,580	-0,332	1,121
M13H	15	0,68	0,54	0,78	0,005	0,068	-0,302	0,580	-0,365	1,121
M14H	15	0,64	0,49	0,69	0,002	0,049	-2,157	0,580	6,089	1,121
M15H	15	0,64	0,44	0,73	0,004	0,063	-2,505	0,580	8,824	1,121
M16H	15	0,67	0,61	0,74	0,002	0,045	0,424	0,580	-1,223	1,121
M17H	15	0,68	0,55	0,72	0,002	0,041	-2,544	0,580	7,594	1,121
M2H/M1H	15	0,36	0,30	0,40	0,001	0,028	-0,558	0,580	-0,443	1,121
M14H/M15H	15	1,00	0,91	1,11	0,003	0,058	0,594	0,580	-0,582	1,121
F1	15	6,60	3,00	9,00	4,114	2,028	-0,256	0,580	-0,505	1,121
F2	13	6,19	4,00	9,00	4,311	2,076	0,229	0,616	-1,603	1,191
F3	12	5,48	4,00	7,00	0,759	0,871	0,353	0,637	-0,366	1,232
F4	15	0,85	0,00	3,00	1,837	1,355	1,101	0,580	-0,835	1,121
F5	15	3,15	0,00	9,00	8,668	2,944	1,464	0,580	0,704	1,121
F6	15	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				
F7	15	0,20	0,00	3,00	0,600	0,775	3,873	0,580	15,000	1,121
F8	13	0,84	0,00	6,00	3,298	1,816	2,345	0,616	5,399	1,191
F9	15	2,75	0,00	6,00	3,188	1,785	0,091	0,580	0,501	1,121

Přílohy III-2.2.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M² druhu *A. agrarius*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM2/	7	1,21	1,11	1,33	0,006	0,080	0,540	0,794	-1,034	1,587
M18H	7	1,13	1,07	1,20	0,002	0,044	0,495	0,794	-0,101	1,587
M19H	7	0,53	0,47	0,60	0,002	0,042	0,394	0,794	0,396	1,587
M20H	7	1,07	1,04	1,12	0,001	0,034	0,440	0,794	-1,955	1,587
M21H	7	0,94	0,86	1,04	0,003	0,056	0,501	0,794	1,230	1,587
M22H	7	0,84	0,79	0,89	0,001	0,038	-0,314	0,794	-1,053	1,587
M23H	7	0,49	0,45	0,53	0,001	0,027	-0,172	0,794	-0,624	1,587
M24H	7	0,39	0,36	0,42	0,000	0,018	-0,651	0,794	2,349	1,587
M25H	7	0,37	0,33	0,43	0,001	0,035	0,399	0,794	-0,307	1,587
M26H	7	0,29	0,24	0,32	0,001	0,026	-1,052	0,794	1,730	1,587
M27H	7	0,54	0,51	0,60	0,001	0,036	0,940	0,794	-0,457	1,587
M28H	7	0,55	0,49	0,60	0,001	0,038	-0,533	0,794	-0,208	1,587
M29H	7	0,54	0,49	0,60	0,001	0,034	0,090	0,794	1,392	1,587
M30H	7	0,55	0,52	0,60	0,001	0,027	1,239	0,794	1,841	1,587
F10	7	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				
F11	7	5,83	4,00	9,00	5,139	2,267	0,905	0,794	-1,214	1,587
F12	7	0,04	0,00	0,27	0,011	0,103	2,646	0,794	7,000	1,587
F13	7	7,01	3,00	9,00	5,000	2,236	-0,892	0,794	0,337	1,587

Přílohy III-2.3.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. agrarius*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	21	1,58	1,31	1,76	0,012	0,109	-0,422	0,501	0,626	0,972
M1D	21	1,65	1,56	1,76	0,004	0,062	0,081	0,501	-1,160	0,972
M2D	21	0,32	0,21	0,46	0,004	0,066	0,313	0,501	-0,265	0,972
M3D	23	0,68	0,54	0,89	0,009	0,093	0,703	0,481	0,049	0,935
M4D	21	1,20	0,27	1,44	0,055	0,234	-3,325	0,501	13,598	0,972
M5D	22	0,96	0,84	1,05	0,002	0,043	-0,474	0,491	2,285	0,953
M6D	23	0,73	0,60	0,81	0,003	0,050	-0,311	0,481	0,438	0,935
M7D	23	0,43	0,31	0,70	0,008	0,091	1,225	0,481	2,052	0,935
M8D	24	0,61	0,49	0,82	0,007	0,083	0,602	0,472	0,227	0,918
M9D	21	0,55	0,45	0,63	0,003	0,054	0,163	0,501	-0,929	0,972
M10D	23	0,00	0,00	0,09	0,000	0,019	4,796	0,481	23,000	0,935
M11D	21	0,19	0,16	0,25	0,000	0,021	1,323	0,501	2,164	0,972
M12D	22	0,53	0,40	0,75	0,007	0,085	0,590	0,491	0,341	0,953
M13D	22	0,53	0,39	0,73	0,007	0,083	0,776	0,491	0,613	0,953
M14D	21	0,77	0,69	0,85	0,002	0,042	0,062	0,501	-0,093	0,972
M15D	22	0,69	0,61	0,75	0,001	0,038	-0,364	0,491	-0,504	0,953
M3D/M1D	21	0,41	0,34	0,54	0,003	0,051	0,782	0,501	0,261	0,972
M6D/M5D	21	0,76	0,71	0,81	0,001	0,028	-0,066	0,501	-0,932	0,972
F14	19	4,89	1,00	8,00	5,211	2,283	-0,545	0,524	-0,978	1,014
F15	21	5,85	3,00	9,00	4,028	2,007	0,065	0,501	-0,495	0,972
F16	23	0,93	0,00	2,00	0,366	0,605	-0,057	0,481	-0,018	0,935
F17	22	2,63	1,00	3,00	0,523	0,723	-1,746	0,491	1,543	0,953
F18	23	2,56	1,00	5,00	1,251	1,119	0,161	0,481	-0,451	0,935
F19	24	0,25	0,00	2,00	0,281	0,530	2,128	0,472	4,153	0,918
F20	21	5,40	4,00	8,00	1,099	1,048	1,393	0,501	2,135	0,972
F21	21	6,21	4,00	9,00	1,661	1,289	0,501	0,501	-0,333	0,972

Přílohy III-2.4.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₂ druhu *A. agrarius*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/2	12	1,13	0,99	1,32	0,009	0,093	0,520	0,637	0,215	1,232
M16D	12	1,16	1,09	1,26	0,003	0,055	0,129	0,637	-0,999	1,232
M17D	12	0,27	0,15	0,42	0,009	0,093	0,363	0,637	-1,288	1,232
M18D	12	0,74	0,65	0,88	0,005	0,072	0,650	0,637	-0,668	1,232
M19D	12	0,97	0,91	1,05	0,002	0,040	0,609	0,637	0,021	1,232
M20D	12	0,92	0,82	1,04	0,004	0,059	0,206	0,637	0,316	1,232
M21D	12	0,67	0,56	0,79	0,006	0,076	0,146	0,637	-1,107	1,232
M22D	11	0,61	0,50	0,71	0,005	0,071	-0,165	0,661	-0,953	1,279
M23D	11	0,26	0,21	0,33	0,002	0,041	0,655	0,661	-0,935	1,279
M24D	12	0,47	0,32	0,59	0,009	0,093	-0,103	0,637	-1,402	1,232
M25D	12	0,47	0,39	0,56	0,003	0,052	0,503	0,637	-0,419	1,232
M26D	12	0,65	0,53	0,74	0,005	0,070	-0,603	0,637	-0,451	1,232
M27D	11	0,61	0,50	0,73	0,004	0,065	-0,012	0,661	-0,100	1,279
F22	11	3,04	1,41	6,00	1,851	1,360	0,967	0,661	0,716	1,279
F23	10	1,75	0,00	6,00	4,061	2,015	1,002	0,687	0,591	1,334
F24	9	3,98	2,00	6,00	1,915	1,384	0,301	0,717	-1,109	1,400

Přílohy III-2.5.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. microps*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	9,00	1,80	1,51	2,02	0,027	0,164	-0,687	0,717	-0,079	1,400
M1H	9,00	1,61	1,49	1,68	0,004	0,061	-1,115	0,717	0,801	1,400
M2H	8,00	0,56	0,51	0,62	0,002	0,045	-0,169	0,752	-1,928	1,481
M3H	8,00	0,50	0,46	0,53	0,001	0,023	-1,060	0,752	0,486	1,481
M4H	9,00	1,11	0,98	1,21	0,005	0,068	-0,727	0,717	0,670	1,400
M5H	9,00	1,01	0,93	1,09	0,002	0,050	0,133	0,717	-0,471	1,400
M6H	7,00	0,61	0,54	0,70	0,003	0,051	0,498	0,794	0,631	1,587
M7H	8,00	0,73	0,62	0,93	0,009	0,095	1,291	0,752	2,339	1,481
M8H	8,00	0,39	0,35	0,43	0,001	0,030	0,019	0,752	-1,512	1,481
M9H	8,00	0,40	0,37	0,43	0,001	0,024	0,033	0,752	-1,917	1,481
M10H	8,00	0,27	0,21	0,30	0,001	0,033	-0,867	0,752	-0,354	1,481
M11H	8,00	0,26	0,22	0,30	0,001	0,033	0,175	0,752	-1,937	1,481
M12H	8,00	0,57	0,51	0,63	0,002	0,046	-0,023	0,752	-1,886	1,481
M13H	8,00	0,56	0,50	0,60	0,001	0,037	-0,506	0,752	-1,370	1,481
M14H	8,00	0,57	0,51	0,62	0,002	0,039	-0,155	0,752	-1,204	1,481
M15H	8,00	0,60	0,55	0,65	0,001	0,037	-0,109	0,752	-1,811	1,481
M16H	8,00	0,56	0,53	0,60	0,001	0,027	0,419	0,752	-1,419	1,481
M17H	8,00	0,59	0,54	0,64	0,001	0,029	0,236	0,752	1,233	1,481
M2H/M1H	8,00	0,35	0,31	0,38	0,001	0,027	-0,326	0,752	-1,040	1,481
M14H/M15H	8,00	0,94	0,87	1,00	0,001	0,037	-0,673	0,752	1,814	1,481
F1	8,00	4,50	0,00	6,00	5,143	2,268	-1,323	0,752	0,875	1,481
F2	8,00	4,38	3,00	6,00	1,411	1,188	0,394	0,752	-1,229	1,481
F3	8,00	4,38	1,00	7,00	3,982	1,996	-0,402	0,752	-0,608	1,481
F4	8,00	2,63	0,00	9,00	8,839	2,973	1,486	0,752	2,973	1,481
F5	8,00	2,50	1,00	5,00	2,000	1,414	0,404	0,752	-0,229	1,481
F6	8,00	0,75	0,00	6,00	4,500	2,121	2,828	0,752	8,000	1,481
F7	8,00	3,75	0,00	6,00	9,643	3,105	-0,644	0,752	-2,240	1,481
F8	8,00	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				
F9	8,00	0,00	0,00	0,00	0,000	0,000				

Přílohy III-2.7.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M_1 druhu *A. microps*.

	Valid N	Mean	Min	Max	Var	Std.Dev.	Skew.	Std.Err.	Kurtos.	Std.Err.
PLOM/1	12	1,37	0,94	1,54	0,03	0,16	-2,00	0,64	5,02	1,23
M1D	12	1,47	1,36	1,53	0,00	0,06	-1,16	0,64	0,43	1,23
M2D	11	0,36	0,23	0,51	0,01	0,08	0,30	0,66	-0,22	1,28
M3D	11	0,64	0,53	0,82	0,01	0,10	1,13	0,66	0,17	1,28
M4D	12	1,08	0,74	1,26	0,02	0,13	-1,31	0,64	3,74	1,23
M5D	12	0,93	0,62	1,01	0,01	0,10	-2,94	0,64	9,36	1,23
M6D	11	0,79	0,73	0,87	0,00	0,04	0,15	0,66	0,40	1,28
M7D	11	0,44	0,31	0,60	0,01	0,10	0,22	0,66	-1,27	1,28
M8D	11	0,52	0,42	0,69	0,01	0,09	0,68	0,66	-0,28	1,28
M9D	11	0,50	0,45	0,57	0,00	0,04	0,18	0,66	-0,36	1,28
M10D	11	0,17	0,11	0,23	0,00	0,04	0,09	0,66	-0,51	1,28
M11D	11	0,23	0,19	0,29	0,00	0,03	0,66	0,66	0,04	1,28
M12D	11	0,49	0,39	0,67	0,01	0,08	0,84	0,66	1,03	1,28
M13D	11	0,41	0,32	0,48	0,00	0,05	-0,55	0,66	-1,32	1,28
M14D	11	0,69	0,52	0,77	0,01	0,08	-1,20	0,66	0,70	1,28
M15D	11	0,60	0,50	0,72	0,00	0,06	0,62	0,66	1,17	1,28
M3D/M1D	11	0,43	0,35	0,57	0,00	0,07	1,03	0,66	0,22	1,28
M6D/M5D	11	0,82	0,78	0,88	0,00	0,03	0,66	0,66	-1,00	1,28
F14	10	4,57	0,00	8,00	4,03	2,01	-0,90	0,69	3,45	1,33
F15	11	5,38	3,00	9,00	3,24	1,80	0,17	0,66	0,52	1,28
F16	11	4,61	3,00	7,00	1,38	1,17	0,47	0,66	0,47	1,28
F17	11	3,91	2,00	5,05	0,90	0,95	-0,64	0,66	0,17	1,28
F18	11	2,05	0,00	3,00	1,03	1,02	-0,87	0,66	-0,11	1,28
F19	11	4,63	2,00	8,00	4,02	2,00	0,69	0,66	-0,50	1,28
F20	11	5,31	3,00	7,00	1,68	1,30	-0,29	0,66	-0,78	1,28
F21	11	4,43	1,00	7,00	3,72	1,93	-0,05	0,66	-0,67	1,28

Přílohy III-2.6.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M^2 pro druh *A. microps* nejsou k dispozici, z důvodu téměř úplného překryvu délky i plochy M^2 mezi druhy *A. microps* a *A. sylvaticus* (*A. microps* nebylo možné bezpečně na M^2 vymezit).

Přílohy III-2.8.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M_2 pro druh *A. microps* také nejsou k dispozici, žádná M_2 nebyla spolehlivě identifikována jako *A. microps*.

Přílohy III-2.9.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. sylvaticus*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	16	2,24	2,04	2,43	0,014	0,117	-0,163	0,564	-0,639	1,091
M1H	16	1,84	1,79	1,88	0,001	0,032	-0,472	0,564	-1,286	1,091
M2H	15	0,61	0,56	0,65	0,001	0,027	-0,504	0,580	-0,549	1,121
M3H	14	0,60	0,56	0,65	0,001	0,028	0,428	0,597	-0,495	1,154
M4H	16	1,21	1,09	1,29	0,003	0,059	-0,726	0,564	0,583	1,091
M5H	16	1,16	1,03	1,29	0,004	0,064	0,248	0,564	0,281	1,091
M6H	15	0,90	0,67	1,18	0,029	0,169	0,293	0,580	-1,038	1,121
M7H	14	0,92	0,74	1,13	0,016	0,125	0,440	0,597	-0,830	1,154
M8H	15	0,45	0,38	0,51	0,002	0,042	0,175	0,580	-1,189	1,121
M9H	14	0,44	0,36	0,51	0,002	0,049	0,255	0,597	-1,215	1,154
M10H	14	0,30	0,21	0,35	0,002	0,044	-0,677	0,597	-0,348	1,154
M11H	14	0,29	0,26	0,39	0,001	0,038	1,928	0,597	3,199	1,154
M12H	14	0,62	0,57	0,66	0,001	0,024	-0,415	0,597	0,292	1,154
M13H	14	0,62	0,57	0,68	0,001	0,029	0,513	0,597	0,844	1,154
M14H	14	0,65	0,59	0,71	0,001	0,033	-0,232	0,597	0,218	1,154
M15H	14	0,69	0,63	0,75	0,001	0,031	-0,186	0,597	0,002	1,154
M16H	14	0,65	0,59	0,69	0,001	0,030	-0,498	0,597	-0,326	1,154
M17H	14	0,68	0,63	0,76	0,001	0,035	0,624	0,597	0,542	1,154
M2H/M1H	15	0,33	0,30	0,36	0,000	0,016	-0,205	0,580	0,384	1,121
M14H/M15H	14	0,95	0,88	1,00	0,001	0,031	-0,293	0,597	0,562	1,154
F1	15	3,41	0,00	6,00	6,249	2,500	-0,292	0,580	-1,485	1,121
F2	14	5,06	3,00	9,00	2,666	1,633	1,491	0,597	2,018	1,154
F3	13	4,88	2,00	6,48	1,418	1,191	-1,037	0,616	1,704	1,191
F4	13	5,17	0,00	9,00	7,772	2,788	-0,041	0,616	-0,615	1,191
F5	14	3,54	0,00	9,00	5,852	2,419	0,508	0,597	0,789	1,154
F6	15	0,05	0,00	0,75	0,038	0,194	3,873	0,580	15,000	1,121
F7	15	1,25	0,00	6,00	3,830	1,957	1,312	0,580	0,730	1,121
F8	15	4,22	0,00	9,00	13,84	3,721	0,119	0,580	-1,642	1,121
F9	15	3,66	0,00	9,00	9,235	3,039	0,424	0,580	-0,634	1,121

Přílohy III-2.10.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M² druhu *A. sylvaticus*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM2/	4	1,36	1,33	1,42	0,001	0,036	1,553	1,014	2,807	2,619
M18H	4	1,18	1,16	1,19	0,000	0,012	-1,045	1,014	2,120	2,619
M19H	4	0,49	0,47	0,50	0,000	0,011	-1,640	1,014	3,091	2,619
M20H	4	1,15	1,13	1,20	0,001	0,031	1,623	1,014	2,803	2,619
M21H	4	1,01	0,94	1,08	0,004	0,059	0,394	1,014	-0,294	2,619
M22H	4	0,90	0,78	0,99	0,009	0,097	-0,374	1,014	-3,065	2,619
M23H	4	0,42	0,40	0,44	0,000	0,017	1,540	1,014	2,889	2,619
M24H	4	0,43	0,39	0,46	0,001	0,029	-0,266	1,014	0,178	2,619
M25H	4	0,43	0,41	0,46	0,000	0,021	-0,025	1,014	0,407	2,619
M26H	4	0,32	0,28	0,36	0,001	0,033	-0,094	1,014	0,173	2,619
M27H	4	0,50	0,48	0,52	0,000	0,017	-1,498	1,014	2,803	2,619
M28H	4	0,52	0,51	0,55	0,000	0,017	1,594	1,014	2,982	2,619
M29H	4	0,64	0,60	0,65	0,001	0,024	-1,718	1,014	2,916	2,619
M30H	4	0,64	0,60	0,67	0,001	0,029	-0,258	1,014	1,387	2,619
F10	4	4,26	3,00	6,00	1,577	1,256	1,092	1,014	2,175	2,619
F11	4	5,35	4,00	6,00	0,890	0,943	-1,494	1,014	1,873	2,619
F12	4	0,67	0,00	2,67	1,778	1,333	2,000	1,014	4,000	2,619
F13	4	5,81	3,00	8,25	4,641	2,154	-0,517	1,014	1,649	2,619

Přílohy III-2.11.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M_1 druhu *A. sylvaticus*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	50	1,87	1,63	2,07	0,008	0,092	-0,269	0,337	0,018	0,662
M1D	52	1,72	1,65	1,76	0,001	0,031	-0,578	0,330	-0,637	0,650
M2D	46	0,34	0,16	0,51	0,008	0,090	0,010	0,350	-0,790	0,688
M3D	47	0,68	0,48	1,01	0,008	0,092	0,711	0,347	2,485	0,681
M4D	48	1,27	1,13	1,57	0,010	0,102	0,695	0,343	0,036	0,674
M5D	50	1,09	0,99	1,19	0,002	0,044	-0,078	0,337	-0,180	0,662
M6D	50	0,88	0,75	0,98	0,002	0,049	-0,457	0,337	0,001	0,662
M7D	45	0,53	0,30	0,74	0,010	0,100	0,324	0,354	-0,415	0,695
M8D	47	0,58	0,34	0,73	0,007	0,086	-0,521	0,347	0,513	0,681
M9D	48	0,57	0,42	0,71	0,005	0,070	-0,220	0,343	-0,273	0,674
M10D	44	0,20	0,12	0,28	0,001	0,037	0,025	0,357	-0,523	0,702
M11D	46	0,25	0,18	0,32	0,001	0,033	0,043	0,350	-0,256	0,688
M12D	46	0,63	0,44	0,81	0,009	0,096	0,031	0,350	-0,746	0,688
M13D	45	0,55	0,35	0,70	0,006	0,078	-0,433	0,354	-0,237	0,695
M14D	47	0,87	0,69	1,11	0,007	0,086	0,082	0,347	0,276	0,681
M15D	47	0,76	0,56	0,87	0,005	0,070	-0,713	0,347	0,129	0,681
M3D/M1D	47	0,40	0,29	0,58	0,003	0,053	0,657	0,347	2,079	0,681
M6D/M5D	49	0,82	0,71	0,88	0,001	0,037	-0,659	0,340	0,226	0,668
F14	42	3,82	0,00	9,00	4,005	2,001	0,128	0,365	0,166	0,717
F15	46	5,19	3,00	9,00	2,969	1,723	0,110	0,350	-0,361	0,688
F16	43	4,87	2,00	9,00	2,222	1,491	0,552	0,361	1,529	0,709
F17	42	4,58	2,00	7,00	1,904	1,380	-0,110	0,365	-0,574	0,717
F18	42	3,69	0,00	9,00	5,343	2,311	0,406	0,365	-0,582	0,717
F19	42	4,58	1,00	9,00	3,626	1,904	0,307	0,365	-0,132	0,717
F20	47	4,95	1,00	8,00	2,677	1,636	-0,319	0,347	-0,220	0,681
F21	49	4,49	0,00	7,00	2,449	1,565	-0,550	0,340	-0,210	0,668

Přílohy III-2.12.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M_2 druhu *A. sylvaticus*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/2	4	1,28	1,18	1,35	0,005	0,074	-0,880	1,014	-0,458	2,619
M16D	4	1,17	1,15	1,18	0,000	0,017	-2,000	1,014	4,000	2,619
M17D	4	0,21	0,15	0,26	0,002	0,048	-0,792	1,014	-0,447	2,619
M18D	4	0,70	0,65	0,77	0,002	0,050	1,163	1,014	2,273	2,619
M19D	4	1,09	1,03	1,14	0,003	0,051	-0,473	1,014	-2,122	2,619
M20D	4	1,01	0,93	1,06	0,004	0,064	-0,264	1,014	-4,496	2,619
M21D	4	0,64	0,56	0,72	0,005	0,072	0,195	1,014	-2,824	2,619
M22D	4	0,61	0,59	0,64	0,001	0,024	-0,010	1,014	-4,301	2,619
M23D	4	0,33	0,27	0,38	0,002	0,049	-0,591	1,014	-1,424	2,619
M24D	4	0,45	0,40	0,50	0,002	0,043	-0,189	1,014	-1,144	2,619
M25D	4	0,45	0,38	0,53	0,004	0,064	0,320	1,014	-0,811	2,619
M26D	4	0,70	0,66	0,74	0,001	0,035	0,368	1,014	-1,875	2,619
M27D	4	0,66	0,63	0,70	0,001	0,028	1,090	1,014	1,670	2,619
F22	4	5,30	3,00	9,00	7,978	2,824	0,877	1,014	-1,143	2,619
F23	4	4,46	3,00	6,00	2,850	1,688	0,007	1,014	-5,957	2,619
F24	4	5,37	4,00	6,48	1,214	1,102	-0,500	1,014	-1,706	2,619

Přílohy III-2.13.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. flavicollis*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurto.s</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	452	2,76	2,31	3,39	0,036	0,191	0,145	0,115	-0,119	0,229
M1H	460	2,05	1,90	2,32	0,006	0,078	0,321	0,114	-0,236	0,227
M2H	465	0,68	0,45	0,82	0,003	0,056	-0,124	0,113	0,216	0,226
M3H	475	0,64	0,53	0,85	0,001	0,034	0,419	0,112	2,726	0,224
M4H	465	1,35	1,18	1,50	0,003	0,054	-0,220	0,113	0,463	0,226
M5H	463	1,27	0,98	1,45	0,003	0,058	-0,506	0,113	1,599	0,226
M6H	452	0,85	0,61	1,14	0,012	0,107	0,175	0,115	-0,320	0,229
M7H	459	0,91	0,64	1,19	0,012	0,108	0,138	0,114	-0,393	0,227
M8H	474	0,47	0,35	0,61	0,001	0,038	0,361	0,112	0,640	0,224
M9H	469	0,46	0,34	0,58	0,002	0,041	-0,088	0,113	-0,159	0,225
M10H	475	0,34	0,18	0,45	0,002	0,044	-0,255	0,112	-0,085	0,224
M11H	471	0,33	0,20	0,45	0,002	0,042	-0,180	0,113	0,054	0,225
M12H	463	0,69	0,46	0,91	0,003	0,055	0,021	0,113	0,805	0,226
M13H	463	0,68	0,46	0,85	0,003	0,056	-0,097	0,113	0,351	0,226
M14H	460	0,76	0,62	0,89	0,002	0,046	-0,037	0,114	-0,025	0,227
M15H	460	0,78	0,64	0,91	0,002	0,046	-0,209	0,114	-0,074	0,227
M16H	471	0,71	0,58	0,92	0,002	0,039	0,522	0,113	1,940	0,225
M17H	471	0,74	0,60	0,94	0,002	0,045	0,073	0,113	0,540	0,225
M2H/M1H	456	0,33	0,23	0,39	0,000	0,022	-0,279	0,114	0,734	0,228
M14H/M15H	460	0,96	0,85	1,16	0,002	0,041	0,664	0,114	2,108	0,227
F1	470	2,71	0,00	9,00	5,159	2,271	0,342	0,113	-0,674	0,225
F2	463	4,63	2,00	9,00	1,824	1,351	1,215	0,113	1,559	0,226
F3	458	5,48	0,00	9,00	2,172	1,474	-0,528	0,114	0,323	0,228
F4	459	6,83	0,00	9,00	7,252	2,693	-1,045	0,114	0,133	0,227
F5	464	4,82	0,00	9,00	3,498	1,870	-0,494	0,113	0,313	0,226
F6	472	0,15	0,00	9,00	0,647	0,805	6,627	0,112	51,320	0,224
F7	471	2,42	0,00	9,00	6,652	2,579	0,685	0,113	-0,558	0,225
F8	469	2,92	0,00	9,00	8,341	2,888	0,526	0,113	-0,877	0,225
F9	471	2,85	0,00	9,00	3,942	1,986	0,362	0,113	0,324	0,225

Přílohy III-2.14.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M² druhu *A. flavicollis*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtosis</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM2/	287	1,74	1,41	2,18	0,019	0,138	-0,158	0,144	0,125	0,287
M18H	295	1,37	1,20	1,57	0,004	0,063	-0,039	0,142	0,305	0,283
M19H	298	0,59	0,47	0,74	0,002	0,048	0,527	0,141	0,287	0,281
M20H	291	1,27	1,08	1,40	0,003	0,054	-0,412	0,143	0,321	0,285
M21H	292	1,14	0,97	1,31	0,003	0,057	-0,493	0,143	0,668	0,284
M22H	291	0,97	0,62	1,17	0,008	0,088	-0,631	0,143	0,645	0,285
M23H	297	0,49	0,40	0,65	0,002	0,042	0,407	0,141	0,540	0,282
M24H	297	0,48	0,38	0,57	0,001	0,037	-0,166	0,141	-0,235	0,282
M25H	295	0,48	0,30	0,67	0,003	0,053	0,146	0,142	0,758	0,283
M26H	298	0,40	0,25	0,55	0,003	0,053	-0,053	0,141	-0,010	0,281
M27H	298	0,58	0,47	0,72	0,002	0,045	0,166	0,141	-0,153	0,281
M28H	298	0,61	0,47	0,78	0,002	0,048	0,157	0,141	0,286	0,281
M29H	292	0,75	0,62	0,86	0,002	0,046	-0,215	0,143	-0,167	0,284
M30H	292	0,75	0,61	0,85	0,002	0,042	-0,157	0,143	0,024	0,284
F10	299	4,82	1,00	9,00	2,431	1,559	0,158	0,141	-0,015	0,281
F11	296	5,06	3,00	9,00	1,776	1,333	1,467	0,142	2,037	0,282
F12	292	2,91	0,00	9,00	7,817	2,796	0,603	0,143	-0,607	0,284
F13	292	6,10	3,00	9,00	3,207	1,791	-0,009	0,143	-0,175	0,284

Přílohy III-2.15.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. flavicollis*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	524	2,26	1,97	2,70	0,021	0,146	0,294	0,107	-0,403	0,213
M1D	533	1,91	1,77	2,10	0,005	0,067	0,255	0,106	-0,491	0,211
M2D	526	0,36	0,18	0,67	0,007	0,084	0,924	0,106	0,932	0,213
M3D	529	0,73	0,53	1,11	0,006	0,081	1,003	0,106	2,053	0,212
M4D	522	1,38	1,16	1,64	0,008	0,088	0,416	0,107	-0,125	0,213
M5D	529	1,18	1,06	1,31	0,002	0,044	0,011	0,106	-0,156	0,212
M6D	534	0,96	0,78	1,09	0,002	0,044	-0,077	0,106	0,442	0,211
M7D	518	0,54	0,34	0,88	0,010	0,098	0,727	0,107	0,507	0,214
M8D	531	0,61	0,36	0,81	0,006	0,078	-0,224	0,106	-0,021	0,212
M9D	520	0,60	0,41	0,89	0,004	0,062	0,115	0,107	0,869	0,214
M10D	523	0,22	0,13	0,33	0,001	0,033	0,013	0,107	0,250	0,213
M11D	522	0,29	0,16	0,38	0,001	0,035	-0,118	0,107	0,117	0,213
M12D	527	0,69	0,40	1,04	0,008	0,087	0,131	0,106	0,148	0,212
M13D	526	0,61	0,35	0,84	0,006	0,077	0,033	0,106	0,112	0,213
M14D	523	0,96	0,71	1,13	0,005	0,071	-0,280	0,107	-0,018	0,213
M15D	524	0,84	0,59	1,10	0,005	0,072	-0,069	0,107	0,398	0,213
M3D/M1D	523	0,39	0,29	0,60	0,002	0,042	1,232	0,107	2,901	0,213
M6D/M5D	522	0,81	0,72	0,90	0,001	0,028	-0,146	0,107	0,488	0,213
F14	517	4,49	0,00	9,00	2,888	1,699	-0,349	0,107	-0,065	0,214
F15	525	5,13	3,00	9,00	3,737	1,933	0,357	0,107	-0,708	0,213
F16	516	5,07	2,00	9,00	1,590	1,261	0,374	0,108	0,234	0,215
F17	511	5,06	2,00	9,00	1,508	1,228	0,287	0,108	0,395	0,216
F18	515	4,42	0,00	9,00	3,509	1,873	0,149	0,108	-0,294	0,215
F19	514	4,83	1,00	9,00	3,716	1,928	0,516	0,108	-0,539	0,215
F20	520	5,89	1,00	9,00	2,304	1,518	-0,198	0,107	-0,122	0,214
F21	527	4,88	1,00	9,00	1,846	1,359	0,298	0,106	0,045	0,212

Přílohy III-2.16.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₂ druhu *A. flavicollis*.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/2	274	1,60	1,26	1,91	0,016	0,127	-0,212	0,147	-0,364	0,293
M16D	283	1,35	1,19	1,49	0,003	0,058	-0,229	0,145	-0,232	0,289
M17D	277	0,19	0,06	0,47	0,005	0,073	1,595	0,146	2,989	0,292
M18D	272	0,75	0,57	1,10	0,008	0,089	0,914	0,148	0,713	0,294
M19D	276	1,18	1,03	1,31	0,003	0,054	-0,291	0,147	-0,333	0,292
M20D	276	1,11	0,88	1,24	0,003	0,056	-0,590	0,147	0,599	0,292
M21D	273	0,66	0,40	0,93	0,011	0,105	-0,052	0,147	-0,270	0,294
M22D	263	0,68	0,46	0,85	0,005	0,070	-0,305	0,150	-0,021	0,299
M23D	268	0,37	0,23	0,53	0,003	0,053	0,073	0,149	-0,004	0,297
M24D	273	0,49	0,29	0,73	0,008	0,087	0,407	0,147	-0,035	0,294
M25D	273	0,46	0,25	0,78	0,010	0,099	0,310	0,147	-0,211	0,294
M26D	263	0,82	0,67	1,03	0,004	0,064	0,169	0,150	-0,220	0,299
M27D	267	0,76	0,57	0,93	0,006	0,078	-0,248	0,149	-0,651	0,297
F22	274	4,19	0,00	9,00	5,054	2,248	0,306	0,147	-0,164	0,293
F23	272	3,39	0,00	9,00	5,009	2,238	0,048	0,148	-0,637	0,294
F24	268	5,35	0,00	9,00	2,925	1,710	-0,166	0,149	0,096	0,297

Přílohy III-2.17.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. flavicollis* z České republiky.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	182	2,78	2,34	3,33	0,036	0,190	0,046	0,180	-0,423	0,358
M1H	187	2,05	1,90	2,24	0,006	0,076	0,208	0,178	-0,572	0,354
M2H	186	0,69	0,45	0,82	0,003	0,057	-0,415	0,178	0,603	0,355
M3H	197	0,64	0,54	0,85	0,001	0,039	0,855	0,173	3,575	0,345
M4H	188	1,35	1,19	1,50	0,003	0,056	-0,155	0,177	0,494	0,353
M5H	186	1,28	1,06	1,42	0,004	0,062	-0,551	0,178	0,674	0,355
M6H	176	0,82	0,61	1,12	0,016	0,126	0,300	0,183	-0,862	0,364
M7H	184	0,89	0,64	1,19	0,017	0,130	0,358	0,179	-0,712	0,356
M8H	195	0,48	0,35	0,60	0,001	0,039	0,415	0,174	0,817	0,346
M9H	194	0,47	0,37	0,57	0,002	0,043	-0,226	0,175	-0,231	0,347
M10H	196	0,34	0,21	0,44	0,002	0,039	-0,386	0,174	0,172	0,346
M11H	194	0,33	0,22	0,44	0,001	0,038	-0,132	0,175	0,466	0,347
M12H	185	0,70	0,46	0,85	0,003	0,056	-0,292	0,179	1,033	0,355
M13H	185	0,69	0,46	0,82	0,003	0,056	-0,325	0,179	0,807	0,355
M14H	189	0,75	0,62	0,87	0,002	0,048	-0,073	0,177	-0,213	0,352
M15H	189	0,78	0,65	0,90	0,002	0,050	-0,129	0,177	-0,371	0,352
M16H	194	0,71	0,58	0,92	0,002	0,042	0,627	0,175	2,551	0,347
M17H	194	0,75	0,62	0,94	0,002	0,043	0,353	0,175	1,358	0,347
M2H/M1H	185	0,34	0,23	0,38	0,001	0,024	-0,687	0,179	1,266	0,355
M14H/M15H	189	0,97	0,87	1,10	0,002	0,039	0,398	0,177	0,622	0,352
F1	190	2,57	0,00	9,00	5,488	2,343	0,465	0,176	-0,632	0,351
F2	189	4,44	2,00	9,00	2,283	1,511	1,212	0,177	1,338	0,352
F3	189	5,29	0,00	9,00	3,462	1,861	-0,299	0,177	-0,617	0,352
F4	191	6,81	0,00	9,00	6,741	2,596	-1,043	0,176	0,341	0,350
F5	194	4,57	0,00	9,00	3,366	1,835	-0,431	0,175	0,397	0,347
F6	192	0,16	0,00	6,00	0,635	0,797	5,599	0,175	33,387	0,349
F7	192	2,30	0,00	9,00	6,994	2,645	0,710	0,175	-0,761	0,349
F8	191	2,63	0,00	9,00	8,766	2,961	0,684	0,176	-0,825	0,350
F9	193	2,32	0,00	9,00	4,312	2,077	0,431	0,175	-0,482	0,348

Přílohy III-2.18.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. flavicollis* z České republiky.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	211	2,26	1,97	2,62	0,019	0,139	0,122	0,167	-0,553	0,333
M1D	214	1,91	1,77	2,08	0,005	0,068	0,101	0,166	-0,690	0,331
M2D	209	0,35	0,18	0,62	0,007	0,082	0,776	0,168	0,655	0,335
M3D	211	0,73	0,53	1,02	0,006	0,076	1,087	0,167	2,517	0,333
M4D	207	1,36	1,16	1,63	0,008	0,089	0,442	0,169	-0,188	0,337
M5D	213	1,18	1,08	1,31	0,002	0,041	0,000	0,167	-0,054	0,332
M6D	213	0,96	0,82	1,07	0,002	0,044	-0,199	0,167	0,151	0,332
M7D	205	0,54	0,34	0,84	0,012	0,109	0,589	0,170	-0,084	0,338
M8D	213	0,58	0,36	0,79	0,009	0,092	-0,056	0,167	-0,717	0,332
M9D	209	0,59	0,41	0,79	0,005	0,070	0,115	0,168	-0,036	0,335
M10D	211	0,22	0,13	0,32	0,001	0,035	0,108	0,167	0,127	0,333
M11D	210	0,28	0,19	0,37	0,001	0,034	-0,143	0,168	0,034	0,334
M12D	211	0,67	0,40	0,91	0,007	0,086	0,073	0,167	0,074	0,333
M13D	210	0,59	0,35	0,76	0,007	0,082	-0,141	0,168	-0,323	0,334
M14D	209	0,94	0,74	1,10	0,006	0,075	-0,099	0,168	-0,459	0,335
M15D	209	0,82	0,65	1,03	0,006	0,075	0,058	0,168	-0,583	0,335
M3D/M1D	209	0,38	0,29	0,53	0,002	0,039	1,173	0,168	2,373	0,335
M6D/M5D	208	0,81	0,72	0,89	0,001	0,028	-0,145	0,169	0,570	0,336
F14	207	4,87	0,00	9,00	2,771	1,665	-0,643	0,169	0,535	0,337
F15	210	4,75	3,00	9,00	3,480	1,866	0,586	0,168	-0,572	0,334
F16	206	4,64	2,00	9,00	1,615	1,271	0,486	0,169	0,084	0,337
F17	204	4,91	2,00	8,00	1,596	1,263	0,361	0,170	0,233	0,339
F18	205	4,31	0,00	9,00	3,591	1,895	0,157	0,170	-0,070	0,338
F19	206	4,80	1,00	9,00	4,462	2,112	0,406	0,169	-0,803	0,337
F20	210	5,36	2,00	9,00	2,297	1,516	0,526	0,168	-0,444	0,334
F21	210	4,66	1,00	9,00	2,121	1,456	0,557	0,168	0,574	0,334

Přílohy III-2.19.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru *M*¹ druhu *A. flavicollis* ze Slovenska..

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	271	2,75	2,31	3,39	0,036	0,190	0,218	0,148	0,153	0,295
M1H	274	2,05	1,90	2,32	0,006	0,080	0,395	0,147	-0,016	0,293
M2H	280	0,67	0,47	0,82	0,003	0,054	0,052	0,146	0,181	0,290
M3H	279	0,64	0,53	0,72	0,001	0,031	-0,197	0,146	0,666	0,291
M4H	278	1,34	1,18	1,47	0,003	0,051	-0,338	0,146	0,390	0,291
M5H	278	1,27	0,98	1,45	0,003	0,056	-0,494	0,146	2,554	0,291
M6H	277	0,87	0,68	1,14	0,008	0,089	0,546	0,146	0,084	0,292
M7H	276	0,92	0,72	1,15	0,008	0,088	0,252	0,147	-0,412	0,292
M8H	280	0,47	0,37	0,61	0,001	0,038	0,331	0,146	0,547	0,290
M9H	276	0,46	0,34	0,58	0,002	0,040	-0,009	0,147	-0,003	0,292
M10H	280	0,34	0,18	0,45	0,002	0,047	-0,151	0,146	-0,232	0,290
M11H	278	0,32	0,20	0,45	0,002	0,044	-0,109	0,146	-0,162	0,291
M12H	279	0,69	0,49	0,91	0,003	0,054	0,227	0,146	0,898	0,291
M13H	279	0,68	0,52	0,85	0,003	0,055	0,051	0,146	0,160	0,291
M14H	272	0,76	0,62	0,89	0,002	0,045	0,027	0,148	0,110	0,294
M15H	272	0,79	0,64	0,91	0,002	0,043	-0,186	0,148	0,181	0,294
M16H	278	0,71	0,58	0,84	0,001	0,037	0,372	0,146	1,145	0,291
M17H	278	0,73	0,60	0,85	0,002	0,044	-0,071	0,146	-0,134	0,291
M2H/M1H	272	0,33	0,25	0,39	0,000	0,020	-0,027	0,148	0,620	0,294
M14H/M15H	272	0,96	0,85	1,16	0,002	0,042	0,842	0,148	3,055	0,294
F1	281	2,80	0,00	9,00	4,918	2,218	0,268	0,145	-0,662	0,290
F2	275	4,76	3,00	9,00	1,469	1,212	1,407	0,147	1,933	0,293
F3	270	5,63	2,00	8,00	1,232	1,110	-0,452	0,148	0,561	0,295
F4	269	6,84	0,00	9,00	7,633	2,763	-1,043	0,149	0,012	0,296
F5	271	5,01	0,00	9,00	3,511	1,874	-0,569	0,148	0,378	0,295
F6	281	0,14	0,00	9,00	0,656	0,810	7,337	0,145	63,804	0,290
F7	280	2,51	0,00	9,00	6,401	2,530	0,681	0,146	-0,368	0,290
F8	279	3,13	0,00	9,00	7,948	2,819	0,436	0,146	-0,838	0,291
F9	279	3,23	0,00	9,00	3,348	1,830	0,535	0,146	1,306	0,291

Přílohy III-2.20.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru *M*₁ druhu *A. flavicollis* ze Slovenska.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	314	2,26	1,97	2,70	0,022	0,150	0,398	0,138	-0,311	0,274
M1D	320	1,90	1,78	2,10	0,005	0,067	0,366	0,136	-0,299	0,272
M2D	318	0,37	0,21	0,67	0,007	0,085	1,011	0,137	1,063	0,273
M3D	319	0,74	0,56	1,11	0,007	0,083	0,947	0,137	1,837	0,272
M4D	316	1,40	1,16	1,64	0,007	0,085	0,487	0,137	-0,068	0,273
M5D	317	1,18	1,06	1,31	0,002	0,046	0,017	0,137	-0,231	0,273
M6D	322	0,96	0,78	1,09	0,002	0,044	0,007	0,136	0,665	0,271
M7D	314	0,55	0,37	0,88	0,008	0,091	0,961	0,138	1,110	0,274
M8D	319	0,62	0,43	0,81	0,004	0,064	0,165	0,137	0,173	0,272
M9D	312	0,61	0,47	0,89	0,003	0,054	0,477	0,138	1,881	0,275
M10D	313	0,22	0,13	0,33	0,001	0,030	-0,007	0,138	0,340	0,275
M11D	313	0,29	0,16	0,38	0,001	0,035	-0,133	0,138	0,190	0,275
M12D	317	0,70	0,47	1,04	0,007	0,086	0,183	0,137	0,184	0,273
M13D	317	0,62	0,45	0,84	0,005	0,072	0,350	0,137	0,175	0,273
M14D	315	0,97	0,71	1,13	0,004	0,066	-0,316	0,137	0,492	0,274
M15D	316	0,85	0,59	1,10	0,005	0,067	-0,060	0,137	1,489	0,273
M3D/M1D	315	0,39	0,29	0,60	0,002	0,043	1,243	0,137	3,080	0,274
M6D/M5D	315	0,81	0,72	0,90	0,001	0,028	-0,144	0,137	0,468	0,274
F14	311	4,24	0,00	9,00	2,813	1,677	-0,192	0,138	-0,167	0,276
F15	316	5,39	3,00	9,00	3,748	1,936	0,225	0,137	-0,674	0,273
F16	311	5,36	2,00	9,00	1,367	1,169	0,517	0,138	0,530	0,276
F17	308	5,16	2,00	9,00	1,427	1,195	0,262	0,139	0,604	0,277
F18	311	4,49	0,00	9,00	3,445	1,856	0,146	0,138	-0,433	0,276
F19	309	4,85	1,00	9,00	3,228	1,797	0,629	0,139	-0,345	0,276
F20	311	6,25	1,00	9,00	1,984	1,408	-0,716	0,138	1,546	0,276
F21	318	5,03	2,00	8,00	1,615	1,271	0,157	0,137	-0,340	0,273

Přílohy III-2.21.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M^I druhu *A. flavicollis*, biozona A-C.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	134	2,78	2,34	3,33	0,037	0,193	0,080	0,209	-0,237	0,416
M1H	136	2,05	1,90	2,28	0,006	0,078	0,327	0,208	-0,146	0,413
M2H	138	0,69	0,45	0,82	0,003	0,058	-0,488	0,206	1,248	0,410
M3H	142	0,64	0,54	0,85	0,002	0,039	1,010	0,203	4,711	0,404
M4H	139	1,35	1,19	1,50	0,003	0,058	-0,286	0,206	0,516	0,408
M5H	138	1,28	1,06	1,42	0,004	0,063	-0,555	0,206	0,955	0,410
M6H	134	0,83	0,61	1,12	0,017	0,129	0,273	0,209	-0,836	0,416
M7H	138	0,88	0,64	1,19	0,016	0,127	0,354	0,206	-0,634	0,410
M8H	143	0,48	0,40	0,59	0,001	0,038	0,627	0,203	0,166	0,403
M9H	141	0,47	0,37	0,57	0,002	0,044	-0,123	0,204	-0,449	0,406
M10H	143	0,35	0,22	0,43	0,002	0,041	-0,348	0,203	-0,033	0,403
M11H	141	0,34	0,22	0,45	0,002	0,041	-0,213	0,204	0,589	0,406
M12H	138	0,70	0,46	0,85	0,003	0,055	-0,398	0,206	1,974	0,410
M13H	138	0,69	0,46	0,85	0,004	0,060	-0,328	0,206	1,070	0,410
M14H	134	0,75	0,63	0,88	0,002	0,047	0,245	0,209	-0,064	0,416
M15H	134	0,78	0,67	0,89	0,002	0,046	0,000	0,209	-0,488	0,416
M16H	141	0,72	0,65	0,92	0,002	0,041	1,087	0,204	3,051	0,406
M17H	141	0,76	0,67	0,94	0,002	0,042	0,477	0,204	1,576	0,406
M2H/M1H	133	0,33	0,23	0,38	0,001	0,024	-0,857	0,210	2,307	0,417
M14H/M15H	134	0,97	0,90	1,10	0,001	0,038	0,530	0,209	0,658	0,416
F1	140	2,48	0,00	9,00	5,176	2,275	0,511	0,205	-0,463	0,407
F2	139	4,38	2,00	9,00	1,765	1,329	1,016	0,206	0,997	0,408
F3	137	5,06	1,00	8,00	2,881	1,697	-0,284	0,207	-0,792	0,411
F4	135	6,19	0,00	9,00	7,165	2,677	-0,697	0,209	-0,248	0,414
F5	138	4,38	0,00	9,00	4,077	2,019	-0,041	0,206	0,020	0,410
F6	142	0,23	0,00	9,00	1,286	1,134	5,622	0,203	34,299	0,404
F7	143	2,01	0,00	9,00	6,181	2,486	0,908	0,203	-0,274	0,403
F8	140	2,30	0,00	9,00	7,857	2,803	0,860	0,205	-0,477	0,407
F9	140	2,34	0,00	6,00	3,636	1,907	0,221	0,205	-0,624	0,407

Přílohy III-2.22.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru *M*¹ druhu *A. flavicollis* z České republiky, biozona A-C.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	99	2,78	2,35	3,33	0,04	0,194	0,007	0,243	-0,293	0,481
M1H	100	2,05	1,91	2,24	0,01	0,075	0,203	0,241	-0,385	0,478
M2H	99	0,69	0,45	0,82	0,00	0,060	-0,789	0,243	1,610	0,481
M3H	104	0,64	0,54	0,85	0,00	0,042	1,112	0,237	4,588	0,469
M4H	101	1,35	1,19	1,50	0,00	0,060	-0,377	0,240	0,626	0,476
M5H	100	1,28	1,06	1,42	0,00	0,065	-0,705	0,241	1,197	0,478
M6H	98	0,81	0,61	1,12	0,02	0,137	0,520	0,244	-0,770	0,483
M7H	101	0,86	0,64	1,19	0,02	0,131	0,632	0,240	-0,318	0,476
M8H	104	0,48	0,40	0,59	0,00	0,037	0,552	0,237	0,255	0,469
M9H	103	0,47	0,37	0,57	0,00	0,045	-0,071	0,238	-0,319	0,472
M10H	104	0,35	0,22	0,43	0,00	0,039	-0,470	0,237	0,175	0,469
M11H	103	0,34	0,22	0,42	0,00	0,038	-0,486	0,238	0,691	0,472
M12H	99	0,70	0,46	0,85	0,00	0,058	-0,577	0,243	2,243	0,481
M13H	99	0,68	0,46	0,79	0,00	0,059	-0,651	0,243	1,103	0,481
M14H	99	0,75	0,63	0,87	0,00	0,048	0,210	0,243	-0,267	0,481
M15H	99	0,77	0,67	0,87	0,00	0,047	-0,047	0,243	-0,607	0,481
M16H	103	0,72	0,65	0,92	0,00	0,044	0,986	0,238	2,879	0,472
M17H	103	0,76	0,67	0,94	0,00	0,043	0,572	0,238	2,158	0,472
M2H/M1H	98	0,34	0,23	0,38	0,00	0,026	-1,057	0,244	2,441	0,483
M14H/M15H	99	0,97	0,90	1,10	0,00	0,038	0,426	0,243	0,733	0,481
F1	101	2,24	0,00	9,00	5,29	2,300	0,746	0,240	-0,036	0,476
F2	101	4,23	2,00	9,00	1,81	1,344	1,058	0,240	1,135	0,476
F3	102	4,82	1,00	8,00	3,38	1,838	-0,027	0,239	-1,095	0,474
F4	100	6,77	0,00	9,00	5,79	2,406	-0,970	0,241	0,597	0,478
F5	103	4,29	0,00	9,00	3,31	1,818	-0,264	0,238	0,608	0,472
F6	103	0,21	0,00	6,00	0,93	0,964	5,066	0,238	26,281	0,472
F7	104	1,99	0,00	9,00	6,75	2,597	0,992	0,237	-0,182	0,469
F8	102	2,27	0,00	9,00	7,93	2,816	0,945	0,239	-0,245	0,474
F9	102	2,03	0,00	6,00	3,95	1,988	0,466	0,239	-0,722	0,474

Přílohy III-2.23.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. flavicollis* ze Slovenska, biozóna A-C.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	38	2,76	2,34	3,19	0,04	0,194	0,395	0,383	0,110	0,750
M1H	39	2,05	1,90	2,28	0,01	0,084	0,658	0,378	0,422	0,741
M2H	42	0,68	0,59	0,82	0,00	0,051	0,621	0,365	0,591	0,717
M3H	41	0,64	0,59	0,71	0,00	0,029	0,135	0,369	-0,681	0,724
M4H	41	1,34	1,23	1,46	0,00	0,052	0,105	0,369	-0,084	0,724
M5H	41	1,27	1,17	1,41	0,00	0,058	0,172	0,369	-0,314	0,724
M6H	39	0,87	0,69	1,09	0,01	0,092	0,166	0,378	-0,403	0,741
M7H	40	0,93	0,76	1,12	0,01	0,097	-0,011	0,374	-1,014	0,733
M8H	42	0,48	0,44	0,57	0,00	0,038	0,877	0,365	0,108	0,717
M9H	41	0,47	0,39	0,54	0,00	0,042	-0,219	0,369	-0,872	0,724
M10H	42	0,35	0,24	0,43	0,00	0,045	-0,224	0,365	-0,271	0,717
M11H	41	0,33	0,23	0,45	0,00	0,045	0,357	0,369	0,976	0,724
M12H	42	0,70	0,60	0,82	0,00	0,046	0,378	0,365	0,558	0,717
M13H	42	0,69	0,55	0,85	0,00	0,059	0,481	0,365	0,814	0,717
M14H	38	0,76	0,67	0,88	0,00	0,043	0,587	0,383	0,804	0,750
M15H	38	0,78	0,71	0,89	0,00	0,042	0,331	0,383	-0,322	0,750
M16H	41	0,71	0,66	0,81	0,00	0,032	1,209	0,369	1,842	0,724
M17H	41	0,74	0,67	0,83	0,00	0,040	0,237	0,369	-0,608	0,724
M2H/M1H	38	0,33	0,30	0,36	0,00	0,016	-0,141	0,383	-0,879	0,750
M14H/M15H	38	0,97	0,90	1,06	0,00	0,037	0,883	0,383	0,960	0,750
F1	42	3,04	0,00	6,00	4,66	2,158	0,006	0,365	-1,014	0,717
F2	41	4,77	3,00	8,00	1,45	1,204	1,281	0,369	1,242	0,724
F3	38	5,82	4,00	8,00	0,86	0,929	-0,039	0,383	-0,088	0,750
F4	38	4,62	0,00	9,00	7,59	2,754	-0,015	0,383	-0,706	0,750
F5	38	4,55	0,00	9,00	6,47	2,543	0,004	0,383	-0,910	0,750
F6	42	0,29	0,00	9,00	2,11	1,452	5,673	0,365	33,561	0,717
F7	42	2,21	0,00	6,00	4,85	2,203	0,465	0,365	-0,978	0,717
F8	41	2,36	0,00	9,00	7,46	2,731	0,654	0,369	-0,960	0,724
F9	41	3,15	0,00	6,00	1,78	1,333	0,245	0,369	2,510	0,724

Přílohy III-2.24.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M_1 druhu *A. flavicollis*, biozóna A-C.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	183	2,28	1,99	2,62	0,020	0,143	0,112	0,180	-0,405	0,357
M1D	187	1,92	1,77	2,10	0,004	0,066	0,248	0,178	-0,376	0,354
M2D	184	0,35	0,18	0,65	0,006	0,077	0,789	0,179	1,226	0,356
M3D	185	0,72	0,56	1,11	0,005	0,070	1,398	0,179	6,066	0,355
M4D	184	1,37	1,19	1,63	0,007	0,081	0,566	0,179	0,487	0,356
M5D	185	1,18	1,07	1,31	0,002	0,044	-0,147	0,179	-0,048	0,355
M6D	187	0,96	0,78	1,09	0,002	0,046	-0,267	0,178	1,031	0,354
M7D	182	0,53	0,34	0,83	0,011	0,103	0,502	0,180	-0,144	0,358
M8D	186	0,59	0,36	0,79	0,008	0,090	-0,151	0,178	-0,634	0,355
M9D	184	0,59	0,41	0,77	0,004	0,066	-0,070	0,179	-0,053	0,356
M10D	184	0,21	0,13	0,31	0,001	0,032	-0,073	0,179	0,340	0,356
M11D	183	0,28	0,19	0,37	0,001	0,034	0,037	0,180	0,143	0,357
M12D	183	0,67	0,40	0,91	0,007	0,086	-0,131	0,180	-0,353	0,357
M13D	184	0,59	0,35	0,83	0,007	0,083	-0,120	0,179	-0,066	0,356
M14D	185	0,95	0,71	1,13	0,006	0,078	-0,306	0,179	-0,116	0,355
M15D	184	0,83	0,59	1,10	0,007	0,081	-0,018	0,179	0,022	0,356
M3D/M1D	183	0,38	0,29	0,60	0,001	0,036	1,656	0,180	8,503	0,357
M6D/M5D	182	0,81	0,72	0,88	0,001	0,027	-0,118	0,180	0,874	0,358
F14	180	4,67	0,00	9,00	2,910	1,706	-0,349	0,181	0,034	0,360
F15	180	4,51	3,00	9,00	3,055	1,748	0,678	0,181	-0,495	0,360
F16	180	4,42	2,00	8,00	1,238	1,113	0,357	0,181	0,094	0,360
F17	178	4,78	2,00	8,00	1,356	1,165	0,177	0,182	0,779	0,362
F18	179	4,12	0,00	9,00	2,988	1,729	0,282	0,182	0,135	0,361
F19	180	4,50	1,00	9,00	4,040	2,010	0,583	0,181	-0,530	0,360
F20	184	5,30	1,00	9,00	2,298	1,516	0,310	0,179	-0,290	0,356
F21	186	4,57	1,00	8,00	1,706	1,306	0,383	0,178	0,285	0,355

Přílohy III-2.25.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. flavicollis* z České republiky, biozona A-C.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	123	2,28	1,99	2,59	0,02	0,132	-0,280	0,218	-0,439	0,433
M1D	125	1,92	1,77	2,07	0,00	0,063	-0,076	0,217	-0,591	0,430
M2D	121	0,35	0,18	0,62	0,01	0,078	0,667	0,220	0,598	0,437
M3D	122	0,72	0,58	1,02	0,00	0,066	1,059	0,219	3,279	0,435
M4D	122	1,36	1,19	1,63	0,01	0,084	0,532	0,219	0,290	0,435
M5D	124	1,18	1,08	1,31	0,00	0,041	-0,244	0,217	-0,029	0,431
M6D	123	0,96	0,83	1,06	0,00	0,043	-0,265	0,218	0,185	0,433
M7D	120	0,52	0,34	0,83	0,01	0,112	0,729	0,221	-0,102	0,438
M8D	124	0,57	0,36	0,79	0,01	0,098	0,142	0,217	-0,877	0,431
M9D	123	0,58	0,41	0,77	0,01	0,072	0,069	0,218	-0,348	0,433
M10D	122	0,21	0,13	0,31	0,00	0,034	-0,065	0,219	0,336	0,435
M11D	123	0,28	0,19	0,37	0,00	0,034	-0,001	0,218	0,001	0,433
M12D	122	0,66	0,40	0,91	0,01	0,083	0,122	0,219	0,035	0,435
M13D	122	0,58	0,35	0,76	0,01	0,082	-0,133	0,219	-0,287	0,435
M14D	123	0,93	0,74	1,10	0,01	0,079	-0,021	0,218	-0,498	0,433
M15D	122	0,81	0,65	1,00	0,01	0,077	0,121	0,219	-0,837	0,435
M3D/M1D	122	0,37	0,30	0,52	0,00	0,033	0,933	0,219	2,978	0,435
M6D/M5D	121	0,81	0,72	0,88	0,00	0,026	-0,206	0,220	1,282	0,437
F14	119	4,90	0,00	9,00	2,69	1,640	-0,397	0,222	0,141	0,440
F15	119	4,17	3,00	9,00	2,45	1,564	0,822	0,222	-0,545	0,440
F16	120	4,23	2,00	8,00	1,32	1,149	0,742	0,221	0,631	0,438
F17	119	4,72	2,00	8,00	1,45	1,205	0,318	0,222	0,589	0,440
F18	119	4,17	0,00	9,00	3,33	1,825	0,263	0,222	0,005	0,440
F19	120	4,47	1,00	9,00	4,32	2,079	0,574	0,221	-0,522	0,438
F20	124	4,77	2,00	9,00	1,66	1,287	1,224	0,217	1,937	0,431
F21	124	4,33	1,00	8,00	1,64	1,280	0,515	0,217	0,874	0,431

Přílohy III-2.26.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. flavicollis* ze Slovenka, biozóna A-C.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	61	2,26	2,00	2,62	0,03	0,161	0,650	0,306	-0,248	0,604
M1D	63	1,91	1,78	2,10	0,00	0,070	0,837	0,302	0,395	0,595
M2D	64	0,35	0,21	0,65	0,01	0,075	1,087	0,299	2,976	0,590
M3D	64	0,72	0,56	1,11	0,01	0,077	1,812	0,299	9,181	0,590
M4D	63	1,38	1,26	1,63	0,01	0,075	0,865	0,302	1,191	0,595
M5D	62	1,18	1,07	1,29	0,00	0,048	-0,010	0,304	-0,089	0,599
M6D	65	0,96	0,78	1,09	0,00	0,052	-0,251	0,297	1,726	0,586
M7D	63	0,56	0,39	0,74	0,01	0,075	0,370	0,302	-0,012	0,595
M8D	63	0,62	0,48	0,74	0,00	0,058	-0,096	0,302	0,082	0,595
M9D	62	0,60	0,49	0,74	0,00	0,048	0,253	0,304	0,393	0,599
M10D	63	0,22	0,17	0,29	0,00	0,027	0,344	0,302	-0,312	0,595
M11D	61	0,29	0,20	0,37	0,00	0,032	0,218	0,306	0,553	0,604
M12D	62	0,70	0,49	0,84	0,01	0,083	-0,696	0,304	0,054	0,599
M13D	63	0,63	0,48	0,83	0,01	0,072	0,229	0,302	0,022	0,595
M14D	63	0,98	0,71	1,13	0,00	0,067	-0,894	0,302	2,939	0,595
M15D	63	0,87	0,59	1,10	0,01	0,075	-0,333	0,302	3,360	0,595
M3D/M1D	62	0,38	0,29	0,60	0,00	0,040	2,425	0,304	13,497	0,599
M6D/M5D	62	0,81	0,73	0,88	0,00	0,029	0,002	0,304	0,386	0,599
F14	62	4,24	0,00	8,00	3,06	1,748	-0,252	0,304	0,039	0,599
F15	62	5,15	3,00	9,00	3,60	1,896	0,333	0,304	-0,596	0,599
F16	61	4,82	2,00	7,00	0,88	0,938	-0,378	0,306	0,438	0,604
F17	60	4,91	2,00	8,00	1,16	1,075	-0,165	0,309	1,746	0,608
F18	61	4,05	1,00	8,00	2,32	1,524	0,232	0,306	0,350	0,604
F19	61	4,58	1,00	8,00	3,55	1,884	0,591	0,306	-0,645	0,604
F20	61	6,38	1,00	9,00	1,87	1,368	-1,487	0,306	4,078	0,604
F21	63	5,06	3,00	8,00	1,51	1,230	0,252	0,302	-0,348	0,595

Přílohy III-2.27.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. flavicollis*, biozona D-F.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	327	2,75	2,31	3,39	0,036	0,189	0,178	0,135	-0,026	0,269
M1H	333	2,05	1,90	2,32	0,006	0,078	0,325	0,134	-0,248	0,266
M2H	336	0,68	0,47	0,82	0,003	0,055	0,006	0,133	-0,112	0,265
M3H	342	0,64	0,53	0,72	0,001	0,032	-0,078	0,132	0,356	0,263
M4H	335	1,34	1,18	1,50	0,003	0,051	-0,209	0,133	0,443	0,266
M5H	334	1,27	0,98	1,45	0,003	0,056	-0,489	0,133	2,015	0,266
M6H	327	0,86	0,62	1,14	0,009	0,095	0,324	0,135	-0,057	0,269
M7H	330	0,92	0,66	1,18	0,009	0,097	0,184	0,134	-0,266	0,268
M8H	340	0,47	0,35	0,61	0,001	0,038	0,275	0,132	0,823	0,264
M9H	337	0,46	0,34	0,58	0,002	0,040	-0,090	0,133	-0,006	0,265
M10H	341	0,34	0,18	0,45	0,002	0,044	-0,198	0,132	-0,060	0,263
M11H	339	0,32	0,20	0,44	0,002	0,042	-0,177	0,132	-0,063	0,264
M12H	334	0,69	0,49	0,91	0,003	0,054	0,182	0,133	0,536	0,266
M13H	334	0,68	0,52	0,82	0,003	0,054	-0,006	0,133	-0,089	0,266
M14H	335	0,76	0,62	0,89	0,002	0,046	-0,128	0,133	0,079	0,266
M15H	335	0,79	0,64	0,91	0,002	0,046	-0,279	0,133	0,172	0,266
M16H	339	0,70	0,58	0,84	0,001	0,038	0,177	0,132	0,823	0,264
M17H	339	0,73	0,60	0,85	0,002	0,043	-0,046	0,132	-0,019	0,264
M2H/M1H	332	0,33	0,25	0,39	0,000	0,021	-0,033	0,134	0,094	0,267
M14H/M15H	335	0,96	0,85	1,16	0,002	0,041	0,733	0,133	2,695	0,266
F1	339	2,81	0,00	9,00	5,109	2,260	0,274	0,132	-0,724	0,264
F2	333	4,73	2,00	9,00	1,790	1,338	1,329	0,134	1,811	0,266
F3	330	5,67	0,00	9,00	1,773	1,331	-0,497	0,134	1,055	0,268
F4	333	7,06	0,00	9,00	7,186	2,681	-1,209	0,134	0,439	0,266
F5	335	4,97	0,00	9,00	3,247	1,802	-0,716	0,133	0,679	0,266
F6	339	0,11	0,00	6,00	0,362	0,601	6,109	0,132	40,874	0,264
F7	337	2,62	0,00	9,00	6,737	2,596	0,583	0,133	-0,644	0,265
F8	338	3,15	0,00	9,00	8,283	2,878	0,425	0,133	-0,914	0,265
F9	340	3,06	0,00	9,00	3,846	1,961	0,425	0,132	0,678	0,264

Přílohy III-2.28.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. flavicollis* z České republiky, biozona D-F.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtosis</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	92	2,77	2,34	3,20	0,034	0,183	0,132	0,251	-0,524	0,498
M1H	96	2,05	1,90	2,24	0,006	0,076	0,240	0,246	-0,697	0,488
M2H	96	0,69	0,59	0,80	0,003	0,053	0,076	0,246	-0,799	0,488
M3H	102	0,64	0,56	0,72	0,001	0,034	0,187	0,239	-0,293	0,474
M4H	96	1,35	1,23	1,50	0,003	0,051	0,276	0,246	0,190	0,488
M5H	95	1,28	1,12	1,42	0,003	0,058	-0,262	0,247	-0,216	0,490
M6H	87	0,84	0,62	1,05	0,011	0,106	0,031	0,258	-0,839	0,511
M7H	92	0,91	0,66	1,18	0,014	0,120	0,129	0,251	-0,697	0,498
M8H	100	0,48	0,35	0,60	0,002	0,039	0,338	0,241	1,499	0,478
M9H	100	0,47	0,37	0,56	0,002	0,041	-0,367	0,241	-0,141	0,478
M10H	101	0,34	0,21	0,44	0,002	0,039	-0,278	0,240	0,341	0,476
M11H	100	0,33	0,24	0,44	0,001	0,036	0,242	0,241	0,981	0,478
M12H	95	0,70	0,59	0,84	0,003	0,053	0,066	0,247	-0,409	0,490
M13H	95	0,69	0,57	0,82	0,003	0,052	0,206	0,247	-0,323	0,490
M14H	99	0,75	0,62	0,86	0,002	0,046	-0,316	0,243	0,064	0,481
M15H	99	0,78	0,65	0,90	0,003	0,051	-0,195	0,243	-0,107	0,481
M16H	100	0,71	0,58	0,80	0,001	0,037	-0,174	0,241	0,370	0,478
M17H	100	0,74	0,62	0,84	0,002	0,041	0,145	0,241	0,181	0,478
M2H/M1H	96	0,34	0,29	0,38	0,000	0,021	-0,118	0,246	-0,942	0,488
M14H/M15H	99	0,96	0,87	1,10	0,001	0,039	0,416	0,243	0,896	0,481
F1	98	2,92	0,00	9,00	5,395	2,323	0,188	0,244	-0,939	0,483
F2	97	4,67	2,00	9,00	2,562	1,601	1,217	0,245	1,163	0,485
F3	96	5,83	0,00	9,00	2,942	1,715	-0,644	0,246	0,664	0,488
F4	100	6,74	0,00	9,00	8,108	2,848	-1,015	0,241	-0,063	0,478
F5	100	4,75	0,00	9,00	3,563	1,888	-0,687	0,241	0,380	0,478
F6	98	0,10	0,00	3,00	0,270	0,520	5,498	0,244	28,938	0,483
F7	97	2,72	0,00	9,00	6,952	2,637	0,373	0,245	-1,164	0,485
F8	98	2,91	0,00	9,00	9,182	3,030	0,485	0,244	-1,114	0,483
F9	100	2,64	0,00	9,00	4,234	2,058	0,348	0,241	-0,126	0,478

Přílohy III-2.29.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M¹ druhu *A. flavicollis* ze Slovenska, biozóna D-F.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM1/	236	2,74	2,31	3,39	0,036	0,190	0,207	0,158	0,177	0,316
M1H	238	2,05	1,90	2,32	0,006	0,079	0,363	0,158	-0,065	0,314
M2H	241	0,67	0,47	0,82	0,003	0,055	-0,013	0,157	0,124	0,312
M3H	241	0,64	0,53	0,72	0,001	0,031	-0,209	0,157	0,760	0,312
M4H	240	1,34	1,18	1,47	0,003	0,051	-0,389	0,157	0,437	0,313
M5H	240	1,27	0,98	1,45	0,003	0,056	-0,592	0,157	3,028	0,313
M6H	241	0,86	0,68	1,14	0,008	0,089	0,596	0,157	0,224	0,312
M7H	239	0,92	0,72	1,15	0,007	0,086	0,284	0,157	-0,252	0,314
M8H	241	0,47	0,37	0,61	0,001	0,038	0,249	0,157	0,567	0,312
M9H	238	0,46	0,34	0,58	0,002	0,039	0,022	0,158	0,220	0,314
M10H	241	0,33	0,18	0,45	0,002	0,046	-0,152	0,157	-0,184	0,312
M11H	240	0,32	0,20	0,43	0,002	0,044	-0,209	0,157	-0,403	0,313
M12H	240	0,69	0,49	0,91	0,003	0,055	0,236	0,157	0,947	0,313
M13H	240	0,68	0,52	0,81	0,003	0,054	-0,064	0,157	-0,064	0,313
M14H	237	0,76	0,62	0,89	0,002	0,046	-0,037	0,158	0,063	0,315
M15H	237	0,79	0,64	0,91	0,002	0,044	-0,260	0,158	0,295	0,315
M16H	240	0,70	0,58	0,84	0,001	0,038	0,318	0,157	1,058	0,313
M17H	240	0,73	0,60	0,85	0,002	0,044	-0,070	0,157	-0,117	0,313
M2H/M1H	237	0,33	0,25	0,39	0,000	0,021	-0,021	0,158	0,616	0,315
M14H/M15H	237	0,96	0,85	1,16	0,002	0,042	0,852	0,158	3,311	0,315
F1	242	2,76	0,00	9,00	4,991	2,234	0,317	0,156	-0,604	0,312
F2	237	4,76	3,00	9,00	1,476	1,215	1,419	0,158	2,088	0,315
F3	235	5,61	2,00	8,00	1,291	1,136	-0,473	0,159	0,514	0,316
F4	234	7,18	0,00	9,00	6,759	2,600	-1,292	0,159	0,714	0,317
F5	236	5,06	0,00	9,00	3,086	1,757	-0,723	0,158	0,868	0,316
F6	242	0,11	0,00	6,00	0,398	0,631	6,190	0,156	42,173	0,312
F7	241	2,58	0,00	9,00	6,645	2,578	0,674	0,157	-0,387	0,312
F8	241	3,25	0,00	9,00	7,888	2,809	0,415	0,157	-0,791	0,312
F9	241	3,24	0,00	9,00	3,581	1,892	0,540	0,157	1,151	0,312

Přílohy III-2.30.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. flavicollis*, biozona D-F.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	342	2,25	1,97	2,70	0,021	0,147	0,400	0,132	-0,326	0,263
M1D	347	1,90	1,77	2,08	0,005	0,068	0,290	0,131	-0,530	0,261
M2D	343	0,37	0,21	0,67	0,008	0,087	0,950	0,132	0,731	0,263
M3D	345	0,74	0,53	1,02	0,007	0,085	0,827	0,131	0,992	0,262
M4D	339	1,39	1,16	1,64	0,008	0,091	0,322	0,132	-0,326	0,264
M5D	345	1,18	1,06	1,31	0,002	0,045	0,091	0,131	-0,181	0,262
M6D	348	0,96	0,82	1,09	0,002	0,043	0,043	0,131	0,055	0,261
M7D	337	0,55	0,37	0,88	0,009	0,096	0,928	0,133	0,906	0,265
M8D	346	0,62	0,42	0,81	0,005	0,069	0,005	0,131	0,164	0,261
M9D	337	0,61	0,44	0,89	0,003	0,058	0,384	0,133	1,462	0,265
M10D	340	0,22	0,13	0,33	0,001	0,032	0,058	0,132	0,203	0,264
M11D	340	0,29	0,16	0,38	0,001	0,036	-0,193	0,132	0,138	0,264
M12D	345	0,69	0,44	1,04	0,008	0,087	0,261	0,131	0,310	0,262
M13D	343	0,61	0,44	0,84	0,005	0,073	0,241	0,132	0,054	0,263
M14D	339	0,96	0,76	1,12	0,004	0,067	-0,172	0,132	-0,137	0,264
M15D	341	0,84	0,64	1,09	0,004	0,065	-0,007	0,132	0,565	0,263
M3D/M1D	341	0,39	0,29	0,54	0,002	0,044	1,047	0,132	1,549	0,263
M6D/M5D	341	0,81	0,72	0,90	0,001	0,029	-0,149	0,132	0,338	0,263
F14	338	4,40	0,00	9,00	2,855	1,690	-0,364	0,133	-0,102	0,265
F15	346	5,46	3,00	9,00	3,784	1,945	0,199	0,131	-0,678	0,261
F16	337	5,42	3,00	9,00	1,429	1,195	0,459	0,133	0,318	0,265
F17	334	5,21	2,00	9,00	1,527	1,236	0,313	0,133	0,203	0,266
F18	337	4,58	0,00	9,00	3,716	1,928	0,052	0,133	-0,416	0,265
F19	335	5,01	1,00	9,00	3,460	1,860	0,535	0,133	-0,529	0,266
F20	337	6,22	1,00	9,00	2,010	1,418	-0,457	0,133	0,719	0,265
F21	342	5,05	2,00	9,00	1,845	1,358	0,247	0,132	-0,002	0,263

Přílohy III-2.31.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. flavicollis* z České republiky, biozона D-F.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtos.</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	89	2,24	1,97	2,62	0,021	0,145	0,654	0,255	-0,121	0,506
M1D	90	1,89	1,77	2,08	0,005	0,071	0,468	0,254	-0,428	0,503
M2D	89	0,36	0,21	0,62	0,007	0,086	0,882	0,255	0,697	0,506
M3D	90	0,74	0,53	1,02	0,007	0,086	0,968	0,254	1,645	0,503
M4D	86	1,37	1,16	1,58	0,009	0,097	0,345	0,260	-0,611	0,514
M5D	90	1,18	1,08	1,29	0,002	0,041	0,342	0,254	0,087	0,503
M6D	91	0,96	0,82	1,07	0,002	0,045	-0,101	0,253	0,217	0,500
M7D	86	0,56	0,39	0,84	0,010	0,100	0,617	0,260	0,417	0,514
M8D	90	0,60	0,42	0,78	0,006	0,079	-0,163	0,254	-0,198	0,503
M9D	87	0,60	0,44	0,79	0,004	0,064	0,342	0,258	0,549	0,511
M10D	90	0,22	0,16	0,32	0,001	0,036	0,236	0,254	-0,252	0,503
M11D	88	0,28	0,19	0,34	0,001	0,032	-0,410	0,257	0,049	0,508
M12D	90	0,68	0,44	0,87	0,008	0,088	-0,027	0,254	0,295	0,503
M13D	89	0,61	0,44	0,76	0,006	0,077	-0,069	0,255	-0,493	0,506
M14D	87	0,95	0,80	1,10	0,005	0,068	-0,134	0,258	-0,411	0,511
M15D	88	0,84	0,70	1,03	0,005	0,069	0,125	0,257	-0,095	0,508
M3D/M1D	88	0,39	0,29	0,53	0,002	0,044	1,112	0,257	1,302	0,508
M6D/M5D	88	0,81	0,73	0,89	0,001	0,030	-0,069	0,257	-0,021	0,508
F14	89	4,83	0,00	8,00	2,885	1,698	-0,964	0,255	1,058	0,506
F15	92	5,49	3,00	9,00	3,830	1,957	0,200	0,251	-0,657	0,498
F16	87	5,22	3,00	9,00	1,473	1,214	0,248	0,258	0,353	0,511
F17	86	5,18	3,00	8,00	1,679	1,296	0,345	0,260	-0,161	0,514
F18	87	4,52	0,00	9,00	3,884	1,971	-0,012	0,258	-0,019	0,511
F19	87	5,28	1,00	9,00	4,310	2,076	0,206	0,258	-0,994	0,511
F20	87	6,19	3,00	9,00	2,020	1,421	-0,179	0,258	-0,494	0,511
F21	87	5,14	2,00	9,00	2,446	1,564	0,363	0,258	0,201	0,511

Přílohy III-2.32.: Statistické charakteristiky biometrických proměnných fosilního souboru M₁ druhu *A. flavicollis* ze Slovenska, biozóna D-F.

	<i>Valid N</i>	<i>Mean</i>	<i>Min</i>	<i>Max</i>	<i>Var</i>	<i>Std.Dev.</i>	<i>Skew.</i>	<i>Std.Err.</i>	<i>Kurtosis</i>	<i>Std.Err.</i>
PLOM/1	254	2,26	1,97	2,70	0,02	0,147	0,322	0,153	-0,334	0,304
M1D	258,00	1,90	1,78	2,08	0,00	0,066	0,239	0,152	-0,522	0,302
M2D	255,00	0,37	0,22	0,67	0,01	0,087	0,982	0,153	0,779	0,304
M3D	256,00	0,74	0,56	1,01	0,01	0,084	0,786	0,152	0,826	0,303
M4D	254,00	1,40	1,16	1,64	0,01	0,087	0,407	0,153	-0,220	0,304
M5D	256,00	1,18	1,06	1,31	0,00	0,046	0,025	0,152	-0,240	0,303
M6D	258,00	0,96	0,85	1,09	0,00	0,042	0,118	0,152	-0,014	0,302
M7D	252,00	0,55	0,37	0,88	0,01	0,094	1,056	0,153	1,216	0,306
M8D	257,00	0,62	0,43	0,81	0,00	0,065	0,205	0,152	0,160	0,303
M9D	251,00	0,61	0,47	0,89	0,00	0,055	0,494	0,154	2,028	0,306
M10D	251,00	0,22	0,13	0,33	0,00	0,031	-0,056	0,154	0,416	0,306
M11D	253,00	0,29	0,16	0,38	0,00	0,036	-0,188	0,153	0,138	0,305
M12D	256,00	0,69	0,47	1,04	0,01	0,087	0,371	0,152	0,311	0,303
M13D	255,00	0,61	0,45	0,84	0,01	0,071	0,388	0,153	0,282	0,304
M14D	253,00	0,97	0,76	1,12	0,00	0,065	-0,164	0,153	-0,023	0,305
M15D	254,00	0,84	0,64	1,09	0,00	0,064	-0,042	0,153	0,908	0,304
M3D/M1D	254,00	0,39	0,29	0,54	0,00	0,044	1,033	0,153	1,706	0,304
M6D/M5D	254,00	0,81	0,72	0,90	0,00	0,028	-0,177	0,153	0,517	0,304
F14	250,00	4,25	0,00	9,00	2,76	1,662	-0,183	0,154	-0,207	0,307
F15	255,00	5,44	3,00	9,00	3,77	1,942	0,206	0,153	-0,672	0,304
F16	251,00	5,50	3,00	9,00	1,39	1,181	0,557	0,154	0,277	0,306
F17	249,00	5,22	2,00	9,00	1,48	1,215	0,299	0,154	0,385	0,307
F18	251,00	4,60	0,00	9,00	3,66	1,913	0,074	0,154	-0,544	0,306
F19	249,00	4,92	1,00	9,00	3,14	1,772	0,653	0,154	-0,267	0,307
F20	251,00	6,22	1,00	9,00	2,01	1,416	-0,554	0,154	1,182	0,306
F21	256,00	5,02	2,00	8,00	1,64	1,282	0,132	0,152	-0,333	0,303

Přílohy IV

Výsledky konfirmační statistiky

IV-1.: ANOVA

- IV-1.1.: Recent – celý soubor, kategoriální proměnná DRUH
- IV-1.2.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, kategoriální proměnná OBL
- IV-1.3.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, kategoriální proměnná OBL
- IV-1.4.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, kategoriální proměnná STRAT
- IV-1.5.: *A. flavicollis* M₁, fosilní, materiál kategoriální proměnná STRAT

IV-2.: t-testy

- IV-2.1.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, ČR x Slovensko, metrické znaky
- IV-2.2.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, ČR x Slovensko, nemetrické znaky
- IV-2.3.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, ČR x Slovensko, metrické znaky
- IV-2.4.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, ČR x Slovensko, nemetrické znaky

- IV-2.5.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, A-C x D-F, metrické znaky
- IV-2.6.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, A-C x D-F, nemetrické znaky
- IV-2.7.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, A-C x D-F, metrické znaky
- IV-2.8.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, A-C x D-F, nemetrické znaky

- IV-2.9.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, A-C, ČR x Slovensko, metrické znaky
- IV-2.10.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, A-C, ČR x Slovensko, nemetrické znaky
- IV-2.11.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, D-F, ČR x Slovensko, metrické znaky
- IV-2.12.: *A. flavicollis* M¹, fosilní materiál, D-F, ČR x Slovensko, nemetrické znaky

- IV-2.13.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, A-C, ČR x Slovensko, metrické znaky
- IV-2.14.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, A-C, ČR x Slovensko, nemetrické znaky
- IV-2.15.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, D-F, ČR x Slovensko, metrické znaky
- IV-2.16.: *A. flavicollis* M₁, fosilní materiál, D-F, ČR x Slovensko, nemetrické znaky

Příloha IV-1.1.: Výsledky jednocestné analýzy variance (ANOVA) zkoumaného recentního materiálu pro kategoriální proměnou DRUH. Znaky s vysoce významným vlivem kategoriálního faktoru jsou vyznačeny tučně.

	<i>SS Effect</i>	<i>Df Effect</i>	<i>MS Effect</i>	<i>SS Error</i>	<i>Df Error</i>	<i>MS Error</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
M1H	2,002	3	0,667	0,403	93	0,004	153,9982	0,000000
M2H	0,499	3	0,166	0,243	94	0,003	64,3764	0,000000
M3H	0,123	3	0,041	0,075	92	0,001	50,3241	0,000000
M4H	0,532	3	0,177	0,221	95	0,002	76,3269	0,000000
M5H	0,609	3	0,203	0,214	94	0,002	89,0520	0,000000
M6H	0,228	3	0,076	0,711	94	0,008	10,0493	0,000008
M7H	0,101	3	0,034	0,617	94	0,007	5,1500	0,002432
M8H	0,152	3	0,051	0,073	94	0,001	65,2524	0,000000
M9H	0,026	3	0,009	0,091	89	0,001	8,4291	0,000054
M10H	0,032	3	0,011	0,169	95	0,002	5,9255	0,000948
M11H	0,040	3	0,013	0,126	91	0,001	9,6159	0,000014
M12H	0,410	3	0,137	0,222	94	0,002	57,7001	0,000000
M13H	0,383	3	0,128	0,224	94	0,002	53,4881	0,000000
M14H	0,301	3	0,100	0,138	91	0,002	66,3321	0,000000
M15H	0,339	3	0,113	0,144	91	0,002	71,4047	0,000000
M16H	0,106	3	0,035	0,103	91	0,001	31,2152	0,000000
M17H	0,156	3	0,052	0,144	91	0,002	32,9298	0,000000
M18H	1,121	3	0,374	0,390	94	0,004	90,1316	0,000000
M19H	0,133	3	0,044	0,079	85	0,001	47,5390	0,000000
M20H	0,585	3	0,195	0,220	90	0,002	79,8100	0,000000
M21H	0,668	3	0,223	0,281	88	0,003	69,6498	0,000000
M22H	0,219	3	0,073	0,307	86	0,004	20,4707	0,000000
M23H	0,097	3	0,032	0,105	82	0,001	25,1536	0,000000
M24H	0,039	3	0,013	0,078	84	0,001	13,9418	0,000000
M25H	0,161	3	0,054	0,170	85	0,002	26,8505	0,000000
M26H	0,214	3	0,071	0,116	85	0,001	52,1896	0,000000
M27H	0,088	3	0,029	0,091	85	0,001	27,5725	0,000000
M28H	0,124	3	0,041	0,099	85	0,001	35,7115	0,000000
M29H	0,621	3	0,207	0,135	85	0,002	130,3202	0,000000
M30H	0,559	3	0,186	0,162	85	0,002	97,7755	0,000000
M1D	1,438	3	0,479	0,372	95	0,004	122,4173	0,000000
M2D	0,074	3	0,025	0,458	88	0,005	4,7265	0,004184
M3D	0,085	3	0,028	0,681	91	0,007	3,7998	0,012869
M4D	0,302	3	0,101	0,535	87	0,006	16,3887	0,000000
M5D	0,625	3	0,208	0,212	90	0,002	88,4439	0,000000
M6D	0,719	3	0,240	0,227	95	0,002	100,1920	0,000000
M7D	0,158	3	0,053	0,381	89	0,004	12,3204	0,000001
M8D	0,042	3	0,014	0,492	90	0,005	2,5665	0,059431
M9D	0,051	3	0,017	0,285	87	0,003	5,1528	0,002513
M10D	0,047	3	0,016	0,107	72	0,001	10,5125	0,000008
M11D	0,052	3	0,017	0,101	86	0,001	14,8500	0,000000
M12D	0,365	3	0,122	0,440	88	0,005	24,3094	0,000000
M13D	0,233	3	0,078	0,331	88	0,004	20,6782	0,000000
M14D	0,424	3	0,141	0,354	87	0,004	34,7555	0,000000
M15D	0,457	3	0,152	0,247	87	0,003	53,5474	0,000000
M16D	0,942	3	0,314	0,295	95	0,003	101,0810	0,000000
M17D	0,057	3	0,019	0,622	91	0,007	2,7854	0,045232
M18D	0,069	3	0,023	0,380	87	0,004	5,2806	0,002156

M19D	0,760	3	0,253	0,276	93	0,003	85,3329	0,000000
M20D	0,708	3	0,236	0,485	94	0,005	45,6745	0,000000
M21D	0,046	3	0,015	0,396	90	0,004	3,4977	0,018740
M22D	0,183	3	0,061	0,213	86	0,002	24,5588	0,000000
M23D	0,213	3	0,071	0,157	88	0,002	39,7380	0,000000
M24D	0,033	3	0,011	0,587	91	0,006	1,7287	0,166664
M25D	0,043	3	0,014	0,432	91	0,005	2,9925	0,034981
M26D	0,397	3	0,132	0,147	86	0,002	77,4326	0,000000
M27D	0,451	3	0,150	0,263	85	0,003	48,6220	0,000000
M3D/M1D	0,044	3	0,015	0,292	91	0,003	4,6016	0,004807
M6D/M5D	0,111	3	0,037	0,123	90	0,001	27,0541	0,000000
F1	228,859	3	76,286	453,029	94	4,819	15,8288	0,000000
F2	10,496	3	3,499	366,809	91	4,031	0,8680	0,460754
F3	14,827	3	4,942	198,092	83	2,387	2,0708	0,110317
F4	263,142	3	87,714	834,858	93	8,977	9,7710	0,000011
F5	137,229	3	45,743	292,730	94	3,114	14,6888	0,000000
F6	10,115	3	3,372	95,885	95	1,009	3,3407	0,022522
F7	207,518	3	69,173	463,391	95	4,878	14,1812	0,000000
F8	73,088	3	24,363	540,396	93	5,811	4,1927	0,007880
F9	104,591	3	34,864	324,068	93	3,485	10,0051	0,000009
F10	304,482	3	101,494	154,314	89	1,734	58,5363	0,000000
F11	23,270	3	7,757	259,094	84	3,084	2,5147	0,063861
F12	94,908	3	31,636	457,060	90	5,078	6,2295	0,000683
F13	91,840	3	30,613	219,760	86	2,555	11,9801	0,000001
F14	48,706	3	16,235	252,678	87	2,904	5,5901	0,001489
F15	35,206	3	11,735	274,720	90	3,052	3,8445	0,012214
F16	247,246	3	82,415	140,506	85	1,653	49,8576	0,000000
F17	98,594	3	32,865	116,642	85	1,372	23,9495	0,000000
F18	102,759	3	34,253	276,896	86	3,220	10,6385	0,000005
F19	634,662	3	211,554	238,866	85	2,810	75,2811	0,000000
F20	38,691	3	12,897	194,465	86	2,261	5,7036	0,001310
F21	11,208	3	3,736	146,971	85	1,729	2,1608	0,098608
F22	130,321	3	43,440	412,580	87	4,742	9,1602	0,000025
F23	280,562	3	93,521	405,395	88	4,607	20,3007	0,000000
F24	60,041	3	20,014	183,913	83	2,216	9,0321	0,000030
Plocha M1/	8,475	3	2,825	2,156	93	0,023	121,8565	0,000000
Plocha M2/	4,757	3	1,586	1,286	90	0,014	110,9565	0,000000
Plocha M/1	6,626	3	2,209	1,515	90	0,017	131,2551	0,000000
Plocha M/2	4,311	3	1,437	1,100	93	0,012	121,5249	0,000000

Příloha IV-1.2.: Výsledky jednocestné analýzy variance (ANOVA) zkoumaného fosilního materiálu M¹ druhu *A. flavicollis* pro kategoriální proměnou OBL. Znaky s vysokým vlivem kategoriálního faktoru jsou vyznačeny tučně.

	<i>SS</i> <i>Effect</i>	<i>Df</i> <i>Effect</i>	<i>MS</i> <i>Effect</i>	<i>SS</i> <i>Error</i>	<i>Df</i> <i>Error</i>	<i>MS</i> <i>Error</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
PLOM1/	0,123	4	0,031	16,306	447	0,036	0,8463	0,496369
M1H	0,019	4	0,005	2,792	455	0,006	0,7772	0,540416
M2H	0,052	4	0,013	1,408	460	0,003	4,2700	0,002107
M3H	0,006	4	0,001	0,556	470	0,001	1,2022	0,309048
M4H	0,018	4	0,004	1,312	460	0,003	1,5388	0,189823
M5H	0,017	4	0,004	1,561	458	0,003	1,2443	0,291320
M6H	0,222	4	0,055	4,974	447	0,011	4,9778	0,000620
M7H	0,164	4	0,041	5,192	454	0,011	3,5815	0,006875
M8H	0,005	4	0,001	0,694	469	0,001	0,8915	0,468777
M9H	0,013	4	0,003	0,793	464	0,002	1,9004	0,109254
M10H	0,011	4	0,003	0,901	470	0,002	1,4836	0,205977
M11H	0,024	4	0,006	0,822	466	0,002	3,4541	0,008521
M12H	0,046	4	0,012	1,351	458	0,003	3,9184	0,003862
M13H	0,038	4	0,010	1,398	458	0,003	3,1161	0,015095
M14H	0,011	4	0,003	0,981	455	0,002	1,2989	0,269549
M15H	0,029	4	0,007	0,961	455	0,002	3,4395	0,008750
M16H	0,026	4	0,006	0,698	466	0,001	4,3320	0,001890
M17H	0,054	4	0,014	0,891	466	0,002	7,0965	0,000015
M2H/M1H	0,009	4	0,002	0,214	451	0,000	4,9705	0,000627
M14H/M15H	0,011	4	0,003	0,750	455	0,002	1,6208	0,167866
F1	37,669	4	9,417	2381,672	465	5,122	1,8386	0,120263
F2	15,523	4	3,881	827,136	458	1,806	2,1489	0,073850
F3	44,144	4	11,036	948,456	453	2,094	5,2709	0,000371
F4	45,026	4	11,257	3276,614	454	7,217	1,5597	0,184015
F5	29,521	4	7,380	1589,976	459	3,464	2,1305	0,076036
F6	0,852	4	0,213	304,079	467	0,651	0,3273	0,859671
F7	67,502	4	16,875	3059,142	466	6,565	2,5706	0,037307
F8	60,362	4	15,091	3843,295	464	8,283	1,8219	0,123426
F9	100,139	4	25,035	1752,800	466	3,761	6,6558	0,000032

Příloha IV-1.3.: Výsledky jednocestné analýzy variance (ANOVA) zkoumaného fosilního materiálu M₁ druhu *A. flavicollis* pro kategoriální proměnou OBL. Znaky s vysokým vlivem kategoriálního faktoru jsou vyznačeny tučně.

	<i>SS</i> <i>Effect</i>	<i>Df</i> <i>Effect</i>	<i>MS</i> <i>Effect</i>	<i>SS</i> <i>Error</i>	<i>Df</i> <i>Error</i>	<i>MS</i> <i>Error</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
PLOM/1	0,149	4	0,037	10,944	519	0,021	1,7677	0,133963
M1D	0,020	4	0,005	2,403	528	0,005	1,0886	0,361344
M2D	0,015	4	0,004	3,691	521	0,007	0,5315	0,712670
M3D	0,047	4	0,012	3,381	524	0,006	1,8149	0,124536
M4D	0,196	4	0,049	3,862	517	0,007	6,5725	0,000036
M5D	0,015	4	0,004	1,028	524	0,002	1,8540	0,117207
M6D	0,005	4	0,001	1,022	529	0,002	0,5834	0,674769
M7D	0,043	4	0,011	4,967	513	0,010	1,0999	0,355857
M8D	0,190	4	0,048	3,067	526	0,006	8,1655	0,000002
M9D	0,103	4	0,026	1,882	515	0,004	7,0220	0,000016
M10D	0,010	4	0,003	0,545	518	0,001	2,3984	0,049254
M11D	0,015	4	0,004	0,623	517	0,001	3,1560	0,014018
M12D	0,183	4	0,046	3,828	522	0,007	6,2240	0,000067
M13D	0,196	4	0,049	2,912	521	0,006	8,7671	0,000001
M14D	0,215	4	0,054	2,425	518	0,005	11,4622	0,000000
M15D	0,206	4	0,051	2,479	519	0,005	10,7770	0,000000
M3D/M1D	0,019	4	0,005	0,898	518	0,002	2,8056	0,025207
M6D/M5D	0,002	4	0,001	0,410	517	0,001	0,6537	0,624445
F14	53,617	4	13,404	1436,739	512	2,806	4,7768	0,000862
F15	67,322	4	16,830	1891,020	520	3,637	4,6281	0,001115
F16	83,320	4	20,830	735,681	511	1,440	14,4684	0,000000
F17	14,337	4	3,584	754,692	506	1,491	2,4031	0,048913
F18	20,840	4	5,210	1782,789	510	3,496	1,4904	0,203775
F19	15,403	4	3,851	1890,662	509	3,714	1,0367	0,387641
F20	163,643	4	40,911	1032,319	515	2,005	20,4095	0,000000
F21	59,909	4	14,977	911,074	522	1,745	8,5813	0,000001

Příloha IV-1.4.: Výsledky jednocestné analýzy variance (ANOVA) zkoumaného fosilního materiálu *M¹ A. flavicollis* pro kategoriální proměnou STRAT. Znaky s vysokým vlivem kategoriálního faktoru jsou vyznačeny tučně.

	<i>SS</i> <i>Effect</i>	<i>Df</i> <i>Effect</i>	<i>MS</i> <i>Effect</i>	<i>SS</i> <i>Error</i>	<i>Df</i> <i>Error</i>	<i>MS</i> <i>Error</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
PLOM1/	0,704	11	0,064	15,725	440	0,036	1,7909	0,053206
M1H	0,079	11	0,007	2,732	448	0,006	1,1768	0,300664
M2H	0,035	11	0,003	1,425	453	0,003	1,0226	0,424938
M3H	0,010	11	0,001	0,551	463	0,001	0,7566	0,683621
M4H	0,073	11	0,007	1,256	453	0,003	2,3795	0,007198
M5H	0,053	11	0,005	1,526	451	0,003	1,4150	0,162617
M6H	0,392	11	0,036	4,803	440	0,011	3,2673	0,000258
M7H	0,436	11	0,040	4,920	447	0,011	3,6027	0,000068
M8H	0,032	11	0,003	0,667	462	0,001	2,0159	0,025409
M9H	0,032	11	0,003	0,774	457	0,002	1,6963	0,071358
M10H	0,055	11	0,005	0,857	463	0,002	2,7177	0,002077
M11H	0,057	11	0,005	0,789	459	0,002	3,0128	0,000680
M12H	0,031	11	0,003	1,366	451	0,003	0,9165	0,524125
M13H	0,063	11	0,006	1,373	451	0,003	1,8684	0,041431
M14H	0,025	11	0,002	0,968	448	0,002	1,0324	0,416297
M15H	0,031	11	0,003	0,959	448	0,002	1,3372	0,200701
M16H	0,032	11	0,003	0,692	459	0,002	1,9325	0,033555
M17H	0,137	11	0,012	0,808	459	0,002	7,0694	0,000000
M2H/M1H	0,005	11	0,000	0,219	444	0,000	0,9348	0,506487
M14H/M15H	0,018	11	0,002	0,743	448	0,002	0,9779	0,465645
F1	87,995	11	8,000	2331,347	458	5,090	1,5715	0,103964
F2	57,650	11	5,241	785,009	451	1,741	3,0110	0,000688
F3	86,117	11	7,829	906,482	446	2,032	3,8519	0,000025
F4	411,693	11	37,427	2909,947	447	6,510	5,7491	0,000000
F5	83,214	11	7,565	1536,283	452	3,399	2,2257	0,012406
F6	4,089	11	0,372	300,843	460	0,654	0,5684	0,854725
F7	110,345	11	10,031	3016,299	459	6,571	1,5265	0,118584
F8	169,335	11	15,394	3734,322	457	8,171	1,8839	0,039354
F9	152,236	11	13,840	1700,703	459	3,705	3,7352	0,000040

Příloha IV-1.5.: Výsledky jednocestné analýzy variance (ANOVA) zkoumaného fosilního materiálu *M₁ A. flavicollis* pro kategoriální proměnou STRAT. Znaky s vysokým vlivem kategoriálního faktoru jsou vyznačeny tučně.

	<i>SS</i> <i>Effect</i>	<i>Df</i> <i>Effect</i>	<i>MS</i> <i>Effect</i>	<i>SS</i> <i>Error</i>	<i>Df</i> <i>Error</i>	<i>MS</i> <i>Error</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
PLOM/1	0,2873	11	0,02612	10,806	512	0,021105	1,23739	0,258835
M1D	0,0763	11	0,00694	2,346	521	0,004503	1,54088	0,113215
M2D	0,1036	11	0,00942	3,602	514	0,007009	1,34444	0,196300
M3D	0,1252	11	0,01139	3,302	517	0,006387	1,78250	0,054095
M4D	0,3024	11	0,02749	3,756	510	0,007364	3,73289	0,000038
M5D	0,0220	11	0,00200	1,020	517	0,001973	1,01318	0,433084
M6D	0,0285	11	0,00259	0,998	522	0,001911	1,35674	0,189887
M7D	0,2255	11	0,02050	4,784	506	0,009455	2,16782	0,014979
M8D	0,3996	11	0,03632	2,858	519	0,005507	6,59647	0,000000
M9D	0,1902	11	0,01730	1,794	508	0,003532	4,89607	0,000000
M10D	0,0186	11	0,00169	0,536	511	0,001049	1,61273	0,091547
M11D	0,0113	11	0,00103	0,627	510	0,001229	0,83881	0,601149
M12D	0,2584	11	0,02349	3,752	515	0,007286	3,22402	0,000289
M13D	0,2630	11	0,02391	2,845	514	0,005535	4,31920	0,000003
M14D	0,3377	11	0,03070	2,302	511	0,004506	6,81347	0,000000
M15D	0,3478	11	0,03162	2,337	512	0,004564	6,92742	0,000000
M3D/M1D	0,0506	11	0,00460	0,866	511	0,001696	2,71262	0,002073
M6D/M5D	0,0098	11	0,00089	0,402	510	0,000789	1,12733	0,337207
F14	35,4107	11	3,21916	1454,946	505	2,881080	1,11734	0,345049
F15	183,4803	11	16,68002	1774,861	513	3,459769	4,82114	0,000000
F16	228,6839	11	20,78944	590,317	504	1,171264	17,74957	0,000000
F17	68,3241	11	6,21128	700,704	499	1,404217	4,42331	0,000002
F18	98,5859	11	8,96236	1705,043	503	3,389747	2,64396	0,002688
F19	106,5806	11	9,68914	1799,485	502	3,584631	2,70297	0,002157
F20	356,1965	11	32,38150	839,766	508	1,653082	19,58856	0,000000
F21	90,8859	11	8,26235	880,097	515	1,708926	4,83482	0,000000

Příloha IV-2.1: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* z ČR a Slovenska (CRxSLOV), metrické znaky.

CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	P var
PLOM1/	2,78	2,75	1,643	450	0,1011	182	270	0,190	0,191	1,007	0,9658
M1H	2,05	2,05	0,437	458	0,6625	187	273	0,076	0,080	1,098	0,4942
M2H	0,69	0,67	2,970	463	0,0031	186	279	0,057	0,054	1,118	0,4002
M3H	0,64	0,64	0,149	473	0,8820	197	278	0,039	0,031	1,551	0,0008
M4H	1,35	1,34	2,388	463	0,0173	188	277	0,056	0,051	1,194	0,1819
M5H	1,28	1,27	1,168	461	0,2433	186	277	0,062	0,056	1,236	0,1105
M6H	0,82	0,87	-4,350	450	0,0000	176	276	0,126	0,090	1,981	0,0000
M7H	0,89	0,92	-3,503	457	0,0005	184	275	0,130	0,088	2,212	0,0000
M8H	0,48	0,47	1,405	472	0,1607	195	279	0,039	0,038	1,014	0,9073
M9H	0,47	0,46	2,342	467	0,0196	194	275	0,043	0,040	1,147	0,2960
M10H	0,34	0,34	1,548	473	0,1222	196	279	0,039	0,047	1,397	0,0128
M11H	0,33	0,32	3,491	469	0,0005	194	277	0,038	0,044	1,368	0,0201
M12H	0,70	0,69	2,313	461	0,0212	185	278	0,056	0,054	1,085	0,5365
M13H	0,69	0,68	1,266	461	0,2061	185	278	0,056	0,056	1,014	0,9109
M14H	0,75	0,76	-2,082	458	0,0379	189	271	0,048	0,045	1,115	0,4127
M15H	0,78	0,79	-2,864	458	0,0044	189	271	0,050	0,043	1,307	0,0444
M16H	0,71	0,71	2,269	469	0,0237	194	277	0,042	0,037	1,247	0,0938
M17H	0,75	0,73	4,820	469	0,0000	194	277	0,043	0,044	1,054	0,6975
M2H/M1H	0,34	0,33	3,525	454	0,0005	185	271	0,024	0,020	1,373	0,0178
M14H/M15H	0,97	0,96	1,000	458	0,3178	189	271	0,039	0,042	1,127	0,3796

Příloha IV-2.2: Výsledky párového t-testu pro dvojice souborů fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* z ČR a Slovenska (CR x SLOV), nemetrické znaky.

CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	P var
F1	2,57	2,81	-1,128	468	0,2599	190	280	2,343	2,220	1,113	0,4156
F2	4,44	4,76	-2,501	461	0,0127	189	274	1,511	1,214	1,550	0,0009
F3	5,29	5,62	-2,405	456	0,0166	189	269	1,861	1,109	2,817	0,0000
F4	6,81	6,85	-0,147	457	0,8832	191	268	2,596	2,765	1,134	0,3556
F5	4,57	5,01	-2,517	462	0,0122	194	270	1,835	1,877	1,047	0,7366
F6	0,16	0,14	0,249	470	0,8037	192	280	0,797	0,811	1,036	0,7979
F7	2,30	2,51	-0,864	469	0,3878	192	279	2,645	2,534	1,089	0,5159
F8	2,63	3,13	-1,860	467	0,0636	191	278	2,961	2,824	1,099	0,4722
F9	2,32	3,23	-5,015	469	0,0000	193	278	2,077	1,833	1,283	0,0579

Příloha IV-2.3: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* z ČR a Slovenska, metrické znaky.

CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	p var
PLOM/1	2,26	2,26	0,4674	522	0,6404	211	313	0,139	0,150	1,161	0,2445
M1D	1,91	1,90	1,1127	531	0,2664	214	319	0,068	0,067	1,017	0,8856
M2D	0,35	0,37	-1,3935	524	0,1641	209	317	0,082	0,085	1,092	0,4921
M3D	0,73	0,74	-1,3414	527	0,1804	211	318	0,076	0,083	1,214	0,1284
M4D	1,36	1,40	-4,1321	520	0,0000	207	315	0,089	0,085	1,098	0,4560
M5D	1,18	1,18	-0,0034	527	0,9973	213	316	0,041	0,047	1,279	0,0534
M6D	0,96	0,96	-0,0154	532	0,9877	213	321	0,044	0,044	1,003	0,9885
M7D	0,54	0,55	-1,4774	516	0,1402	205	313	0,109	0,091	1,446	0,0034
M8D	0,58	0,62	-5,2373	529	0,0000	213	318	0,092	0,064	2,087	0,0000
M9D	0,59	0,61	-4,3175	518	0,0000	209	311	0,070	0,054	1,650	0,0001
M10D	0,22	0,22	-1,9203	521	0,0554	211	312	0,035	0,030	1,350	0,0164
M11D	0,28	0,29	-2,9026	520	0,0039	210	312	0,034	0,035	1,105	0,4356
M12D	0,67	0,70	-3,4465	525	0,0006	211	316	0,086	0,086	1,001	0,9977
M13D	0,59	0,62	-4,0807	524	0,0001	210	316	0,082	0,072	1,295	0,0382
M14D	0,94	0,97	-5,0532	521	0,0000	209	314	0,075	0,066	1,288	0,0433
M15D	0,82	0,85	-4,6893	522	0,0000	209	315	0,075	0,067	1,231	0,0968
M3D/M1D	0,38	0,39	-1,6912	521	0,0914	209	314	0,039	0,043	1,225	0,1132
M6D/M5D	0,81	0,81	0,0036	520	0,9971	208	314	0,028	0,028	1,063	0,6374

Příloha IV-2.4: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* z ČR a Slovenska (CRxSLOV), metrické znaky.

CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	p var
F14	4,87	4,24	4,214	515	0,0000	207	310	1,665	1,678	1,016	0,9090
F15	4,75	5,39	-3,775	523	0,0002	210	315	1,866	1,938	1,079	0,5551
F16	4,64	5,36	-6,620	514	0,0000	206	310	1,271	1,171	1,178	0,1928
F17	4,91	5,15	-2,192	509	0,0288	204	307	1,263	1,196	1,116	0,3867
F18	4,31	4,49	-1,029	513	0,3038	205	310	1,895	1,859	1,039	0,7555
F19	4,80	4,84	-0,213	512	0,8316	206	308	2,112	1,797	1,382	0,0103
F20	5,36	6,25	-6,910	518	0,0000	210	310	1,516	1,411	1,155	0,2515
F21	4,66	5,02	-3,042	525	0,0025	210	317	1,456	1,271	1,312	0,0294

Příloha IV-2.5: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) a mladšího holocénu (stratigrafické horizonty D-F), metrické znaky.

A-C x D-F	Mean	Mean	t-value	df	p	Valid N	Valid N	Std.Dev.	Std.Dev.	F-ratio var	P var
	A-C	D-F				A-C	D-F	A-C	D-F		
PLOM1/	2,78	2,75	-1,386	450	0,1665	133	319	0,194	0,189	1,047	0,7393
M1H	2,05	2,05	-0,651	458	0,5153	135	325	0,078	0,078	1,009	0,9657
M2H	0,69	0,68	-2,161	463	0,0312	137	328	0,058	0,055	1,115	0,4357
M3H	0,64	0,64	-1,574	473	0,1161	141	334	0,039	0,032	1,478	0,0047
M4H	1,35	1,34	-1,634	463	0,1029	138	327	0,058	0,052	1,255	0,1053
M5H	1,28	1,27	-1,055	461	0,2920	137	326	0,063	0,056	1,242	0,1243
M6H	0,83	0,86	2,971	450	0,0031	133	319	0,130	0,095	1,863	0,0000
M7H	0,88	0,92	3,407	457	0,0007	137	322	0,127	0,097	1,714	0,0001
M8H	0,48	0,47	-2,132	472	0,0335	142	332	0,038	0,038	1,034	0,8301
M9H	0,47	0,46	-1,652	467	0,0992	140	329	0,044	0,040	1,204	0,1826
M10H	0,35	0,33	-2,936	473	0,0035	142	333	0,041	0,045	1,178	0,2634
M11H	0,34	0,32	-3,839	469	0,0001	140	331	0,041	0,042	1,059	0,7037
M12H	0,70	0,69	-1,851	461	0,0648	137	326	0,055	0,055	1,009	0,9332
M13H	0,69	0,68	-1,127	461	0,2605	137	326	0,060	0,054	1,234	0,1352
M14H	0,75	0,76	1,542	458	0,1237	133	327	0,047	0,046	1,046	0,7398
M15H	0,78	0,79	2,408	458	0,0165	133	327	0,046	0,046	1,003	0,9988
M16H	0,72	0,70	-3,782	469	0,0002	140	331	0,041	0,038	1,211	0,1701
M17H	0,76	0,73	-6,015	469	0,0000	140	331	0,042	0,044	1,066	0,6707
M2H/M1H	0,33	0,33	-1,826	454	0,0685	132	324	0,024	0,021	1,215	0,1710
M14H/M15H	0,97	0,96	-1,074	458	0,2833	133	327	0,038	0,042	1,178	0,2762

Příloha IV-2.6.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) a mladšího holocénu (stratigrafické horizonty D-F), nemetrické znaky.

A-C x D-F	Mean	Mean	t-value	df	p	Valid N	Valid N	Std.Dev.	Std.Dev.	F-ratio var	P var
	A-C	D-F				A-C	D-F	A-C	D-F		
F1	2,48	2,81	1,411	468	0,1590	139	331	2,282	2,263	1,017	0,8924
F2	4,38	4,74	2,640	461	0,0086	138	325	1,330	1,347	1,025	0,8789
F3	5,04	5,67	4,214	456	0,0000	136	322	1,695	1,330	1,624	0,0005
F4	6,20	7,09	3,251	457	0,0012	134	325	2,683	2,658	1,019	0,8806
F5	4,38	5,01	3,343	462	0,0009	137	327	2,026	1,771	1,308	0,0561
F6	0,23	0,11	-1,538	470	0,1248	141	331	1,138	0,608	3,499	0,0000
F7	2,01	2,60	2,294	469	0,0222	142	329	2,494	2,599	1,086	0,5791
F8	2,29	3,19	3,127	467	0,0019	139	330	2,811	2,882	1,051	0,7433
F9	2,33	3,07	3,749	469	0,0002	139	332	1,913	1,977	1,069	0,6576

Příloha IV-2.7.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) a mladšího holocénu (stratigrafické horizonty D-F), metrické znaky.

A-C x D-F	Mean	Mean	t-value	df	p	Valid N	Valid N	Std.Dev.	Std.Dev.	F-ratio var	P var
	A-C	D-F				A-C	D-F	A-C	D-F		
PLOM/1	2,28	2,25	1,753	522	0,0801	182	342	0,143	0,147	1,052	0,7092
M1D	1,92	1,90	2,987	531	0,0029	186	347	0,066	0,068	1,064	0,6432
M2D	0,35	0,37	-2,000	524	0,0460	183	343	0,077	0,087	1,260	0,0813
M3D	0,72	0,74	-2,638	527	0,0086	184	345	0,070	0,085	1,453	0,0049
M4D	1,37	1,39	-2,879	520	0,0042	183	339	0,081	0,091	1,242	0,1023
M5D	1,18	1,18	0,208	527	0,8352	184	345	0,044	0,045	1,051	0,7129
M6D	0,96	0,96	0,678	532	0,4980	186	348	0,046	0,043	1,173	0,2070
M7D	0,53	0,55	-2,016	516	0,0443	181	337	0,103	0,096	1,158	0,2541
M8D	0,59	0,62	-4,457	529	0,0000	185	346	0,090	0,069	1,676	0,0000
M9D	0,59	0,61	-3,558	518	0,0004	183	337	0,066	0,058	1,303	0,0385
M10D	0,21	0,22	-2,317	521	0,0209	183	340	0,032	0,032	1,005	0,9779
M11D	0,28	0,29	-0,670	520	0,5424	182	340	0,034	0,036	1,093	0,5069
M12D	0,67	0,69	-2,251	525	0,0248	182	345	0,086	0,087	1,031	0,8240
M13D	0,59	0,61	-2,577	524	0,0102	183	343	0,083	0,073	1,321	0,0291
M14D	0,95	0,96	-2,364	521	0,0185	184	339	0,078	0,067	1,356	0,0168
M15D	0,83	0,84	-1,891	522	0,0592	183	341	0,082	0,065	1,556	0,0005
M3D/M1D	0,38	0,39	-3,741	521	0,0002	182	341	0,036	0,044	1,493	0,0027
M6D/M5D	0,81	0,81	0,637	520	0,5246	181	341	0,027	0,029	1,131	0,3571

Příloha IV-2.8.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) a mladšího holocénu (stratigrafické horizonty D-F), nemetrické znaky.

A-C x D-F	Mean	Mean	t-value	df	p	Valid N	Valid N	Std.Dev.	Std.Dev.	F-ratio var	P var
	A-C	D-F				A-C	D-F	A-C	D-F		
F14	4,66	4,40	1,717	515	0,0865	179	338	1,709	1,690	1,023	0,8506
F15	4,51	5,46	-5,476	523	0,0000	179	346	1,753	1,945	1,232	0,1179
F16	4,41	5,42	-9,366	514	0,0000	179	337	1,110	1,195	1,159	0,2692
F17	4,77	5,21	-3,835	509	0,0001	177	334	1,165	1,236	1,125	0,3836
F18	4,12	4,58	-2,657	513	0,0081	178	337	1,731	1,928	1,240	0,1091
F19	4,49	5,01	-2,946	512	0,0034	179	335	2,009	1,860	1,167	0,2310
F20	5,30	6,22	-6,901	518	0,0000	183	337	1,519	1,418	1,149	0,2789
F21	4,56	5,05	-3,963	525	0,0001	185	342	1,305	1,358	1,083	0,5486

Příloha IV-2.9.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) z ČR a Slovenska, metrické znaky.

A-C CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	P var
PLOM1/	2,79	2,76	0,724	132	0,4703	97	37	0,193	0,196	1,036	0,8659
M1H	2,05	2,05	0,095	134	0,9245	98	38	0,075	0,085	1,274	0,3476
M2H	0,69	0,68	0,693	136	0,4898	97	41	0,061	0,051	1,400	0,2337
M3H	0,64	0,64	-0,146	140	0,8840	102	40	0,042	0,029	2,169	0,0075
M4H	1,36	1,34	1,070	137	0,2865	99	40	0,060	0,052	1,308	0,3464
M5H	1,28	1,28	0,294	136	0,7695	98	40	0,065	0,058	1,238	0,4585
M6H	0,81	0,87	-2,681	132	0,0083	96	38	0,137	0,093	2,196	0,0083
M7H	0,86	0,93	-3,038	136	0,0029	99	39	0,131	0,098	1,790	0,0448
M8H	0,48	0,48	-0,693	141	0,4893	102	41	0,037	0,039	1,067	0,7775
M9H	0,47	0,47	-0,401	139	0,6888	101	40	0,045	0,043	1,107	0,7366
M10H	0,35	0,35	-0,535	141	0,5937	102	41	0,039	0,046	1,371	0,2100
M11H	0,34	0,33	1,017	139	0,3108	101	40	0,039	0,046	1,391	0,1946
M12H	0,70	0,70	0,454	136	0,6505	97	41	0,058	0,047	1,558	0,1166
M13H	0,68	0,69	-0,848	136	0,3978	97	41	0,060	0,060	1,003	1,0000
M14H	0,75	0,76	-1,098	132	0,2742	97	37	0,048	0,044	1,226	0,4954
M15H	0,77	0,78	-1,197	132	0,2333	97	37	0,047	0,043	1,208	0,5299
M16H	0,72	0,71	1,483	139	0,1403	101	40	0,044	0,033	1,813	0,0378
M17H	0,76	0,75	1,951	139	0,0530	101	40	0,042	0,040	1,112	0,7228
M2H/M1H	0,34	0,33	1,412	131	0,1604	96	37	0,026	0,016	2,624	0,0016
M14H/M15H	0,97	0,97	0,047	132	0,9627	97	37	0,039	0,037	1,067	0,8484

Příloha IV-2.10.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) z ČR a Slovenska, nemetrické znaky.

A-C CRxSLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	P var
F1	2,23	3,07	-2,021	138	0,0452	99	41	2,281	2,172	1,103	0,7437
F2	4,24	4,75	-2,086	137	0,0388	99	40	1,350	1,214	1,236	0,4611
F3	4,79	5,78	-3,138	135	0,0021	100	37	1,839	0,917	4,024	0,0000
F4	6,78	4,62	4,469	133	0,0000	98	37	2,390	2,792	1,365	0,2337
F5	4,33	4,54	-0,551	136	0,5828	101	37	1,784	2,578	2,088	0,0044
F6	0,21	0,29	-0,386	140	0,6999	101	41	0,973	1,470	2,285	0,0010
F7	1,94	2,20	-0,553	141	0,5808	102	41	2,590	2,227	1,352	0,2833
F8	2,29	2,33	-0,075	138	0,9407	100	40	2,834	2,759	1,056	0,8711
F9	2,01	3,15	-3,304	138	0,0012	100	40	2,003	1,350	2,201	0,0066

Příloha IV-2.11.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* z mladšího holocénu (stratigrafické horizonty D-F) z ČR a Slovenska, metrické znaky.

D-F CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	P var
PLOM1/	2,77	2,74	1,062	325	0,2892	92	235	0,183	0,191	1,082	0,6725
M1H	2,05	2,05	0,328	331	0,7428	96	237	0,076	0,079	1,078	0,6824
M2H	0,69	0,67	2,529	334	0,0119	96	240	0,053	0,055	1,050	0,7950
M3H	0,64	0,64	-0,289	340	0,7727	102	240	0,034	0,031	1,160	0,3613
M4H	1,35	1,34	1,637	333	0,1026	96	239	0,051	0,051	1,028	0,8929
M5H	1,28	1,27	0,938	332	0,3490	95	239	0,058	0,056	1,079	0,6414
M6H	0,84	0,86	-2,025	325	0,0437	87	240	0,106	0,090	1,403	0,0481
M7H	0,91	0,92	-0,486	328	0,6276	92	238	0,120	0,086	1,923	0,0001
M8H	0,48	0,47	1,188	338	0,2357	100	240	0,039	0,038	1,056	0,7301
M9H	0,47	0,46	2,348	335	0,0195	100	237	0,041	0,040	1,058	0,7207
M10H	0,34	0,33	0,867	339	0,3867	101	240	0,039	0,046	1,386	0,0620
M11H	0,33	0,32	1,969	337	0,0497	100	239	0,036	0,044	1,502	0,0211
M12H	0,70	0,69	1,933	332	0,0541	95	239	0,053	0,055	1,078	0,6839
M13H	0,69	0,68	2,185	332	0,0296	95	239	0,052	0,054	1,097	0,6133
M14H	0,75	0,76	-1,361	333	0,1745	99	236	0,046	0,046	1,039	0,8054
M15H	0,78	0,79	-1,828	333	0,0685	99	236	0,051	0,044	1,358	0,0635
M16H	0,71	0,70	0,235	337	0,8144	100	239	0,037	0,038	1,046	0,8099
M17H	0,74	0,73	2,047	337	0,0414	100	239	0,041	0,044	1,195	0,3094
M2H/M1H	0,34	0,33	2,866	330	0,0044	96	236	0,021	0,021	1,043	0,7861
M14H/M15H	0,96	0,96	0,626	333	0,5318	99	236	0,039	0,042	1,188	0,3292

Příloha IV-2.12.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M¹ druhu *A. flavicollis* z mladšího holocénu (stratigrafické horizonty D-F) z ČR a Slovenska, nemetrické znaky.

D-F CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	P var
F1	2,92	2,76	0,595	337	0,5525	98	241	2,323	2,237	1,078	0,6415
F2	4,67	4,75	-0,491	331	0,6235	97	236	1,601	1,216	1,731	0,0009
F3	5,83	5,60	1,437	328	0,1516	96	234	1,715	1,135	2,285	0,0000
F4	6,74	7,19	-1,428	331	0,1542	100	233	2,848	2,600	1,199	0,2692
F5	4,75	5,06	-1,443	333	0,1500	100	235	1,888	1,760	1,150	0,3943
F6	0,10	0,11	-0,231	337	0,8175	98	241	0,520	0,632	1,479	0,0275
F7	2,72	2,58	0,465	335	0,6421	97	240	2,637	2,583	1,042	0,7907
F8	2,91	3,25	-0,974	336	0,3309	98	240	3,030	2,814	1,159	0,3686
F9	2,64	3,24	-2,576	338	0,0104	100	240	2,058	1,896	1,177	0,3183

Příloha IV-2.13.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) z ČR a Slovenska, metrické znaky.

A-C CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	p var
PLOM/1	2,28	2,26	0,726	181	0,4690	123	60	0,132	0,162	1,501	0,0617
M1D	1,92	1,91	1,333	185	0,1843	125	62	0,063	0,071	1,264	0,2740
M2D	0,35	0,35	-0,046	182	0,9635	121	63	0,078	0,076	1,073	0,7695
M3D	0,72	0,72	-0,196	183	0,8451	122	63	0,066	0,078	1,385	0,1292
M4D	1,36	1,38	-1,544	182	0,1245	122	62	0,084	0,075	1,243	0,3470
M5D	1,18	1,18	0,160	183	0,8734	124	61	0,041	0,049	1,391	0,1264
M6D	0,96	0,96	0,033	185	0,9741	123	64	0,043	0,052	1,481	0,0658
M7D	0,52	0,56	-2,452	180	0,0151	120	62	0,112	0,075	2,237	0,0007
M8D	0,57	0,62	-3,444	184	0,0007	124	62	0,098	0,058	2,845	0,0000
M9D	0,58	0,60	-2,327	182	0,0211	123	61	0,072	0,048	2,276	0,0006
M10D	0,21	0,22	-2,493	182	0,0136	122	62	0,034	0,028	1,494	0,0827
M11D	0,28	0,29	-1,337	181	0,1830	123	60	0,034	0,032	1,127	0,6154
M12D	0,66	0,70	-3,481	181	0,0006	122	61	0,083	0,083	1,008	0,9928
M13D	0,58	0,63	-4,403	182	0,0000	122	62	0,082	0,073	1,289	0,2720
M14D	0,93	0,98	-3,784	183	0,0002	123	62	0,079	0,067	1,368	0,1744
M15D	0,81	0,87	-5,260	182	0,0000	122	62	0,077	0,075	1,046	0,8593
M3D/M1D	0,37	0,38	-0,788	181	0,4318	122	61	0,033	0,041	1,470	0,0753
M6D/M5D	0,81	0,81	-0,541	180	0,5891	121	61	0,026	0,029	1,239	0,3214

Příloha IV-2.14.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* ze staršího holocénu (stratigrafické horizonty A-C) z ČR a Slovenska, nemetrické znaky.

A-C CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio var	p var
F14	4,90	4,21	2,617	178	0,0096	119	61	1,640	1,752	1,142	0,5373
F15	4,17	5,16	-3,743	178	0,0002	119	61	1,564	1,908	1,488	0,0680
F16	4,23	4,80	-3,316	178	0,0011	120	60	1,149	0,935	1,509	0,0800
F17	4,72	4,90	-0,956	176	0,3406	119	59	1,205	1,078	1,250	0,3460
F18	4,17	4,03	0,500	177	0,6180	119	60	1,825	1,529	1,425	0,1316
F19	4,47	4,55	-0,245	178	0,8064	120	60	2,079	1,881	1,221	0,3972
F20	4,77	6,38	-7,770	182	0,0000	124	60	1,287	1,379	1,149	0,5166
F21	4,33	5,05	-3,649	184	0,0003	124	62	1,280	1,234	1,076	0,7618

Příloha IV-2.15.: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* z mladšího holocénu (startigrafické horizonty D-F) z ČR a Slovenska, metrické znaky.

D-F CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio	p
PLOM/1	2,24	2,26	-0,886	340	0,3764	89	253	0,145	0,147	1,0310	0,8842
M1D	1,89	1,90	-1,130	345	0,2596	90	257	0,071	0,066	1,1375	0,4384
M2D	0,36	0,37	-0,802	341	0,4232	89	254	0,086	0,087	1,0397	0,8469
M3D	0,74	0,74	-0,303	343	0,7624	90	255	0,086	0,085	1,0366	0,8145
M4D	1,37	1,40	-2,927	337	0,0037	86	253	0,097	0,087	1,2266	0,2310
M5D	1,18	1,18	-0,241	343	0,8097	90	255	0,041	0,046	1,2611	0,2018
M6D	0,96	0,96	-0,435	346	0,6636	91	257	0,045	0,042	1,1698	0,3460
M7D	0,56	0,55	1,081	335	0,2807	86	251	0,100	0,094	1,1178	0,5087
M8D	0,60	0,62	-1,914	344	0,0565	90	256	0,079	0,065	1,4670	0,0221
M9D	0,60	0,61	-2,140	335	0,0331	87	250	0,064	0,056	1,3297	0,0944
M10D	0,22	0,22	0,508	338	0,6122	90	250	0,036	0,031	1,3476	0,0765
M11D	0,28	0,29	-2,640	338	0,0087	88	252	0,032	0,036	1,2438	0,2351
M12D	0,68	0,69	-0,900	343	0,3687	90	255	0,088	0,087	1,0166	0,9026
M13D	0,61	0,61	-0,629	341	0,5297	89	254	0,077	0,071	1,1545	0,3913
M14D	0,95	0,97	-2,598	337	0,0098	87	252	0,068	0,066	1,0795	0,6429
M15D	0,84	0,84	-1,024	339	0,3064	88	253	0,069	0,064	1,1375	0,4428
M3D/M1D	0,39	0,39	0,222	339	0,8244	88	253	0,044	0,044	1,0201	0,8874
M6D/M5D	0,81	0,81	0,048	339	0,9615	88	253	0,030	0,028	1,0985	0,5714

Příloha IV-2.16: Výsledky párového t-testu pro dvojice fosilních souborů M₁ druhu *A. flavicollis* z mladšího holocénu (startigrafické horizonty D-F) z ČR a Slovenska, nemetrické znaky.

D-F CR x SLOV	Mean CR	Mean SLOV	t-value	df	p	Valid N CR	Valid N SLOV	Std.Dev. CR	Std.Dev. SLOV	F-ratio	p var
F14	4,83	4,24	2,843	336	0,0047	89	249	1,698	1,663	1,0435	0,7863
F15	5,49	5,44	0,194	344	0,8465	92	254	1,957	1,945	1,0129	0,9194
F16	5,22	5,50	-1,882	335	0,0608	87	250	1,214	1,183	1,0525	0,7500
F17	5,18	5,21	-0,193	332	0,8470	86	248	1,296	1,217	1,1344	0,4570
F18	4,52	4,60	-0,315	335	0,7530	87	250	1,971	1,916	1,0580	0,7276
F19	5,28	4,91	1,607	333	0,1089	87	248	2,076	1,773	1,3717	0,0637
F20	6,19	6,22	-0,164	335	0,8696	87	250	1,421	1,419	1,0029	0,9641
F21	5,14	5,02	0,724	340	0,4694	87	255	1,564	1,283	1,4865	0,0192

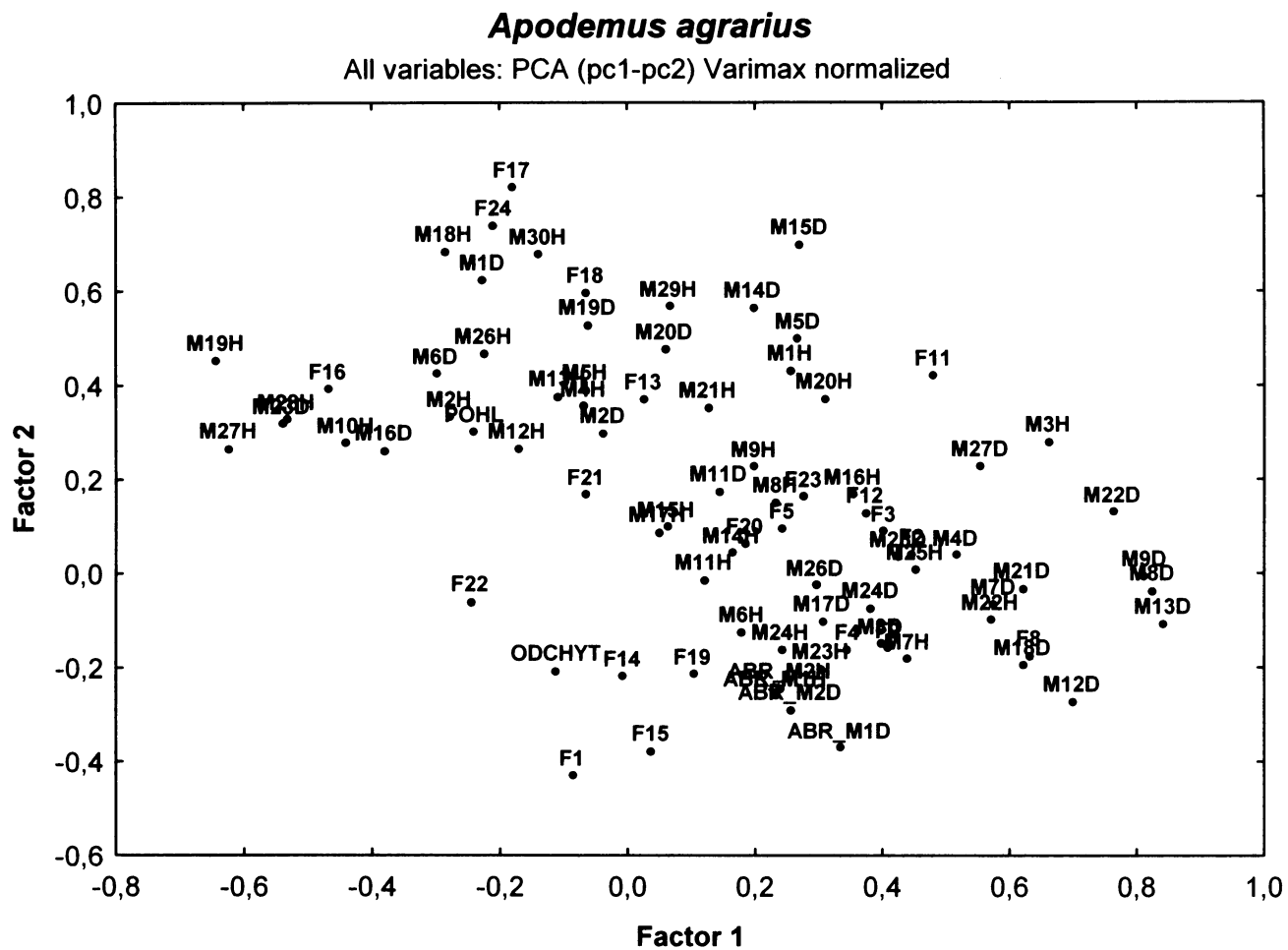
Příloha V

Výsledky faktorové analýzy recentního souboru

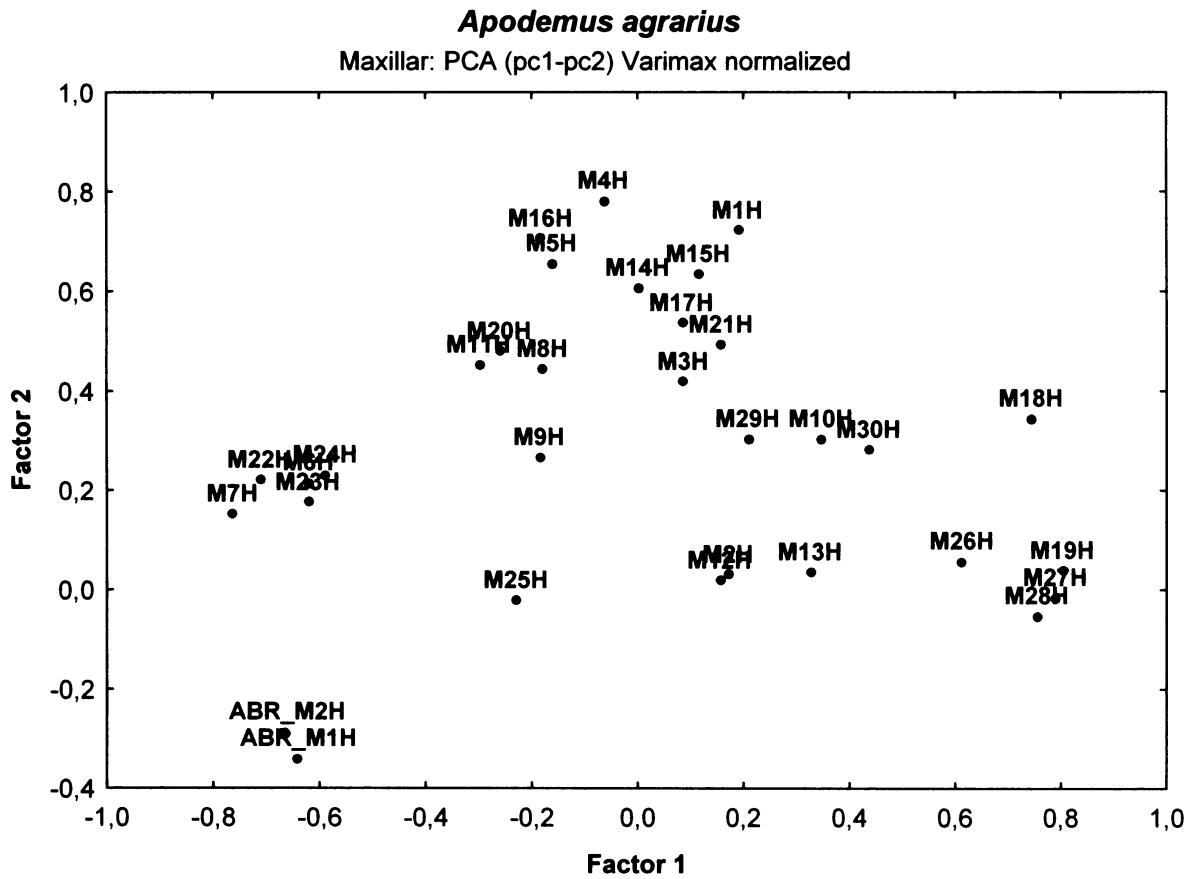
- V.1.: *A. agrarius* – celý znakový soubor
- V.2.: *A. agrarius* – metrické znaky maxilárních zubů
- V.3.: *A. agrarius* – metrické znaky mandibulárních zubů
- V.4.: *A. agrarius* – nemetrické znaky

- V.5.: *A. flavicollis* – celý znakový soubor
- V.6.: *A. flavicollis* – metrické znaky maxilárních zubů
- V.7.: *A. flavicollis* – metrické znaky mandibulárních zubů
- V.8.: *A. flavicollis* – nemetrické znaky

- V.9.: *A. microps* – celý znakový soubor
- V.10.: *A. microps* – metrické znaky maxilárních zubů
- V.11.: *A. microps* – metrické znaky mandibulárních zubů
- V.12.: *A. microps* – nemetrické znaky

- V.13.: *A. sylvaticus* – celý znakový soubor
- V.14.: *A. sylvaticus* – metrické znaky maxilárních zubů
- V.15.: *A. sylvaticus* – metrické znaky mandibulárních zubů
- V.16.: *A. sylvaticus* – nemetrické znaky

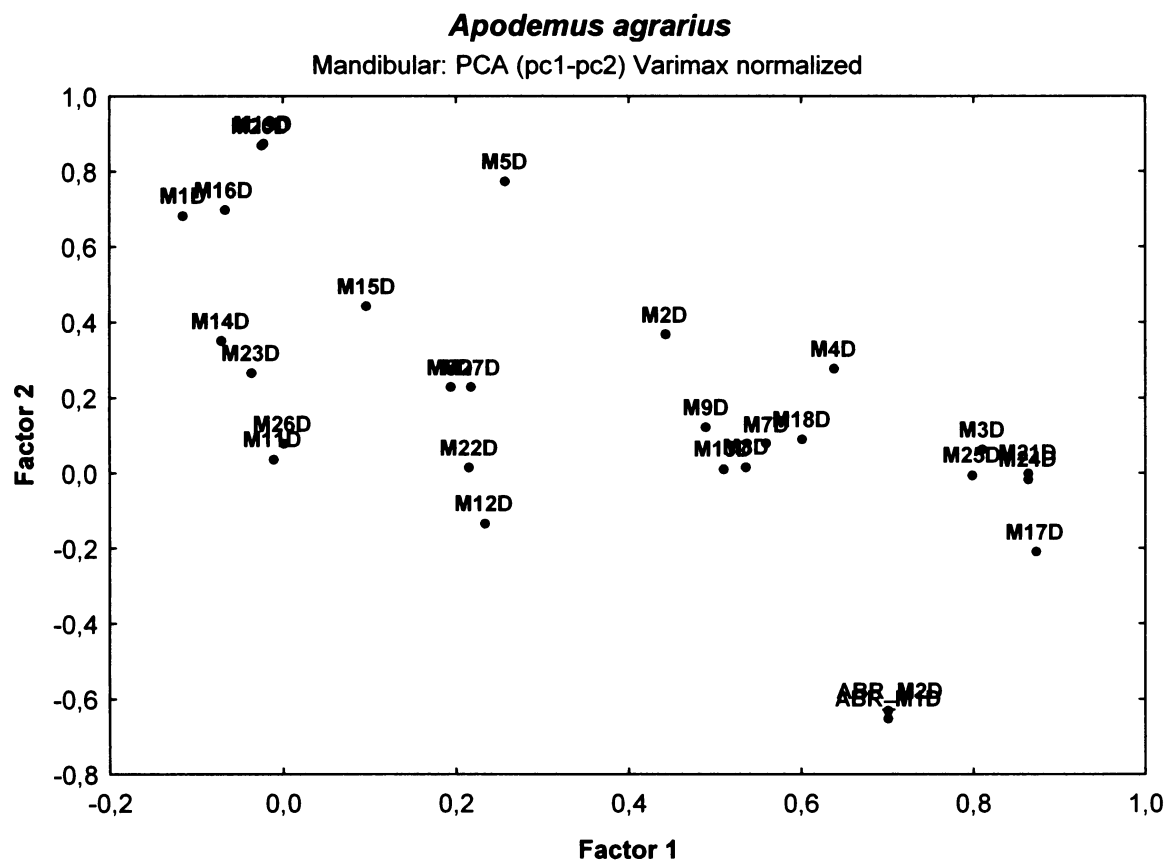
Příloha V-1.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. agrarius*: faktorová analýza celého znakového souboru (PCA, varimax normalized).

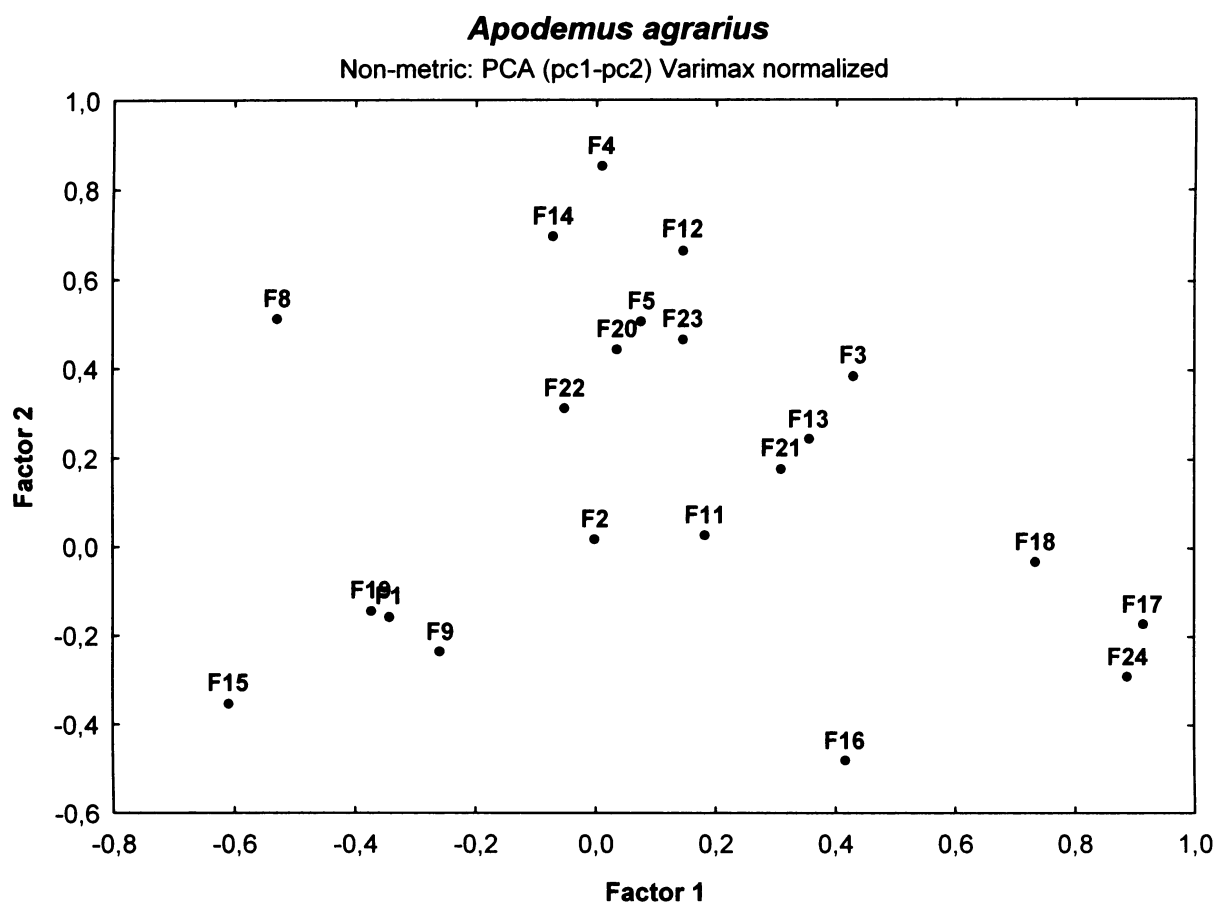
Příloha V-2.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. agrarius*: faktorová analýza metrických znaků maxilárních zubů (PCA, varimax normalized).

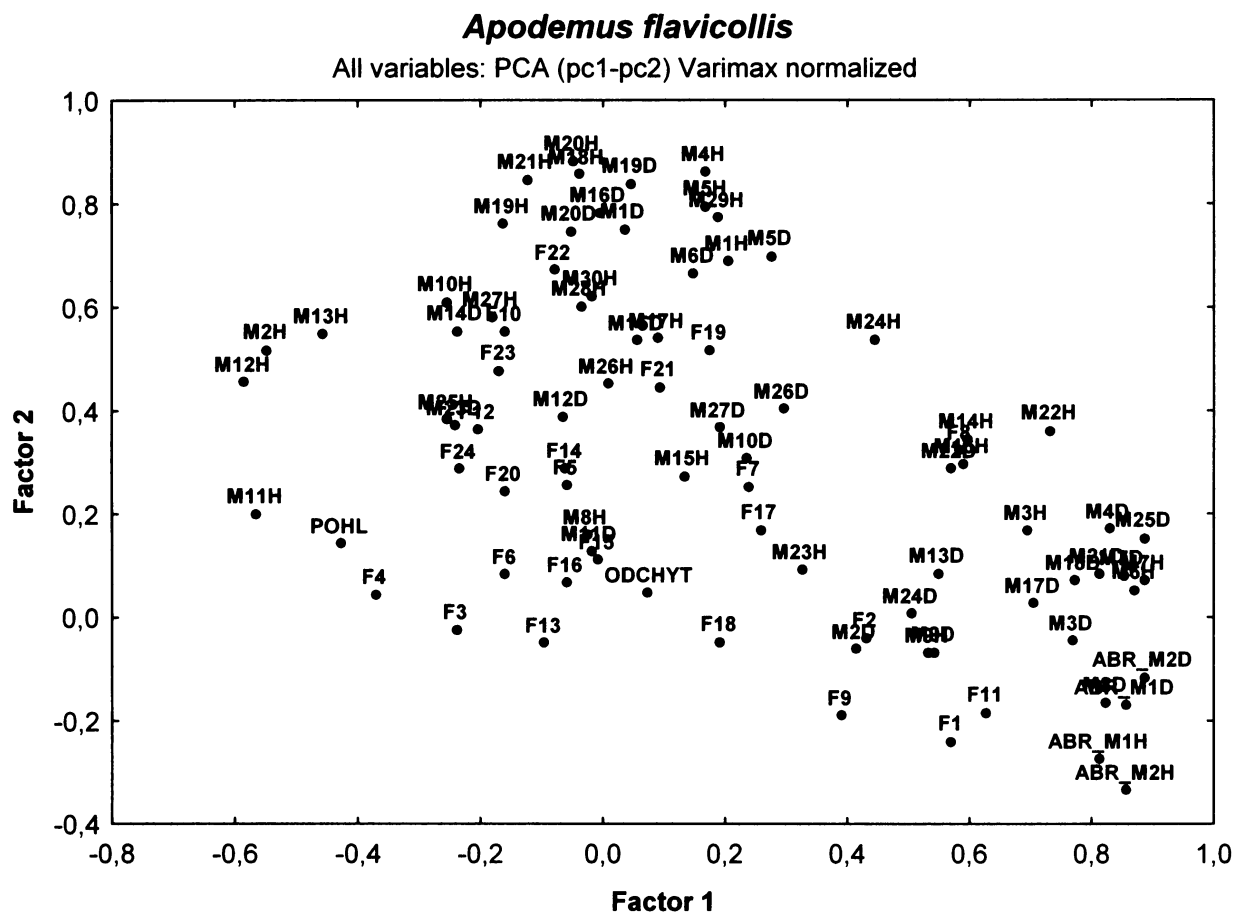
Příloha V-3.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. agrarius*: faktorová analýza metrických znaků mandibulárních zubů (PCA, varimax normalized).

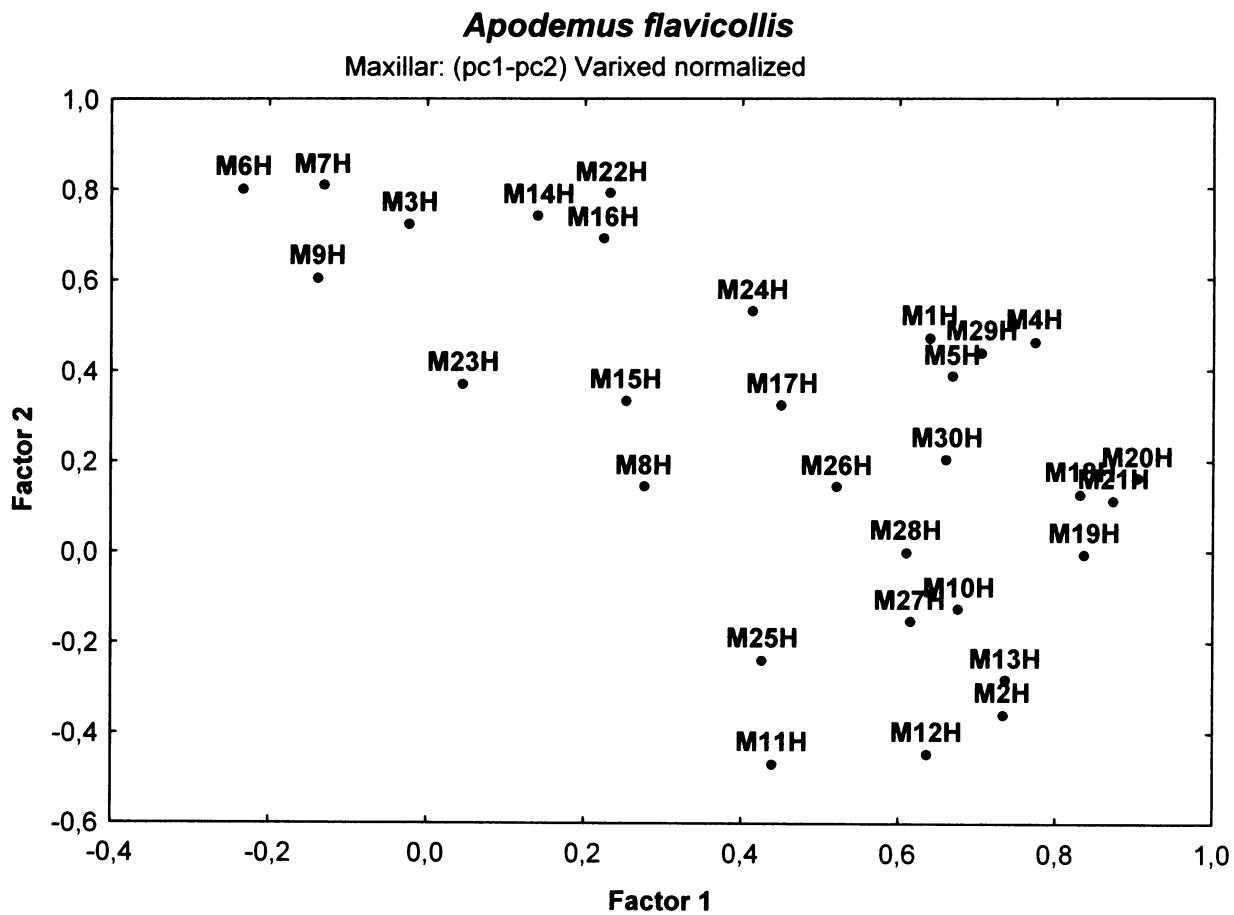
Příloha V-4.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. agrarius*: faktorová analýza nemetrických znaků (PCA, varimax normalized).

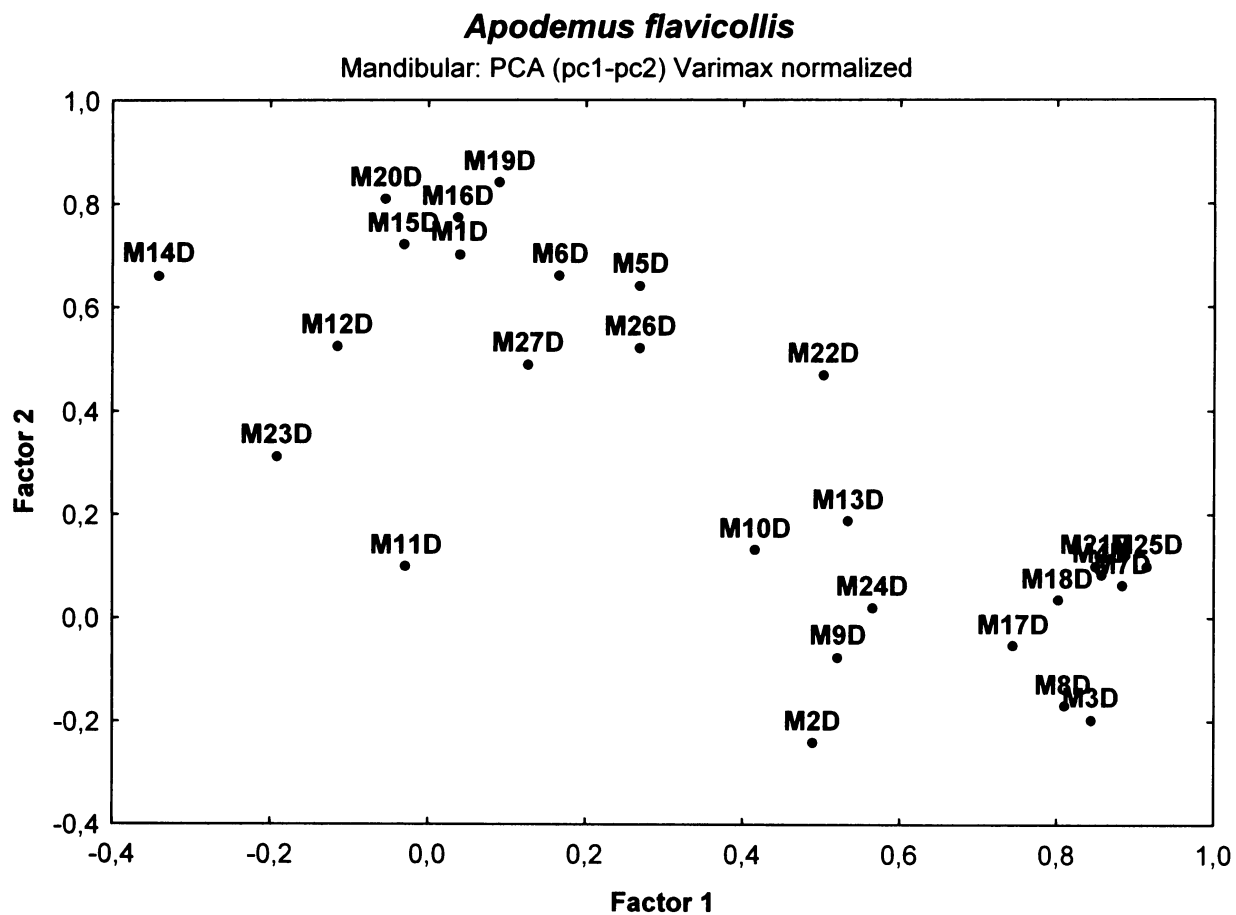
Příloha V-5.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. flavicollis*: faktorová analýza celého znakové souboru (PCA, varimax normalized).

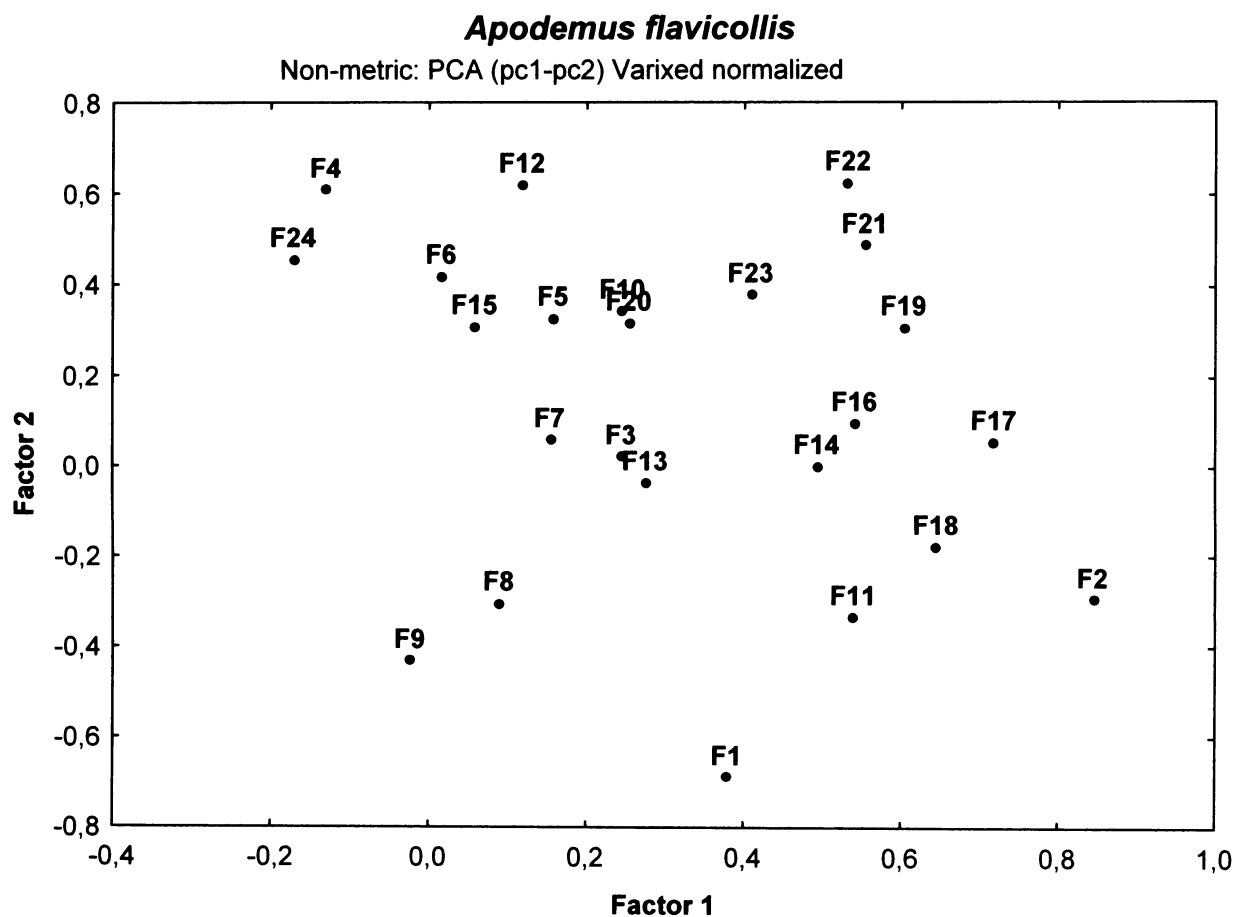
Příloha V-6.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. flavicollis*: faktorová analýza metrických znaků maxilárních zubů (PCA, varimax normalized).

Příloha V-7.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. flavicollis*: faktorová analýza metrických znaků mandibulárních zubů (PCA, varimax normalized).

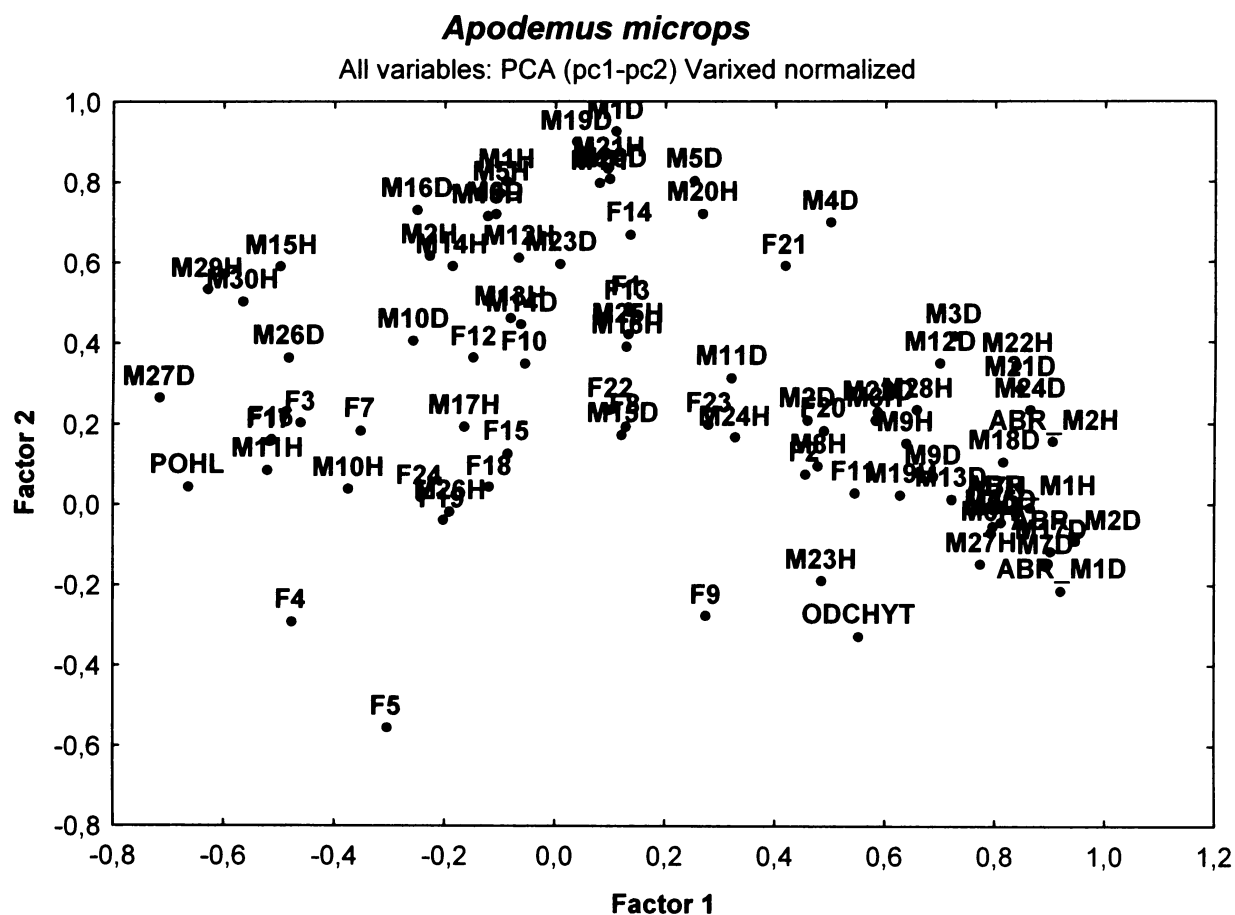

Příloha V-8.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. flavicollis*: faktorová analýza nemetrických znaků (PCA, varimax normalized).

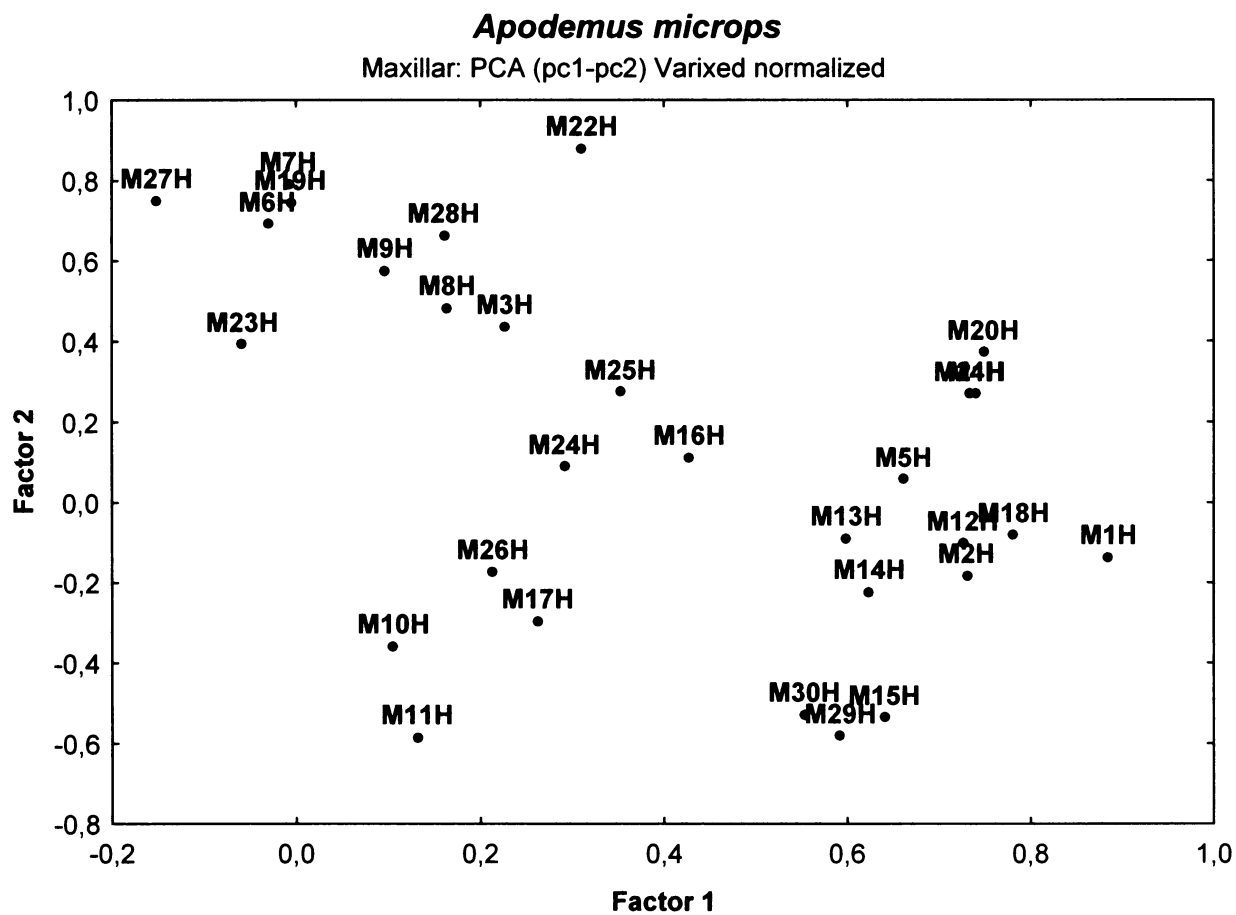

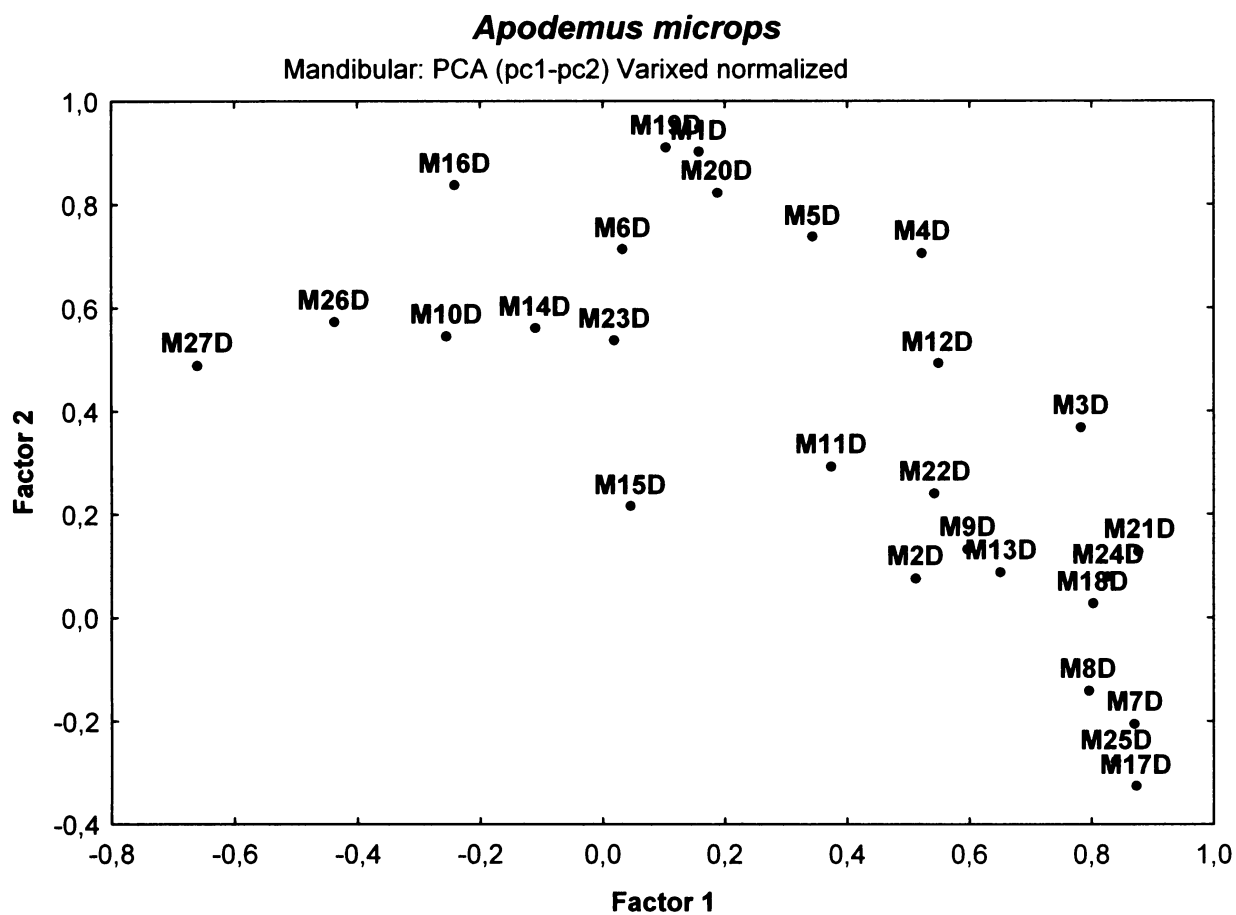
Příloha V-9.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. microps*: faktorová analýza celého znakového souboru (PCA, varimax normalized).

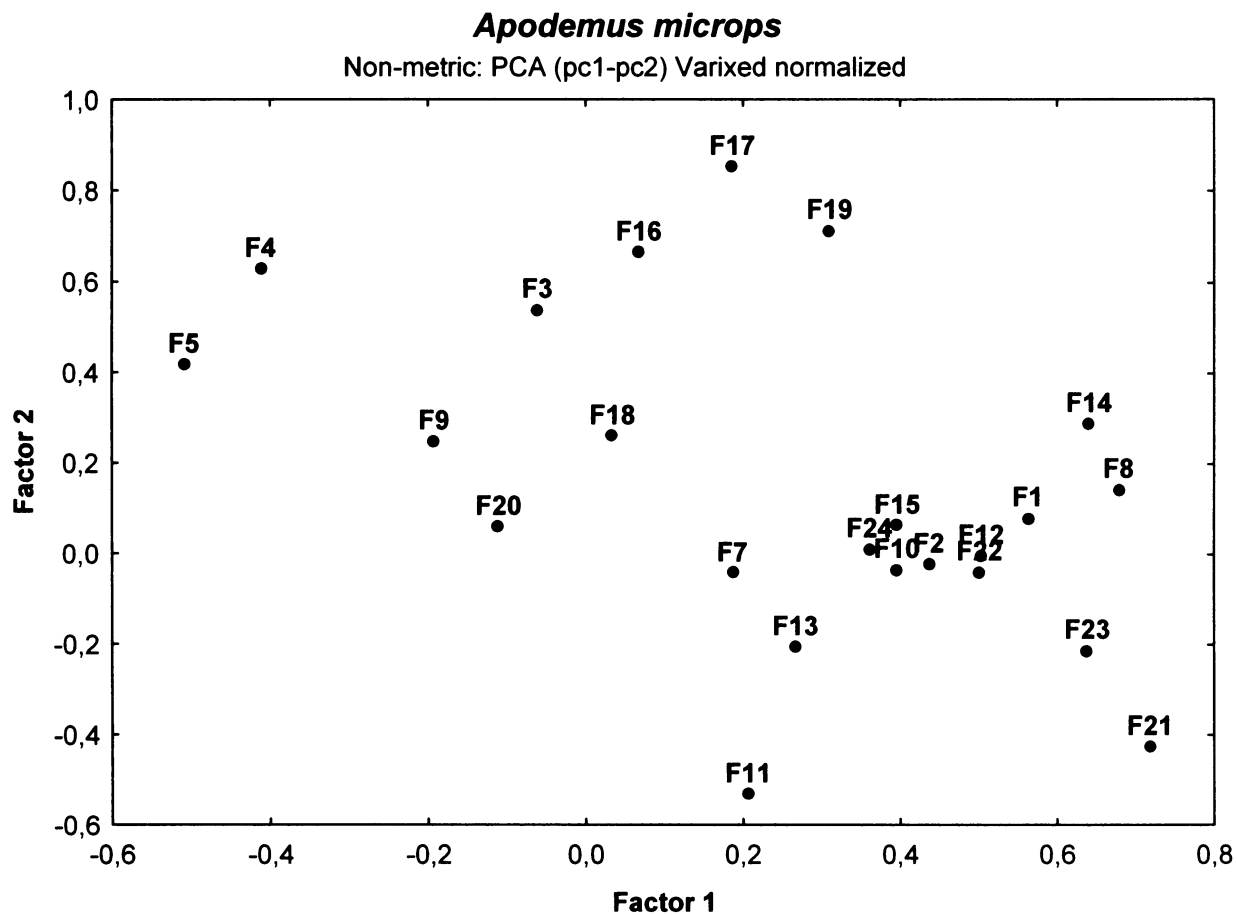
Příloha V-10.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. microps*: faktorová analýza metrických znaků maxilárních zubů (PCA, varimax normalized).

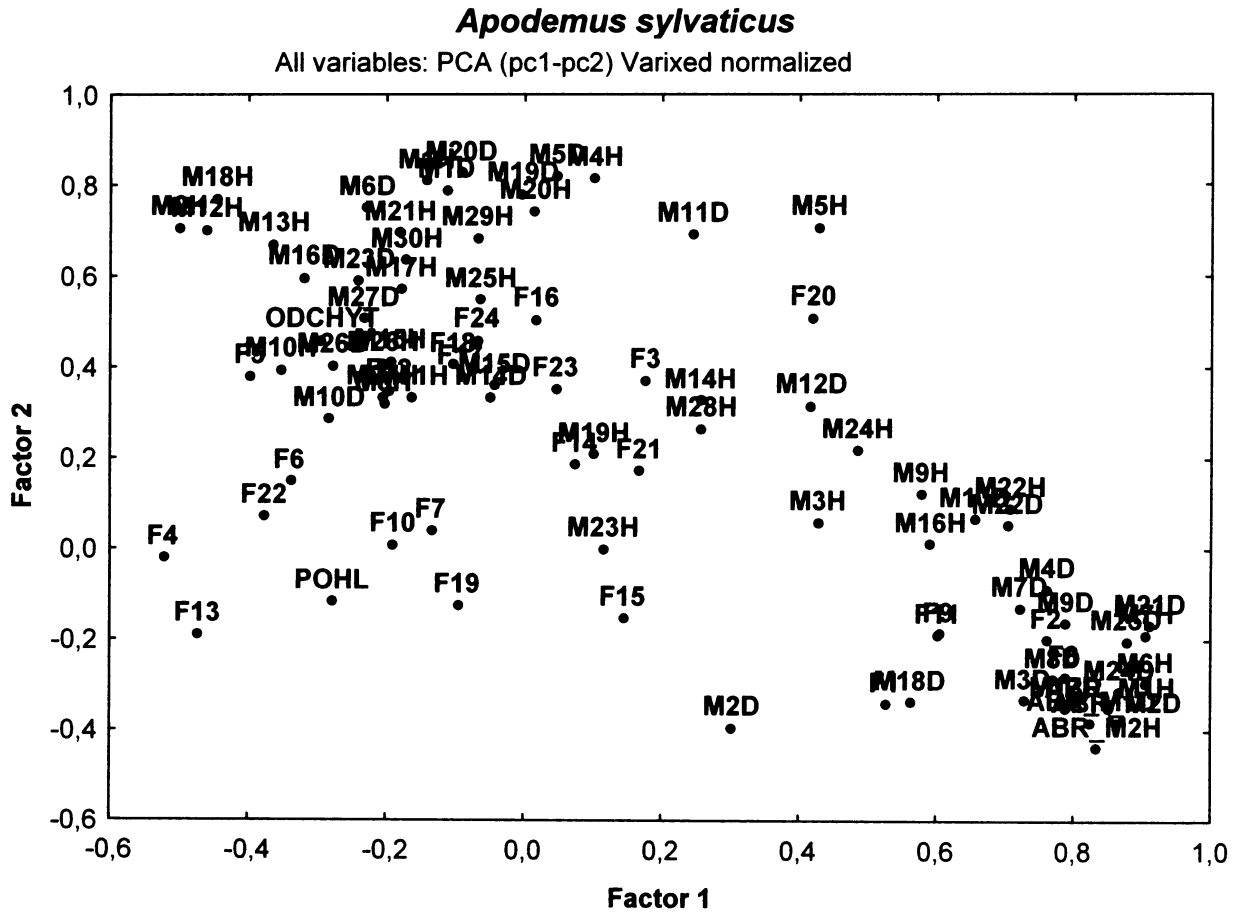
Příloha V-11.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. microps*: faktorová analýza metrických znaků mandibulárních zubů (PCA, varimax normalized).

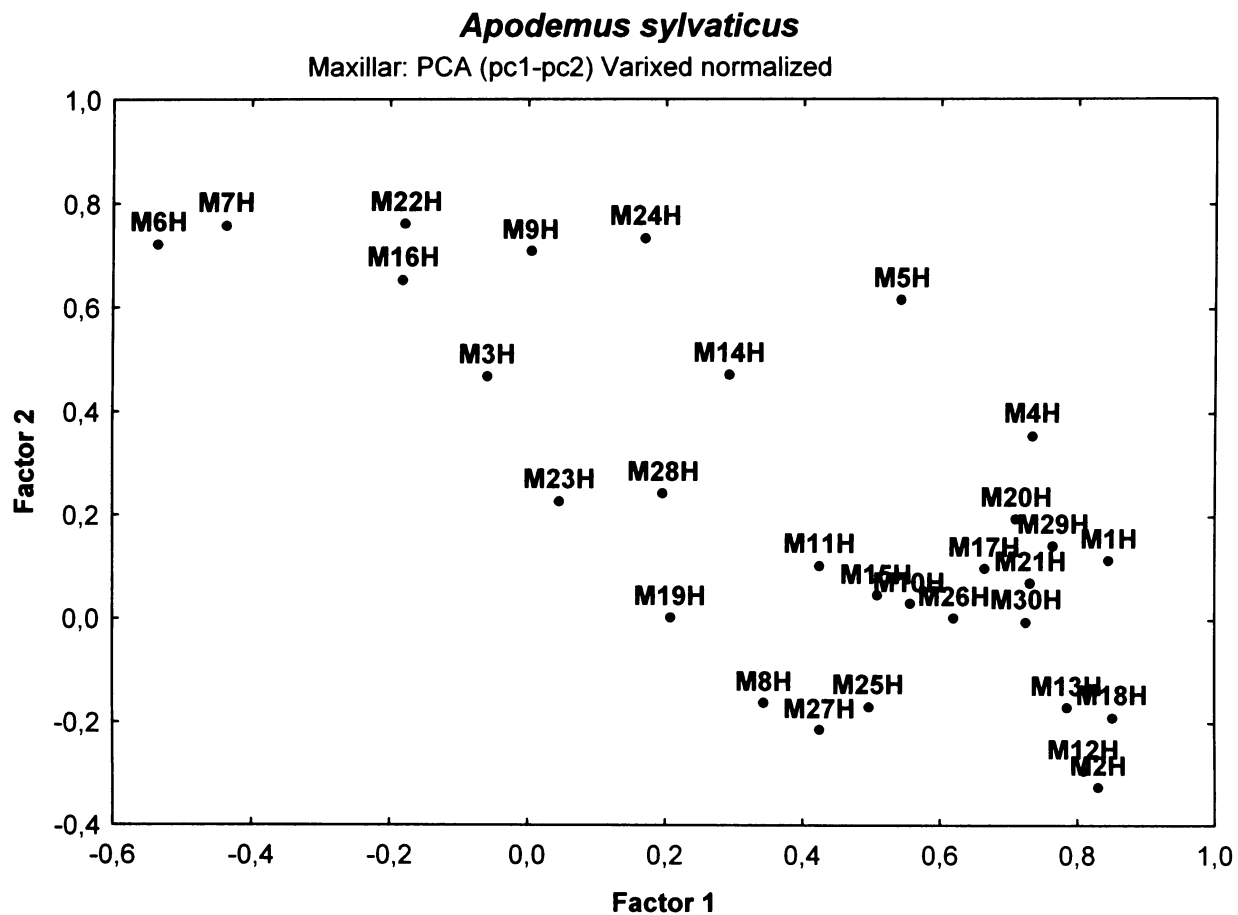
Příloha V-12.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. microps*: faktorová analýza nemetrických znaků (PCA, varimax normalized).

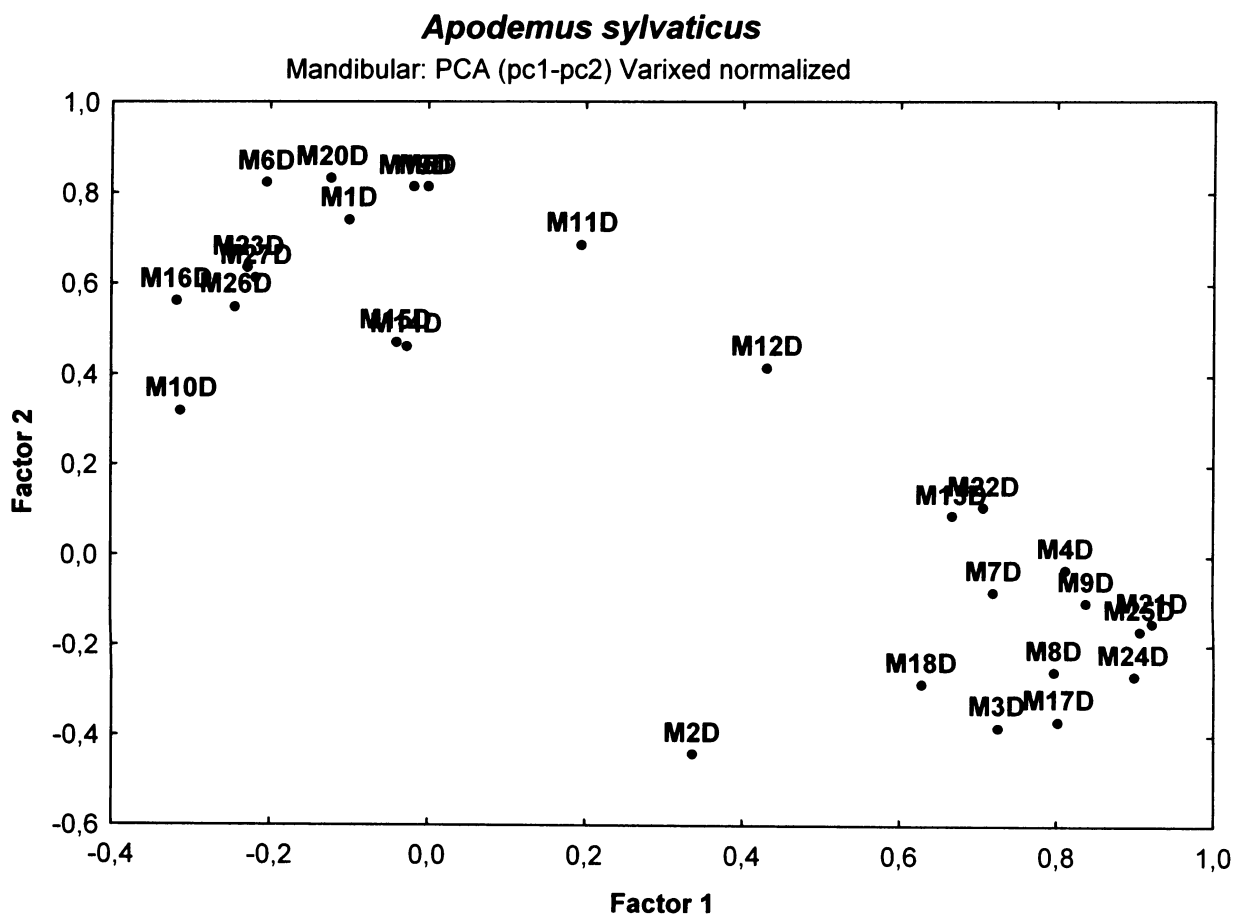
Příloha V-13.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. sylvaticus*: faktorová analýza celého znakového souboru (PCA, varimax normalized).

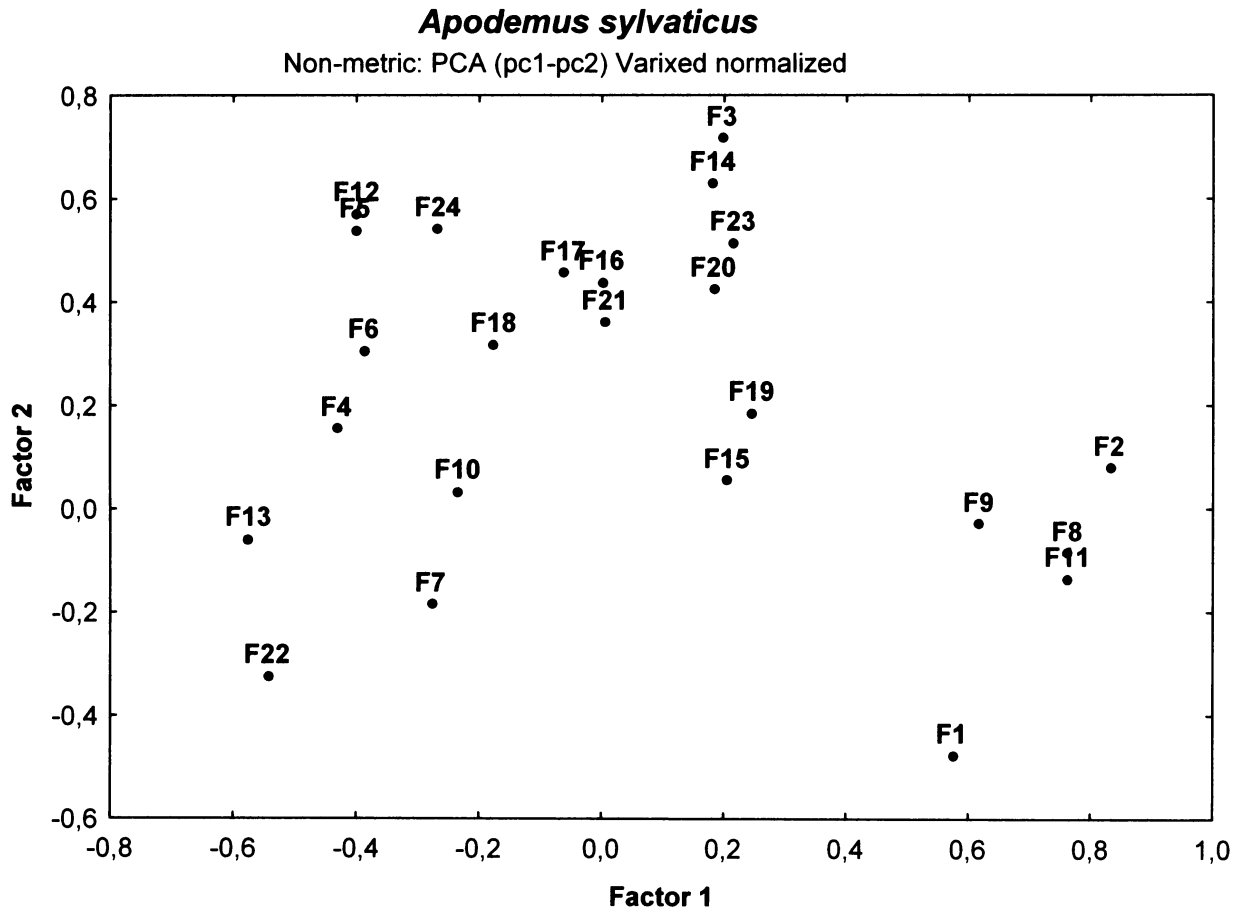
Příloha V-14.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A.sylvaticus*: faktorová analýza metrických znaků maxilárních zubů (PCA, varimax normalized).

Příloha V-15.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. sylvaticus*: faktorová analýza metrických znaků mandibulárních zubů (PCA, varimax normalized).

Příloha V-16.: Analýza variační struktury dentálního fenotypu recentního vzorku *A. sylvaticus*: faktorová analýza nemetrických znaků (PCA, varimax normalized).

Příloha VI

Koeficienty k diskriminačním analýzám

Příloha VI-1: Diskriminační koeficienty celkového recentního vzorku – metrické maximální znaky

	Root 1	Root 2	Root 3
M1H	0,9502	0,7429	2,2019
M2H	1,3200	-0,1476	0,5437
M3H	0,5572	-0,2549	0,1534
M4H	0,0360	0,1760	-0,3330
M5H	-0,1149	-0,3887	-0,2591
M6H	0,6752	-0,3920	-0,8419
M7H	-0,1630	0,0291	0,8714
M8H	0,3580	0,1357	-0,3025
M9H	0,1577	-0,0726	-0,2251
M10H	0,2487	0,1883	0,5765
M11H	0,3754	-0,0561	0,7922
M12H	-0,1926	-0,6019	-1,3368
M13H	-0,6882	0,5772	-0,9873
M14H	0,1238	-0,1988	-0,3802
M15H	0,0550	-0,6366	-0,8945
M16H	-0,4904	-0,0692	-0,8799
M17H	-0,5873	0,2561	-0,4721
M18H	0,0920	0,2432	0,9927
M19H	0,0346	-0,2815	0,8058
M20H	0,2384	0,0981	-1,1411
M21H	-0,3211	-0,2826	0,4119
M22H	0,0670	0,3290	0,8912
M23H	0,2815	-0,1138	0,1524
M24H	-0,6322	-0,1000	-0,2482
M25H	-0,4038	-0,5064	-0,0716
M26H	-0,3888	-0,4124	0,3570
M27H	-0,2001	-0,3211	-0,5886
M28H	0,6148	0,3567	-0,4959
M29H	-0,5865	-0,5908	-0,2377
M30H	0,0404	0,0173	0,0359
Eigenval	16,5464	11,1500	1,6722
Cum.Prop	0,5634	0,9431	1,0000

Příloha VI-1.2: Diskriminační koeficienty celkového recentního vzorku – metrické mandibulární znaky

	Root 1	Root 2	Root 3
M1D	-0,7819	0,1450	0,8619
M2D	-0,4801	0,3581	0,5346
M3D	-0,1451	-0,2478	-0,6704
M4D	0,7928	-0,1444	0,5427
M5D	0,2972	-0,4231	-0,0292
M6D	-0,0197	0,8816	-0,7231
M7D	0,1747	0,4974	0,4178
M8D	-0,1905	-0,2431	0,2420
M9D	-0,3020	0,6725	-0,1030
M10D	-0,0349	0,0224	-0,3146
M11D	0,2567	0,2189	-0,4467
M12D	0,1468	0,3775	0,0091
M13D	-0,7868	0,0220	0,7657
M14D	0,4615	-0,5404	-0,3745
M15D	-0,6361	-0,0911	-0,6170
M16D	-0,1282	0,0250	-0,7714
M17D	-0,4555	-0,0464	0,0699
M18D	-0,0315	-0,2108	-0,4845
M19D	0,0390	0,1262	0,5566
M20D	-0,3759	-0,7434	0,2997
M21D	0,2082	-0,7532	-0,9103
M22D	0,1042	-0,2621	-0,3632
M23D	-0,1543	0,6140	-0,2045
M24D	0,0837	0,3297	0,3819
M25D	0,1718	0,2996	-0,0616
M26D	-0,5276	-0,5236	-0,8466
M27D	0,0339	0,5042	1,2493
Eigenval	12,0500	2,2631	1,1160
Cum.Prop	0,7810	0,9277	1,0000

Příloha VI-1.3.: Diskriminační koeficienty celkového recentního vzorku – nemetrické znaky

	Root 1	Root 2	Root 3
F1	-0,2501	-0,2745	-0,1445
F2	-0,4502	-0,1657	0,2833
F3	0,1251	-0,0372	-0,1253
F4	0,2712	0,3615	-0,1376
F5	-0,0328	0,4233	-0,0329
F6	-0,2211	-0,0144	-0,0791
F7	0,5767	0,0332	-0,4359
F8	0,0339	0,3796	0,2025
F9	-0,0458	0,4362	-0,5668
F10	0,5382	0,0592	0,0871
F11	0,3357	-0,0321	0,0521
F12	-0,2042	-0,2967	-0,1084
F13	0,0394	-0,3883	-0,4791
F14	-0,5976	0,2687	0,0870
F15	-0,1910	-0,0091	-0,1333
F16	0,5212	-0,0256	-0,1282
F17	-0,3083	0,1871	0,4268
F18	0,0809	0,2688	-0,2140
F19	0,7411	-0,4239	0,1606
F20	0,1547	-0,3554	0,1753
F21	-0,0017	-0,0219	-0,1836
F22	-0,3424	0,3290	0,1245
F23	0,4463	0,2427	-0,4430
F24	0,1471	0,3382	0,2428
Eigenval	11,4463	2,7944	1,1531
Cum.Prop	0,7436	0,9251	1,0000

Příloha VII

Fotodokumentace fosilních společenstev

Martina-portál E (stratigrafický horizont B- preboreál)

A. flavicollis

Emar10

Emar2

Emar4

Emar3

Emar184

Emar175

Emar170

Emar164

Emar187

Emar167

Maštálná 9 (stratigrafický horizont C2 - mladší úsek boreálu)

A. flavicollis

9m527

9m542

9m546

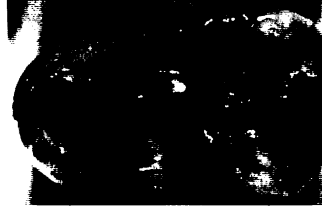
9m533

9m589

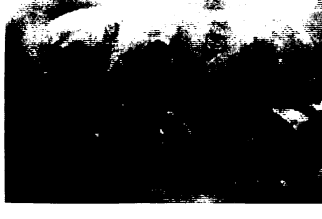
9m610

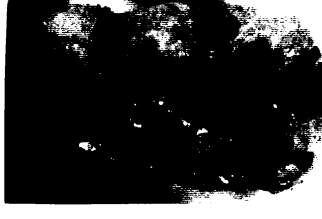
9m623

9m615

9m626

9m584

9m643

9m642